

SZEKSZÁRD MJV MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT

2013.12.27.

METACOM

A 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet - a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről - előírásai alapján elkészített megalapozó vizsgálat

A Megalapozó vizsgálat készítése során felhasznált dokumentációk jegyzéke:

1. Tolna Megye Területrendezési terve 2012., Környezetterv Kft.
2. Szekszárd MJV Rendezési terve, alátámasztó és jóváhagyandó munkarész 2004., Hübner Tervező Kft.
3. Szekszárd MJV Helyi fenntarthatósági programja 2013, Envirosience Kft.
4. Szekszárd MJV Önkormányzatának Gazdasági Programja 2010-2014., ?
5. Szekszárd és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás Közoktatási Intézkedési terve 2008-2013,
6. Szekszárd MJV Környezetvédelmi Programjának Felülvizsgálata 2010., Öko-Eco Környezetvédelmi Bt.
7. Szekszárd MJV és Vonzáskörzete közlekedési rendszerének fejlesztése 2010., Városkutatás Kft., Közlekedés Kft.
8. Önkormányzati intézkedési terv Szekszárd MJV és közoktatási társulásai közoktatási feladatainak ellátására 2009-2013,
9. Szekszárd MJV Sportkoncepciója 2013-2016, ?
10. Szekszárd MJV Települési Klímastratégia 2010., Zöldtárs Környezetvédelmi Alapítvány
11. Szekszárdi Löss-szurdik tanösvények, Szekszárdi Turisztikai Kft.
12. Szekszárd MJV Integrált Városfejlesztési Stratégiája 2009., Metacom '96 Bt. ?
13. Szekszárd történelmi belváros köztereinek szabadter-építészeti revitalizációja 2010, Diplomamunka Budapest Corvinus Egyetem, Angyal Adrienn
14. www.szekszard.hu

Tartalomjegyzék

1. HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ	8
1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok	8
Szekszárd szerepe az OTK alapján	8
Szekszárd az ország térszerkezetében	10
Szekszárd megyei és kistérségi szerepe	11
1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Koncepcióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata	20
1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata	23
Nemzeti Ökológiai Hálózat	29
1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek – az adott település fejlesztését befolyásoló– vonatkozó megállapításai	47
Bogyiszló	47
Ócsény	47
Decs	48
Alsónána	48
Szálka	48
Grábóc	48
Kakasd	49
Zomba	49
Sióagárd	49
Szedres	50
Tolna	50
1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása	51
1.5.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai	51
1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata	54

1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök	54
1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek	54
1.7. A település társadalma	58
1.7.1. Demográfia, népesesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség	58
1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok	62
1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, egyházak stb.)	62
1.8. A település humán infrastruktúrája	63
1.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)	63
1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása.....	69
1.9. A település gazdasága	71
1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre.....	71
1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői	71
1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése	72
1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.).....	73
1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)	74
1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere.....	75
1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program	75
1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere	76
1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység.....	78
1.10.4. Foglalkoztatáspolitikai	79
1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás.....	81
1.10.6. Intézményfenntartás	82
1.10.7. Energiagazdálkodás	83
1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások	86
1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata.....	87
1.12.1. Természeti adottságok	87

1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet.....	88
1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek.....	92
1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése.....	97
1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata	100
1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei	100
1.14. Az épített környezet vizsgálata.....	104
1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata	104
1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter	119
1.14.6. Az épített környezet értékei	136
1.15. Közlekedés.....	146
1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok.....	146
1.15.2. Közúti közlekedés	146
1.15.3. Községi közlekedés.....	146
1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés.....	148
1.15.5. Parkolás	148
1.16. Közművesítés.....	148
1.16.1. Víziközművek.....	148
1.16.2. Energia	150
1.16.3. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)	152
1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)	152
1.17.1. Talaj	152
1.17.2. Felszíni és a felszín alatti vizek.....	155
1.17.3. Levegőtisztaság és védelme	158
1.17.4. zaj- és rezgésterhelés	161
1.17.5. sugárzás védelem	162
1.17.6. Hulladékkezelés	165
1.17.7. vizuális környezetterhelés	167
1.17.8. Árvízvédelem	167

1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák	173
1.18. Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők).....	173
1.18.1. építésföldtani korlátok	173
1.18.2. vízrajzi veszélyeztetettség	175
1.18.3. egyéb	178
1.19. Ásványi nyersanyag lelőhely.....	181
1.20. Városi klíma	182
1.20.1 Települési energiagazdálkodás.....	184
1.20.2 Lakossági energiagazdálkodás	184
1.20.3 Önkormányzati energiagazdálkodás.....	184
1.20.4 Vállalkozási energiagazdálkodás.....	185
1.20.5 Közlekedés és szállítás	185
1.20.6 Hulladékgazdálkodás	186
1.20.7 A széndioxid üvegházgáz megkötésének lehetőségei.....	186
1.20.8 Önkormányzati zöldfelület gazdálkodás.....	186
1.20.9 A klímaprogram szervezeti feltételei.....	187
2. HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ	189
2.1. A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése	189
3. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ	193
3.1. A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis.....	193
3.1.1. A folyamatok értékelése.....	193
3.1.2. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése	196
3.1.3. A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata.....	204
3.2. Problématérkép/értéktérkép	206
3.2.1 Erősségekben rejlő potenciál kibontása.....	208
3.2.2 Gyengeségek mérséklése	211
3.2.3 A lehetőségek kihasználása	212
3.2.4 A veszélyek elhárítása.....	214

3.3. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek	215
3.3.1. településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása.....	215
<p>A zöldterületi fejlesztések vonatkozásában célszerű felülvizsgálni a település É-i részén Miklósváros és a Sió csatorna közötti területen, valamint a Csörge-tó környezetében tervezett nagyméretű rekreációs területek kialakításának szükségességét figyelembe véve a várostól Ny-ra lévő dombok adta rekreációs lehetőségeket és a várostól néhány kilométerre elhelyezkedő Gemenci árterület táji és természeti adottságait.....</p>	
	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
3.3.2. szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése	232

1. HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ

1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok

Szekszárd szerepe az OTK alapján

A városnak a régió területi szerkezetében elfoglalt szerepét, a település adottságai és elhelyezkedése által meghatározott középtávú országos területi célokat az Országos Területfejlesztési Koncepció határozza meg.

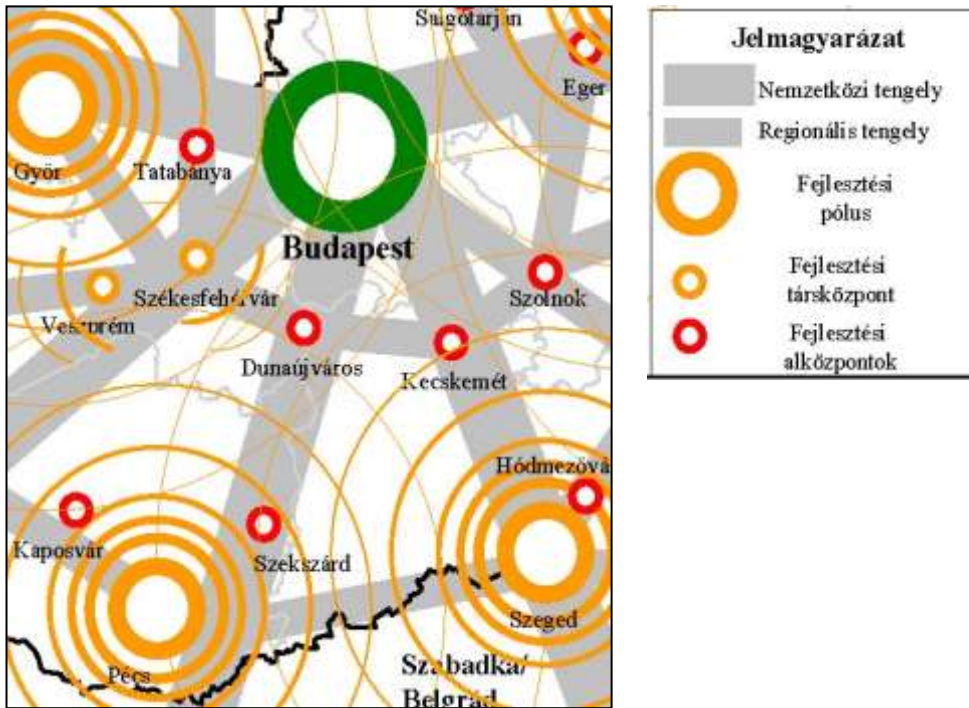
Az Országos Területfejlesztési Koncepció célja, hogy kijelölje az ország területfejlesztési politikájának célkitűzéseit, elveit és prioritás-rendszerét, megteremtve a területi szempontok konzekvens érvényesítésének lehetőségét, mind az ágazati szakpolitikák, mind az országos és területi programok kidolgozásában. A területfejlesztési politika fő funkciója az ország területileg harmonikus és hatékony működésének és kiegyensúlyozott, fenntartható területi fejlődésének megteremtése, valamint a területi leszakadás mérséklése.

Szekszárd Tolna megye székhelye a Dél-dunántúli régió területén helyezkedik el, a szekszárdi kistérség a régió keleti határán fekszik. A kistérség szomszédos a Dél-dunántúli régióban levő Paksi, Tamási, Bonyhádi és Mohácsi, valamint a Dél-alföldi régióban található Kalocsai és Bajai kistérségekkel.

Az országos jövőkép és az átfogó célok (térségi versenyképesség, területi felzárkózás, fenntartható térségfejlődés és örökségvédelem, területi integrálódás Európába, decentralizáció és regionalizmus) megvalósulása érdekében az OTK középtávú területi célokat határoz meg 2013-ig. A következőkben a vizsgált város területi célok teljesülését meghatározó feladatai kerülnek bemutatásra.

A középtávú célok közül a fejlesztési pólusok és a városhálózati kapcsolatrendszer fejlesztése során cél a jelenleginél intenzívebben kooperáló, kiegyensúlyozott városhálózat megteremtése, melyben a pólusok és a nagyobb - megyei jogú - városok, mint regionális alközpontok hálózatosan együttműködnek, mely együttműködés különösen a pólusoktól távol eső térségek dinamizálására képes nagyvárosok szerepének megerősítése szempontjából fontos. A Dél-Dunántúlon Pécs, mint fejlesztési pólus Kaposvárral és Szekszárddal, mint fejlesztési alközpontokkal működik együtt. Szekszárd a Budapest és Szarajevó által meghatározott nemzetközi fejlesztési tengely vonalában fekszik.

Regionális fejlesztési pólusok és tengelyek (Forrás: Országos Területfejlesztési Konceptió 2005., VÁTI)

A szekszárdi kistérség nem tartozik a külső és belső perifériális, illetve a tartósan elmaradott térségek közé.

A Szekszárdi kistérség Duna menti elhelyezkedésével része az Országos jelentőségű, integrált fejlesztési térségek és tématerületek közül a Duna-mente fenntartható fejlesztésű célterületnek. A Duna-mente fenntartható fejlesztése az Országos Területfejlesztési Konceptió középtávú céljai közé tartozik. A Duna-mente fenntartható fejlesztése az európai jelentőségű ökológiai, közlekedési tengely integrált programokkal történő hasznosítását jelenti, amelyben kitüntetett szerep jut a komplex tájgazdálkodási, környezet- és természetvédelmi, területfejlesztési és vidékfejlesztési beavatkozásoknak. A fejlesztések alapjaként és a biztonságos működtetés érdekében - az EU Víz Keret Irányelvének megfelelően - biztosítani kell a jó ökológiai állapot fenntartása érdekében a folyam és mellékágai rehabilitációját, a térség természeti területeinek, tájainak, természeti értékeinek, Natura 2000 területeinek és biodiverzitásának megőrzését, és javítani szükséges a vízkészlet-gazdálkodási és árvízvédelmi rendszerek hatékonyságát. Az ökológiai szempontokkal összhangban lehetővé kell tenni a tájhoz alkalmazkodó, tájba illő terület- és vidékfejlesztést, javítani kell a folyami hajózás feltételeit. [OTK, 2005.]

A Szekszárdi kistérség nem közvetlen határos Horvátországgal, de az Európai Unió külső határához közel fekszik. Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozásával felértékelődtek a határmenti kapcsolatok. Az Országos Területfejlesztési Konceptióban megfogalmazott alapvető cél, hogy a felértékelődő határmentiségből, a határ szerepének megváltozásából adódó előnyöket - úgy, mint hídszerep, fejlesztési többletforrások, nemzetköziségből adódó lokális szinergiák,

gazdasági-kereskedelmi lehetőségek - a térségek a megújulás erőforrásaként kamatoztatva tudják fejlődésük motorjává formálni.

A Szekszárdi rurális kistérségben (<120 Fő/km²) Szekszárd jelenti az urbánus központot. Urbanizált területekkel rendelkező vidékies kistérségek esetén a központok városfejlesztési elképzeléseinek harmonizálni kell az őket körülölelő vidékies térség arculatával, fejlesztéseivel, a központoknak felelősséget kell vállalniuk vidékük iránt. Szekszárd esetében az urbanizált központ körül megjelenik a hagyományos tanyavilág. A tanyás térségek revitalizációja szerepel az OTK sajátos adottságú vidékies térségtípusok fejlesztési prioritásai között.

Szekszárd az ország térszerkezetében

Magyarország mai térszerkezete része annak a területi struktúrának, amelynek alapjai és máig meghatározó erővonalai a Kárpát-medencében, mint egységes országkeretben alakult ki. Kétségtelen, hogy a trianoni országhatárok, az ezek között végbement, az ország nemzetközi pozíciót is többször érintő és megváltoztató módosulások átformálták az ország térszerkezetét, de legfőbb sajátosságain nem változtattak. Ezek közül kiemelkedő jelentőségű az, hogy a térszerkezet centrális jellegű vázát a Budapestre összefutó, illetve onnan kiinduló radiális térszerkezeti vonalak adják. A trianoni országhatárok által levágott korábbi tangenciális összeköttetések máig is csak részlegesen épültek ki az ország megmaradt területén.

Szekszárd pozíciója ebben a térszerkezeti rendben nem tekinthető kedvezőtlennek. A város rajta fekszik azon a vonalon, amely a Duna jobb partján (évezredes római nyomvonalon haladva) fontos interregionális összeköttetést biztosít Budapest és a Kárpát-medence déli része között. Helyzetének fontos eleme, hogy itt ágazik el a nagyra nőtt Pécs-útbaejtő, majd Horvátország felé tovább folytatódó nemzetközi útvonal, és nyugat felé számos intraregionális erővonal indul ki innen. Helyzetének hátrányos vonása ugyanakkor, hogy ezen a fontos térszerkezeti vonalon nem épült ki nagykapacitású vasútvonal, és az is, hogy a Dunának, mint vízi útnak még nincs meg a lehetséges jelentősége.

Ami a város közlekedési helyzetét illeti, az állapítható meg, hogy az ország vasúthálózatában egyáltalán nincs kitüntetett pozíciója. Budapesttel való gyorsvonati összeköttetése megoldott ugyan, de tangenciális irányban csak átszállással kapcsolódhat a személyforgalomba. A megye vasúti csomópontja Dombóvár, másodlagos fontosságú csomópontja Szekszárdtól délre, Bátaszéken alakult ki.

Jóval kedvezőbb Szekszárd pozíciója a közúti közlekedés tekintetében. Az M6-os és a szekszárdi Duna híd átadása ilyen szempontból mérföldkő volt a város életében. Az M9 autópálya megépítése Szekszárdot kiemelkedő fontosságú É-D, K-Ny-i forgalmi csomóponttá teszi.

Szekszárd megyei és kistérségi szerepe

Szekszárd az ország egyik legkisebb területű és lélekszámú megyéjének a székhelyeként (az egyik legkisebb lélekszámú megyeszékhely) területi önkormányzati igazgatási szerepkörét tekintve az ország városi között az első városállományba tartozik. Tolna megye és Szekszárd viszonya a legtöbb struktúra tekintetében egyfajta kiegyensúlyozottságot mutat, Szekszárd a megye lakónépességének kevesebb mint 15%-a számára jelent lakóhelyet. Ez azt jelenti, hogy Tolna megye demográfiai szempontból nem egyközpontú, a többi város (mindenek előtt Dombóvár) nagyságrendjét tekintve nem szakad el teljesen Szekszárdtól. Megyei jogú városként Szekszárd – Budapestet leszámítva – az ország első önkormányzati kategóriájába került. A megyei jogú városok között Szekszárd fejlettségét tekintve az alsó harmadban foglal helyet.

A statisztikai-tervezési régiók lehatárolása szempontjából Szekszárd a Dél-dunántúli régióba tartozik. Az 1998. január 1-jén érvénybe lépett KSH területi számjelrendszer Magyarország területén 23, négy funkcionális kategóriába (agglomeráció, agglomerálódó térség, urbanizálódó térség, nagyvárosi településeggyüttes) sorolt településeggyüttest határolt le. Szekszárd nagyvárosi településeggyüttesként fogalmazódott meg. A szekszárdi településeggyüttes Szekszárd mellett Bátaszék és Tolna városokat, valamint 13 községet foglal magába. A településeggyüttes csak részben fedi le a statisztikai kistérséget, illetve Kakasd irányában túlnő azon.

Szekszárd a kistérség számára teljes értékű középszintű ellátó-szolgáltató központ, ami azt jelenti, hogy a statisztikai kistérség lakossága szempontjából szinte minden tekintetben teljes szolgáltatási potenciállal rendelkezik. Szekszárd vonzáskörzete ugyanakkor több tekintetben meghaladja a statisztikai kistérség területét. A város intenzív vonzáskörzete kiterjed a megye középső területeinek jelentős részére is. Funkcionális értelemben Szekszárd teljes értékű megyeszékhelyként határozható meg, melyben a felsőoktatás tekintetében megjelennek regionális elemek is, de érdemben nem nő ki a megyeszékhelyi, középvárosi meghatározottságból.

A megyeszékhelyhez kötődő adminisztratív funkciókon túl Szekszárd hatása Dombóvár térségére már gyenge. Nem egyszerűen a két város versenyéről van szó ebben az esetben, hanem arról is, hogy a távolság egyszerre jelenik meg idő- és költségtávolságként is. Dombóvár és környéke számára – szabad szolgáltatásválasztás esetén – már Kaposvár, sőt a jelentős vasutas lakosság részére Pécs és Budapest is számításba jön ugyanazon szolgáltatás tekintetében.

A városi és a vonzáskörzeti funkcióellátottság közti összefüggések

VÁROSI FUNKCIÓ ELLÁTOTTSÁG		VONZÁSKÖRZETI (KISTÉRSÉGI) FUNKCIÓELLÁTOTTSÁG (Az érintett települések felsorolásával)
GAZDASÁGI FUNKCIÓK		
G/K Kereskedelem		
G/K-1	Piac	Kistérségi ellátás Kistérségen túlmutató ellátás: Barkácsáruházak megyei szinten, de a Duna túloldalán is érezhető funkciója, szerepe / ld. M9 híd melletti települések Piac
G/K-2	Kiskereskedelmi üzletek	
G/K-3	Kereskedelmi központ	
G/P Pénzügyi szolgáltatás		
G/P-1	Bankok	Kistérségi ellátás Kistérségen túlmutató ellátás
G/P-2	Pénzügyi szolgáltatók	
G/SZ Szolgáltatás		
G/SZ-1	Szolgáltatók	Kistérségi ellátás Kistérségen túlmutató ellátás
G/SZ-2	Szolgáltató központ	

	Kommunális szolgáltatók- ALISCA TERRA Kft.	Hulladékgazdálkodási társulás Társulásban résztvevő települések: Szekszárd- Alsónána-Alsónyék-Báta-Bátaszék-Bogyiszló-Decs- Dunaszentgyörgy-Fadd-Felsónána-Harc-Kéty-Kistormás- Kölesd-Medina-Murga-Kajdacs-Őcsény-Pörboly- Várdomb-Sárpilis-Zomba-Sárszetnlőrinc-Sióagárd- Szálka-Szedres-Tengelic-Tolna
G/I Ipar		
G/I-1	Ipartelep	Kistérségi ellátás Kistérségen túlmutató ellátás
G/I-2	Ipari park	
G/I-3	Logisztikai központ	
G/I-4	Innovációs központ	
G/I-5	Irodaház	
G/M Mezőgazdaság		
G/M-1	Hegyközségi Tanács	Szekszárdi Borvidék Hegyközségi Tanácsa Borvidéki települések: Alsónána, Báta, Bátaszék, Decs, Harc, Medina, Mórág, Őcsény, Sióagárd, Szálka, Szekszárd, Zomba-Szentgál-szőlőhegy, Várdomb, Zomba
G/M-2	Továbbképző központ	
G/T Turizmus		
G/T-1	Panzió	Turisztikai térségi klaszter
G/T-2	Szálloda	
G/T-3	Vendéglátó	
VÁROSI		VONZÁSKÖRZETI (KISTÉRSÉGI) FUNKCIÓELLÁTOTTSÁG
FUNKCIÓ ELLÁTOTTSÁG		
KÖZLEKEDÉSI, KÖZÜZEMI, TÁVKÖZLÉSI FUNKCIÓK		
K/K Közlekedési funkciók		
K/K-1	Távolsági autóbusz megálló	Kistérségi ellátás Kistérségen túlmutató ellátás
K/K-2	Helyi autóbusz járat, tömegközlekedés	
K/K-3	Taxi	
K/K-4	Benzinkút	Kistérségi ellátás+kistérségen túlmutató is
K/K-5	Vasútállomás	Kistérségi ellátás
K/T Távközlési funkciók		

K/T-1	Postahivatal,	Nyitvatartási ideje miatt kistérségen túlmutató a szekszárdi főposta
K/T-2	Fiókposta	
K/KÖ Közülemi szogáltatás		
K/KÖ-1	Közülemi vízhálózat	IVÓVÍZ-TÁRSULÁS Kistérségi ellátás Kistérségen túlmutató ellátás
K/KÖ-2	Zárt szennyvíz csatorna	CSATORNA TÁRSULÁS Kistérségi ellátás Kistérségen túlmutató ellátás
K/KÖ-2	Zárt csapadékvíz csatorna	
K/KÖ-3	Nyílt árkos vízrendezés	VÍZGAZDÁLKODÁSI TÁRSULAT Kistérségi ellátás Kistérségen túlmutató ellátás
K/KÖ-4	Gázellátás	
K/KÖ-5	Távhőellátás	
K/KÖ-6	Elektromos energia (transzformátor)	
KÖZÖSSÉGI (TÁRSADALMI) FUNKCIÓK, SZÓRAKOZÁS, SZABADIDŐ		
T/K Közösségi Funkciók		
T/K-1	Önkormányzati Közművelődési könyvtár	Kistérségi ellátás –
T/K-2	Művelődési otthon jellegű intézmény	Tolna Megyei Önkormányzat Illyés Gyula Könyvtára – mozgókönyvtári feladatellátás szakmai szolgáltató könyvtára
T/K-3	Kulturális központ	
T/K-4	Fórum, agóra	
T/K-5	Színház	Kistérségen túlmutató ellátás – AGÓRA – Babits Mihály Művelődési Ház – szakmai módszertani intézmény is
T/K-6	Mozi	
T/SZ Szórakozás, szabadidő		

T/SZ-1	Szabadidő csarnok	Kistérségi ellátás	
T/SZ-1	Szabadtéri szabadidő központ		
T/SZ-1	Rendezvénycsarnok		
T/SZ-1	Sport infrastruktúra, sportpályák,		Kistérségen túlmutató ellátás
T/SZ-1	Sportcsarnok		
T/SZ-1	Uszoda, strand		
VÁROSI FUNKCIÓ ELLÁTOTTSÁG		VONZÁSKÖRZETI (KISTÉRSÉGI) FUNKCIÓELLÁTOTTSÁG	
ÁLLAMI, IGAZGATÁSI, HATÓSÁGI, IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁSI FUNKCIÓK			
Á/K Közigazgatási funkciók			
Á/K-1	Önkormányzat		
Á/K-2	Okmányiroda		
Á/K-3	Területi hatósági intézmények	Kistérségi ellátás	
		NAV Dél-dunántúli Regionális Igazgatósága Tolna megye-Dombóvár, Paks, Szekszárd, Tamási Kistérségen túlmutató ellátás NAV - Illetékkel kapcsolatos ügyintézés Magyar Államkincstár Dél-dunántúli Regionális Igazgatóság Tolna Megyei Területi Igazgatóság – Szekszárd OEP- Tolna Megyei Egészségbiztosítási Pénztár – Szekszárd Dél-dunántúli Regionális Közigazgatási Hivatal- Tolna Megyei Kirendeltség	
Á/I Igazságszolgáltatási és rendészeti szervek			
Á/I-1	Bíróság	Kistérségi ellátás	
Á/I-2	Ügyészség		
Á/I-3	Igazságügyi szolgáltatás (jegyző)	Szekszárdi Városi Bíróság illetékességi területe: Alsónána, Báta, Decs, Harc, Medina, Pörböly, Szálka,	

Á/I-4	Rendőrség	Szőlőhegy (Tengelic), Várdomb, Alsónyék,
Á/I-5	Börtön	<p>Alsótengelic, Bátaszék, Bogyiszló, Fácánkert, Fadd, Kistormás, Kölesd, Mözs, Ócsény, Sárpilis, Sióagárd, Szedres, Szekszárd, Tengelic, Tolna</p> <p>Szekszárdi Rendőrkapitányság illetékességi területe: Alsónána, Alsónyék, Báta, Bátaszék, Bogyiszló, Decs, Fadd, Fácánkert, Harc, Kistormás, Kölesd, Medina, Ócsény, Pörboly, Sárpilis, Sióagárd, Szálka, Szedres, Szekszárd, Tengelic, Tolna, Várdomb</p> <p>Kistérségen túlmutató ellátás</p> <p>Tolna Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet</p> <p>Tolna Megyei Főügyészség</p>

Á/I-6	Tűzoltóság	22 településre terjed ki közigazgatási tevékenysége, 54 településre vonulnak ki elsőként riasztás esetén, 5 településre egyes riasztási fokozatnál.
	Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata Hivatásos Tűzoltósága	<p>Elsődleges működési körzet:</p> <p>Alsónána, Aparhant, Bonyhád, Bonyhádvarasd, Cikó, Decs Diósberény, Felsónána, Grábóc, Gyöngyös, Györe, Harc, Hőgyész Izmény, Kakasd, Kalaznó, Kéty, Kisdorog, Kismányok, Kistormás, Kölesd, Medina, Miszla, Mőcsény, Mucsfa, Murga Nagymányok, Nagyvejke, Ócsény, Sárpilis, Sióagárd, Szakadát Szálka, Szárazd, Szedres, Szekszárd, Tengelic, Tevel, Udvari Varsád, Váralja, Várdomb, Závod, Zomba, Hidas (Baranya megye), Mecseknádasd (Baranya megye), Óbánya (Baranya megye), Ófalu (Baranya megye)</p> <p>Segítségnyújtási működési körzet:</p> <p>Baja, Dombóvár, Kalocsa, Kiskőrös, Komló, Mohács, Paks, Pécs, Sárbogárd Siklós, hivatásos önkormányzati tűzoltó-parancsnokságok elsődleges működési körzete, valamint: Bácsalmás, Bátaszék, Jánoshalma, Tamási Tolna, Véménd, önkéntes tűzoltóságok működési területe.</p>
Á/I-7	Polgárőrség	
HUMÁN SZOLGÁLTATÁSI FUNKCIÓK		
Á/E Egészségügyi		
Á/E-1	Körzeti orvos (házi orvos)	
Á/E-2	Központi körzeti (házi orvos) ügyelet	<p>Társulás házi orvosi központi ügyeleti szolgálat biztosítására</p> <p>Társulásban résztvevő települések: Szekszárd-Szálka-Harc-Kistormás-Kölesd-Medina</p> <p>Ócsény-Sióagárd-Szedres-Tengelic-Zomba</p>
Á/E-3	Járóbeteg szakellátás	TMÖ Balassa János Kórháza
Á/E-4	Gyermekorvosi szakellátás	Kistérségi ellátás

Á/E-5	Fogászati szakrendelés	Kistérségen túlmutató ellátás
Á/E-6	Kórház	Kistérségi ellátás
Á/E-7	Mentőállomás	Tolna megye Szekszárdi Mentőállomás Kistérségen túlmutató ellátás TMÖ Balassa János Kórháza
Á/E-8	Gyógyszertár	
Á/SZ Szociális		
Á/SZ-1	Tartós bentlakásos,	Kistérségi ellátás
Á/SZ-2	Átmeneti elhelyezést biztosító	<ul style="list-style-type: none"> • Idősek Otthona - Szekszárd MJV és Tolna Város Időseket ellátó Szociális Intézményfenntartó Társulása - Szekszárd, Tolna / ellátási területe: a Szekszárd és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás települései • Szociális Központ - Szekszárd és Környéke Szociális Alapszolgáltatási Társulás - Szekszárd, Szálka, Ócsény, Decs, Zomba, Harc, Kéty, Felsőnána, Murga, Bátaszék, Alsónána, Alsónyék, Báta, Pörböly, Sárpilis, Várdomb + ld. térkép
Á/SZ-3	Időskorúak otthona	
Á/SZ-4	Idősek klubja (nappali ellátás)	Ld. térkép
	Gyámhivatal	SZD MJV Gyámhivatala Ellátott körzete: Decs, Felsőnána, Harc, Kéty, Kistormás, Kölesd, Medina, Murga, Ócsény, Sióagárd, Szálka, Szedres, tengelic, Zomba
Á/O Közoktatási		Alapfokú oktatás és nevelés területén is kimutatható kistérségi, sőt kistérségen túlmutató ellátás is. A szabad iskolaválasztás ezt lehetővé teszi. Intézményfenntartó társulása Szd-nek Medinával, Sióagárddal, Szedressel és Szálkával van.
Á/O-1	Bölcsőde	
Á/O-2	Óvoda	
Á/O-3	Általános iskola	Kistérségi ellátás
Á/O-4	Középiskola	
Á/O-5	Szakirányú képzés	

Á/O-6	Felsőoktatási intézmény	Kistérségen túlmutató ellátás
Á/O-7	Kutatóintézet	
Á/O-8	K+F funkció	

1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Konceptióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata

A 2005-ben felülvizsgált új Országos Területfejlesztési Konceptió (OTK) irányelveket fogalmaz meg a területi egyenlőtlenségek kiegyenlítésének érdekében. Az ország egészére vonatkozó területfejlesztési irányelvek a térségi versenyképesség erősítése, a területi felzárkózás elősegítése, a fenntartható területi fejlődés, örökségvédelem, integrálódás Európába, a regionalizmus és a decentralizáció erősítése. A 2015-ig terjedő időszakra vonatkozó országos területi célok között fejlesztési prioritások fogalmazódtak meg a speciális adottságú térségtípusokra, melyek az alábbiak: természeti, táji értékekben gazdag területek erőforrásainak kiaknázása, agrár térségek diverzifikálása, határmenti területek együttműködése, tanyás térségek revitalizálása, romák lakta térségek fejlesztése.

Az Országos Területfejlesztési Konceptió (OTK) az Országos Fejlesztéspolitikai Konceptióval (OFK) szoros összhangban készült, a két tervdokumentum egymást kiegészíti. Az OTK elsősorban a területi jelenségekre és folyamatokra vonatkoztatva értelmezi az OFK fejlesztési elveit, ahol szükséges, ott speciális területi elveket is bevezet. Továbbá földrajzilag orientálja az OFK célkitűzéseit, és sajátos területi megfontolásokkal gazdagítja azokat.

Az OTK célja, hogy kijelölje az ország közép- és hosszú távú területfejlesztési politikai célkitűzéseit és prioritásrendszerét, valamint a területi szempontok konzekvens érvényesítésének feltételeit, mind az ágazati szakpolitikák, mind az országos, regionális, térségi programok kidolgozásához. Ezáltal megadja a nemzeti fejlesztési tervezés területi kereteit is, tehát az Új Magyarország Fejlesztési Tervhez (UMFT) kapcsolódó Regionális Operatív Programokban (ROP) érvényre kell juttatni az OTK regionális szintű koncepcióit.

A területfejlesztési politikában megfogalmazott jövőkép a területi harmónia vízióját vázolja fel, mint elérendő célállapotot.

„A cél olyan harmonikus, fenntartható társadalmi – gazdasági - környezeti térszerkezet és területi rendszer létrejötte, amely a helyi adottságokra épülő, saját arculattal és identitással rendelkező térségekben szerveződik – köztük mind több európai szinten is versenyképes területegységgel, és amely szervesen és hatékonyan illeszkedik az európai térbe, s amelyben a társadalom számára az alapvető esélyeket meghatározó közszolgáltatások és életkörülmények tekintetében nincsenek jelentős területi egyenlőtlenségek.”

A területfejlesztési politika átfogó céljai 2020-ig:

- A térségi versenyképesség következetes erősítése az ország egésze szintjén és a régiókon, egyéb térségeken belül egyaránt a területi struktúra hatékony működésének biztosításával;
- A kohézió jegyében a területi felzárkózás segítése az esélyegyenlőtlenséget sértő és a hatékony működést korlátozó legsúlyosabb területi elmaradottságok mérséklésével.
- Régióink, térségeink fenntartható fejlődésének biztosítása, ahol a helyi értékek, természeti és kulturális örökségek, erőforrások és a belső összetartozás nemcsak hogy megőrzésre kerül, de tovább is erősítik azokat, vagyis a társadalom, a gazdaság és a természeti – környezeti - kulturális elemek összhangját helyi-térségi rendszereikben biztosítják.
- A társadalom, a gazdaság és a fejlesztéspolitika térbeli szerveződése a területi integrálódást kell szolgálja az európai térbe határokon átnyúló kapcsolatok építésével.
- A régiók felzárkóztatásához hatékony, decentralizált fejlesztéspolitika szükséges, ahol a fejlesztések a helyi térségi adottságokhoz igazodnak, és a különböző fejlesztéspolitikai

beavatkozások térségenként összehangoltan területi szinergiákat eredményeznek, valamint képesek biztosítani a helyi-térségi, társadalmi-gazdasági szereplők hatékony bevonását és mozgósítását, a célok elérése érdekében.

A térségi versenyképesség megteremtése érdekében minden térségben alapvetően fejlesztendő az alábbi tényezők:

- Tudástársadalom építése és az innováció területi terjesztése (a régió gazdasági struktúrájához igazodó képzettségi szerkezet kialakítása, a kutatási, felsőoktatási központok, a tudásközpontok megerősítése, azok régióon belüli, dinamizáló kapcsolatrendszerének ösztönzése, valamint az információs társadalom területi elterjedésének támogatása);
- Az elérhetőség javítása (a gyorsforgalmi úthálózat és a nagysebességű, ill. többvágányú vasúthálózat fejlesztése, a mellékúthálózat szűk keresztmetszeteinek felszámolása);
- Regionális üzleti környezet és szolgáltatások fejlesztése (befektetőbarát önkormányzati magatartás, hatékony információs csatornák, megfelelő telephelyi kínálat (pl. ipari parkok révén) és a vállalkozások működését segítő regionális intézmények);
- Térségi hálózatok ösztönzése és a kis- és középvállalatok regionális fejlesztése (gazdasági klaszterek, a régióon belüli beszállítói hálózatok ösztönzése);
- Regionális és helyi menedzsment szervezeti fejlődése, stratégiák ösztönzése;
- Regionális és települési marketing-kommunikáció erősítése (stratégiaiilag megalapozott arculatformálás, a kommunikációs és marketing eszközök alkalmazása a befektetések ösztönzése, a turizmus élénkítése, a lakosság elégedettsége, a pozitív megítélés kialakítása és az érdekérvényesítés érdekében)
- Környezet megóvása és fejlesztése;
- Turisztikai infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése.

A területfejlesztési politika 2013-ig megvalósítandó országos területi céljai és területfejlesztési feladatai között szerepel a magyarországi felszínalatti vizek és ezen belül is kiemelten a magyarországi termálvízkinccs védelme, megőrzése ill. fenntartható és integrált térségi hasznosítása.

Az OTK-ban megfogalmazást nyertek az ország hét tervezési-statisztikai régiójának fejlesztési tervei is, ahol az OTK céljai, mint kötelező keretek következetes figyelembevételével határozták meg a prioritásokat és intézkedéseket.

A régió átfogó céljai az alábbiak:

A RÉGIÓ ÁTFOGÓ CÉLJAI

A régió átfogó céljai az OTK szerint:

Magas környezeti minőségű modellrégió kialakítása

- Természeti környezeti értékek védelme és fenntartható hasznosítása
- Kiegyensúlyozott térszerkezet és térségi munkamegosztás kialakítása

Helyi adottságokra épülő versenyképes gazdaság

- Innovatív környezeti ipar és energetika
- Piacorientált kreatív és kulturális
- Élettudományi bázisra épülő egészségipar

Piacképes, hagyományosan jelenlévő ipari ágazatok és a turisztikai kínálat által termelt hozzáadott érték növelése

Stabilizálódó népességszám és erős társadalmi szolidaritás

- A lakosság egészségi állapotának javulása
- Hátrányos helyzetűek és inaktívak munkaerőpiaci reintegrációja
- Piacképes tudásszint

A régió Szekszárdot érintő területi céljai:

Regionális növekedési zónák (Szekszárd és térsége) innováció befogadása, az innováció vezérelt fejlődésre és specializációra képessé tétele, illetve a régióban hagyományosan jelen levő iparágak és a turizmus versenyképességének erősítése

Duna-völgy komplex fejlesztése (magaspartok, ökológiai rendszerek, vízminőség és az ivóvízbázisok védelme, a Duna átjárhatóságának biztosítása hídépítéssel, integrált turisztikai fejlesztések megvalósítása, az árvízvédelem és ártéri gazdálkodás feltételeinek megteremtése, a szennyvíztisztítás és a hulladékgazdálkodás fejlesztése).

1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

1.3.1. A Tolna Megyei Önkormányzat 1/2005. (II.21.) TM önkormányzati rendelete Tolna Megye Területrendezési tervéről – településrendezési és területrendezési tervek összhangjának vizsgálata

Ökológiai hálózat elemeinek lehatárolása – Nemzeti Park Igazgatósága (282/2009. kormányrendelet)

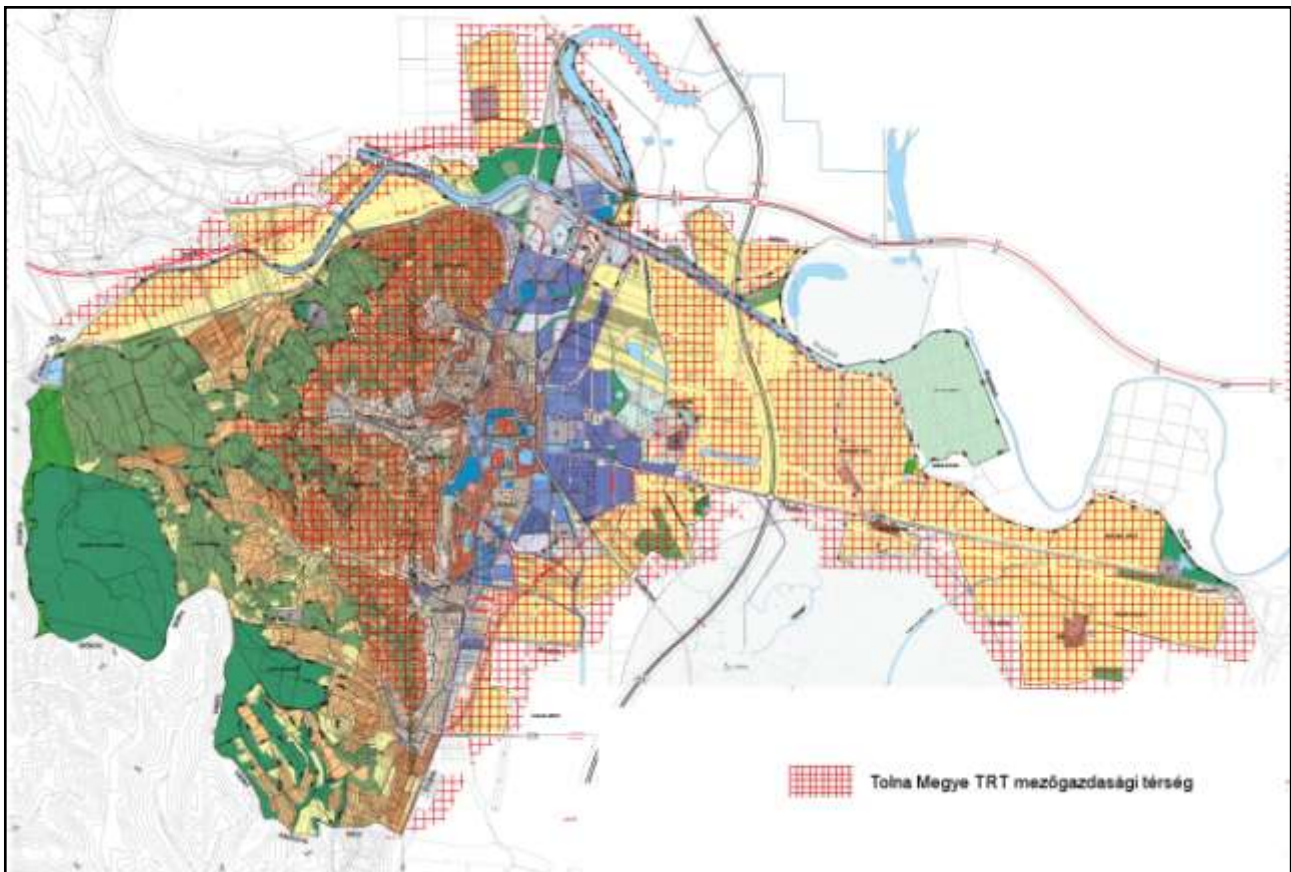
Szerkezeti terv [1/2005. (II.21.) TM önkormányzati rendelet 1. számú melléklete]

Infrastruktúra hálózat

Mezőgazdasági térség

A megyei területrendezési terv előírja, hogy a mezőgazdasági térség természetvédelmi oltalom alatt nem álló, az ökológiai hálózathoz nem tartozó árutermelő gazdálkodásra alkalmas mezőgazdasági területeit a településrendezés során általános mezőgazdasági terület területfelhasználási egységbe indokolt sorolni. Ezen területfelhasználási egység területén a településrendezés eszközeivel is biztosítani kell a családi és üzemi méretű agrárgazdaság fejlesztési lehetőségeit. Meg kell akadályozni a termőföldek felaprózódását, a jó minőségű termőföldek művelésből való kivonását, a mezőgazdasági birtokközpontok, majorok mezőgazdaságtól eltérő, más célú hasznosítását. A szántóföldi növénytermesztésre kevésbé alkalmas területeken ösztönözni kell a gyümölcsstermesztést, gyepgazdálkodást és ezzel összefüggő állattenyésztést. Ösztönözni kell továbbá a környezetkímélő biogazdálkodást is, amely számára a megye kiváló adottságokkal rendelkezik.

Mezőgazdasági térség- Tolna Megye TRT és HÉSZ szerkezeti terv összehasonlítása

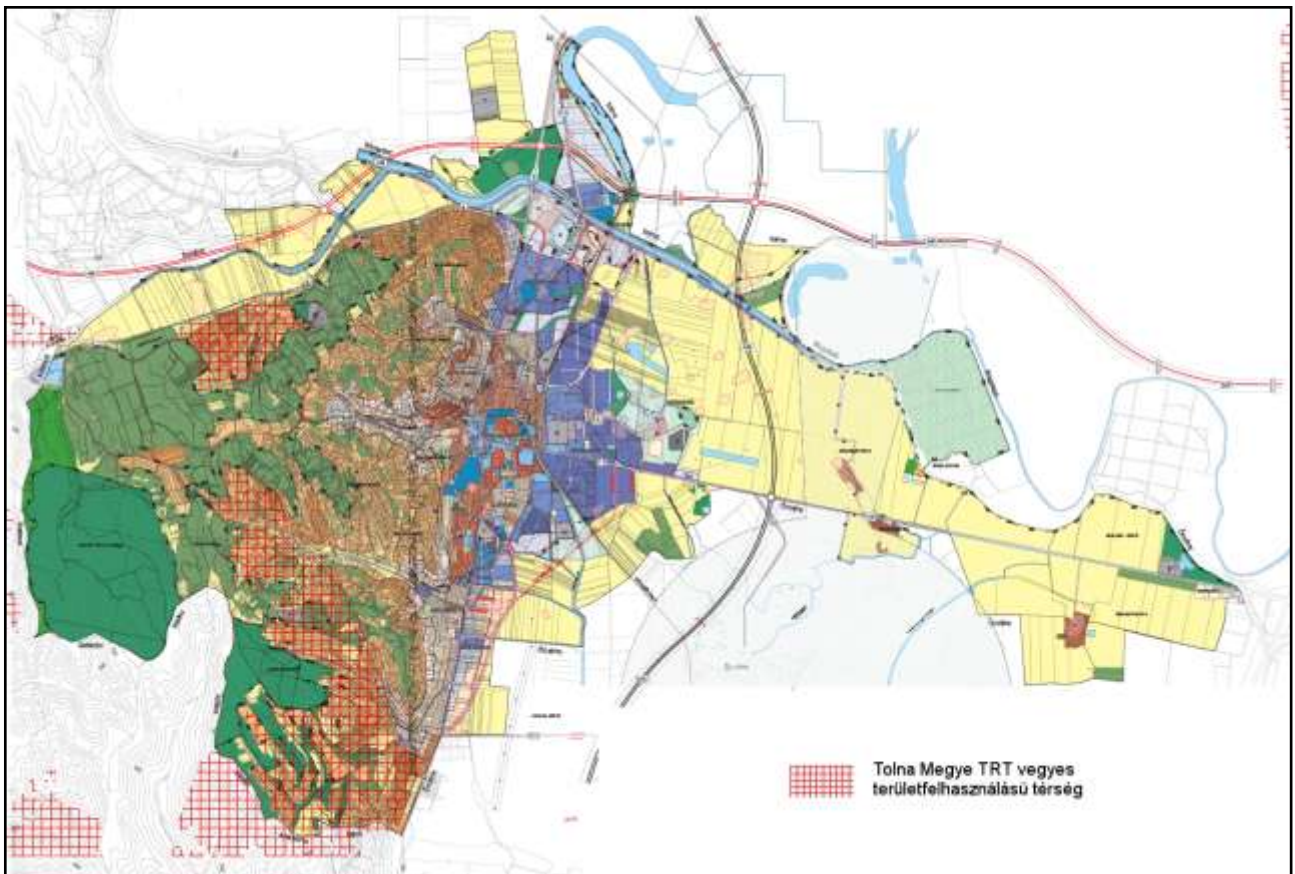
A megye borvidéki területein – Szekszárdi és Tolnai borvidék– elsősorban I. osztályú szőlőkataszteri területeken ösztönözni kell a szőlőterületek védelmét, megújítását és a borturizmus fejlesztését. A települési területekhez térben és funkcionálisan szervesen kapcsolódó szőlőhegyek, volt zártkertek területeit a településrendezés eszközeiben kertes mezőgazdasági területként indokolt szabályozni.

A Natura 2000 területeken lévő mezőgazdasági területeket a településrendezés eszközeiben korlátozott használatú mezőgazdasági területfelhasználási egységbe célszerű besorolni. Korlátozott használatú mezőgazdasági területeken – meghatározóan gyepek, fás legelők – a gazdálkodást össze kell hangolni a természetvédelmi, ökológiai érdekekkel.

Az összehasonlító rajzokon jól látszik, hogy a HÉSZ és a Tolna megyeit TRT összhangban van a mezőgazdasági területek vonatkozásában.

A jó minőségű szántó- és szőlőterületek összehasonlítását az 1.14.1.2. fejezetben részletezzük.

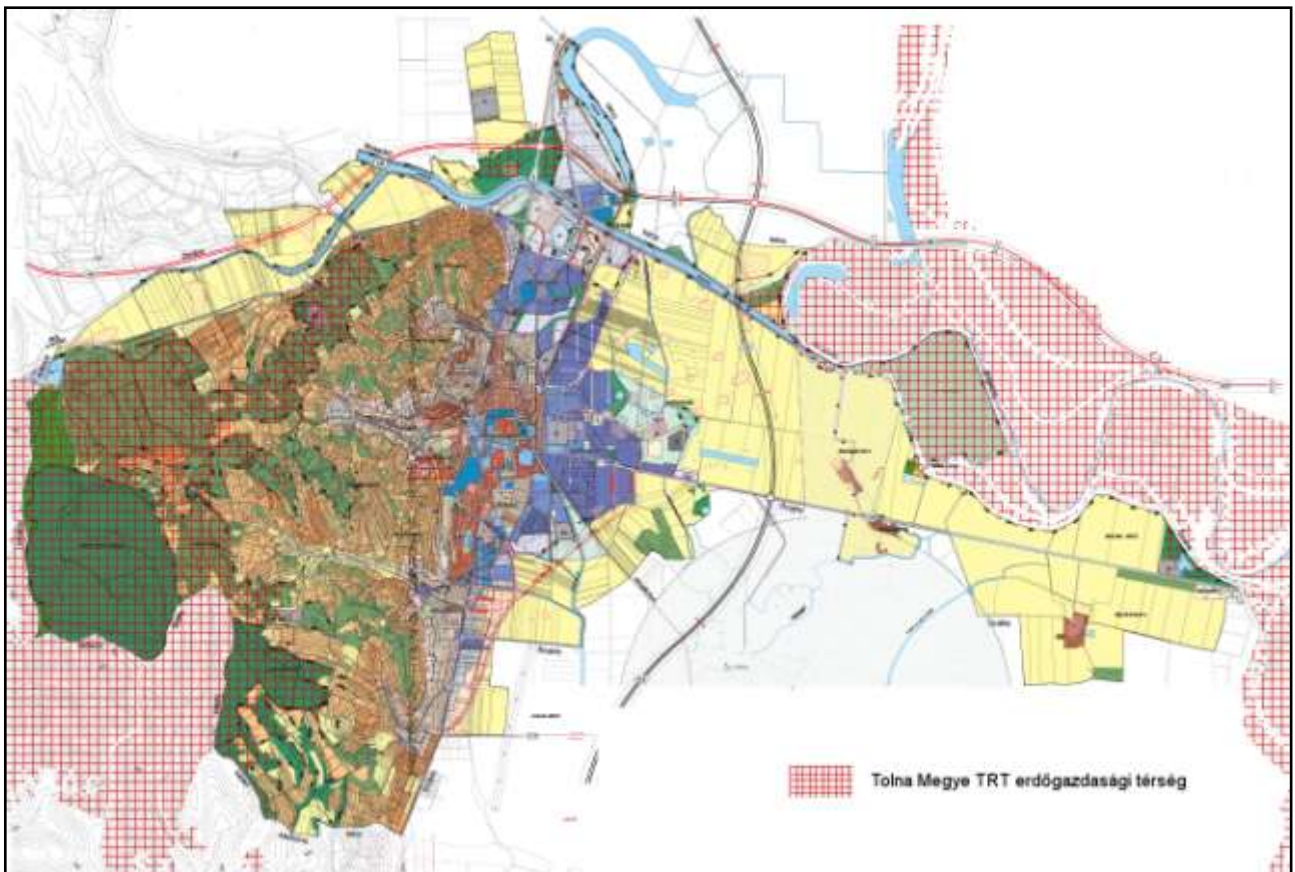

Tolna Megye TRT és HÉSZ szerkezeti terv összehasonlítása

Erdőgazdálkodási térség

Az így kijelölt erdőgazdálkodási térség területét a települések szerkezeti tervében legalább 85%-ban erdőterület települési területfelhasználási egységbe kell sorolni. A megye területén az erdős térségek a „bakancsos” turizmus célterületei. Ezért az erdők közjóléti funkcióját is hangsúlyozni kell. A megye városainak, kirándulóközpontjainak, üdülőhelyeinek térségében az erdők turisztikai célú feltárását ösztönözni kell. Támogatni kell ezen erdőállományok esetében a természetes, illetve természetszerű erdők kialakítását. Ösztönözni kell a települések – kiemelten a városok – közvetlen környezetében az erdőterületek növelését.

Az alábbi összehasonlító térképszelvény alapján kijelenthető, hogy a hatályos szerkezeti terv összhangban áll Tolna Megye Területrendezési Tervével az erdőgazdasági térség tekintetében.

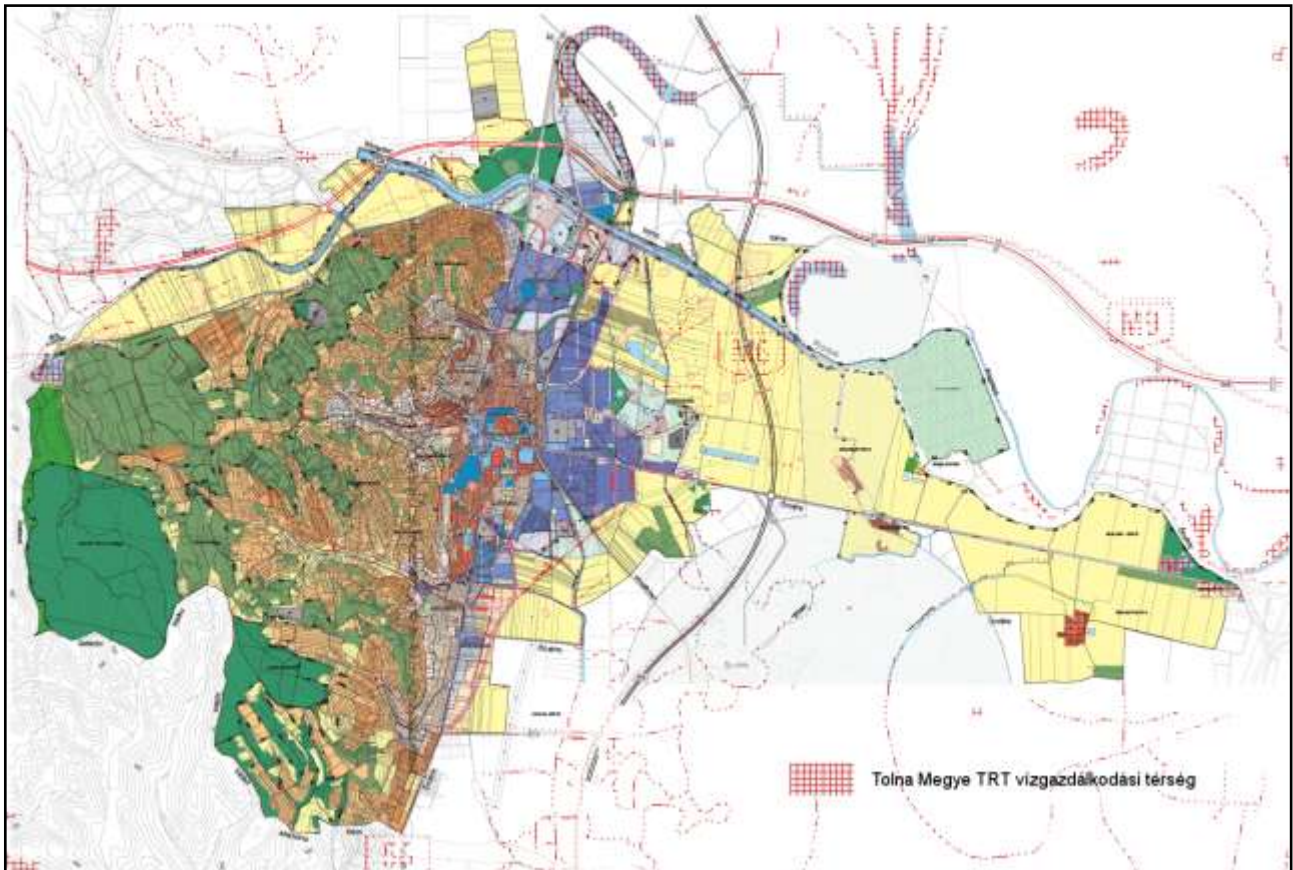

Erdőgazdasági térség- Tolna Megye TRT és HÉSZ szerkezeti terv összehasonlítása

Vízgazdálkodási térség

Az OTrT előírja, hogy a területüket legalább 90%-ban vízgazdálkodási térség kategóriába kell sorolni, a fennmaradó részen városias települési térség nem jelölhető ki. A megye folyóvizei és holtágai egyben az országos ökológiai hálózat meghatározó folyosói, ennél fogva települési szinten olyantevékenység, terület-felhasználás elhelyezése támogatható a vízgazdálkodási térségekben és azokkal határosan, mely összhangban van a védelem funkciójával. Kisebb természetes vízfolyások, patakok esetén kerülni javasolt a mesterséges medrek kialakítását, és célszerű törekedni a meglévő mesterséges medrek és közvetlen környezetük természetközeli átalakítására (településen belül is). A meglévő kisvízfolyások vonalának revitalizációja lehetőséget ad az élővilág terjeszkedésére, újabb, kisebb léptékű (helyi jelentőségű) ökológiai folyosók kialakulására, a települési környezet javítására.

Az alábbi összehasonlító térképszelvényen jól látható, hogy a hatályos szerkezeti terv összhangban áll Tolna Megye Területrendezési Tervével a vízgazdálkodási térség tekintetében.

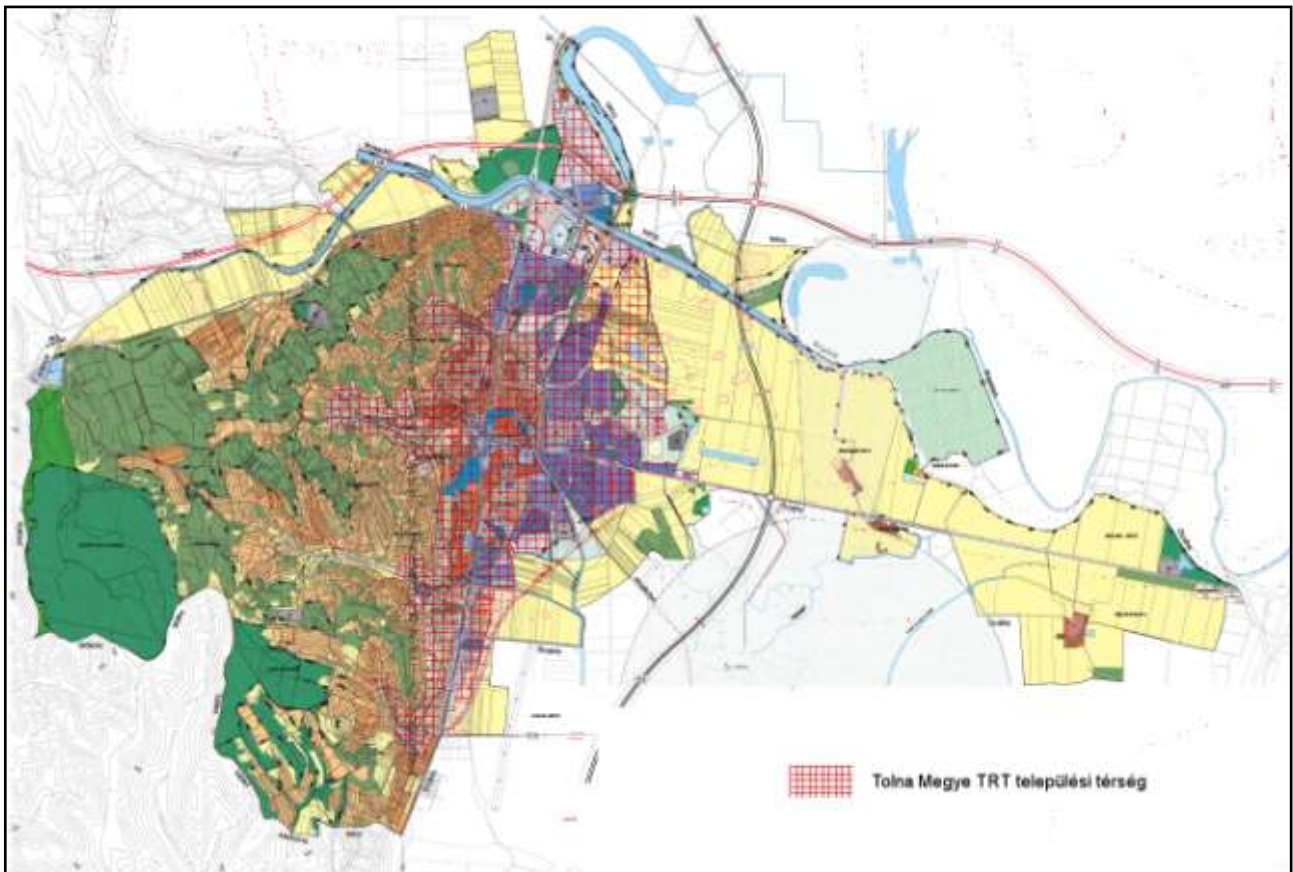
Vízgazdálkodási térség- Tolna Megye TRT és HÉSZ szerkezeti terv összehasonlítása

Települési térség

Települési terület az OTrT-ről szóló törvény szerint „a település belterülete, valamint a beépítésre szánt területek összessége”. Ennek megfelelően települési térség a települések belterületei mellett a közigazgatási területükön található, településszerkezeti terveikben beépítésre szánt területként szabályozott külterületi lakott helyek, és egyéb külterületi lakó-, vegyes-, üdülő-, gazdasági és különleges területként szabályozott területek, amennyiben területük eléri a 10 hektárt. Az OTrT 6.§. 1/d. pontja szerint „a települési térséget legalább 75%-ban városias és hagyományosan vidéki települési térség kategóriába kell sorolni.”

Az összehasonlító rajzokon jól látszik, hogy HÉSZ és a Tolna megyei TRT összhangban van a települési térség vonatkozásában.

Települési térség- Tolna Megye TRT és HÉSZ szerkezeti terv összehasonlítása

Nemzeti Ökológiai Hálózat

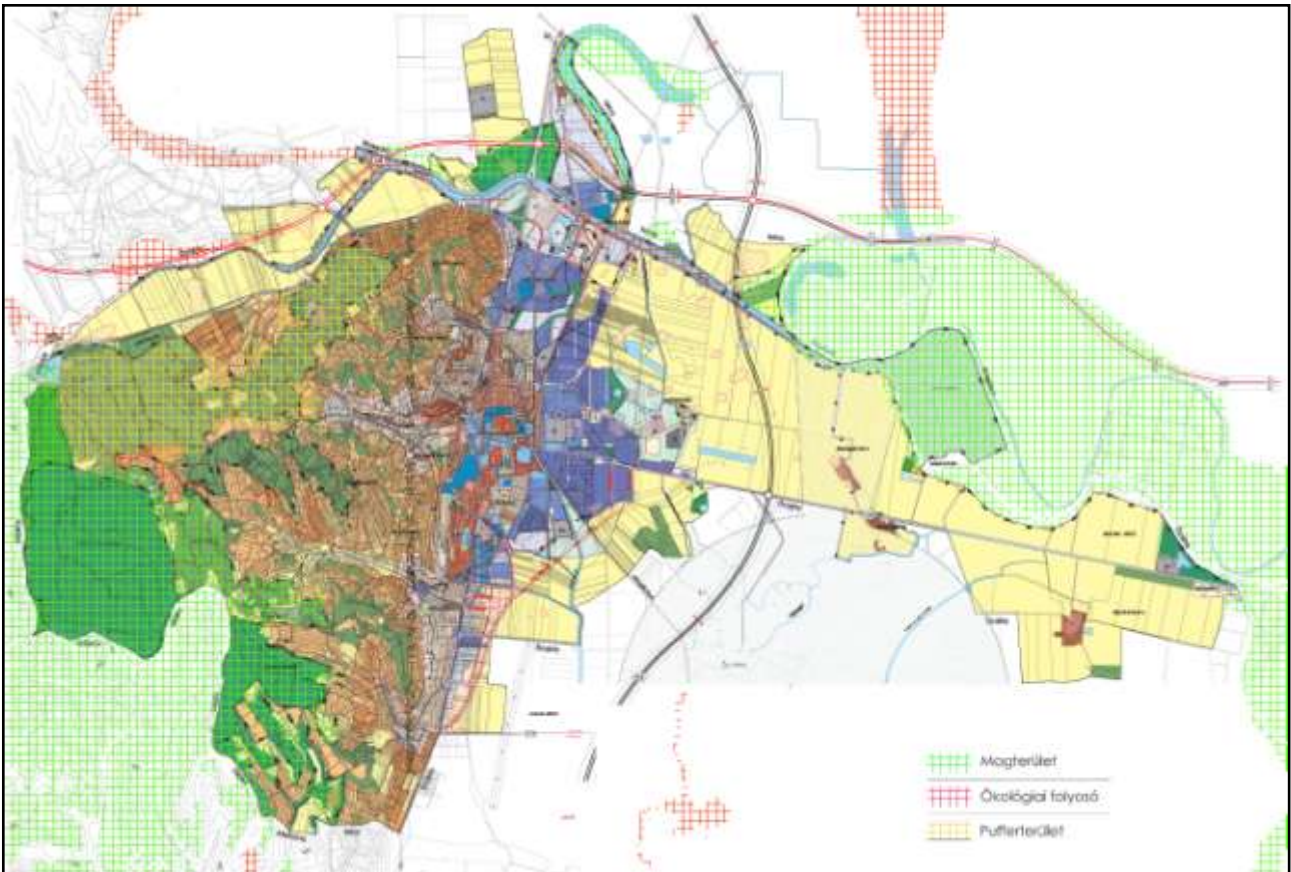
Magterület, ökológiai folyosó, pufferterület [1/2005. (II.21.) TM önkormányzati rendelet 3.1. számú melléklete]

Ökológiai hálózat elemeinek lehatárolása – Nemzeti Park Igazgatósága (282/2009. kormányrendelet)

Magterületen beépítésre szánt terület nem jelölhető ki. A mocsaras, vízállásos területek vizes élőhelyeit érintetlenül meg kell hagyni. Külterületi építmény létesítése a természeti értékek károsítása nélkül elsősorban mezőgazdasági, turisztikai, vízgazdálkodási, erdő- és vadgazdálkodási célból javasolt.

Pufferterület övezetében csak olyan épület, építmény létesítése, illetve olyan tevékenységek folytatása javasolt, amely az övezet, továbbá a magterület vagy az ökológiai folyosó természeti értékeit, biológiai sokféleségét valamint táji értékeit nem veszélyezteti.

Az ökológiai folyosók vízfolyások menti területére eső mezőgazdasági területeket nem beépíthető korlátozott használatú mezőgazdasági területként, erdőterületként, vagy vízgazdálkodási területként célszerű kijelölni. Az élővizek természetes mederalakulatait és az élővizeket kísérő természetes társulásokat a biológiai öntisztító-képesség fenntartása és a vízi élővilág sokféleségének megőrzése érdekében meg kell őrizni. Amennyiben a természetes mederalakulatot már megváltoztatták, úgy terv készítése javasolt a vízfolyás természetszerű rehabilitációjára. A meder kísérő felületeként, településeken kívül legalább a meder természetes átmérőjének háromszorosát elérő területet, természeti területen legalább 50-50m széles területsávot, folyók esetén a teljes hullámteret, épületmentesen meg kell tartani az ökológiai rendszer fejleszthetősége érdekében. Állóvizek partján új épület létesítése akkor célszerű, ha a keletkező szennyvíz tárolása vagy elvezetése az állóvíz károsítása nélkül megoldható.

A nemzeti ökológiai hálózat, és a szerkezeti terv kapcsolata

A rajzról leolvasható, hogy az ökológiai hálózat területén beépítésre szánt terület nem található. A szerkezeti terv ezeken a helyeken erdő, kertes mezőgazdasági terület, illetve vízgazdálkodási területeket jelöl.

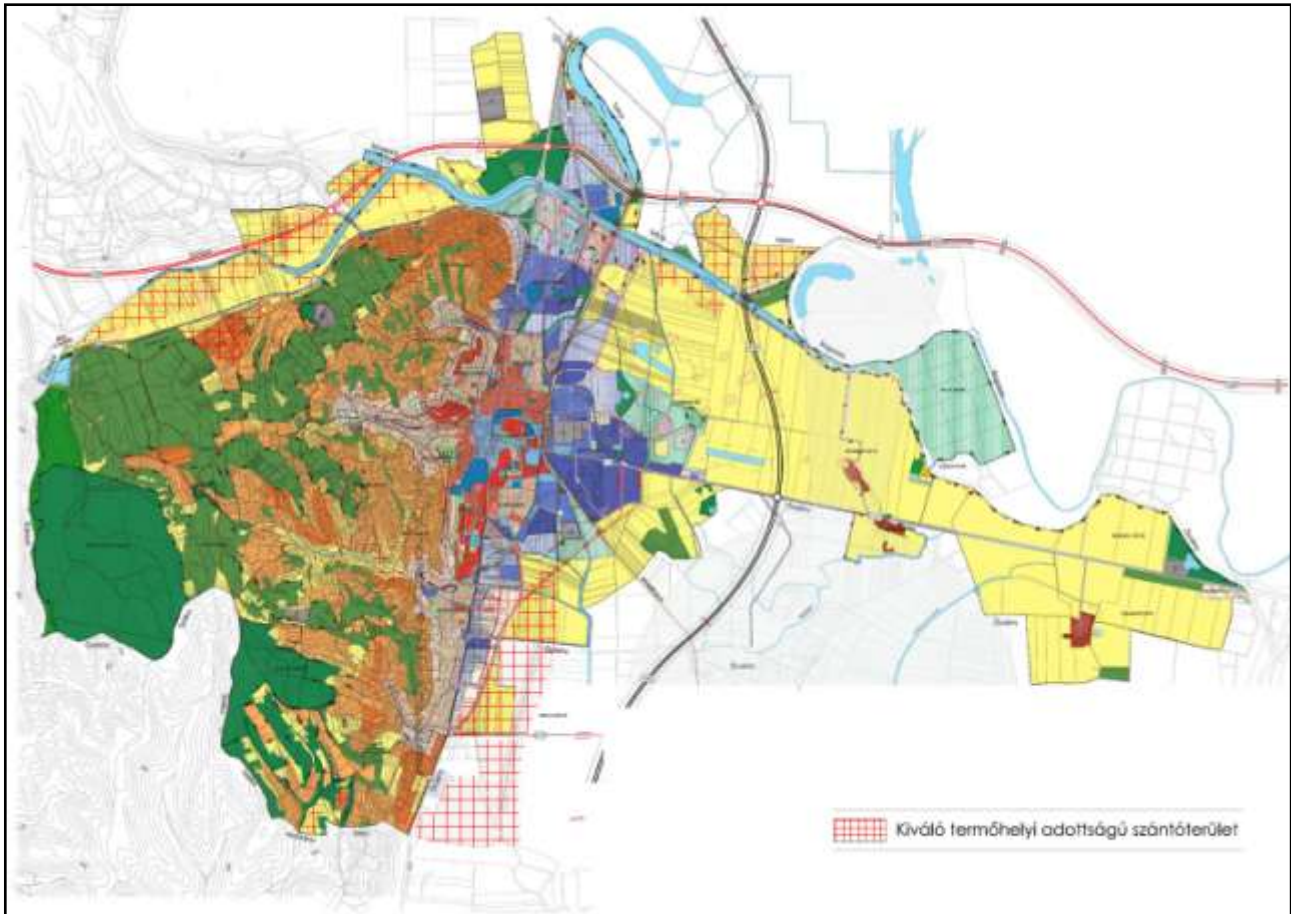
Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület

[1/2005. (II.21.) TM önkormányzati rendelet 3.2. számú melléklete]

A kiváló termőhelyi adottságú szántóterületeken az OTTrT 13/A. §-ával és a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvénnyel összhangban beépítésre szánt terület kijelölése csak akkor javasolt, ha a beépítésre szánt terület mezőgazdasági birtokközpont fejlesztését, vagy kialakítását, helyi vagy térségi mezőgazdasági termékek feldolgozását szolgálja, továbbá a mezőgazdasági termeléssel összefüggő turisztikai fejlesztés érdekében elengedhetetlenül szükséges. Kiváló termőhelyi adottságú szántóterületeken erdőterület kijelölése akkor javasolt, ha az erdőszítés a környezeti károk enyhítését, a környezet szennyezés elhárítását; a termőföldek védelmét; az országos és térségi ökológiai hálózat folytonosságának kialakítását szolgálja. Az övezet területén beépítésre szánt területként kell biztosítani a még rendeltetésszerűen működő mezőgazdasági majorok fejlesztési lehetőségét.

Az övezet jó minőségű, áruterelésre alkalmas mezőgazdasági termőföldjeit a településrendezési tervekben általános mezőgazdasági területként javasolt kijelölni. Általános mezőgazdasági területen a gazdasági épülettel beépíthető telek - földrészlet - területét legalább 1,0 ha-ban javasolt meghatározni.

A kiváló szántóterületek és a szerkezeti terv kapcsolata

A kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetében a szerkezeti terv elsősorban szántó, kis mértékben kertés mezőgazdasági terület rendeltetésű területeket jelöl. A beépíthető legkisebb telekméret 1,0 ha-ben van megjelölve, így összhangban van a megyei terv előírásaival.

Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület, erdőtelepítésre alkalmas terület

[1/2005. (II.21.) TM önkormányzati rendelet 3.3. számú melléklete]

Kiváló termőhelyi adottságú erdőterületek – Erdészeti Igazgatóság (282/2009. kormányrendelet)

Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezetében beépítésre szánt terület kijelölése még kivételes esetben sem javasolt. Elő kell segíteni a meglévő erdőállományok természetes illetve természetszerű erdőkké történő átalakítását.

Az erdőtelepítésre alkalmas területek övezetében a mezőgazdasági termelés, mezőgazdasági üzemfejlesztés nem korlátozott. Az övezet területét a településszerkezeti tervekben csak akkor

javasolt erdőterület területfelhasználási egységbe sorolni, ha az adott terület erdősítése a településszerkezeti terv távlatában megvalósítható.

Az Erdészeti Igazgatóság nyilvántartása szerint Szekszárd területén 1204,98 ha kiváló termőhelyi adottságú erdőterület helyezkedik el.

Országos illetve térségi jelentőségű tájképvédelmi terület

[1/2005. (II.21.) TM önkormányzati rendelet 3.4. számú melléklete]

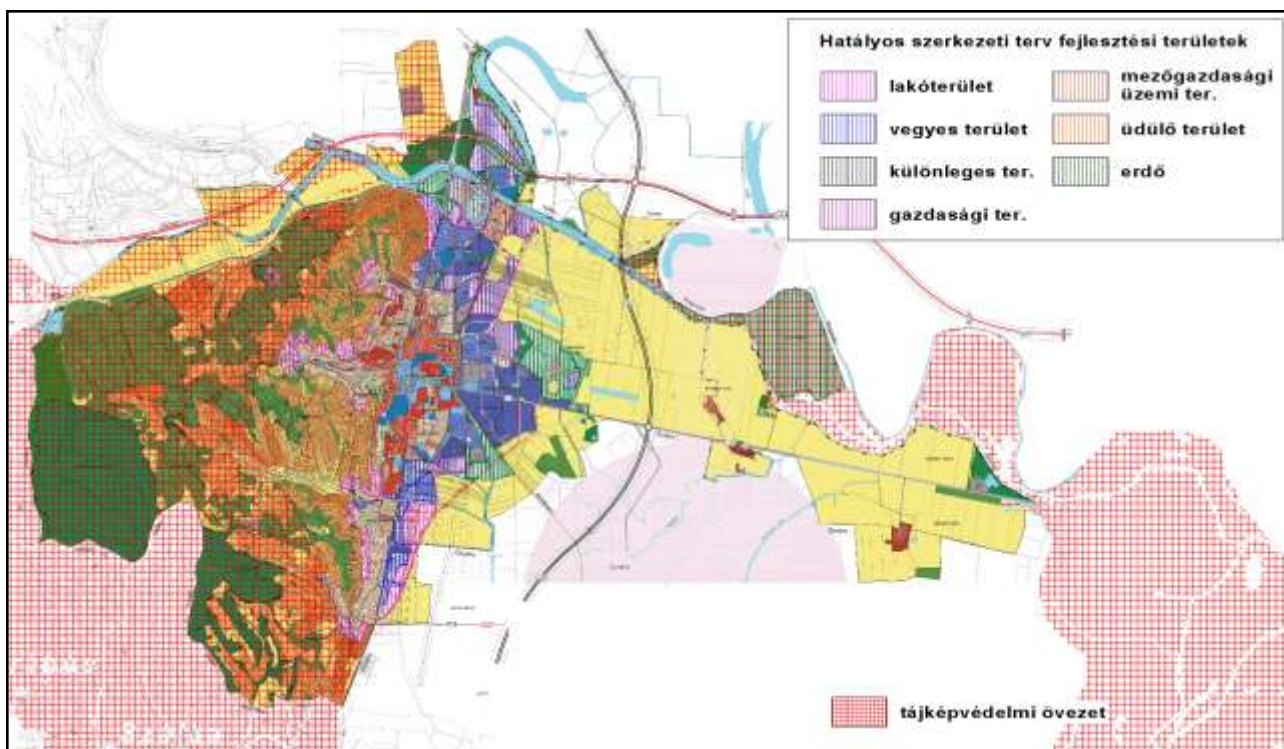
A tájképvédelmi övezet mezőgazdasági területeit a településrendezési tervekben a sajátos mezőgazdasági használat a beépítettségi intenzitás és a tájvédelem, az ökológiai hálózat fejleszthetősége és a természeti értékek védelme érdekében általános-, kertes-, vagy korlátozott használatú mezőgazdasági terület területfelhasználási egységbe javasolt sorolni. A jó termőhelyi adottságú árutermelésre alkalmas általános mezőgazdasági terület legalább 90 %-án olyan övezet kijelölése javasolt, ahol gazdasági épület 1,0 ha-nál kisebb telken (földrészleten) nem létesíthető.

Általános mezőgazdasági területen a telekosztással kialakítható telek területét legalább 5000 m² területtel javasolt meghatározni. Kertes mezőgazdasági területek a pihenést és a vegyes gazdálkodást szolgáló felaprózódott, szőlőhegyi, volt zártkerti területek, ahol a pihenést és a termeléshez szükséges tárolást egyaránt biztosító épületek létesíthetők. Kivéve a borvidékek szőlőkataszter I. osztályú területeit, ahol a szabályozás és a támogatás eszközeivel a szőlőtermesztés megőrzését, megújítását kell elősegíteni. Kertes mezőgazdasági területen telekosztással kialakítható új telek területét legalább 1.500 m² területtel javasolt meghatározni. A kertes mezőgazdasági területek egységes és hagyományos építészeti karakterének megőrzése érdekében földrészletenként egy, legfeljebb 90 m² alapterületű gazdasági épület létesítése javasolt.

Korlátozott használatú mezőgazdasági területeken telekosztással 10 ha-nál kisebb telkek kialakítása nem javasolt. A vízfolyások mentén a természetközeli élőhelyeket (gyepek, nádasok, mocsarak, ligetek) akkor is meg kell őrizni, ha azok nem tartoznak az ökológiai hálózatövezetébe. A vízfolyások külterületi szakaszait legalább 50-50 m széles területsávban nem beépíthető korlátozott használatú mezőgazdasági területként, vagy erdőterületként javasolt kijelölni.

Beépítésre szánt területet elsősorban a települések belterületéhez szervesen kapcsolódva, vagy a már művelésből kivett és beépített területekhez (pl. majorokhoz) szervesen kapcsolódva javasolt kijelölni. Új épület, építmény elhelyezése tájba illesztve, a történeti tájszerkezet, a tájképi adottságok és egyedi tájértékek megőrzésével, a tájkarakter erősítésével a helyi építészeti hagyományok figyelembevételével történhet.

Tájképvédelmi övezet Szekszárd szerkezeti tervén

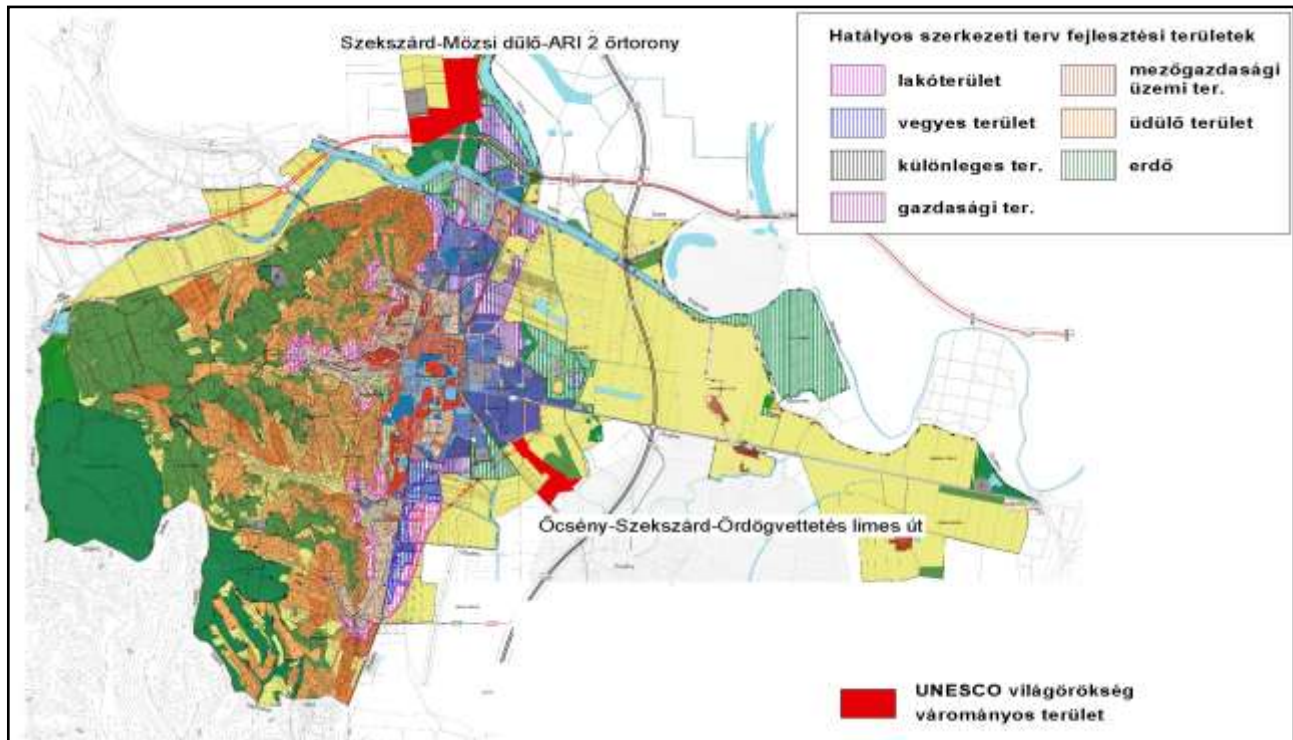
Szekszárd településszerkezeti terve nem jelöl beépítésre szánt területet a tájképvédelmi övezet határain belül. Nagyrészt erdők és kertes mezőgazdasági területek, kis részben általános mezőgazdasági területek érintik az övezetet.

Világörökség-várományos területek

[1/2005. (II.21.) TM önkormányzati rendelet 3.5. számú melléklete]

Világörökségi területen a térség táj- és természetvédelmi, illetve településszerkezeti és kulturális örökségi értékeinek védelmét integráltan, a turizmus szempontjainak figyelembevételével szükséges biztosítani. A településrendezési eszközökben az érintett területek területhasználatát úgy javasolt szabályozni, hogy a táji értékek sértetlenek maradjanak. Szekszárd teljes közigazgatási területe a világörökség várományos terület övezetébe esik.

A Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ tájékoztatása szerint lehatároltuk azt a területet, amely a világörökségi mag-, és pufferterületet jelöli. A hatályos szerkezeti terv nem jelöl beépítésre, vagy erdőtelepítésre szánt területet a világörökség várományos részeken.

Szekszárd világörökség várományos területei

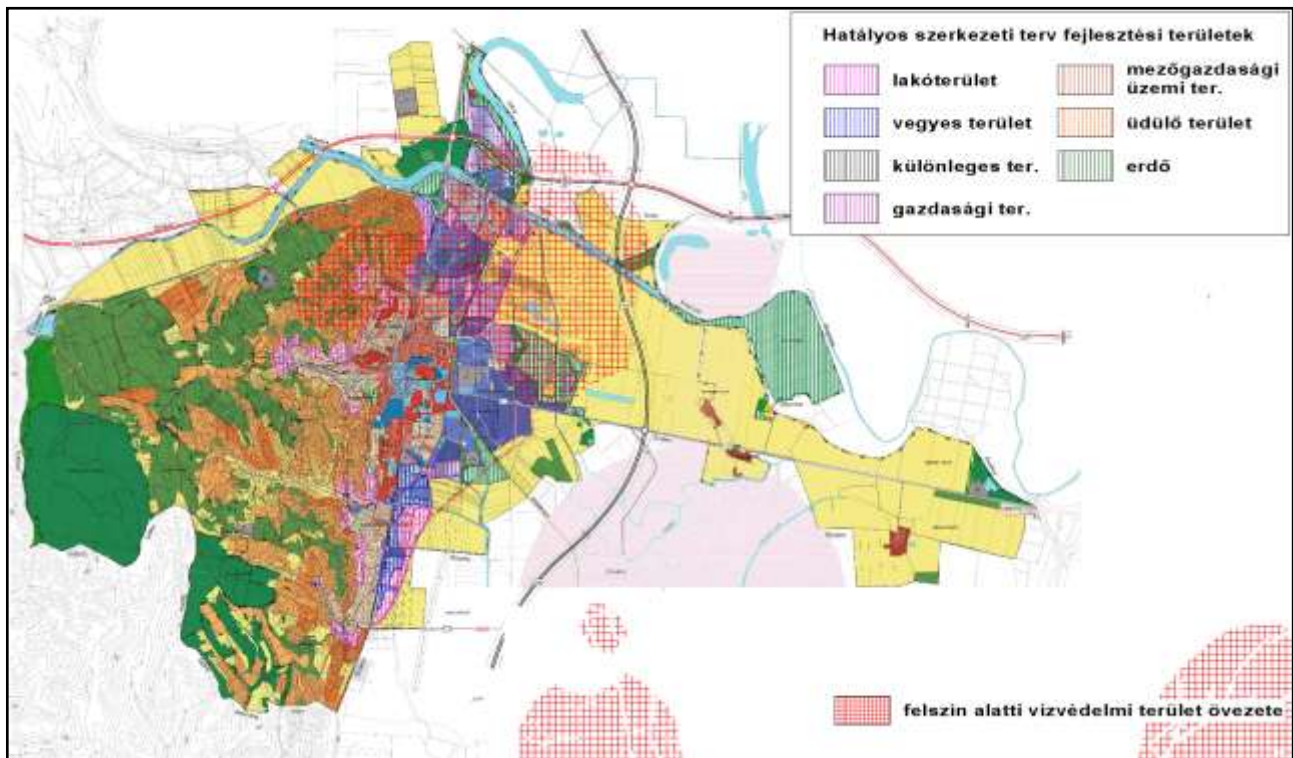
Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület

[1/2005. (II.21.) TM önkormányzati rendelet 3.6. számú melléklete]

Az övezet területén a települések csatornahálózatának – a Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és –tisztítási Megvalósítási Programmal összefüggő szennyvízelvezetési agglomerációk lehatárolásáról szóló 26/2002. (II.27.) Korm. rendelet szerinti gazdaságossági határig történő - kiépítését támogatni kell . Csatornahálózattal ellátott területeken a hálózatra történő rákötést az építés feltételeként szükséges meghatározni.

Az övezet területén a szennyvíztisztító telepek III. tisztítási fokozatú kiépítését támogatni kell. A vízgyűjtő területen csak olyan mező- és erdőgazdálkodás, illetve csak olyan mezőgazdasági létesítmények kialakítása ösztönözhető, amelyek a vízfolyások, tavak vízminőségét károsan nem befolyásolják. Új hígtrágyás állattartó telep kialakítása nem támogatandó. A vízgyűjtő terület vízfolyásainak, állóvizeinek (holtágainak) még meglévő természetes partszakaszait, a vizeket kísérő természetes és természetközeli élőhelyeket meg kell őrizni. A vízgyűjtő területen a belterületi csapadékvíz-elvezetést, tisztítását hordalékfogóval és elhelyezését meg kell oldani.

Az alábbi összehasonlító térképen közöljük a megyei övezet és a HÉSZ kapcsolatát. A kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi területen mezőgazdasági és ipari területeket találunk. Az ipari területek teljes közművesítettsége megoldott. A HÉSZ ezen túlmenően nem tudja akörnyezetvédelmi érdekeket képviselni. Az ipari és mezőgazdasági üzemi termelési folyamatok ellenőrzése a környezetvédelmi hivatal feladatkörébe tartozik.

Felszín alatti vízvédelmi terület övezete Szekszárd szerkezeti tervén

Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe

[1/2005. (II.21.) TM önkormányzati rendelet 3.7. számú melléklete]

[Nemzeti Környezeti Intézet \(282/2009. kormányrendelet\)](#)

Szekszárd teljes területe érintett a felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő terület övezetével. A felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területének övezetében a következő szabályokat kell alkalmazni:

- a) Az övezet területén lévő vízfolyást az övezeten kívülről érkező tisztított szennyvíz befogadjaként nem lehet felhasználni. Amennyiben a meglévő szennyvíz-hálózat befogadója az övezeten belül található, akkor a hálózat üzemeltetjét kötelezni kell az övezetre vonatkozó szennyvíztisztítási követelmények betartására.
- b) Az övezet területén lévő szennyvíztisztító telepre az övezeten kívül keletkezett szennyvíz akkor vezethető, ha a szennyvíztisztító telep az övezetre vonatkozó szennyvíztisztítási követelményeknek megfelel.

Szekszárd csatonázottsága gyakorlatilag 100%. A keletkező szennyvizek 20%-a előtisztított ipari- a többi lakossági eredetű. 2003-ban fejeződött be a szennyvíztisztító telep rekonstrukciója, így most megfelel az uniós előírásoknak. A 2009-ben végzett ellenőrző mérések során igazolódott, hogy a rendszer az előírásoknak megfelelően működik.

A HÉSZ az alábbi szabályozást adja:

27§ 3.1: Közellátási funkciójú prэшázat (kocsma, étterem, nyilvános WC) teljes közműellátással (villany, vezetékes víz, közcsatorna) kell kialakítani.

28§ (5) Az elkészült ivóvíz, szennyvíz és csapadékvíz hálózatra az ingatlan tulajdonosa köteles rákötni, az ivóvíz és szennyvízcsatorna rákötés együttes kötelezettségével.

(6) Az épületekbe a vízvezeték bekötését csak szennyvízelvezetés, vagy helyi, az előírt határfokú és ellenőrizhető kezelő/tisztító berendezés létesítésével együtt lehet engedélyezni.

(7) A talaj, a talajvíz, a rétegvíz és ezeken keresztül a vízművek védelme érdekében tilos a felhagyott kutakba a szennyvizek bevezetése.

(8) Az iparterületekről az ipari szennyvíz csak az előírt előtisztítás után, azt ellenőrzötten engedhető be a közcsatornába.

(9) Élővízbe a vízminőség védelme érdekében szennyezett csapadékvíz bevezetése csak megfelelő előtisztítás után (olajfogó, hordalékfogó) engedélyezhető.

Ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület

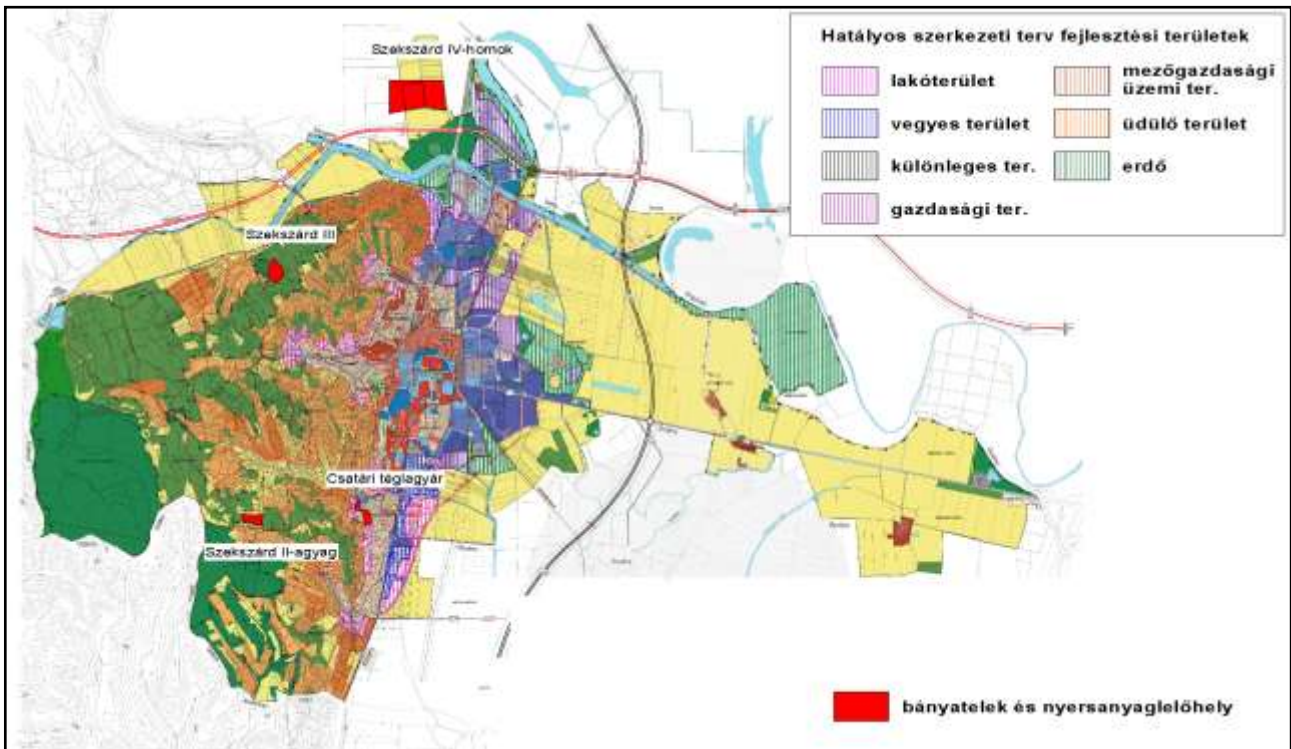
[1/2005. (II.21.) TM önkormányzati rendelet 3.8. számú melléklete]

[Bányakapitányság \(282/2009. kormányrendelet\)](#)

Az ásványi nyersanyag gazdálkodási terület településrendezési tervi kijelölése során figyelembe kell venni, hogy külszíni művelésű bányatelek csak a magterület, ökológiai folyosó övezetén, valamint világörökségi és világörökség-várományos területen kívül jelölhető ki. Amennyiben az övezet területén új bánya nyitását, vagy meglévő bánya bővítését tervezik új telkek bevonásával, úgy az érintett telkeket beépítésre nem szánt különleges területbe javasolt besorolni.

A Bányakapitányság tájékoztatása alapján lehatároltuk a település területén fekvő nyersanyaglelőhelyeket, melyet az alábbi térképlap szemléltet. Ez alapján jól látható, hogy a szerkezeti terv beépítésre szánt területet nem jelöl a potenciális nyersanyaglelőhelyek területén.

Szekszárd nyilvántartott nyersanyaglelőhelyei

Kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi terület, honvédelmi terület

Szekszárd területét az övezet nem érinti.

Térségi komplex tájrehabilitációt igénylő terület

[1/2005. (II.21.) TM önkormányzati rendelet 3.11. számú melléklete]

Olyan felhagyott bányaudvar, bányagödör, meddőhányó, amelyen természetes élőhely kialakult, vagy védett élőlények populációi telepedtek meg, csak a természetvédelmi hatóság egyetértésével és a védett természeti értékek háborításánélkül rekultiválható.

A magterületen, ökológiai folyosókban lévő roncsolt területek esetében az újrahasznosítás során az ökológia, a táj- és természetvédelem prioritását célszerű biztosítani. A bányatavak rendezése során a többcélú hasznosítás (természetvédelem-ökológia, turizmus, horgászat, vízisportok) térségi szintű összehangolt feltételeinek biztosítására kell törekedni. Ennek során a bányatavak hasznosításával kapcsolatos jogokról és kötelezettségekről szóló 239/2000. (XII.23.) Korm. rendelet előírásai szerint szükséges eljárni. A roncsolt területek, tájsebek rehabilitálása során hangsúlyt kell helyezni a zöldfelületek létesítésére.

Szekszárdon a Keselyűsi úti hulladéklerakó érintett a komplex tájrehabilitációt érintő terület övezetével. A lerakóhely rekultiválása a közelmúltban megvalósult.

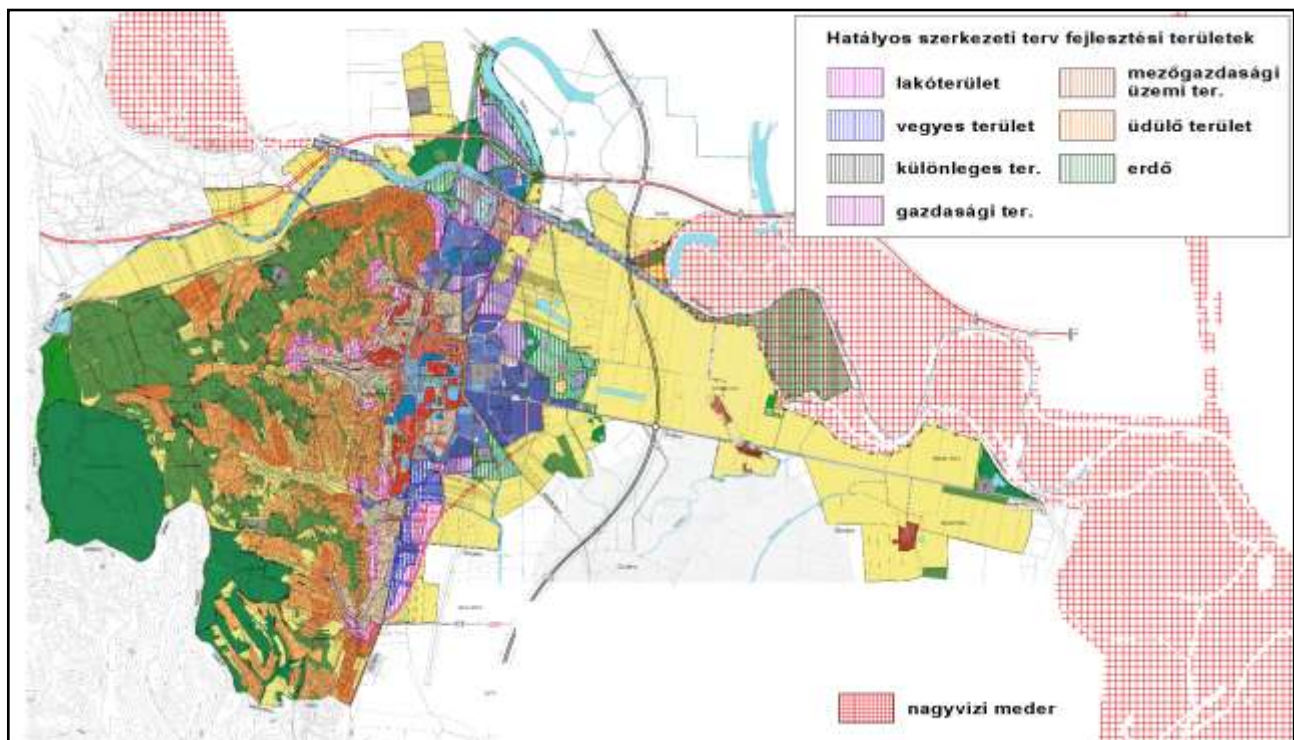
Nagyvízi meder

[1/2005. (II.21.) TM önkormányzati rendelet 3.12. számú melléklete]

Vízügyi Igazgatóság (282/2009. kormányrendelet)

A szabályozási tervekben olyan területhasználat kijelölése javasolt (pl. Korlátozott mezőgazdasági terület), mely az árvízi védekezés és természetvédelem kiemelt szempontjaival összhangban lehetőséget teremt a terület többcélú (mező-, hal-, erdő-, gyepterület, vadgazdálkodás, ártéri tájgazdálkodás) hasznosítására is. Nagyvízi meder területén új beépítésre szánt területek nem jelölhetők ki, meglévő beépített területeket beépítésre nem szánt területként javasolt szabályozni. A nagyvízi meder területén lévő természetközeli és természetes élőhelyek védelmét a településrendezés eszközeivel is meg kell erősíteni. Az övezet területén a vízminőség-védelem érdekében a vegyszerhasználatot korlátozni kell.

Az alábbi összehasonlító térképszelvényen jól látszik, hogy az árvízveszélyes területek csak az északi ipari területeken közelítik meg a beépítésre szánt területeket. Szekszárd lakóterületei nincsenek árvízveszélynek kitéve.

Árvízveszélyes területek eloszlása

Földtani veszélyforrás területe

[1/2005. (II.21.) TM önkormányzati rendelet 3.13. számú melléklete]

Bányakapitányság (282/2009. kormányrendelet)

Az illetékes államigazgatási szerv adatszolgáltatása alapján veszélyforrás típusonként külön célszerű kijelölni és a területekre vonatkozó építési korlátozásokat és feltételeket meghatározni. Földtani veszélyforrással érintett területen célszerű kerülni új beépítésre szánt terület kijelölését. E területeket olyan területfelhasználásba javasolt besorolni, mely mérsékli a földmozgás kialakulásának lehetőségét. Az övezet területén fontos feladat a felszín növényborítottságának megőrzése és növelése,

A Magyar Bányászati és Földtani Hivatal Országos Felszínmozgás kataszterben Szekszárd területére vonatkozóan az alábbi helyszínek szerepelnek:

Őcsényi szőlőhegy- OEV-1731-000-1a

- esemény típusa: csuszamlás - kúszás
- Állapot: nyugalomban
- általános leírás: Folyamatos lassú kúszás, pár cm/év, helyenként kisebb suvadásokba megy át.
- Szélesség: 300 m
- Hosszúság: 1000 m
- Beépítettség: pincenegyed

Poligon	(EOV):621478.227058984	108209.590407677,621463.848690189
108167.482327621,621445.362216026		108132.563431989,621420.713583805
108117.158036843,621373.470372051		108127.42830028,621349.848766178
108135.644511007,621326.227160301		108156.185037866,621326.227160301
108188.022854481,621325.200133961		108228.076881841,621360.1190296
108250.671461366,621402.227109641		108269.15793553,621444.335189685
108260.941724792,621464.875716534		108234.239039887,621478.227058984
108209.590407677		

Őcsényi szőlőhegy- OEV-1731-000-1b

- esemény típusa: csuszamlás - kúszás
- Állapot: nyugalomban
- általános leírás: Folyamatos lassú kúszás, pár cm/év, helyenként kisebb suvadásokba megy át.
- Szélesség: 300 m
- Hosszúság: 1000 m
- Beépítettség: pincenegyed

Poligon	(EOV):621413.524399411	107973.374348905,621428.929794546
107958.995980106,621443.308163337		107934.347347897,621442.281136997
107897.374399569,621428.929794546		107871.698740996,621387.848740846
107854.23929318,621347.794713493		107860.401451241,621314.929870531

107894.293320537,621312.875817847
 107965.158138163,621375.524424735
 107973.374348905

107937.42842691,621330.33526567
 107984.671638675,621413.524399411

Elő-hegy keleti lejtője- OEV1731-000-2

- esemény típusa: csuszamlás - rétegcsúszás
- Állapot: részben mentesített
- általános leírás: Feltehetően hirtelen bekövetkezett, katasztrófaszerű mozgás, lefolyása pontosan nem rekonstruálható.
- Szélesség: 80 m
- Hosszúság: 150 m
- Beépítettség: lakótömbös

Poligon	(EOV):622283.338545766	112484.967681471,622300.281816665
	112459.26064977,622308.461326748	112421.868603654,622297.360563058
	112392.071816918,622264.058271997	112368.701788101,622229.587479487
	112357.016773686,622197.453689862	112362.27503017,622171.746658161
	112397.91432412,622172.330908883	112445.238632474,622190.442681212
	112478.54092354,622218.486715797	112497.821197324,622259.96851695
	112497.236946605,622283.338545766	112484.967681471

Csatári völgy- OEV-1731-000-3

- esemény típusa: csuszamlás - suvadás
- Állapot: mozgásban
- általános leírás: 1959-ben hirtelen suvadás, azóta folyamatos kisebb mértékű szakadozás. A suvadás percek alatt lejáródott.
- Szélesség: 200 m
- Hosszúság: 300 m
- Beépítettség: külterület

Poligon	(EOV):622275.700302843	108531.659273081,622283.254592855
	108515.039835062,622281.743734851	108487.844391022,622277.211160846
	108456.871801991,622257.570006818	108432.698073961,622224.331130777
	108422.877496939,622182.782535732	108425.899212949,622154.831662692
	108430.431786954,622133.679650672	108456.871801991,622131.413363669
	108487.844391022,622150.29908869	108529.392986074,622180.516248729
	108556.588430114,622215.265982769	108561.876433119,622250.015716814
	108548.278711099,622275.700302843	108531.659273081

Gulyás-völgy - OEV-1731-000-4

- esemény típusa: csuszamlás - rétegcsúszás
- Állapot: mozgásban
- általános leírás: Több napig tartó lassú mozgás, időnként felgyorsult.
- Szélesség: 60 m
- Hosszúság: 200 m
- Beépítettség: külterület

Poligon (EOV):618067.244085625	112264.090290908,618094.256919596
112255.778649691,618134.776170548	112236.038501788,618147.24363238
112183.051789004,618146.204677228	112158.116865341,618118.152888108
112142.532538053,618077.633637156	112141.493582893,618039.192296505
112153.961044725,617997.634090401	112183.051789004,617989.322449178
112214.22044358,618002.828866158	112238.116412088,618036.075431045
112262.012380607,618067.244085625	112264.090290908

Báti-hegy- OEV-1731-000-5

- esemény típusa: csuszamlás - suvadás
- Állapot: nyugalomban
- általános leírás: Következtetések szerint egyszerre bekövetkezett gyors mozgás történt.
- Szélesség: 150 m
- Hosszúság: 300 m
- Beépítettség: külterület

Poligon (EOV): 617883.349023603	112810.580701206,617885.426933911
112776.29518117,617844.907682952	112727.464289002,617790.882015016
112726.425333846,617746.206943449	112734.736975074,617729.583661009
112797.074284233,617745.1679883	112837.593535185,617786.726194408
112854.216817617,617858.414099939	112846.944131561,617883.349023603
112810.580701206	

Palánki-hegy DK-i lejtője - OEV-1731-000-6

- esemény típusa: csuszamlás - suvadás
- állapot: nyugalomban
- általános leírás: Többször ismétlődő, lassú, folyamatos megfigyelés hiányában pontosan nem rekonstruálható.
- Szélesség:125 m
- Hosszúság:370 m
- Beépítettség: külterület

Poligon (EOV): 623649.217464462	113784.792309474,623653.561181221
113764.521631289,623647.045606084	113732.667708412,623619.53539997
113715.29284139,623593.473099433	113705.881455097,623557.9994126
113708.77726626,623531.213159278	113716.016794197,623513.838292256
113733.391661216,623515.286197837	113759.453961741,623532.661064859
113789.136026233,623572.478468452	113809.40670443,623617.363541592
113800.719270915,623649.217464462	113784.792309474

Ybl Miklós út - OEV - 1731-000-7

- esemény típusa: egyéb - alápincézett terület
- állapot: nyugalomban
- Szélesség: 3 m

- Hosszúság: 5 m
- Beépítettség: lakótömbös

Poligon	(EOV):622553.643168889	111504.677983526,622574.052732646
111503.108017083,622589.229074929		111489.501641244,622589.229074929
111475.895265404,622585.042497747		111456.009023786,622562.5396454
111447.635869425,622541.606759496		111447.635869425,622525.907095067
111460.718923125,622518.057262849		111477.988553986,622525.907095067
111497.351473447,622536.896860167		111505.724627823,622553.643168889
111504.677983526		

Alisca u. 1. - OEV-1731-000-8

- esemény típusa: csuszamlás - suvadás
- Állapot: részben mentesített
- általános leírás: Egy nap alatt lezajlott suvadás 3-4 m/nap sebességgű.
- Szélesség: 15 m
- Hosszúság: 50 m
- Beépítettség: lakótömbös

Poligon	(EOV):623154.998048987	110546.780509632,623163.708814427
110536.13401854,623171.129096091		110523.551801804,623184.033933774
110488.06349818,623178.871998701		110455.47878303,623164.999298196
110432.572696146,623137.253897175		110416.119028103,623104.991802968
110407.085641723,623085.311925504		110408.053504545,623059.824871078
110429.023865785,623041.112856437		110462.899064694,623034.337816656
110496.129021738,623041.112856437		110526.778011233,623063.696322381
110551.297202829,623102.41083543		110565.492524281,623128.865752682
110562.266314853,623154.998048987	110546.780509632	Vízerózióknak kitett terület által érintett települések

[1/2005. (II.21.) TM önkormányzati rendelet 3.14. számú melléklete]

A településrendezési tervekben lehatárolt, vízerózióval érintett területeken lévő erdőket csak erdőterület területfelhasználási egységbe javasolt besorolni. A 12%-nál meredekebb lejtőkön elhelyezkedő szántóföldek, ültetvények esetén célszerű a talaj teljes felszínének állandó növényborítottságát lehetővé tevő területfelhasználás meghatározása, esetleg művelési ági átsorolásra

Szélrózióknak kitett terület által érintett települések

Az övezet nem érinti a település területét.

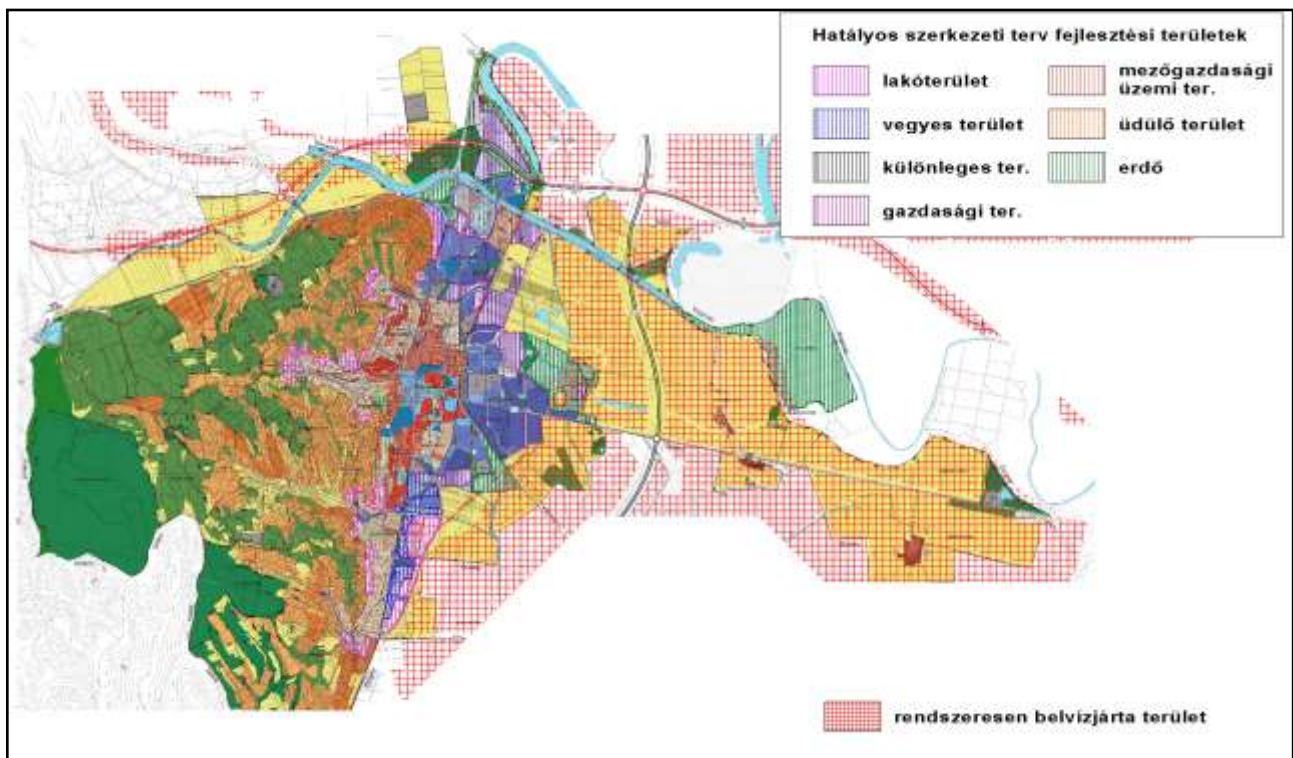
Rendszeresen belvízjárta terület övezete

[1/2005. (II.21.) TM önkormányzati rendelet 3.16. számú melléklete]

Vízügyi Igazgatóság (282/2009. kormányrendelet)

A rendszeresen belvízjárta területek övezetének mély fekvésű állandó vagy időszakos vízborítású területeit vízgazdálkodási területként, természetközeli területként, korlátozott használatú mezőgazdasági területként, vagy erdőterületként célszerű szabályozni. A belvízzel érintett területek beépítésére a 21/2006. (I.31.) Korm. rendelet előírásait célszerű alkalmazni.

A hatályos szerkezeti terv egy kis kiterjedésű üdülőterület kivételével nem tartalmaz beépítésre szánt területet a belvízjárta területeken, így összhangban van a megyei területrendezési tervvel.

Rendszeresen belvízjárta területek

1.3.2. A Tolna Megyei Közgyűlés 2/2012. (II.17.) közgyűlési határozata – településrendezési és területrendezési tervek összhangjának vizsgálata

Szekszárd térségére vonatkozó ajánlások vizsgálata:

A gazdaságfejlesztés térségei és térségi jelentőségű központjai

[2/2012. (II.17.) közgyűlési határozat 3.1. melléklete]

A megye területén új ipari park létesítése nem indokolt, a meglévők minőségi fejlesztését és betelepülését javasolt támogatni. Elsősorban a már meglévő gazdasági területek továbbfejlesztésével, korszerűsítésével célszerű az új fejlesztési igényeket kielégíteni. Zöldmezős

fejlesztéseket csak ezek telítődése után javasolt támogatni. Javasolt, hogy az urbanizációs tengelyek települései hangolják össze fejlesztési stratégiáikat és településszerkezeti terveiket az együtt tervezhető térségekre megfogalmazott ajánlásokkal azonos módon.

Indokolt és javasolt az urbanizációs tengelyek települései területén az új gazdasági területeket koncentráltan, a már meglévő gazdasági területek szomszédságában, kompakt módon kialakítani. Új területek kijelölése a térség területén csak akkor indokolt, ha a meglévők már legalább 50 %-os telítettségűek és folyamatos a befektetői érdeklődés. Célszerű törekedni a barnamezős területek újrahaszosítására, új zöldmezős területek kijelölése helyett.

A Duna menti térség településeinek fejlesztése során a tájképi értékek megőrzése kiemelt feladat a térség turisztikai felértékelődésének alapvető feltételeként. A tájképvédelem fontos eleme a térségben a a Duna menti, a 6-os főút és az M6-os gyorsforgalmi út menti feltárulás értékeinek megőrzése, a hídfők térségének rendezettsége, a Dunához közeli belterületek településképének, településperemek rendezettsége. Azokon a településeken (kisebb gazdasági központokban), ahol a természet- és tájképvédelem, illetve a turizmusfejlesztés meghatározó jelentőségű, a gazdasági célú építési tevékenységet speciális településkép-védelmi, tájba illesztési, tájképvédelmi előírásokhoz javasolt kötni.

A turizmusfejlesztés magterületei és térségi jelentőségű központjai

[2/2012. (II.17.) közgyűlési határozat 3.2. melléklete]

A turizmusfejlesztés magterületei és térségi központjai sajátos megyei térségbe az alábbi térségek, továbbá a térképi mellékleten jelölt települések tartoznak:

- Dunaföldvár, Paks, Tolna, + Tolnai borvidék észak-keleti területei
- Szekszárd és borvidéke, Gemenc, Fadd-Dombori, + Tolnai borvidék déli (Völgység) területei
- Dombóvár, Tamási, Hőgyész, Gyulaji erdő, Tolnai borvidék + Tolnai borvidék észak-nyugati területei

A szálláskínálatot kialakítani, illetve bővíteni elsősorban a meg lévő kultúrtörténeti értéket képviselő épületekben, azok korszerűsítésével, meglévő szálláshelyek minőségi fejlesztésével, illetve meg lévő belterületi településrészekben, azok értékeinek megőrzésével, érvényre juttatásával indokolt növelni. Új üdülőházak üdülőterületek kialakítása elsősorban termál- illetve gyógyfürdők, és tavak-víztározók térségében javasolt, és csak akkor indokolt, ha a kereslet a kínálatot tartósan meghaladta. A területek kijelölésénél a természet- és tájvédelem, illetve a településkép (sziluett) védelem szempontjait kiemelten javasolt figyelembe venni az új beépítésre szánt területek kijelölésénél. Új hétvégi házas üdülőterületek kijelölése nem indokolt.

A táj- és természetvédelmi területek térségébe tartozó települések számára a térség természeti-táji értékeihez kötődő, azok megőrzését előmozdító komplex tájgazdálkodás és biogazdálkodás fejlesztése ajánlott, amely egyúttal az ökoturizmus és a szelíd turizmus számára is megfelelő környezetet biztosít. A turizmusfejlesztés magterületein belül a települések között javasolt egységes (összehangolt) kerékpárosút-arculat (burkolat, tájékoztatótáblák, növénykiültetés stb.), egységes bakancsos túra pihenőhelyek és tájékoztató rendszer kialakítása.

Az épített örökség valamint a népi hagyományőrzés térségi jelentőségű központjaiban kiemelten támogatandó a településközpontok rehabilitációja és javasolt helyi értékvédelmi rendelet megalkotása (ahol még nincs ilyen), hozzákapcsolódó értékvédelmi alap létrehozása. Kiemelten támogatandó továbbá a rendezvényekkel érintett helyszínek környezeti minőségének,

felszereltségének, turisztikai vonzerejének fejlesztése, megközelíthetőségi feltételeinek, az elérés komfortjának javítása (parkolás, kerékpáros, tömegközlekedési-gyalogos elérhetőség).

Térségi jelentőségű építészeti örökség területei

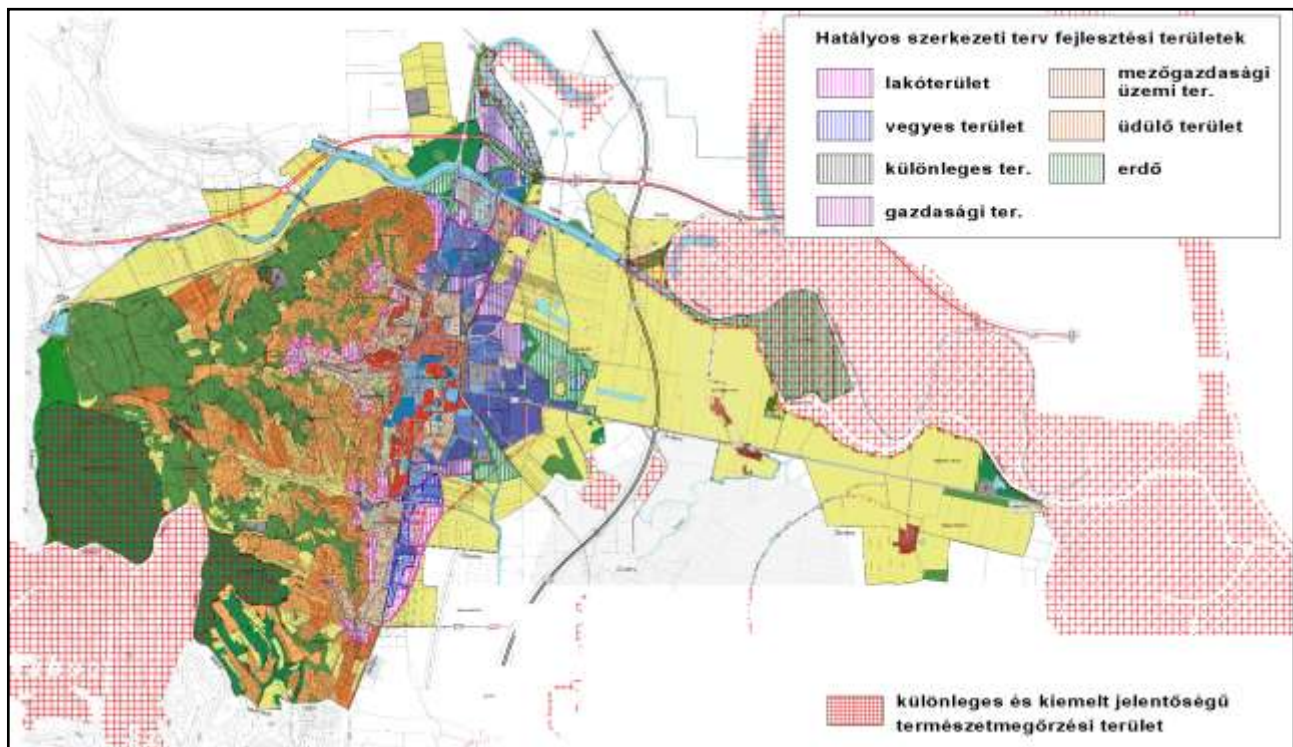
[2/2012. (II.17.) közgyűlési határozat 3.3. melléklete]

A sajátos megyei térség területébe azok a települések tartoznak, amelyeket a megyei terv nem ábrázolhat történeti településként, ugyanakkor kialakult történelmi szerkezet, településmag (védendő szerkezetű települések), vagy az építészeti értékek (múemlékek) sűrűsödése (térségi jelentőségű kulturális örökségvédelmi területek) indokolja az adott település egy részének, vagy egészének térségi szintű védelmét. Az érintett településeken javasolt lehatárolni a településképvédelmi területet (helyi értékvédelmi terület) és a történeti települések övezetére vonatkozó előírásokat, ajánlásokat javasolt alkalmazni.

Natura 2000 védelmi területek

[2/2012. (II.17.) közgyűlési határozat 3.4. melléklete]

A Natura 2000 területeken az OTTrT ökológiai hálózatra vonatkozó szabályaival, továbbá a magterületekre, ökológiai folyosóra, tájképvédelmi övezetekre vonatkozó ajánlásokkal összhangban lévő, és a Natura 2000 területek védelmi céljaival összhangban lévő építmények létesíthetők, illetve tevékenységek folytathatók.

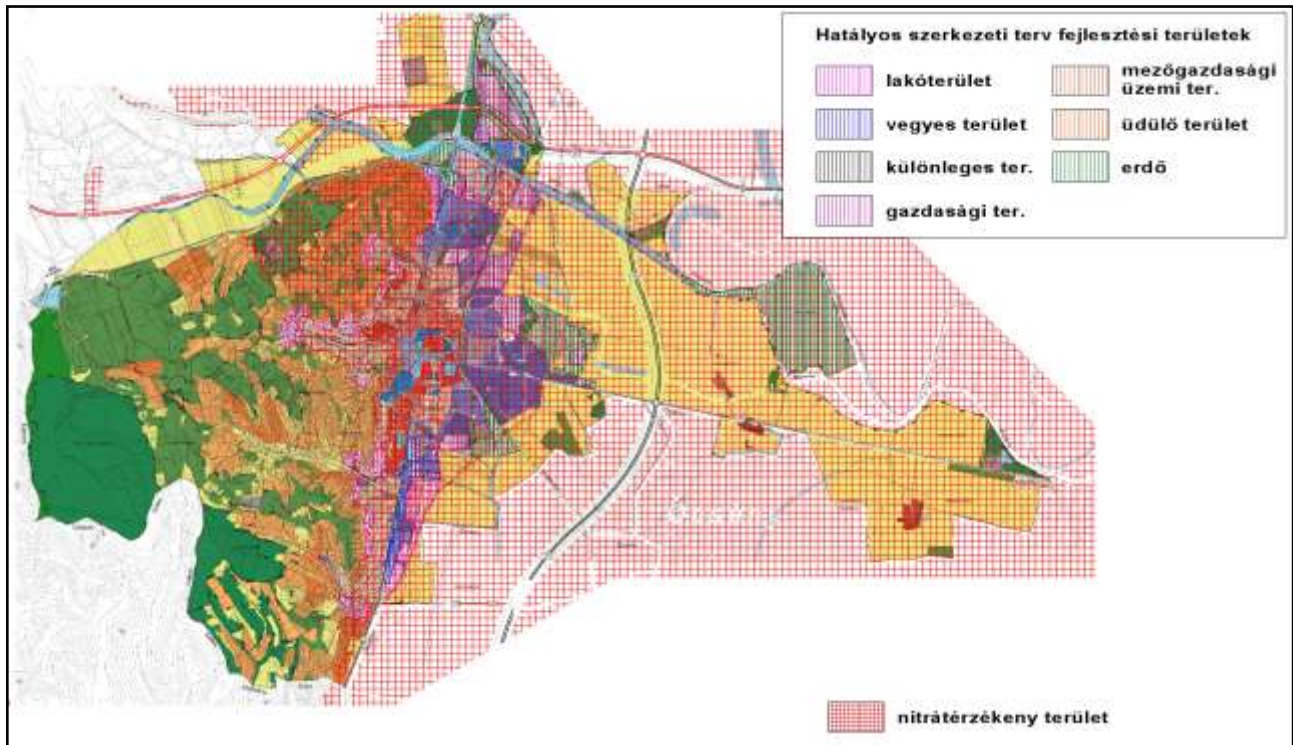
Natura 2000 területek eloszlása

Szekszárd területfelhasználása összhangban áll a különleges természetmegőrzési területek elhelyezkedésével. A Natura 2000 területek erdő, általános mezőgazdasági terület, Kertes mezőgazdasági terület, vízgazdálkodási terület besorolásúak. Beépítésre szánt terület nem metsz bele a védett területekbe.

Nitrátérzékeny területek

[2/2012. (II.17.) közgyűlési határozat 3.6. melléklete]

A megyei térségi fejlesztési koncepciókat, programokat és a településfejlesztési koncepciókat, rendezési terveket a vizek mezőgazdasági eredetű nitrát-szennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006.(II.7.) Korm. rendelet szerint az 59/2008 (IV.29.) FVM rendelet által meghatározott cselekvési programban foglaltakkal összhangban célszerű kidolgozni.

Nitrátérzékeny területek eloszlása

Szekszárd szántóinak nagy része nitrátérzékeny területen fekszik, ezért a műtrágyamentes gazdálkodást általánosan elő kell írni a területek szabályozása során. Ugyanakkor fontos megemlíteni, hogy a gazdálkodás módjának ellenőrzése és betartatása nem lehet a szabályozási terv és az építésügyi hatóság feladata. Ez a környezetvédelmi hatóság jogkörébe tartozik.

1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek – az adott település fejlesztését befolyásoló– vonatkozó megállapításai

Bogyiszló

A településfejlesztési koncepció számol az M6 és az M9 gyorsforgalmi utak megépítését követően a gyorsforgalmi utak és csomópontjainak gazdaságot vonzó hatásával. A községet érintő csomópontok környezetében ipari, kereskedelmi és szolgáltató funkciók megtelepedésére alkalmas fejlesztési területeket jelöl ki a szerkezeti terv, mely tervezett területfelhasználás konkurenciát jelent Szekszárd Város területén tervezett gazdasági fejlesztéseknek. Mérlegelni szükséges, hogy Szekszárd Város és a szomszédos település területén kijelölt fejlesztési területek összessége nem jelent-e a potenciális gazdasági fejlesztések számára túlméretezettséget, valamint mérlegelni szükséges, hogy az egyes településeknél a kijelölt gazdasági terület hol rendelkezik kedvezőbb fejlesztési lehetőségekkel és hol zavarja kevésbé a természeti és táji környezetet.

A község fejlesztése új lakóterületek kialakításával számol megfogalmazottan a Szekszádról kiköltöző népesség fogadására. A község tervezett lakóterületi fejlesztése gyengíti Szekszárd népességmegtartó erejét, a két település a lakónépesség vonzásának kérdésében konkurencsei egymásnak.

A község fejlesztési terveiben szerepel a Duna-menti regionális kerékpárút kialakítása, mely Szekszárd Város hatályos városfejlesztési programjával találkozik, ugyanakkor Szekszárd településszerkezeti terve nem jelöl kapcsolatot e tervezett kerékpárút nyomvonalhoz.

Bogyiszló község fejlesztési programjában szerepel bizonyos önkormányzati feladatok kistérségi szintű ellátásához szükséges fejlesztések végrehajtása. Az elérhető dokumentumok e feladatok pontosítását nem tartalmazta, így azok Szekszárd fejlesztési programjával nem összevethetők.

A településfejlesztési programnak eleme a Dunai kikötő megépítése, mely a térség, így Szekszárd Város gazdasági és idegenforgalmi fejlesztésére kedvező hatással bír.

A településfejlesztési program megfogalmazza a területfejlesztési támogatások minél hatékonyabb megszerzése érdekében a térségi szemlélet megjelenítését, hangsúlyozza a közös lépéseket a térség turisztikai képességének növelése érdekében.

Őcsény

Őcsény község fejlesztési programjában szerepel a repülőtér jelenlegi létesítményeinek fejlesztése, a repüléssel kapcsolatos programok, rendezvények szervezése. Az őcsényi repülőtér fejlesztésével Szekszárd fejlesztési programja is számol az idegenforgalom és a gazdaság igényeinek minél jobb kiszolgálása érdekében.

A fejlesztési tervekben és a szerkezeti terven szerepel az Országos Területrendezési Terv alapján Szekszárd és a Gemenci szabadidő központ kerékpárúttal való összekötése, melynek Szekszárd szerkezeti tervében hiányzik a kapcsolata.

A szerkezeti tervben a kerékpárút a Keselyűsi út (5113 számú út) mellett kerül kialakításra, ami Őcsény belterületétől 4 km-re halad.

Őcsény község fejlesztési programjában szerepel az 5113 számú közút Szekszárd –Várdomb közötti szakaszának rekonstrukciója.

Tervezett a Megyei Területrendezési Terv és a településszerkezeti terv alapján a község keleti tehermentesítő útjának (Szekszárd Keselyűsi út – Őcsény, repülőtér) kiépítése. A nyomvonal a sztráda Keselyűsi úti csomópontjához kapcsolódik, az Szekszárd közigazgatási területét nem érinti.

Önkormányzati fejlesztési elképzelések között szerepel Szekszárdot Őcsénnyel közvetlenül összekötő út kiépítése a vasút É-i oldalán, amely a jelenlegi ~ 5 km utat 2,5 km-re csökkentené. A tervezett nyomvonal Szekszárd településszerkezeti tervében nem szerepel.

A kisvasút kihasználtsága növelése érdekében, a vasút vonal észak-nyugati irányban

Szekszárdig, dél-keleti irányban pedig Baja-Dunafürdőig történő kiépítése. Szekszárd településszerkezeti terve a kisvasút várossal történő kapcsolatát nem tartalmazza.

Decs

Decs és Szekszárd rövid szakaszon, kertes mezőgazdasági területekkel kapcsolódik egymáshoz, a város és község településszerkezeti tervei a meglévő természeti kapcsolódáshoz képest egyéb tervezett változtatást nem tartalmaznak. A község Szekszárddal kapcsolatos tervezett fejlesztései csak a településszerkezeti terv ismeretében került rögzítésre, településfejlesztési koncepció a vizsgálathoz nem állt rendelkezésre.

Alsónána

Decshez hasonlóan Alsónána és Szekszárd rövid szakaszon, kertes mezőgazdasági területekkel kapcsolódik egymáshoz, a város és község településszerkezeti tervei a meglévő természeti kapcsolódáshoz képest egyéb tervezett változtatást nem tartalmaznak. A község Szekszárddal kapcsolatos tervezett fejlesztései csak a településszerkezeti terv ismeretében került rögzítésre, településfejlesztési koncepció a vizsgálathoz nem állt rendelkezésre.

Szálka

Alsónána és Szekszárd települések csatlakozása dombtető vonulatában, erdők és kertes mezőgazdasági területek mentén helyezkedik el, a települések között közvetlen közlekedési és egyéb funkcionális kapcsolat nincs és az a hatályos szerkezeti tervekben sem szerepel. A község Szekszárddal kapcsolatos tervezett fejlesztései csak a településszerkezeti terv ismeretében került rögzítésre, településfejlesztési koncepció a vizsgálathoz nem állt rendelkezésre.

Grábóc

Grábóc és Szekszárd települések kapcsolatát nagy kiterjedésű erdőterületek találkozási jelenti. A két település között új közlekedési, vagy területfelhasználási kapcsolat kialakítása nem szerepel.

Kakasd

A község és a város településszerkezeti terveinek kapcsolatában a 6-os főútvonal mentén tervezett kerékpárút szerepel új elemként, mely kerékpárút összeköttetés Szekszárd szerkezeti tervéből hiányzik. Egyéb tervezett új kapcsolat a két település között nincs. A község Szekszárddal kapcsolatos tervezett fejlesztései csak a településszerkezeti terv ismeretében került rögzítésre, településfejlesztési koncepció a vizsgálathoz nem állt rendelkezésre.

Zomba

Zomba és Szekszárd települések közös határán a Völgységi-patak helyezkedik el, melynek környezetében általános mezőgazdasági területek találhatók, a két település között közvetlen szerkezeti és funkcionális kapcsolat nincs. A község Szekszárddal kapcsolatos tervezett fejlesztéseinek vizsgálatához dokumentumok nem álltak rendelkezésre, a fenti megállapítás a települések kapcsolatának ismeretében került rögzítésre.

Sióagárd

A településfejlesztési koncepció számol az M6 és az M9 gyorsforgalmi utak megépítését követően a gyorsforgalmi utak és csomópontjainak gazdaságot vonzó hatásával. A községet érintő csomópont környezetében ipari, kereskedelmi és szolgáltató funkciók megtelepedésére alkalmas fejlesztési területet jelöl ki a szerkezeti terv. A tervezett fejlesztési terület kis mérete nem jelent konkurenciát Szekszárd fejlesztési területei számára.

A fejlesztési program megfogalmazza a partneri viszonyban a térség más településeivel együttműködve alakítsa ki fejlesztési terveit, programjait, ezzel is növelve saját esélyeit a pályázati rendszerben folytatott versengésben.

A fejlesztési program megfogalmazza a regionális és kistérségi kerékpárút megépítésének szükségességét, ugyanakkor a község településszerkezeti terve a kerékpárút nyomvonalakat, Szekszárd irányába a kapcsolat helyét nem rögzíti.

A fejlesztési program megfogalmazza az ellátó-rendszer ésszerű kialakítását és működtetését, figyelembe véve a környező települések kapacitásait és igényeit.

A településfejlesztési program megfogalmazza a területfejlesztési támogatások minél hatékonyabb megszerzése érdekében a térségi szemlélet megjelenítését, hangsúlyozza a közös lépéseket a térség turisztikai képességének növelése érdekében.

Szedres

Grábóc és Szekszárd települések kapcsolatát nagy kiterjedésű mezőgazdasági területek találkozási jelenti. A két település között új közlekedési, vagy területfelhasználási kapcsolat kialakítása nem szerepel.

A község Szekszárddal kapcsolatos tervezett fejlesztései csak a településszerkezeti terv ismeretében került rögzítésre, településfejlesztési koncepció a vizsgálatához nem állt rendelkezésre.

Tolna

Tolna és Szekszárd településszerkezeti terve a 9-es és 6-os sztráda csomóponttól É-ra jelentős mértékű fejlesztési területet, logisztikai központot jelöl, mely területnek a szerkezeti tervben szereplő csomópontja a 6-os sztráda építése során nem készült el. A tervezett területfelhasználás konkurenciát jelent Szekszárd Város területén tervezett gazdasági fejlesztéseknek. Mérlegelni szükséges, hogy Szekszárd Város és a szomszédos település területén kijelölt fejlesztési területek összessége nem jelent-e a potenciális gazdasági fejlesztések számára túlméretezettséget, valamint mérlegelni szükséges, hogy az egyes településeknél a kijelölt gazdasági terület hol rendelkezik kedvezőbb fejlesztési lehetőségekkel és hol zavarja kevésbé a természeti és táji környezetet.

Tolna településszerkezeti tervében a vasút Ny-i oldalán kerékpárút kialakítása tervezett Szekszárd irányába. Szekszárd településszerkezeti terve a kerékpárút nyomvonalat nem jelöli. Tolna Szekszárddal kapcsolatos tervezett fejlesztései csak a településszerkezeti terv ismeretében került rögzítésre, településfejlesztési koncepció a vizsgálatához nem állt rendelkezésre.

1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása

1.5.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai

Településfejlesztési koncepció

A város településfejlesztési koncepciójában hosszabb távra is megfogalmazott elképzeléseket. Ezen elképzelések keretében került definiálásra Szekszárd fejlesztésének alapcélja, a misszió, amely Szekszárd MJV átfogó céljának is tekinthető:

Szekszárd célja, a város történelmi múltjára támaszkodva, kihasználva a földrajzi elhelyezkedés, valamint a különböző erőforrások által nyújtott lehetőségeket egy országos és nemzetközi szinten is versenyképes város építése, amely a helyi értékek megőrzésével és fenntartható használatával hosszú távon biztosítja a vállalkozások eredményes működésének és a városlakók megélhetésének feltételeit, megerősítve ezzel a település megtartó erejét és minőségi élet feltételeit az itt élők számára.

Az átfogó cél eléréséhez szükséges tematikus célok:

- 1) A gazdasági versenyképesség erősítése
- 2) A város hosszútávú fejlesztésének megteremtése
- 3) Központi szerepkör megerősítése

A város folyamatos és tartós gazdasági növekedésének megteremtése alapul szolgál a városlakók életminőségének a javításának. A településen élők életminőségének a javítása érdekében elengedhetetlen a városban működő vállalkozások fejlődésének a támogatása, új vállalkozások letelepedésének az elősegítése. A vállalkozások támogatása révén megteremthető a stabil alapokon nyugvó, kiegyensúlyozottan fejlődő helyi gazdaság. A stabil gazdaság, és az életminőség javulása hozzájárul a társadalmi kohézió erősítéséhez.

A települést is sújtó népességfogyás megfékezése érdekében javítani kell a városlakók megélhetési körülményein, életfeltételein. A város fejlődése érdekében olyan intézkedéseket kell hozni, amelyek révén új munkahelyek létesülnek a településen, az itt működő vállalkozások munkahelymegtartó képessége jelentősen javul, a fiatal városlakók letelepülési szándéka támogatást élvez, a nehéz szociális helyzetbe került személyek és családok segítő kezekre találnak, a szabadidő kulturált eltöltésének lehetőségei színesebbé és sokrétűbbé válnak, az egészséges életmód gyakorlásához szükséges infrastrukturális feltételek javulnak, az egészségügyi és szociális ellátások minősége javul, a település közlekedési feltételei még biztonságosabbá, a tömegközlekedés szervezése utas-központúvá válik, a helyi hagyományok, kulturális értékek és emlékek megőrzése prioritást élvez.

A város kultúra- és közösségteremtő valamint megtartó képességein túl figyelmet kell fordítani a természetes környezetünk fenntartására és megőrzésére, a település turisztikai látványosságainak és rendezvényeinek megőrzésére és fejlesztésére is.

A társadalmi kohézió erősítésének alapvető feltétele a stabil gazdaság, és a megfelelő életminőség. Komplex rendszerrel gondoskodni kell a munkaképes társadalmi rétegek munkaerőpiacra juttatásáról, valamint a valóban munkaképtelen, rászorulóknak számára a szociális, kulturális ellátóhálózat működtetéséről. Kiemelten fontos az életen át tartó tanulási képességek elsajátíttatása, az azt megvalósító intézményrendszer kialakítása. A társadalmi kohézió ki kell terjednie Szekszárd munkaerőpiaci vonzáskörzetére.

A sokoldalú innovatív versenyképes gazdaság a település „motorja”, Szekszárd – helyzetéből adódóan kiemelten – törekednie kell a gazdaság működési környezetének biztosítására. A város lakosságának illetve a településen működő vállalkozásoknak, egyéb szervezetnek nyújtott közszolgáltatások minőségének és hatékonyságának javítása érdekében biztosítani kell a helyi közigazgatás korszerűsítését és megújulását.

Kiemelt turisztikai desztinációként Szekszárd a gazdaságfejlesztési elemek közül a turisztikai fejlesztéseket, azok környezetét kiemelt prioritással kívánja kezelni. A turisztika számos olyan társadalmi réteg számára jelenthet munkahelyet, amelyek a munkaerőpiacra egyéb módon nehezen integrálhatóak.

Emellett a Szekszárdi kistérségi szerepének erősítése és megőrzése érdekében a fejlesztéseket úgy kell tervezni és végrehajtani, hogy azok a város körzetében, kistérségében élők számára is tapasztalhatóan előnyös legyen.

Szekszárdra az érvényes jogszabályok alapján az alábbi közszolgáltatásokat nyújtja a lakosság és a településen működő szervezetek számára:

- a településfejlesztés, a településrendezés, az épített és természeti környezet védelme,
- a lakásgazdálkodás,
- a vízrendezés és a csapadékvíz elvezetés, a csatornázás,
- a köztemetők fenntartása,
- a helyi közutak és közterületek fenntartása,
- a helyi tömegközlekedés,
- a köztisztaság és településtisztaság biztosítása, fejlesztése,
- gondoskodás a helyi tűzvédelemről, a közbiztonság helyi feladatairól,
- közreműködés a helyi energiaszolgáltatásban, a foglalkoztatás megoldásában,
- gondoskodás az óvodáról, az alapfokú nevelésről, oktatásról, az egészségügyi, szociális ellátásról, valamint a gyermek- és ifjúsági feladatokról.

A tételesen megnevezett közszolgáltatásokon túl Szekszárd Város Önkormányzatának feladata a közösségi tér biztosítása, közművelődési, tudományos, művészeti tevékenység, sport támogatása, a nemzeti és etnikai kisebbségek jogai érvényesítésének biztosítása, az egészséges életmód közösségi feltételeinek elősegítése. Ezekon kívül az önkormányzat támogatja a lakosság önszerveződő közösségeinek tevékenységét, valamint kialakítja az együttműködési lehetőségeket ezekkel a szervezetekkel.

Figyelemmel a lakosság igényeire és saját gazdasági körülményeire, az Önkormányzat maga határozza meg, hogy feladatait milyen mértékben és módon látja el. A feladatok megvalósítása során kiemelt figyelmet fordítunk a költségvetés bevételeinek növelésére, illetve a működési kiadások csökkentésére, a feladathoz igazodó kiadások meghatározására, valamint a központi erőforrások, pályázati lehetőségek kihasználására.

IVS

A városi fejlesztéspolitika célja az, hogy Szekszárd a következő évtizedekben valamennyit visszanyerjen abból a jelentőségéből, amellyel egykor a térségben és a Kárpát-medencében rendelkezett.

Gazdaság fejlesztése:

A város célja, hogy a magyar és a közép-európai gazdasági térben erős alközponti szerepet érjen el. Ennek elemei:

- extenzív iparfejlesztés, fejlesztések támogatása, az ehhez kapcsolódó beruházási-logisztikai háttér-infrastruktúra erősítése; újabb iparágak megtelepítése a több lábbon állás érdekében; az ipari-kereskedelmi övezet betelepítése);
- intenzív iparfejlesztés (tudás alapú iparágak és az ehhez szükséges humán erőforrás betelepítése, K+F központok létrehozása);
- turizmusfejlesztés (a turizmus infra- és szuprastruktúrájának fejlesztése, a termékkínálat bővítése, idegenforgalmi célú beruházások ösztönzése, városkép-rehabilitációs programok megvalósítása).

A közszolgáltatások fejlesztése:

A város célja, hogy az itt élők számára minél magasabb színvonalon biztosítsa a polgári életformához szükséges szolgáltatásokat.

Ennek elemei:

- az oktatási intézményrendszer fejlesztése (infrastrukturális beruházások; a középiskolai és felsőfokú oktatási kínálat tematikus bővítése; az oktatáshoz kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások – könyvtár, multimédiás centrum, sport- és szabadidős létesítmények stb. – feltételeinek kialakítása);
- az egészségügyi és szociális szolgáltatások fejlesztése (az intézmények regionális integrációja; infrastrukturális beruházások, mennyiségi bővítés és minőségi fejlesztés);
- az ügyintézés gyorsítása (elektronikus ügyintézés bővítése, csatlakozási felületek és a folyamatkövetés biztosítása);
- a szabadidős kínálat fejlesztése (játszóter-építési program; sportlétesítmények és szabadidőközpontok kialakítása, fejlesztése; nagy befogadóképességű minőségi szórakoztató létesítmények építése

Környezeti tényezők:

A város célja egy rendezett, gondozott városi környezet megteremtése.

Ennek elemei:

- integrált városképi fejlesztések (funkciók elkülönítése, egységes utcakép, gondozott lakó- és zöldterületek, parkosítás, játszóterek létesítése, sétálóövezetek kialakítása, véderdők kialakítása, homlokzatfelújítások);
- hulladékkezelés reformja (szelektív hulladékgyűjtés fejlesztése; illegális hulladéklerakók felszámolása; köztéri hulladékgyűjtő edények)
- a helyi légszennyezés csökkentése (megújuló energiaforrásokra történő átállás támogatása, terjesztése).

1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata

1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök

Hatályos településszerkezeti terv

Hübner Mátyás település tervező irányításával az Aedis Kft. és a Pécsi Építész Kör Kft. készítette a hatályos településszerkezeti tervet.

Hatályos helyi építési szabályzat és annak mellékletét képező szabályozási terv

Szekszárdi Önkormányzat többször módosított 8/2004.(III.1.) rendelete állapította meg Szekszárd Város Helyi Építési Szabályzatát és a szabályozási tervet.

1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek

Általános elemek

A 10 évvel ezelőtt jóváhagyott településszerkezeti terv településrendezési programjában megfogalmazza, hogy a közlekedési pozíció javulása, az M9-es és M6-os gyorsforgalmi utak megépítése, valamint az ország UNIO-s csatlakozása a gazdaságfejlesztés szempontjából új elvárásokat, kihívásokat és versenyfeltételeket fogalmaz meg, melyek megvalósításában különösen a közlekedési struktúra révén Szekszárd jó pozíciókkal rendelkezik. A gazdaságfejlesztést a településrendezés programja előtérbe helyezi.

A dokumentum prognosztizálja a lakónépesség kismértékű csökkenését, így lakóterületek vonatkozásában a mennyiségi helyett a minőségi jegyekre helyezi a hangsúlyt. A programban szerepel a minőségi lakó funkció domboldalakra, borvidék területére történő kiterjesztése, a városközpont forgalmi tehermentesítése az 56.sz. út elkerülő szakaszának megépítésével, valamint a gyalogos belváros kialakítása.

A program megfogalmazza a városszerkezet D-i irányú továbbterjesztését, a Szilfa városrész létrehozásával, a várostengely tehermentesítésével, valamint a D-i városrészben alközpont, kereskedelmi-szolgáltató központ kialakítását.

Közlekedési struktúra fejlesztése

Gyorsforgalmi utak

A hatályos településszerkezeti terv készítése óta megvalósult az M6-os gyorsforgalmi út és az M9-es gyorsforgalmi út 6-os főúttól K-re lévő szakasza az új Duna-híddal. A gyorsforgalmi úthálózat nagyarányú fejlesztésével egyidejűleg elkészültek azok csomópontjai a városhoz bekötő meglévő úthálózathoz. A város az M6-os gyorsforgalmi útról É-ről elérhető a 138 km-nél a 6-os számú főúton keresztül, a 142 km-nél az M9-es és 6-os úton keresztül. A városközpont fő megközelítési iránya a 147-es km-től a Keselyűsi úton keresztül közelíthető meg, míg délről a 151 km-től az Őcsényi úton keresztül a Szőlőhegy városrész déli részébe érkezünk. A gyorsforgalmi útsatlakozások a város megközelítésével egyidejűleg biztosítják a település É-i, K-i és D-i részén

elhelyezkedő gazdasági területek gyorsforgalmi kapcsolatát, csökkentve a gazdasági területekkel kapcsolatos teherszállítás városon átvezető forgalomterhelését.

Országos főútvonalak

A várost elkerülő gyorsforgalmi úthálózat mellett megvalósult az 56-os út városközpontot elkerülő nyomvonalának a teljes kiépítése északon csatlakozva a 6-os főforgalmi úthoz, délen pedig az Alisca úti új körforgalmi csomóponthoz. Az elkerülő út megépítésével biztosítottá vált a gazdasági területek forgalmának városközpontot elkerülő É-D irányú felfűzése, ugyanakkor nem tudott megvalósulni az 56-os főút belvárosi szakaszával kapcsolatos tervezett forgalomcsillapítás. Az 56-os főút belvárosi szakasza és az említett elkerülő út az É-D irányú közlekedést megosztva bonyolítja le, melyek közül az 56-os út belvárosi szakasza elsősorban a tőle Ny-ra lévő lakóterületek, völgyek forgalmát gyűjti össze, az elkerülő út pedig a gazdasági területekét. A település úthálózati struktúrája és domborzati adottsága, a közlekedési lehetőségeket Ny-ról behatároló domboldalak és keresztvölgyek elhelyezkedése nem teszi lehetővé Ny-ról elkerülő út kialakítását. Az 56-os út belvárosi szakaszán a forgalomterhelés a jelenlegihez képest csak kismértékben csökkenthető, a meglévő nyomvonal és a kialakult K-i elkerülő együttesen tudja lebonyolítani a város belső forgalmát, a tervezett forgalomcsillapítás csak forgalomszervezési eszközökkel és csak behatárolt kereteken belül végrehajtható.

Az 56-os számú főközlekedési út városon áthaladó szakaszának további Szőlőhegy városrész mellett lévő részének kiváltását határozta el a településszerkezeti terv. Ez a tervezett szakasz É-on az Alkony utca és Tartsay Vilmos út csomópontjából indulva halad dél felé és csatlakozik az 5411 sz. Ócsénybe vezető út és az 56.sz. út csomópontjában. A tervezett szakasz célja egyrészt, hogy csökkentse az 56.sz. út Alisca utcai csomóponttól délre lévő szakaszán a forgalmat, másrészt hogy feltárja Szekszárd tervezett új Szilfa városrészét, az ottani gazdasági és kertvárosias lakóterületeket. E fejlesztés megvalósítása napjainkig nem kezdődött meg. A Szilfa városrészben található beépített területek az 56.sz. útra felfűződő gazdasági rendeltetésű telkek, melyek az 56.sz. út K-i oldalán szórvány jelleggel helyezkednek el.

Városi gyűjtőút hálózat

A városi gyűjtőút hálózat bővítése a gazdasági területek bővítésével összefüggésben került kijelölésre, melynek két fő eleme van. Északon az Iparterület városrészben az új ipari park K-i határa mentén a Damjanich utcától indulva gyűjtőút kialakítása tervezett, mely É-ra, később Ny-ra haladva, keresztezve a vasutat csatlakozik az 56.sz. út korábban említett elkerülő szakaszához. A tervezett gyűjtőút É-i és D-i kezdeménye épült meg, összefüggő kialakításának igénye ugyanakkor csak a tervezett gazdasági terület beépítése esetén fog jelentkezni.

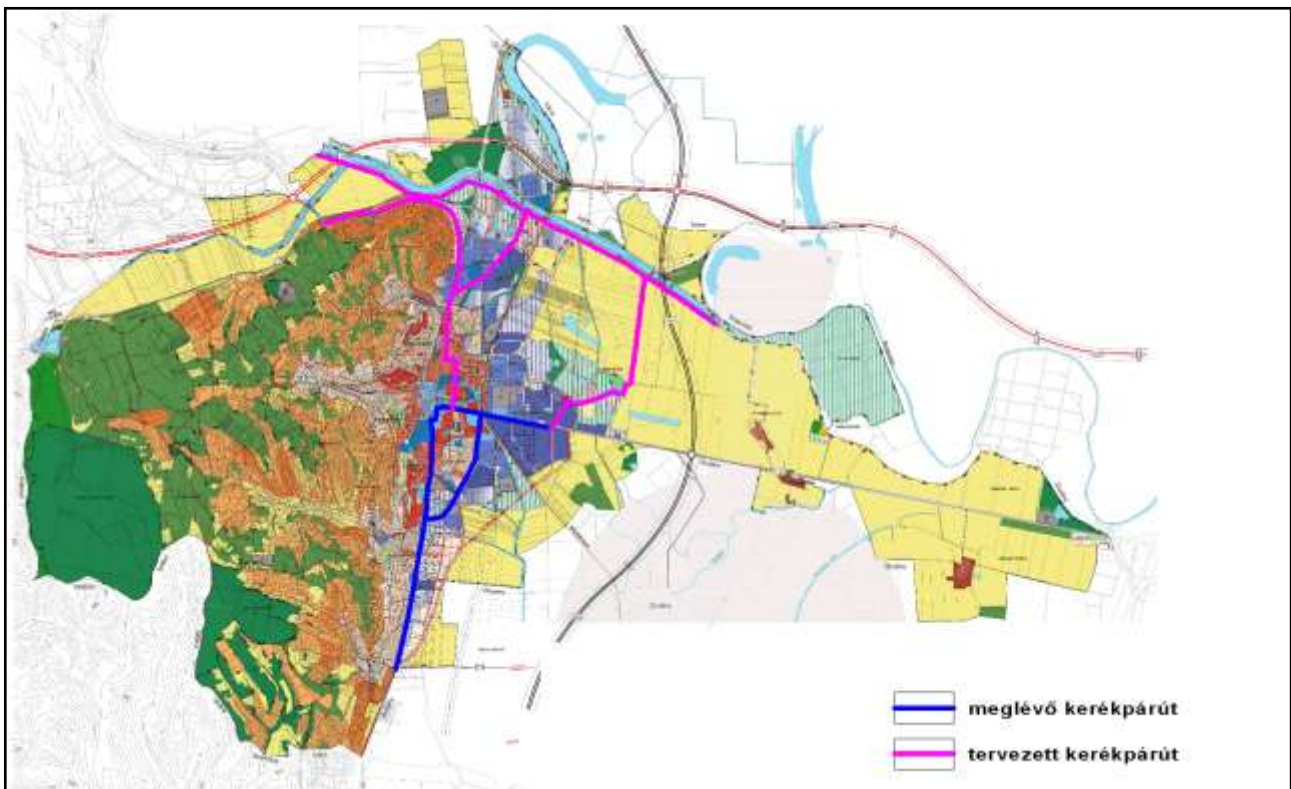
A gazdasági területeket D-ről feltáró gyűjtőút, D-i külső gyűrű kialakítása tervezett, a Damjanich utca D-i folytatásaként, annak Keselyűsi úti csomópontjától indulva, majd „A” és „B” változattal érkeztetve a tervezett Szilfa városrészt K-ről határoló 56.sz. út elkerülő szakaszához. A tervezett külső gyűrű építése nem kezdődött meg, kialakításához a terület biztosított.

Kerékpárút hálózat

A város tervezett településszerkezeti tervében jelölt kerékpárút hálózata egyrészt a város belterületi részén, az egyes városrészeket fűzi fel, másrészt külső kapcsolatok kialakítását tervezi a következő irányokba:

1. ÉNy irányába a 6.sz. úttal párhuzamosan a 65.sz. út torkolatáig, ugyanakkor a terv nem jelöli annak folytatását É-i irányba Sióagárd felé, valamint Ny-i irányba Kakasd felé.
2. É felé a Palánki út és az 5112.sz. országos mellékút mentén Tolna irányába.
3. A Sió csatorna D-i partja mentén, melyet a József pusztán keresztül a Kendergyárnál csatlakoztat a Keselyúsi úthoz, majd azon keresztül visszavezetve a városközpontba.
4. Az előzőekben leírt körhöz kapcsolódik Ócsény irányába az 5113 sz. országút mentén a kerékpárút kiépítésének terve, ugyanakkor nem szerepel tervezett kapcsolat a Kendergyártól kelet felé Gemenci tájvédelmi terület és a Duna menti regionális kerékpárút irányába.
5. D-i irányba az 56.sz. út mentén Decs felé és az 56.sz. útról leágazóan Ócsény felé.

A tervezett kerékpárút hálózat megvalósult elemeit a következő térképen ábrázoltuk:

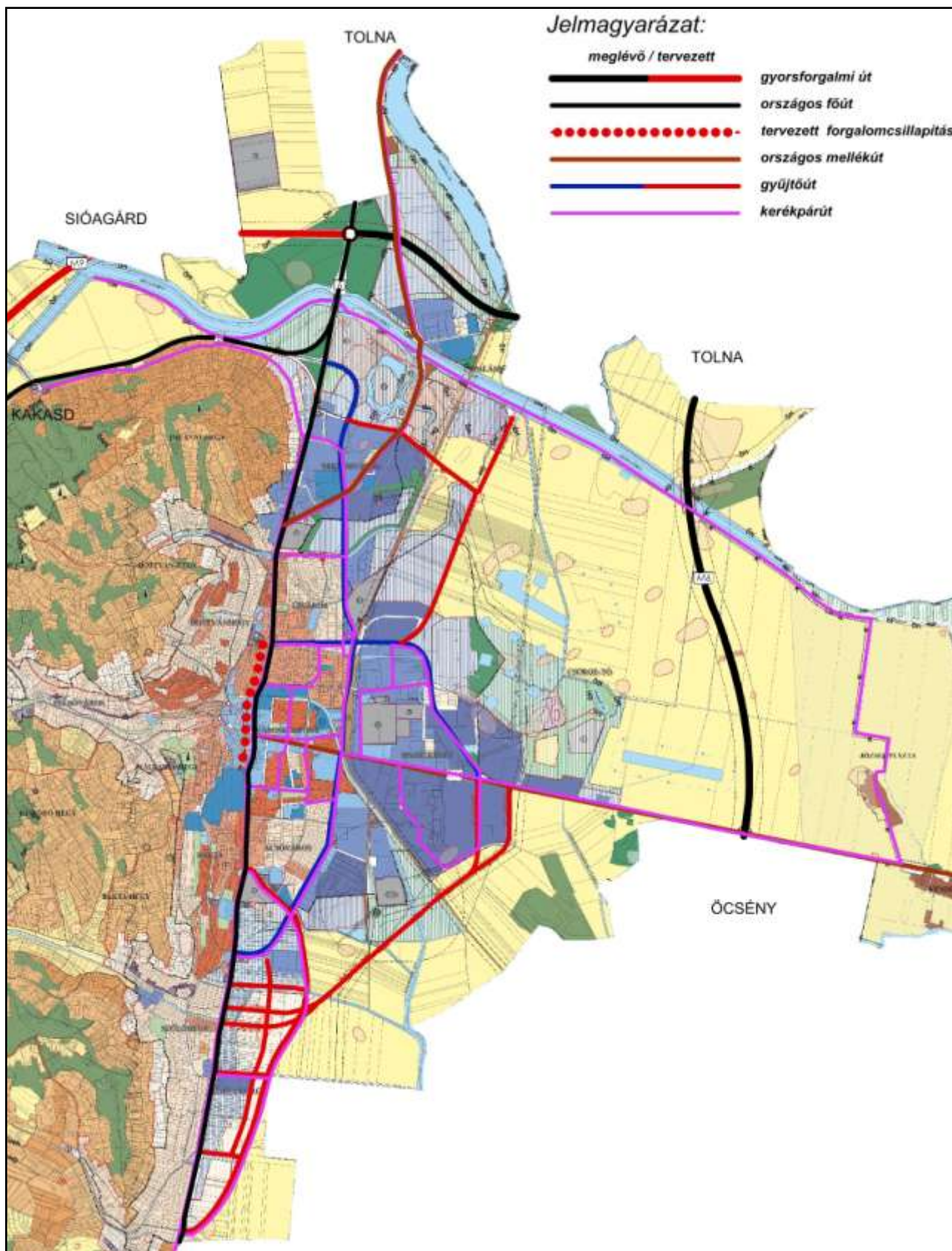

Szekszárd meglévő és tervezett kerékpárút hálózata (önkormányzati adatszolgáltatás alapján)

Gyalogos belváros

A hatályos településszerkezeti terv a gyalogos belváros kialakítását tűzte kis programjául. A terv készítése óta eltelt időszak jelentős változást eredményezett. A történelmi városközpont területén a Béla király tér és Garay tér átépítésével a Szent István tér modern városközpontjának gyalogos területe Ny-i irányba bővült.

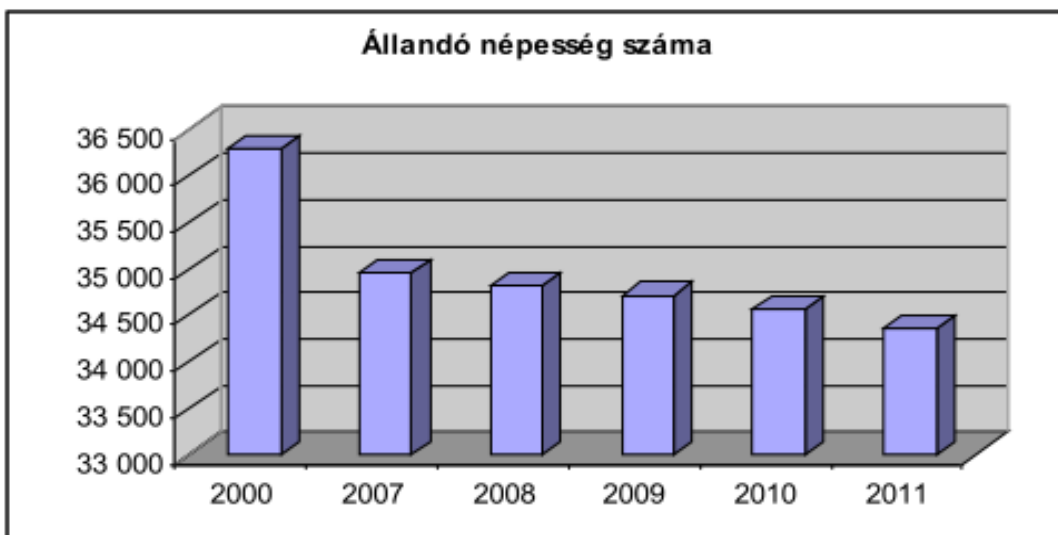
Szekszárd közlekedési rendszere

1.7. A település társadalma

1.7.1. Demográfia, népesesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

Az EU stratégiai elképzelései között kiemelt szerepet kap a vidéki települések népességmegtartó képességének javítása. A fenntartható, a környezettel harmonikus kapcsolatra építő életmód fontos eleme a környezettel konform gazdálkodási tevékenység és életmód támogatása, ami a nagyvárosi településformában nehezen valósítható meg. Szekszárdon a természetes környezet és városias közösség együttélése valósulhat meg, de a rendelkezésre álló munkalehetőségek hiánya az elvándorlás motorja lehet.

Szekszárd MJV lakosainak száma 2011. december 31.-én 34 296 fő volt.

Forrás: KSH Területi adatbázis

A város lakosságának száma 2000 és 2007 között 1 333 fővel, azaz 3,7%-kal csökkent, míg 2007 és 2011 között a csökkenés 587 fő, azaz 1,7 % volt. Ez alapján a városi lakosok száma az elmúlt 11 évben több mint 2000 fővel csökkent, ami egy kisebb hazai település lakosságának felel meg.

A nemek aránya kiegyensúlyozott, 54/46 %. A nők átlagosan 2800 fővel voltak többen, mint a férfiak az elmúlt tíz évben. A vizsgált időszakban (2000-2011) jelentős változás a nemek arányában nem volt.

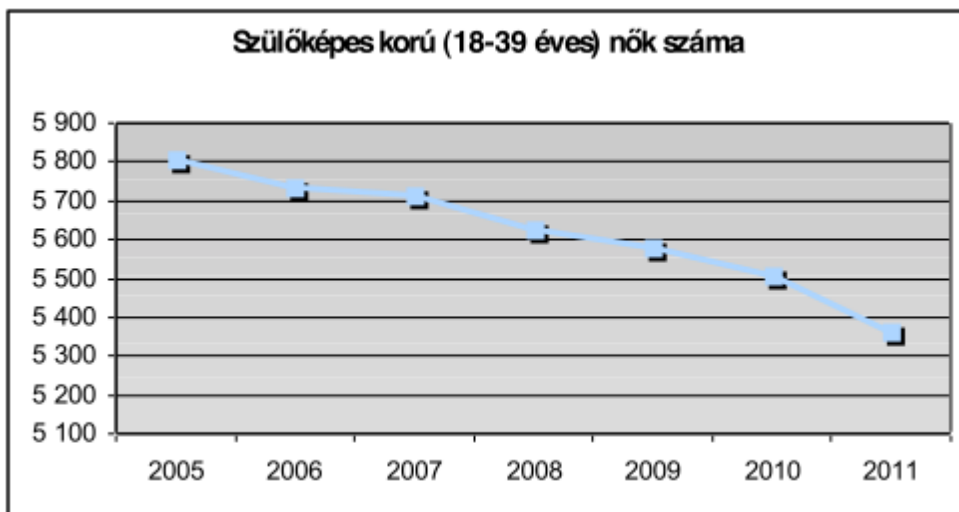
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Élve születések száma	320	330	350	350	326	341	309
Halálozás száma	390	389	381	352	363	354	360
Természetes fogyás	-70	-59	-31	-2	-37	-13	-51

Állandó odavándorlók száma	699	920	822	738	631	657	661
Állandó elvándorlók száma	766	993	953	901	711	745	815
Vándorlási különbözet	-67	-73	-131	-163	-80	-88	-154

Forrás: KSH Területi adatbázis

A természetes fogyás a halálozások kismértékű növekedésével és az élve születések számának 10 %-os csökkenésével magyarázható, ez pedig visszavezethető arra, hogy a szülőképes korú nők száma a báziséhoz, 2005-höz viszonyítva 7,5%-al csökkent.

Forrás: KSH Területi adatbázis

Tolna megyében, 2011-ben a természetes fogyás/növekedés +4,6%, míg az országos adat -1.6%.

2001 óta a megyei jogú városok népessége 17 ezer fővel (0,8%-kal), az országosnál (2,1%) kisebb mértékben csökkent. A népesség fogyás oka elsősorban a természetes fogyás (a megyei jogú városokban az országosnál jóval kedvezőbb mértékben).

A népesség csökkenéséhez a természetes fogyás mellett az elvándorlás is hozzájárult, ami 2010-hez viszonyítva közel 9,4%-kal nőtt, szemben a Tolna megyei 1,9%-al. Országos adat a vándorlási különbözetről a KSH adatbázisában 0.

Az elvándorlásban szerepet játszhatnak a lakosság jövedelmi viszonyai is, melyet a segélyezettek számával is érzékeltetni lehet. Az alábbi táblázatban, a 2012 évben kifizetett támogatásokat és segélyeket részletezzük:

Támogatási forma	részesültek száma	felhasznált összeg
rendszeres szociális segély egészséggkárosodott	15	8 699 000

55 év feletti	60	17 383 000
foglalkoztatást helyettesítő támogatás	1 111	115 104 000
rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény	1 188	12 888 000
adósságcsökkentési támogatás	50	6 334 000
átmeneti segély	410	17 459 000
rendkívüli gyermekvédelmi támogatás	484	11 669 000
temetési segély	63	2 224 000
köztemetés	41	1 850 000
ápolási díj méltányossági alapon	79	28 226 000
közgyógyellátás méltányossági alapon	378	8 328 000
kiegészítő gyermekvédelmi támogatás	2	255 000
óvodáztatási támogatás	39	640 000
Összesen		231 059 000

Forrás: Szekszárd MJV Önk. Közgy. Rendelete a 2012 évi ktsgvetésről előterjesztés

Az Európai Unió 2020-ig érvényes átfogó stratégiájának céljai között szerepel a küzdelem a szegénység és a társadalmi kirekesztettség ellen. Törekedni kell, hogy csökkenjen azok száma, akik szegénységben és társadalmi kirekesztettségben élnek, illetve akik esetében a szegénység és a kirekesztődés reális veszélyt jelent.

2007 és 2011 között a munkaképes lakosok száma országosan 1,7%-kal, Tolna megyében 3,9%-kal, míg Szekszárdon 4,86%-kal csökkent.

A város foglalkoztatási lehetőségeit jelzi az alkalmazásban állók és a munkaképes korú lakónépesség aránya, ez mutatja, hogy az ott lakó potenciális munkavállalók mekkora hányada tud elhelyezkedni a városban. Szekszárdon ez a viszonyítási érték 64,17%, mellyel nemcsak a déldunántúli városok közül emelkedik ki, de 8,8%-al a Tolna megyei és 6,3%-al az országos átlagot is meghaladja.

Az Európai Unió 2020-ig érvényes átfogó stratégiájának egyik konkrét célértéke, hogy a munkaképes korú lakosság foglalkoztatási aránya elérje a 75%-ot.

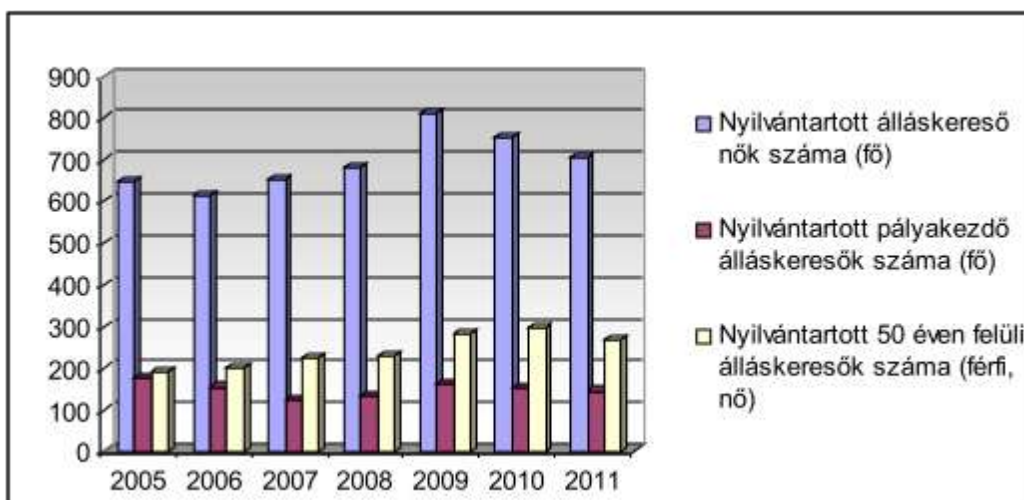
A 2008. évi gazdasági válság hatása a foglalkoztatottság csökkenésében is megmutatkozik.

Bár a foglalkoztatottság emelkedést mutat a 2009. évi erőteljes visszaesést követően, a növekedéshez a munkáltatók igényeihez jobban alkalmazkodva kell a képzést átalakítani.

Forrás: KSH Területi adatbázis

A nyilvántartott álláskeresők majdnem fele nő, munkához jutásuk érdekében elő kell segíteni a részmunkaidős munkavállalást és a távmunkát.

Forrás: KSH Területi adatbázis

A regisztrált munkanélküliek gazdaságilag aktív népességhez viszonyított aránya Szekszárdon 7%, Tolna megyében 7,22% országosan pedig 8,34%.

Az önkormányzat kiemelt feladatának tekinti, hogy a jogszabályok betartása mellett lehetőség szerint a helyi vállalkozóknak biztosítson minél több munkát, ezzel is elősegítve a helyi munkaerő foglalkoztatását.

Segítse továbbá a szakképzési struktúra munkaerő-piaci igények szerinti átalakítását a közép- és felsőoktatásban.

A Szekszárdon élő nemzetiségek közül a németek száma a legmagasabb 1275 fő, a lakosság 3,5%-a, míg cigány (roma, beás) nemzetiségűnek 659 fő, a lakosság 1,9%-a tartotta magát. A többi

nemzetiség (horvát, lengyel, szerb, szlovák stb.) elenyészőnek mondható a lakosság számához képest.

1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

A népességfogyás, az öregedési index növekedése, a munkanélküliség és a válások magas száma az életszínvonal romlását és a társadalmi elidegenedést idézik elő. A negatív folyamatok kiegyensúlyozására több lehetőség is adódik. Szakemberek képzése helyben, akik a város területén fejleszteni kívánt vállalkozások számára elérhető munkaerőként jöhetnek számításba, ezzel segítve a lakosság városon belüli elhelyezkedését. Mindezt a munkaadókkal egyeztetve, igényeiket felmérve kell megvalósítani.

A korösszetétel alakulása Szekszárdon	2000	2007	2008	2009	2010	2011
0-14 évesek száma	5 674	4 703	4 601	4 537	4 492	4 381
15-17 évesek száma	1 351	1 278	1 264	1 186	1 101	1 029
18-59 évesek száma	22 934	21 716	21 399	21 218	20 972	20 708
60-x évesek száma	6 329	7 258	7 554	7 774	8 011	8 178
Állandó népesség száma	36 288	34 955	34 818	34 715	34 576	34 296

Forrás: KSH Területi adatbázis

Komoly probléma a fiatalok számának csökkenése, valamint a népesség elöregedése, amely a térség versenyképességének, fenntartható fejlődésének gátja lehet. A város lakosságának 23,8 %-a

60 év feletti, ami 6,35%-os emelkedést mutat a tíz évvel ezelőtti adathoz képest. A 2011 évi népszámlálás szerint száz gyermekkorúra 182 időskorú jut.

1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, egyházak stb.)

Szekszárd városközponti földrajzi helyzetének köszönhetően jelentős történelmi eseményeink szemtanúja volt.

1015-ben, régi írásmód szerint ugyan, de már Szekszárd néven szerepelt Szent Istvánnak a pécsváradi apátságot alapító levelében, erről az időszakról azonban keveset tudunk. Története ezért inkább az I. Béla király által 1061-ben alapított Bencés apátsághoz kötődik. Szekszárd az 1063-ban elhalt Béla temetkezési helye. Apátsága hiteles helyként működött. Az évszázadok során több uralkodó, köztük az apátságot alapító király fia, Szent László is megfordult ezen a helyen, aki Szekszárd védőszentje. 1485 körül mezőváros rangot nyert. A 18. század a németországi betelepítések, a céhek alakulásának, a városi címerhasználat bevezetésének, majd az apátság megszűnésének és a megyeszékhellyé válásának a százada. Már több mint hatezer fő a lélekszám, amikor 1794-ben a település nagy része tűzvészben pusztult el. A Sió-Sárvíz és a Duna 1850-es években történt szabályozásáig a mai Sétakert

felé kihúzódó folyók miatt becsben tartott domboldalakon mindig nagyobb területen folyt szőlőművelődés, mint szántóföldi növénytermelés a sík részeken.

A 19. század különösen jelentős volt Szekszárd életében. Kórházat alapított, templomai épültek, középületei - megyeháza, városháza, takarékpénztár stb. - emelkedtek, a század végén múzeumot és gimnáziumot alapított. Egy évszázada (1905) rendezett tanácsú városi rangot kapott. Ipara, gazdasága alig volt, egyedül nagyhírű szőlőkultúrája tette híressé. A vasút és a közutak építése idején hátrányos helyzetbe került város fejlődése hosszabb időre megállt, de ezzel együtt Szekszárd megmaradt a megye közigazgatása és szellemi-kulturális élete központjának. Múzeumában és Levéltárában értékes történetkutató munka kezdődött és folyik napjainkban is.

Lakosságának gyors ütemű növekedése az 1960-as években indult meg, mely gyarapodással való versenyfutásra egyaránt jellemző, hogy maradandó értékek születtek és jelentős ellátási feszültségek keletkeztek. Mindezek ellenére Babits Mihály (1883-1941) szülővárosa a megyeszékhelyi pozíciójában - 1994 óta megyei jogú városi rangban - megerősödve gazdasági, kereskedelmi és kulturális központtá fejlődött.

Szekszárdot a fesztiválok városának is lehetne nevezni. Évente első a Városi Majális és a Pünkösdi Fesztivál, majd júniusban a város védőszentjének tiszteletére rendezik a Szent László Napi Vigalmat, mely egyben a Pörkölt és Bor Ünnepe is. Népszerűségét a középkori hangulat adja. A Borok és Húrok Fesztivál a zenei és a kulináris élmények egyvelege. A borvidék legnagyobb ünnepe a szeptemberi Szekszárdi Szüreti Napok, mely egy négy napos rendezvény. A Duna-Híd Folklorfesztivál Európa egyik legjelentősebb folklórgálája. Jelentős a Márton napi Borünnep is. Adventkor a Garay téren Karácsonyvárárt rendeznek.

Szekszárd jelentős sporteseményeknek is otthont ad. A Kihívás napja, a Borvidéki Félmaraton, a Gemenc Nagydíj Kerékpárosverseny, a Streetball Fesztivál, valamint a Sipos Márton Nemzetközi Úszó Emlékverseny mind a város sportéletét színesíti.

Szekszárd népessége az elmúlt kétszáz év alatt hatszorosára nőtt, ugyanakkor a nemzetiségek aránya - részben asszimilatív folyamatok miatt - majdnem elenyészett. Jelenleg német és roma kisebbségi önkormányzat működik a városban. A 2011. évi népszámlálás adatai szerint 1275-n német, 659-n roma és 205-n egyéb (horvát, román, lengyel, szerb, szlovák) nemzetiségűnek vallották magukat.

A település vallásfelekezeti összetétele lényegében nem változott, a város többségében katolikus lakossága mellett számottevő a reformátusok aránya. Ezen kívül az evangélikusoknak és a metodistáknak van saját templomuk, a jehova tanúi pedig imaházat építettek.

A városban civil szervezetek és alapítványok működnek együtt az önkormányzattal a település fejlesztését elősegítő folyamatok kidolgozásában.

A Szekszárd és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás 1999-ben 26 település polgármesterének együttműködése által jött létre területfejlesztési céllal. 2004-ben átalakult, ma már Szekszárd és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás néven működik a szervezet, amely a statisztikai kistérséget teljes egészében lefedi. Feladatai: a közoktatási, szociális és területfejlesztési feladatok térségi szintű szervezése.

1.8. A település humán infrastruktúrája

1.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)

Oktatás

Szekszárd MJV Önkormányzatának célja a nevelési-oktatási intézményhálózat rekonstrukciója, az oktatás minőségi értelemben vett személyi és dologi fejlesztése annak érdekében, hogy a képzés megfeleljen munkaerőpiac által támasztott egyre magasabb követelményeknek. Ennek egyik megnyilvánulása a Hevesy György Természettudományos Projekt keretében megvalósuló természettudományos labor kialakítása.

Az infrastruktúrafejlesztés a vállalkozás-oktatási intézmény kapcsolatrendszer intézményes kiépülését, illetve továbbfejlesztését is jelenti.

Prioritásai az intézmények világításkorszerűsítése, fűtési rendszerének felújítása, az oktatás dologi feltételeinek javítása, valamint a vállalkozás-intézmény kapcsolatrendszer erősítése.

Szekszárdon az alábbi közoktatási intézmények találhatóak:

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Óvodai feladat ellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (db)	14	14	14	14	14	14	14
Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (fő)	1 202	1 049	1 065	1 082	1 084	1 084	1 084
Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (fő)	1 157	1 143	1 141	1 162	1 133	1 159	1 182
Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma (integráltan... (fő)	12	10	9	10	9	10	10
Számítógépek száma az óvodai feladat ellátási helyeken (db)						10	9
Internettel ellátott óvodai feladat ellátási helyek száma (db)						7	6
Számítógéppel ellátott óvodai feladat ellátási helyek száma (fő)	8	10	11	12	13	7	6

Forrás: KSH Területi adatbázis

Szekszárdon az óvodás -3-6 éves- korú gyermekek száma 1285. Közülük mintegy százan nem részesülnek óvodai ellátásban. Az óvodák, és az óvodai férőhelyek száma évek óta stagnál, míg az óvodába beíratott gyermekek száma folyamatosan emelkedik. Jelenleg az óvodák kihasználtsága 109%. A gyógypedagógiai ellátásban részesülő gyerekek száma évek óta azonos szintű.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Általános iskolai feladat ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással) (db)	9	10	10	9	9	8	8
Általános iskolai osztályok száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai ...)	166	162	150	147	141	135	133

Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai is)	3 583	3 367	3 226	3 038	2 939	2 794	2 686
Gyógypedagógiai oktatásban részesülő általános iskolai tanulók száma (fő)	127	107	92	89		80	81
Általános iskolai főállású pedagógusok száma (gyógypedagógiai oktatással... (fő))	370	355	331	309	305	305	300
Nemzetiségi oktatásban tanulók száma a nappali oktatásban az általános i... (fő)	1 149	1 079	1 043	1 002	900	970	986
Számítógéppel ellátott általános iskolai feladat ellátási helyek száma (fő)		9	9	8	8	7	7

Forrás: KSH Területi adatbázis

Az általános iskolákban mind az osztályok száma, mind a tanulók száma folyamatosan csökken az évek folyamán. Jelenleg a 2686 tanuló közül 583 jár be más településről, közülük heten igényelnek kollégiumi ellátást. Az összes általános iskolai tanuló 3%-a azaz 81 tanuló részesül gyógypedagógiai oktatásban az integráltan oktatott sajátos nevelésű gyermekek nélkül. A nemzetiségi oktatásban résztvevő tanulók száma 986, számuk az utóbbi három évben emelkedést mutat.

Az Európa 2020 program oktatásra vonatkozó célértékei között szerepel, hogy a korai iskolaelhagyók arányát 10% alá kell csökkenteni. A városban az összlakosság 16,69%-a nem végezte el az általános iskola 8. osztályát, sőt 351-en az első évfolyamot sem fejezték be, vagy kezdték el.

	2001	2007	2008	2009	2010	2011
Szekszárd						
Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt)	3943	3 226	3 038	2 939	2 794	2 686
Állandó népességből a 6-14 évesek	3 643	2 919	2 775	2 686	2 589	2 542
Tolna megye						
Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt)	23466	18799	18205	17836	17229	16780
Állandó népességből a 6-14 évesek	27035	22039	21391	20810	20253	19833
Országos						
Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt)	944 736	809 160	788 639	773 706	756 569	747 601
Állandó népességből a 6-14 évesek	1 082 978	934 853	915 823	896 149	880 438	873 767

Forrás: KSH Területi adatbázis

A fenti táblázatból látható, hogy az általános iskolai tanulók száma tíz év alatt mintegy egyharmaddal csökkent mind országos, mind megyei és szekszárdi szinten is. Míg Tolna megyében és országosan a 6-14 éves korú gyermekek száma meghaladja az általános iskolások számát, addig a városban ez a trend fordítva igaz, ebből következik, hogy a tankötelezettek valószínűleg mindannyian járnak iskolába.

A továbbtanulási lehetőséget 11 középfokú intézmény biztosítja a városban.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Gimnáziumi feladat ellátási helyek száma (db)	5	6	6	5	5	5	4
Szakközépiskolai feladat ellátási helyek száma (db)	8	9	9	9	9	7	8
Középiskolai tanulók száma a nappali oktatásban (a hat- és nyolcévfolyam... (fő)		3 904	3 829	5 016	4 762	3 596	3 547
Gimnáziumi tanulók száma a nappali oktatásban (a hat- és nyolcévfolyamos... (fő)	1 118	1 167	1 197	1 214	1 188	1 151	1 122
Szakközépiskolai tanulók száma a nappali oktatásban (szakmai képzéssel együtt)(fő)	2 632	2 737	2 632	3 802	3 574	2 445	2 425
Eredményes érettségi vizsgát tett tanulók száma a nappali oktatásban (fő)	620	649	635	554	949	672	614
Szakiskolai és speciális szakiskolai feladat ellátási helyek száma (db)	7	7	7	7	7	6	6
Szakiskolai és speciális szakiskolai tanulók száma a nappali oktatásban (fő)	2 094	1 970	2 040	2 576	2 758	2 039	1 905
Sikeres szakmai vizsgát tett tanulók száma (fő)	721	845	607	524	670	538	636
Számítógéppel ellátott közoktatási intézmények száma (db)	26	25	22	19	20	21	22

Forrás: KSH Területi adatbázis

A Szent László Szakképző Iskola és Kollégium több területen is kiváló szakembereket képez. 5 éves, nyelvi előkészítővel egybekötött informatikai képzés mellett, 4 éves képzéseket biztosít elektronika – mechatronika, építészet, gépészet és közlekedés területen. Emellett kétéves szakiskolai oktatást biztosít többek között építészeti, elektronikai-elektrotechnikai, könnyűipari orientációban. Többek között az alábbi területeken képez szakmunkásokat:

- gépi forgácsoló
- karosszéria-lakatos
- villanszerelő
- elektronikai műszerész
- mechatronikai műszerész
- autotechnikus
- gépgyártás-technológiai technikus

- magasépítő-technikus
- informatikai rendszergazda
- könnyűipari technikus
- nyomdaipari technikus

A Kolping Katolikus Szakképző Iskolában képeznek:

- épületasztalost
- bútorasztalost
- gazdasági informatikust.

2011-ben a középiskolások száma 49-el csökkent az előző évihez képest. Más településről bejáró tanuló 1992, kollégiumi elhelyezésben részesülő pedig 350 volt.

A középiskolát befejező tanulók Szekszárdon két felsőfokú intézményben tanulhatnak tovább.

A PTE Illyés Gyula Kar 1977 óta működik a városban. Jelenleg öt tudományterületen, 13 szakon képez szakembereket. Többek között:

- csecsemő- és kisgyermeknevelő
- emberi erőforrások (humánpolitikai és személyügyi szakirány)
- kommunikáció és média (moderátor szakirány)
- szociális és ifjúsági munka (ifjúságsegítő és szociális munka szakirány)
- turizmus-vendéglátás (turizmus és vendéglátó szakirány)

A felsőfokú szakképzés után folytathatják tanulmányaikat az alapképzésben (BA): turizmus-vendéglátás, kommunikáció-médiatudomány, tanító, óvodapedagógus (német nemzetiségi szakirányokkal is), szociális munka szakokon és mesterképzésben (MA) a turizmus menedzsment valamint a koragyermekkor pedagógiája szakon.

A helyi gazdaság fejlesztése és a foglalkoztatottság növelése szempontjából szükséges a Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Karának hozzájárulása a hiánypótló képzések kialakításához, megszervezéséhez (borászati centrum létrehozása, mérnökinformatikus képzés beindítása).

Gábor Dénes Műszaki és Informatikai Főiskola

A Főiskola magas színvonalon képzett, korszerű informatikai és üzleti ismeretekkel rendelkező, jó munkaerő-piaci esélyekkel induló szakembereket bocsát ki. Tanulmányaik sikeres befejezésekor a hallgatók az állam által elismert, akkreditált főiskolai végzettséget tanúsító MÉRNÖK-INFORMATIKUS főiskolai oklevelet kapnak.

Az oktatás nappali képzéssel kombinált távoktatási tagozaton történik. A tantárgyak modulrendszerben, meghatározott sorrendben következnek egymás után. A tananyagot félévente összeállított oktatócsomagban kapják meg a hallgatók.

Az Európa 2020 program oktatásra vonatkozó célja, hogy a 30 és 34 év közötti uniós lakosok legalább 40%-a felsőfokú végzettséggel rendelkezzen. Szekszárdon a 30-34 éves korú lakosok száma 2544 fő, közülük 891 fő rendelkezik felsőfokú vagy egyetemi végzettséggel. Így a vizsgált korosztály 35%-a felsőfokú végzettségű.

Egészségügy

A betegségek megelőzése, az élettartam meghosszabbítása, az egészség előmozdítása csak szervezett társadalmi tevékenység útján érhető el. A krónikus nem fertőző, a populációban nagy gyakoriságú betegségek (népbetegségek) kórokai bizonytalanok, sokfélék, ill. az ok-okozati összefüggések még csak részben feltártak.

Szekszárdon 2011. évi adatok szerint 20 háziiorvosi körzet biztosítja a háziiorvosi alapellátást, valamint további 8 gyermekorvosi körzet működik. A térség lakosainak járó- és fekvőbeteg szakellátását elsődlegesen, az állami tulajdonban lévő Balassa János Kórház látja el.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Működő háziiorvosok száma 12.31-én (fő)	19	19	19	19	18	18	20
Működő házi gyermekorvosok száma 12.31-én (fő)	8	8	8	8	8	8	8
Háziiorvosi szolgálathoz tartozó körzeti ápolónók száma (fő)	21	19	20	20	22	22	25
A háziiorvosok által ellátott szolgálatok száma (szolgálat)	19	19	19	19	19	19	20
A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (szolgálat)	8	8	8	8	8	8	8
A háziiorvosi ellátásban a megjelentek és a meglátogatottak száma összesen (eset)	190 297	200 937	184 865	178 259	191 731	182 369	197 518
A házi gyermekorvosi ellátásban a megjelentek és a meglátogatottak száma összesen (eset)	66 943	69 178	67 103	66 676	75 015	74 917	70 779
Megjelenési esetek száma a járóbeteg szakellátásban (székhely szerint)	888 301	861 896	689 217	744 128	734 832	733 659	736 844
Összes működő kórházi ágyak száma (db)	1 084	1 033	967	987	967	967	987
A kórházakban ténylegesen teljesített ápolási napok száma	317 001	283 312	268 045	282 920	265 525	253 863	261 308
Gyógyszertárak száma (humán)	7	7	6	9	11	11	12

Forrás: KSH Területi adatbázis

A háziiorvosok naponta - évi 260 munkanappal számolva - 38 beteget látnak el, míg a gyermekorvosok napi 34-et. A házi gyermekorvosi ellátásban a megjelentek és meglátogatottak számának csökkenését a születésszám csökkenése, valamint a gondos védőnői hálózat indokolja.

1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása

Az Európai Unió 2020-ig érvényes átfogó stratégiájának céljai között szerepel a küzdelem a szegénység és a társadalmi kirekesztettség ellen. Törekedni kell, hogy csökkenjen azok száma, akik szegénységben és társadalmi kirekesztettségben élnek, illetve akik esetében a szegénység és a kirekesztődés reális veszélyt jelent.

Az oktatásban elő kell segíteni az esélyegyenlőség érvényesülését, valamint megerősíteni az iskolák esélyteremtő szerepét a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók számára.

Gyógypedagógiai oktatásban 10 óvodás korú és 81 általános iskolás gyermek vesz részt.

A munkaerőpiacon az önkormányzat maga is foglalkoztatóként jelenik meg, ezért minden évben önállóan, vagy a Szekszárd és Térsége Többcélú Kistérségi Társulással közösen vesz részt közhasznú és közmunka programokban. A város évek óta a közfeladatok jelentős részét (köztisztaság, utak járdák karbantartása, zöldfelület gondozása, csapadékelvezető árkok tisztítása) a közfoglalkoztatási program keretében látja el. A pályázati lehetőségeket maximálisan igyekszik kihasználni, hogy minél több bérpótló támogatásra jogosult részt tudjon venni a foglalkoztatásban, ezzel is elősegítve a munkanélküliek mielőbbi visszatérését a munka világába. Amíg ez elérhetővé válik, a város önkormányzata rászorultságtól függően pénzügyi és természetbeni ellátással igyekszik a szociális helyzetet javítani. Az Önkormányzat által 2012 évben biztosított szociális ellátások:

- Átmeneti segélyezésre az Önkormányzat 17 459 000 Ft.-ot fordított. Az erre jogosultak negyedévente 5 000 Ft. összegű vásárlási utalványban, vagy ugyanilyen összegű pénzügyi segélyben, illetve gyógyszerutalványban részesülhetnek, évente maximum 20 000 Ft. összegben. 2012 évben 410 fő részesült három alkalommal átmeneti segélyben.
- Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásra 12 000 000 Ft.-ot biztosított az Önkormányzat, az erre rászoruló családok gyermekeként alkalomként 5 000 Ft. összegű támogatásban részesültek, évente maximum 20 000 Ft. összegben, így összesen 800 gyermek részesült támogatásban, kimerítve ezzel a biztosított keretet.
- Helyi ápolási díjra 28 226 000 Ft. került kifizetésre, mely 79 fő ápolási díját tartalmazta. Egyre több családnak kell igénybe vennie az ellátás ezen formáját, mivel idős, beteg hozzátartozóik gondozását nem tudják megoldani. Az ápolási díj havi összege bruttó 23 600 Ft.
- Közgyógyellátásra 8 328 000 Ft. került átutalásra az egészségbiztosítási pénztár részére. Az önkormányzat által egy évre megállapított közgyógyellátás kapcsán a havi gyógyszerkeret éves összegének 30%-át kell az egészségbiztosítási szerv részére átutalni.
- Köztemetésre 1 850 000 Ft. összegben 41 köztemetés költsége került kiegyenlítésre.
- Temetési segélyben 65 fő részesült 3 685 000 Ft. összegben.
- Adósságcsökkentési támogatásra 6 334 000 Ft.-ot használt fel az önkormányzat, zömében áramdíj-hátralék illetve fűtődíj-hátralék rendezésére. Az adósságcsökkentési támogatásban részesülő személy esetében a fennálló tartozás 75%-át fizeti az önkormányzat, a fennmaradó 25% terheli az adósságot.

Törekedni kell a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű lakosok teljes akadálymentes közlekedésének biztosítására, valamint az általuk használt infrastruktúra megközelítésének lehetőségére.

A városban működik az 52 főt, köztük 13, fogyatékossgal élő embert foglalkoztató Kék Madár Alapítvány. Terveik közt szerepel, hogy legkevesebb száz, fogyatékossgal élő embert részesít képzésben, végez számukra tanácsadást, mások mellett pedig egy úgynevezett Felnőtt-lét Akadémián 12, fogyatékossgal élő fiatal szerezhet munkatapasztalatot. Ezen kívül 50 férőhelyre bővítik a nonprofit vállalkozásként működtetett Ízlelő családbarát éttermet, amely 2007-től az országban elsőként foglalkoztat fogyatékossgal élőket.

Alapítvány működését az önkormányzat 200 000 Ft. támogatásban részesítette 2012-ben.

1.9. A település gazdasága

1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre

A városvezetés Szekszárd gazdasági szerepének erősítése érdekében a befogadó infrastruktúra kiépítésével felélesztette tetszhalott állapotából az Ipari Parkot, megkezdte vállalkozások betelepítését, amelyet, a válságot követően a jövőben tovább kíván folytatni, munkahelyteremtő és életminőség javító beruházásokat támogat. A ma már 100 %-ban önkormányzati tulajdonban lévő helyi szolgáltatók (Szekszárdi Víz- és Csatornamű Kft., Alisca-Terra Regionális Hulladékgazdálkodási Kft.) gazdasági szerepét erősíti és a környező - elsősorban kistérségi - településekkel kialakított korrekt és egyenrangú kapcsolatnak köszönhetően középtávon stabilizálja. Az önkormányzati feladatok ellátására létrehozott új 100 %-os tulajdonban lévő gazdasági társaságok (Szekszárdi Diákétkesztesési Kft., Szekszárdi Városfejlesztési Kft. és Szekszárdi Turisztikai Kft.) piaci pozícióit megerősíti, tevékenységüket és szolgáltatási területüket kibővíti. Tovább erősíti Szekszárd központi szerepét a kistérségben, a megyében és a régióban.

1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

AZ 1989-es rendszerváltás jelentős átrendeződést eredményezett a térség gazdaságában, aminek társadalmi, gazdasági vetülete többek között a jelentős munkanélküliség, ill. a gazdasági szereplők számának rendkívüli növekedése. A gazdasági szférán belül a rendszerváltást követően a mezőgazdaság (és a kapcsolódó élelmiszer, feldolgozóipar) súlya folyamatosan csökkent, helyét fokozatosan a magasabb képzettségi szintet igénylő vállalkozások (tudományos és műszaki tevékenység), valamint a kereskedelem és a szolgáltatások vették át.

Regisztrált vállalkozások száma nemzetgazdasági ágakban GFO'11 TEÁOR'08 gazd.ág 2011	
Regisztrált vállalkozások száma a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat (db)	828
Regisztrált vállalkozások száma a bányászat, kőfejtés, feldolgozóipar, vill.energ. gáz-,gőz-,vízellátás szennyvíz gyűjtése, kezelése hulladék gazd. (db)	416
Regisztrált vállalkozások száma a feldolgozóipar (db)	395
Regisztrált vállalkozások száma a villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkond. (db)	3
Regisztrált vállalkozások száma a vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése (db)	18
Regisztrált vállalkozások száma az építőipar - GFO'11 (db)	362
Regisztrált vállalkozások száma a kereskedelem, gépjárműjavítás (db)	810
Regisztrált vállalkozások száma a szállítás, raktározás (db)	130
Regisztrált vállalkozások száma a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (db)	250
Regisztrált vállalkozások száma az információ, kommunikáció (db)	201
Regisztrált vállalkozások száma a pénzügyi, biztosítási tevékenység (db)	246
Regisztrált vállalkozások száma az ingatlanügyletek (db)	1 016
Regisztrált vállalkozások száma a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (db)	935
Regisztrált vállalkozások száma az adminisztratív és szolgáltatást támogató (db)	256
Regisztrált vállalkozások száma a közigazgatás, védelem, kötelező társad... (db)	1
Regisztrált vállalkozások száma az oktatás (db)	337
Regisztrált vállalkozások száma a humán-egészségügyi, szociális ellátás ... (db)	206
Regisztrált vállalkozások száma a művészet, szórakoztatás, szabadidő (db)	144
Regisztrált vállalkozások száma az egyéb szolgáltatás (db)	235

Forrás: KSH Területi adatbázis

A városban, 2011-ben 842 kiskereskedelmi üzlet volt, melyek száma a 2007.évi üzletek számánál 44-el, azaz 5,2%-al kevesebb.

A település gazdasági életében jelentős szerepet játszik a turizmus és a borászat.

Az idegenforgalom a város és a térség jelentős bevételi forrása, melyet bővíteni és támogatásokkal segíteni kellene. Olyan potenciál, melynek kihasználásában még sok lehetőség rejlik.

A város 2011-ben 207 vendéglátóhellyel rendelkezett. Ebbe a körbe tartozik 103 étterem és büfé, 13 cukrászda, 60 italüzlet és zenés szórakozóhely valamint 31 egyéb vendéglátóhely.

Az idegenforgalmi szálláshelyek száma az utóbbi hat évben felére csökkent, ezekből összesen 6 van a városban. Még drasztikusabban 61,5%-al csökkent a szállás férőhelyek száma, mely 2011-ben csak 604 volt. Mindezekből következik, hogy az itt töltött vendégéjszakák száma mind a belföldi, mind a külföldi relációban mintegy 35%-al csökkent.

A Szekszárdi Borvidék Borút Egyesületet boros gazdák, borászati nagyüzemek, kézművesek, vendéglátó iparban tevékenykedők, önkormányzatok és hegyközségek hozták létre 1999-ben. Céljuk a borvidék minőségi borainak, borturizmusának a népszerűsítése.

A város jelenlegi helyzetében is a megye egyik legfejlettebb körzete. A gazdaságfejlesztéshez a feltételek adottak, a bankszektor, telekommunikáció és szolgáltatások mind jó hátteret jelentenek a gazdasági megújuláshoz, és jelentősen serkentik (serkenthetik) a vállalkozói kedvet.

1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése

Szekszárdon 2011-ben a regisztrált vállalkozások száma (GFO'11 TEÁOR'08 gazd.ág) 6789 volt.

Közülük kiemelkednek az ingatlanügyletek 1016, a szakmai, tudományos és műszaki tevékenység 935, a mezőgazdaság 828, valamint a kereskedelem, gépjárműjavítás 810 vállalkozással.

A regisztrált társas vállalkozások (GFO'11 TEÁOR'08) száma Szekszárdon 2011-ben 2430 volt.

A cégek és vállalkozások tevékenysége igen szerteágazó. A gazdasági ágak közül jelentős a kereskedelem, gépjárműjavítás, valamint a szakmai tudományos és műszaki tevékenység. Ezek adják a társas vállalkozások 37,6%-át.

Míg a kft.-k száma 9,25%-al, az rt.-k száma 10%-al növekedett, a betéti társaságok száma pedig 5%-al csökkent, addig a regisztrált egyéni vállalkozások száma lényegében stagnált.

Vállalkozások a munkavállalók száma szerint	2 007	2 010	2 011
0 és ismeretlen fős	1 438	1 761	1 621
1-9 fős	4 233	4 586	4 607
10-19 fős	104	80	77
20-49 fős	52	53	41
50-249 fős	19	23	24
250-499 fős	4	1	1

500 fő fölött

2

2

2

Forrás: KSH Területi adatbázis

Tolna megye, a szekszárdi kistérség, valamint Szekszárd MJV vállalkozásai, alapítványai valamint az Önkormányzat jelentős mértékben részesült a kiírt pályázatok (DDOP, ROP, GOP stb.) által nyújtott támogatásokból.

Ezen pályázatoknak köszönhetően javult az infrastruktúra az Ipari Parkban, inkubátor és kísérleti műhelyt hoztak létre Szekszárdon, műhely- és szerelőcsarnokokat építettek valamint telephelyeket bővítettek többek között. Mindez a város fejlődését biztosította, lakosainak életszínvonalát javította és a városban, valamint a környékén élők munkával való ellátását segítette elő.

A település egyik fő gazdasági pillére a mezőgazdasági termelés, amelynek két legfontosabb helyi képviselője a borászatok és a tejipari feldolgozó üzem. Sajnálatos, hogy éppen a helyi mezőgazdaságra alapuló húsipari cég mára teljesen tönkrement, miközben a terület természetes adottságai egy kicsit sem lettek rosszabbak az ezirányú fejlesztésre. A regisztrált őstermelők száma 2010-hez viszonyítva 5,5%-al csökkent.

1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.)

Szekszárd gazdasági versenyképessége jelentősen javult az M6-os autópálya és a Szent László híd elkészültével. A tervezett M9-es autópálya (melynek egy kis része már elkészült és összeköti a várost a Szent László híddal) tovább javítja majd az elérhetőséget.

Az elmúlt évtizedben a gazdasági versenyképesség elengedhetetlen elemévé vált az innováció, innovatív termelés. Ezért szükséges a helyi vállalkozók tevékenységét segítő, azok versenyképességét növelő K+F központok létrehozása. Ezeket a helyi hagyományokra, meghatározó gazdasági ágazatokra érdemes építeni. A központok kialakítása, tevékenysége helyi erőforrásokra épül, ugyanakkor vállalkozásbarátok is, hiszen a helyi erőforrásokat kihasználó vállalkozásokkal partnerségben végzik kutatótevékenységüket. Az innováció és innováció-transzfer segíti, és versenyképesebbé teszi a helyi vállalkozásokat a magyar, valamint a külföldi piacon.

A versenyképesség növelésének a gyakorlatban az innováció ma már nélkülözhetetlen eszköze, hiszen napjainkban versenyelőnyt csak innovációs fejlesztések révén lehet elérni. Az innovációs fejlesztések célterülete napjainkban bővült, s már nemcsak a vállalati szintű, de a helyi-regionális versenyképesség fokozása is bekerült a célok közé. Új, és minél nagyobb arányban minőségi (tudás-intenzív, nagyobb hozzáadott értéket előállító) munkahelyek teremtésének, a lakosság életminőségének javításának, illetve a regionális fejlettségbeli különbségek kiegyenlítésének is fontos eszköze az innováció.

Az Európai Unió tagállamaiban –nemzeti és közösségi forrásokból- az innováció erősödő szerepet játszik a regionális versenyképesség fokozásában.

A helyi gazdaság fejlesztése és a foglalkoztatás növelése érdekében kiemelten fontos, hogy a helyi vállalkozások felkészüljenek a várható fejlesztések megvalósítására. Ennek érdekében valamennyi

ágazatot tekintve erősíteni szükséges iparáganként, illetve termékpályánként a vállalkozói, termelői együttműködéseket.

A Borvidék nagy múltja, kiváló termőhelyi adottságai és minőségi borai jó alapot nyújtanak a további fejlődésre. A termék- és termelésfejlesztésben szükséges tudásbázissal a Pécsi Tudományegyetem rendelkezik, mely a helyi szőlészek, és borászok tapasztalataival a Szekszárdi Borvidék hasznára válhat. Ennek érdekében szükséges a Szekszárdi szőlészeti és borászati kutatás-fejlesztési központ kialakítása a Pécsi Tudományegyetem szakmai együttműködésével.

Ki kell használni a jelentős német nemzetiségű, német ajkú lakosság, valamint a város erős német gazdasági kapcsolataira épülő gazdaságfejlesztési lehetőségeket, elsősorban a világhírű német gépgyártási tapasztalatokra alapozva.

A város ipari területe a lakóterülettől elkülönülten, a város keleti szélén helyezkedik el. Közvetlen összeköttetésben áll az M6-os autópályával. Ebben a több ezer négyzetméteres ipari övezetben fejlett iparral rendelkező cégek pl. a Marley Magyarország, Tolnatej Zrt. telepedtek le.

Az Ipari Parkban az alábbi vállalkozások működnek jelenleg:

- Austrotherm Kft.
- Murexin Kft.
- Szekszárdi Növény Zrt.
- Tolna Megyei Vállalkozásfejlesztési Alapítvány
- Jako Fémárugyár Kft.
- F&F Bt.
- Mészi Bt.
- FI.AL.LA Kft.
- ECO-Contact Kft.
- Interker-Wein Kft.
- SZÜMA Kft.
- Virághegyi Bor Kft.
- Wóker Trade Kft.

Az Ipari Park kihasználtsága jelenleg kb. 30%-os, várja a további betelepülni szándékozó vállalkozásokat.

Az infrastrukturális ellátottság megfelelő, rendelkezésre áll megfelelően képzett munkaerő és erős a kkv szektor, tehát a további ipartelepítés feltételei adottak.

1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

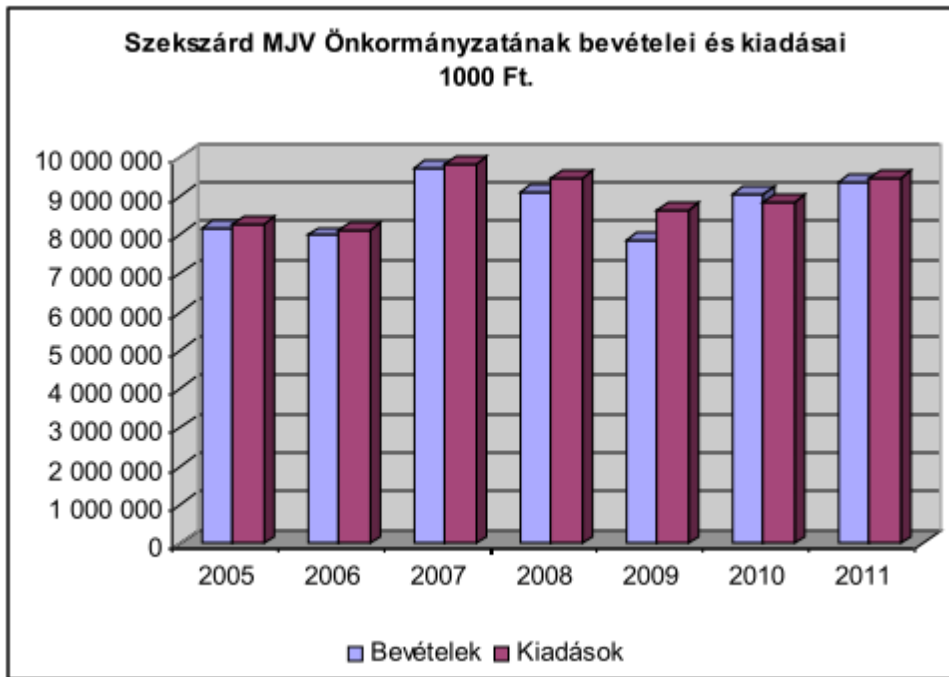
Szekszárdon gyakorlatilag stagnált 2011-ben az ingatlanpiac: a lakóingatlanl kapcsolatos tranzakciók száma 1 százalékkal nőtt, míg az árak ugyanilyen arányban estek vissza az év során 2010-hez képest. Az átlagos négyzetméterár 142 ezer forint volt a megyeszékhelyen 2011-ben.

A kínálat a kereskedelmi célú ingatlanok és az ipari célú (telephelyek) ingatlanok tekintetében is hasonló az előző évihez.

1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

A Szekszárdi Önkormányzat saját folyóbevétele 2.735.449.000 Ft 2011-ben, ebből az átengedett SZJA bevétel 587.223.000Ft volt.

Forrás: KSH Területi adatbázis

Szekszárd Megyei Jogú Város 2011-2014. évi gazdasági programjának alapját a „Szekszárd a fejlődő város” választási programban megfogalmazott célkitűzések alkotják. Alapvető stratégiai célok, a folyamatban lévő beruházások - Agóra program, belváros rehabilitáció, Vármegyeháza felújítása, élményfürdő és atlétika-pálya, csatornahálózat fejlesztés – befejezése, valamint munkahelyteremtő, turisztikai, és a városlakók komfortérzetét növelő fejlesztések indukálása és megvalósítása.

A globális világgazdasági válság negatív hatásainak kifutása, másrészt a kormányzat új, növekedésorientált gazdaságpolitikájának alkalmazása révén várhatóan mind a külső, mind a belső feltételek oldaláról a megelőző időszaknál kedvezőbb tendenciák alakítják majd a gazdaságot. Az elmúlt évekre jellemző mély válságból való kilábalás azonban csak fokozatosan történhet meg. A következő időszakra is jellemző lesz, hogy az Önkormányzatnak meg kell birkóznia az elmúlt évek folyamatos forráskivonása miatt felgyülemlett finanszírozási problémákkal úgy, hogy a továbbiakban is folytatódjon az önkormányzati vagyongyarapítás, a napi működőképesség biztosítva legyen és a stratégiai célok megvalósuljanak.

1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Az Önkormányzat „Szekszárd Megyei Jogú Város Közgyűlésének 10/2000.(IV.17.) rendelete a Szervezeti és Működési Szabályzatról” rendeletben alkotta meg a településfejlesztési tevékenységgel kapcsolatos intézményrendszert. A teljes egységes szerkezetű rendelet Szekszárd MJV honlapján elérhető terjedelmi okok miatt itt csak kivonatokat közlünk.

8. § (1)18 A Közgyűlés megbízatásának idiszakára munkaprogramot készít, melyet a polgármester terjeszt a Közgyűlés elé. A polgármester a program elkészítéséhez az előkészítés során javaslatot kér a Közgyűlés tagjaitól és bizottságaitól, a jegyzitől és a Tolna megye 1.sz. választókerületében megválasztott országgyűlési képviselőtől és az önkormányzat területén működő gazdasági érdekképviselői szervezettől, illetleg gazdaságikamarától.

(2) A munkaprogram tartalmazza:

...

– a település- és területfejlesztéssel összefüggő feladatokat és a városkörnyéki önkormányzatokkal való együttműködés fő irányait;

...

27. § (1) A javaslat elfogadásához a jelenlévő képviselők több mint a felének igen szavazata szükséges (egyszerű többség).

(2)80 A megválasztott képviselők több mint a felének igen szavazata szükséges az Mötv. 42. §. 1., 2., 5., 6., 7. pontjában foglalt, továbbá az 50. §-ában, valamint az alábbi ügyekről történő döntéshez (minősített többség):

b) a településrendezési tervek jóváhagyása;

...

7. §

(1) A Hivatal egységes Hivatal, belső szervezeti egységei nem jogi személyek.

(2) A hivatal az alábbi belső szervezeti egységekre tagozódik:

- a) Polgármesteri Kabinet
- b) Jegyzői Titkárság
- c) Pályázati és Közbeszerzési Osztály
- d) Gazdasági és Informatikai Igazgatóság
- da) Pénzügyi Osztály
- db) Számviteli Osztály
- dc) Informatikai Osztály
- e) Közigazgatási Igazgatóság
- ea) Építési Osztály
- eb) Igazgatási és Ügyfélszolgálati Osztály
- ec) Önkormányzati Osztály
- ed) Adó Osztály
- f) Humánszolgáltatási Igazgatóság
- fa) Szociális Osztály
- fb) Humán Osztály
- g) Városüzemeltetési és Városfejlesztési Igazgatóság
- ga) Városfejlesztési és Városüzemeltetési Osztály
- gb) Városigazgatási és -rendészeti Osztály
- gc) Gondnokság

...

20. Építési Osztály

22. §

(1) Közreműködik a terület- és településrendezési tervek nyilvántartására, a tervi szabályozáson alapuló adatszolgáltatásra vonatkozó helyi szabályok kialakításában.

(2) Részt vesz – szükség szerint együttműködve – az illetékességi területére vonatkozó területi és települési információs rendszerek kialakításában és működésében.

(3) Együttműködik az illetékes földhivatallal, az építésügyi nyilvántartást vezető és alkalmazó intézményekkel és az építésügyi eljárásokban érintett szakhatóságokkal.

(4) Közreműködik az osztály hatáskörét érintő rendelet-tervezetek és szabályzatok elkészítésében.

(5) Ellátja a TakarNet hálózat adatainak lekérdezésével és – az ezzel összefüggő – nyilvántartás vezetésével kapcsolatos feladatokat.

(6) Ellátja az építésügyi hatósági engedélyezési eljárással kapcsolatos feladat- és hatásköröket Szekszárdon és az illetékességi területen belül:

Elbírálja:

a) az építési engedély kérelmeket,

b) a használatbavételi engedély kérelmeket,

c) a fennmaradási engedély kérelmeket,

d) a bontási engedély kérelmeket,

e) engedély hatályának meghosszabbítása iránti kérelmeket,

f) jogutódlás tudomásulvételi kérelmeket,

g) használatbavétel tudomásulvételi kérelmeket,

h) hatósági bizonyítvány kiállítása iránti kérelmeket,

i) az országos építési követelményektől való eltérés engedélyezési kérelmeket,

j) építésügyi hatósági szolgáltatás iránti kérelmeket,

k) elvégzi a telekalakítási és építési tilalmak elrendelésével, illetve feloldásával kapcsolatos feladatokat,

l) építésügyi hatósági ellenőrzést végez,

m) építésügyi bírságot szab ki,

n) szakhatóságként közreműködik más hatóságok engedélyezési eljárásaiban,

o) a belterületi határváltozási ügyekben – a főépítész bevonásával – eljár: előkészíti a megállapodásokat és gondoskodik az ingatlan-nyilvántartási átvezetettéről,

p) műszaki tervtárat tart fenn,

q) közreműködik a város honlapja építésügyi hatóságot érintő tartalmának karbantartásában, aktualizálásában,

r) véleményezi az illetékességi területén a településrendezési terveket, a helyi építési szabályzatokat.

(7) Az Osztály létszáma: 5 fő.

Szekszárd MJV jelentős erőforrásokat biztosít a településfejlesztésre, ennek egyik eredménye, hogy Szekszárd MJV Önkormányzata az alábbi pályázatokra pályázott eredményesen a település fejlesztése érdekében:

- Városi Bölcsőde bővítése
- Családi Napközi bővítése a 2.sz. Óvoda és Bölcsőde Kadarka utcai épületében
- Családok Átmeneti Otthona korszerűsítése, bővítése
- Hajléktalanszálló bővítése, korszerűsítése és új szárny létrehozása
- Mérey utcai Szociális Otthon és Óvoda épületenergetikai fejlesztése
- AGÓRA project Babits Művelődési Ház és Művészetek Háza
- Vármegyeháza és környékének felújítása
- Városközpont funkcióbővítés
- Kadarka utcai Idősek Otthona korszerűsítése
- Szekszárd MJV csatornahálózatának bővítése, valamint a települési szennyvíztisztítóban keletkező szennyvíziszap hasznosítását célzó komposztáló kiépítése
- Szekszárd MJV hosszú távon egészséges ivóvízzel való ellátása
- Central Europe Operational Programme 2007-2013 program „VIS NOVA” projekt (3CE359P3)

1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység

A város versenyképességének, jövőbeni prosperitásának fontos eleme a gazdaság, ezen belül különösen a turizmus alpinfrastruktúrájának fejlesztése és a befektetés ösztönzés.

A gazdasági infrastruktúra fejlesztése

Az intézkedéscsoport célja a meglévők mellett olyan ipari területek (ipari parkok, övezetek) kijelölése és fejlesztése, amelyek elősegíthetik a helyi kis- és közepes vállalkozások fejlődését, valamint perspektivikus iparágak (pl. logisztika) és új vállalkozások megtelepedését is szolgálják.

A városban működő vállalkozásokkal közösen, valamint kormányzati segítséggel az Ipari Parkban munkahelyteremtő beruházások letelepítése.

Ipari övezetek fejlesztése

A Szekszárdi Ipari Park Kft. 1998-ban nyerte el az „Ipari park” címet, azonban az infrastrukturális fejlesztések a rendezetlen tulajdonjogi viszonyok miatt elmaradtak. A 2004-ben önkormányzati tulajdonba kerülő tartalékterületek (volt honvédségi raktárbázis, egyéb magánterületek) rendezett tulajdoni viszonyokat teremtettek az immár 50 hektáros ipari parkban, ennek ellenére az első beruházás csak 2006 őszién indult el.

Az iparterület iránt 2007-ben megnőtt az érdeklődés, amely egyrészt köszönhető a tervezett autópálya építésnek (M6, M9), másrészt az új városvezetés marketing stratégiájának és lobbyerejének. Az időközben bekövetkezett gazdasági válság azonban ezen a területen is éreztette hatását és a konkrét fejlesztéseket az érdeklődő vállalkozások átcsoportosították. Az M6 autópálya átadásának és a megvalósult 500 millió Ft-os infrastruktúrafejlesztésnek köszönhetően ebben a ciklusban intenzíven megindulhat az Ipari Park betelepítése.

Turizmusfejlesztés

Szekszárd gazdasági fejlődésének egyik kitörési pontja a turizmus lehet. A város és környékének kiváló földrajzi, természeti adottságai ehhez remek alapot biztosítanak, ám infrastruktúra-fejlesztés és a szakmai háttérrel biztosító szervezet nélkül ebből vajmi keveset kamatoztathat.

Szekszárd nevének említésekor az emberek nagy többsége a borra, a borvidékre asszociál, amely egy jó hívó szó lehet, de önmagában nem elegendő.

Üde színtöltje lehet a kínálatnak a megújuló Csörge tó. Az egykori népszerű kirándulókör „felélesztése”, kerékpárút fejlesztésével, új pihenőhelyek kialakításával nemcsak a helyiek számára nyújthat kikapcsolódást.

A fejlesztési célok között kiemelt helyen kezeljük a Gemencben, Európa legnagyobb ártéri erdejében tervezett ökoturisztikai centrum létesítését. Ezen kívül fontos a rendezvény- és konferencia turizmus, valamint a szálláshelyek fejlesztése is.

Befektetés-ösztönzés

Annak érdekében, hogy az ipari területek tervezett fejlesztései elősegítsék új vállalkozások, befektetők megtelepedését Szekszárdon, hangsúlyt kell fektetni a befektetés-ösztönzésre is.

Fontos egyrészt a befektetői kedv felkeltése, másrészt naprakész és megfelelő mélységű információkkal ellátva ösztönözni a befektetni szándékozókat.

Befektetés-marketing működtetése

„Szekszárd a fejlődő város” program kidolgozásával és megfelelő marketingtevékenységgel ki kell használni a megépült M6 autópálya és a dunai Szent László híd nyújtotta logisztikai lehetőségeket.

1.10.4. Foglalkoztatáspolitikai

A városban lakó foglalkoztatottak nagy többségének helyben van a munkahelye, mivel a foglalkoztatók nagy része is itt összpontosul.

A munkavállalói korú népesség a teljes népesség 60,38%-a, a gazdaságilag aktívak a munkaképes korú népességben belüli aránya 60,18%.

Forrás: KSH Adatbázis

A legtöbb munkanélküli az általános iskolai, a szakmunkás és a szakközépiskolai, technikai és gimnáziumi végzettségűek közül kerül ki.

A regisztrált munkanélküliek gazdaságilag aktív népességhez viszonyított aránya Szekszárdon 7%, ami mind az országos adathoz –mely 8,71%- –, mind a megyei adathoz –mely 9,24%- képest jobb.

Elsődleges cél a munkahelyteremtés feltételeinek elősegítése, valamint a magasan kvalifikált munkavállalók hosszútávra szóló letelepedésének megkönnyítése Szekszárdon.

Munkahelyteremtés feltételeinek elősegítése

Az iparterületek fejlesztésével, alpinfrastruktúra kialakításával kívánja az önkormányzat a várost vonzóvá tenni újabb munkahelyteremtő vállalkozások, befektetők számára. Meg kell ragadni a megépült M6-os autópálya és a teljes infrastruktúrával ellátott Ipari Park nyújtotta lehetőségeket, amely a város számára területi elhelyezkedése révén logisztikai pozíciót jelenthet.

Szakember letelepedést segítő program

„Szekszárd visszavár” program folytatásával a város célja, hogy visszatérésre ösztönözze a városból elszármazott képzett fiatalokat. A program elemei között szerepeltetni kell a visszatéréshez szükséges munkalehetőségeket, lakáshoz jutás feltételeit és egyéb szabadidős lehetőségeket.

Közmunkaprogram

Szekszárd maga is foglalkoztatóként kíván megjelenni a munkaerőpiacon, ezért minden évben önállóan vagy a Szekszárd és Térsége Többcélú Kistérségi Társulással közösen vesz részt közhasznú és

közmunka programokban. A város évek óta a közfeladatok jelentős részét (köztisztaság, utak járdák karbantartása, zöldfelület gondozás, csapadékelvezető árkok tisztítása) a közfoglalkoztatási programok keretében látja el. A pályázati lehetőségeket, maximálisan igyekszik kihasználni, hogy minél több bérpótló támogatásra jogosult tudjon részt venni a foglalkoztatásban, tevékenységükkel fontos feladatokat tudjon ellátni.

		2 009	2 010	2 011
Foglalkoztatást	helyettesítő			
támogatásban részesítettek	átlagos	248	454	371
havi száma (fő)				
Foglalkoztatást	helyettesítő			
támogatásra felhasznált	összeg	82 458	149 200	126 880
(1000 Ft)				

Forrás: KSH Területi adatbázis

Az önkormányzat foglalkoztatáspolitikájával mindenekelőtt az általa fenntartott oktatási intézményekben folyó minőségi munkát tudja befolyásolni, ugyanakkor aktív szerepet játszhat a minőségi munkaerő letelepedésének segítésében is. A gazdasági élet szereplőivel való intenzív kapcsolat elősegítheti a képzési irányoknak a piaci igények szerinti meghatározását is. A város központi szerepet kell vállaljon a különböző fenntartók által működtetett oktatási intézmények tevékenységének összehangolásában, optimalizálásában.

Innovatív tevékenység támogatása

A városnak módot kell találnia az innováció, a vállalkozói K+F tevékenység ösztönzésére, hogy a foglalkoztatási szerkezetben minél nagyobb arányt képviseljen a magasan kvalifikált munkaerő. Ennek eszköze lehet az azonos ipari szegmensben működő helyi vállalkozások hálózatszerű fejlesztésének motiválása versenyképességük növekedésének érdekében, illetve az állami és európai uniós támogatások városi és regionális gazdasági prioritások szerinti elosztása a források összehangolt felhasználásának orientálásával.

1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás

Szekszárd MJV ingatlangazdálkodást az elektronikus mellékletben csatolt vagyonszázter.xls tartalmazza részletesen. Jelen fejezetben a városfejlesztési céllal igénybe vehető ingatlanokat nevesítjük.

A vagyonszázterben nyilvántartott ingatlanok többsége forgalomképtelen, és korlátozottan forgalomképes ingatlanokból áll. Ezekkel a fejezet nem foglalkozik. Az üzleti, szociális céllal hasznosítható ingatlanok jelentős része jelenleg is önkormányzati intézményként működik (szociális, oktatási, közművelődési, stb. funkciókkal). Ezen ingatlanok kapcsán a funkcióváltás igénye nem merült fel.

Szekszárd MJV jelentős mennyiségű beépíthető telekállománnyal rendelkezik, ezeket területi okok miatt nem soroljuk fel, a fejlesztési tervek kapcsán természetesen számolunk a bevonható ingatlanok hasznosításával.

HELYRAJZI SZÁM		CIM		MEGNEVEZÉS	HEKTÁR	M ²
1832				7100 Szekszárd	Irodaház	864
1832		A	1	7100 Szekszárd, Bezerédj u. 2.	iroda	207
1832		A	5	7100 Szekszárd, Bezerédj u. 2.	iroda	205
1832		A	6	7100 Szekszárd, Bezerédj u. 2.	vizes blokk	9
1832		A	7	7100 Szekszárd, Bezerédj u. 2.	iroda	44
1832		A	8	7100 Szekszárd, Bezerédj u. 2.	iroda	68
1844	2			7100 Szekszárd Garay tér 8 - 2.	Épület és 9 melléképület	2393
1844	2				3 Egyéb építési telek	1963
1844	2				02 raktár	99
1844	2				02 raktár	32
1844	2				02 raktár	27
1844	2				13 szerelőműhely	68
1844	2				09 iroda	0
1844	2				02 raktár	18
1844	2				08 kazánház	4
1844	2				02 raktár	40
3789	3			7100 Szekszárd Sport	Sportpálya	1 9393
3789	3				05 Labdarúgó pálya/pályarészek	7584
3789	3				4 Művelés alól kivett egyéb telek	1 9393
3789	3				Atlétika pálya	
1829				7100 Szekszárd, Garay tér 1-7.	Üzlethelyiség (Garay étterem)	241
1829		A	5	7100 Szekszárd, Garay tér 1-7.	étterem	241

1.10.6. Intézményfenntartás

Szekszárd MJV Önkormányzata által fenntartott intézmények

Köznevelési intézmények:

Szekszárdi I. Számú Óvoda 7100 Szekszárd, Béla király tér 8.

Szekszárdi 2. Számú Óvoda, Bölcsőde és Családi Napközi

7100 Szekszárd, Mérey u. 37-39.

Szekszárdi Gyermeklánc Óvoda 7100 Szekszárd, Perczel utca 2.

Sióagárdi Óvoda és Napközi 7171 Sióagárd, Kossuth utca 57/a.

Szedresi Bezerédj Amália Óvoda 7056 Szedres, Széchenyi utca 44.

Közművelődési intézmények:

Babits Mihály Kulturális Központ 7100 Szekszárd, Szent István tér 10.

Panoráma Mozi 7100 Szekszárd, Szent István tér 10.

Művészetek Háza 7100 Szekszárd, Szent István tér 28.

Babits Mihály Emlékház 7100 Szekszárd, Babits Mihály u. 13.

Irodalom Háza - Mészöly Miklós Múzeum 7100 Szekszárd, Babits Mihály u. 15.

Megyeházi Kiállítás 7100 Szekszárd, Béla király tér 1.

Sportintézmény:

Szekszárdi Sportközpont Kiemelkedően Közhasznú Nonprofit Kft.

7100 Szekszárd, Keselyűsi út 3.

1.10.7. Energiagazdálkodás

A város energiaellátására a vezetékes energiahordozók közül a villamosenergia és a földgáz áll rendelkezésre.

A villamosenergia a lakossági és a közvilágítási igények kielégítésén túl nagyjából a gazdasági szervezetek igényeit elégítik ki.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Háztartási villamosenergia fogyasztók száma	19 734	19 907	19 703	20 089	20 063	20 051	19 830
A háztartások részére szolgáltatott villamosenergia mennyisége (1000 kWh)	40 957	39 880	40 154	40 183	40 183	34 765	35 268
Villamosenergia-fogyasztók száma			21 517	21 811	21 942	21 810	21 792
Szolgáltatott összes villamosenergia mennyisége (1000 kWh)			116 762	127 673	127 673	118 535	121 037

Forrás: KSH Területi adatbázis

Bár a villamosenergia fogyasztók száma 2011-ben csökkent, a felhasznált villamosenergia mennyisége nőtt.

Az Önkormányzat célja a felhasznált energia mennyiségének csökkentése többek között a környezet megóvása érdekében.

Szekszárdon az önkormányzat energiaköltségei az alábbi költségelemekből tevődnek össze:

önkormányzati fenntartású intézmények fűtési, használati melegvíz, elektromos energia költségei, közvilágítás költségei, egyéb létesítmények, berendezések üzemeltetése (pl. forgalomirányító berendezések, Magura, Pollack utcai záportárolók átemelői üzemeltetésének elektromos energiaköltségei).

Az oktatási intézmények világítási rendszerei 30-40 éve készültek. A lámpák állaga leromlott, nem javíthatók, a mai szabványkövetelményeknek sem felelnek meg. 11 oktatási intézmény korszerűsítése mintegy 80 millió forintba kerülne, ami 5-6 év alatt térülne meg. A korszerűsítés végrehajtása sürgős, mivel az ÁNTSZ is végzett ellenőrzéseket és a szabványtól eltérő helyeken kifogásolta a megvilágítás alacsony értékét. Az intézmények egyedi és kis tételű felújítási igényei helyett a nagyobb tételű rekonstrukció költségtakarékosabb megoldás lenne. A város intézményeiben teljes körű fűtés- és világításkorszerűsítés lenne szükséges, lehetőség szerint alternatív, megújuló energiák felhasználásával. Cél: az energiafogyasztás csökkentése.

A Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési és -fejlesztési Igazgatósága 2012 évben közvilágításra

74 898 000 Ft-ot költött.

A földgáz 1980-as években való megérkezése után gyökeresen megváltoztatta a település energiaellátását. A földgáz alkalmas egyedi berendezésekkel jól szabályozható teljes komfortot nyújtó ellátás biztosítására. Fűtésre, használati melegvíz termelésére és főzésre is használható.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Háztartási gázfogyasztók száma	8 045	8 171	8 265	8 267	8 320	8 349	8 171
Az összes szolgáltatott vezetékes gáz mennyisége (átsz. nélkül) (1000 m3)	46 379	46 513	38 863	38 689	33 151	32 767	29 566
Az összes szolg. gáz mennyiségéből a háztartások részére szolg. (1000 m3)	13 021	12 196	9 529	9 373	9 998	9 786	9 797

Az összes gázcsőhálózat hossza (km)	144	143	145	146	146	145	145
Összes gázfogyasztók száma	8 868	9 049	9 160	9 106	9 157	9 129	9 080
A háztartási gázfogyasztókból a fűtési fogyasztók száma	7 621	7 726	7 810	7 790	7 843	8 049	7 489

Forrás: KSH Területi adatbázis

A földgáz árának emelkedése miatt mind a gázfogyasztók száma, mind a használt gáz mennyisége csökkent. A felhasználók más, alternatív megoldásokat részesítenek előnyben.

A város távhőellátása két telephelyről – egymástól elszigetelten – történik. A Déli Fűtőmű látja el a város központját és a déli részét, a Kadarka Fűtőmű pedig a város északi részét. A város távhőrendszere 22 km hosszú. A távhőszolgáltatásba jelenleg 5666 db lakás és 255 db közület van bekapcsolva.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Távfűtésbe bekapcsolt lakások száma	5 656	5 666	5 666	5 666	5 666	5 666	5 666
Távhőellátásra felhasznált hőmennyiség a lakosság részére (Gigajoule)					189 864	200 409	184 962
Melegvízhálózatba bekapcsolt lakások száma	5 632	5 644	5 622	5 622	5 615	5 615	5 615
Szolgáltatott melegvíz mennyisége a lakosság részére (1000 m3)					156	153	144

Forrás: KSH Területi adatbázis

A felhasznált energia csökkentéséhez a panelprogram szigeteléssel és az épületek gépészetének felújításával járulhat hozzá a tervek szerint.

1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Rendszeresen tisztított közterület (1000 m²)	297,6	297,6	297,6	290,6	290,6	290,6
Összes elszállított települési szilárd hulladék (tonna)	15 766,0	17 792,9	17 831,3	13 390,0	12 883,4	11 315,4
A lakosságtól elszállított települési szilárd hulladék (tonna)	9 699,5	6 382,6	7 441,0	8 200,0	12 110,6	10 716,3
Rendszeresen tisztított közterületből a burkolt belterületi utak területe (1000 m²)	7	7	7			150
Rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások száma (db)	14 669	14 669	14 411	14 411	14 951	14 951
Szelektív hulladékgyűjtésbe bevont lakások száma (db)						5 000
A lakosságtól szelektív hulladékgyűjtésben elszállított települési szilárd hulladék (tonna)						524,1
Összes zöldterület (m²)			449 627	449 627	449 627	449 627
Játszóterek, tornapályák, pihenőhelyek száma			75	75	75	75
Játszóterek, tornapályák, pihenőhelyek területe (m²)			80 219	80 219	80 219	80 219
Önkormányzati kiépített út és köztér hossza (km)	128,7	128,7	128,7	130,0	135,0	134,7
Önkormányzati kiépítetlen út és köztér hossza (km)	96,8	96,8	96,8	96,8	97	96,8
Önkormányzati kerékpárút, közös gyalog- és kerékpárút hossza (km)		5,9	5,9	7,2	7,0	7,2
Önkormányzati kiépített járda hossza (km)		118,2	118,2	118,2	118,0	118,2
Önkormányzati kiépített út és köztér területe (1000 m²)	696,2	696,2	696,2	712,4	728,0	727,7
Állami közutak hossza (km)	5,332	5,332	5,292	5,292	5,800	6,711
Állami közutak területe (1000 m²)	49,710	49,590	48,931	53,144	58,000	64,399

Forrás: KSH Területi adatbázis

Szekszárd hulladékkezelését a Regionális Kommunális Szolgáltató Nonprofit Kft. végzi cikói és bonyhádi külterületi hulladéklerakójában.

2011-ben a településüzemeltetési szolgáltatások közé bekerült a szelektív hulladékgyűjtés. A városban egy hulladékudvar és 52 szelektív gyűjtősziget működik. A programban 5000 lakás vesz részt, az indulás évében 524,1 tonna hulladékot szállítottak a hulladékkezelőbe. A zöldhulladékot áprilistól novemberig szállítja el az Alisca Terra Regionális Hulladékgazdálkodási Kft. Az önkormányzat évente kétszer lomtalanítási akciókat szervez térítésmentesen.

Az Önkormányzat 2012-ben településüzemeltetési szolgáltatásokra az alábbi összegeket költötte:

Megnevezés	felhasználás
Helyi utak, hidak üzemeltetése	61 960 000
Vízkérelhárítás	48 406 000
Települési vízellátás	2 407 000
Köztisztaság	161 006 000
Közüvilágítás	74 898 000
Temetőfenntartás	19 863 000
Egyéb város- és községgazdálkodás	24 100 000
Kisegítő mezőgazdasági szolg. Park	133 743 000
Állategészségügyi tevékenység	1 500 000
Környezetvédelmi alap	4 530 000
Mindösszesen	532 413 000

Forrás: Szekszárd MJV Önkormányzata 2012 évi költségvetés

Az önkormányzati tulajdonban lévő utakat, közttereket, játszótereket, pihenőhelyeket és zöldterületeket a közmunkaprogramban résztvevők gondozzák.

1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata

1.12.1. Természeti adottságok

Szekszárd az Alföld valamint a változatos felszínű Dunántúli-dombság összesímulásánál helyezkedik el, és a Tolnai-Sárköz, valamint a Szekszárdi dombság kistájak területén fekszik.

Domborzat

A Tolnai-Sárköz 88 és 162 mBf közötti magasságú ártéri síkság, melyen terasz-szigetek és a patakok által felhalmozott hordalékkúpok találhatóak. Felszínét a feltöltött és feltöltődött morotvák hálózata szövi át. Alapköze főként iszapos-agyagos, és iszapos-homokos, a felszínen mindenütt holocén üledék található. Talaja nagyrészt réti öntéstalaj.

A Szekszárdi- dombság átlagos magassága 230 mBf, legmagasabb pontja 285mBf-en van (Óriás-hegy). Az erős függőleges tagoltságú, asszimmetrikus felépítésű dombvidéket sűrű és mély völgyhálózat, löszös völgyközi háta, tanúhegyek, platók, éles peremű töréslépcsők és meredek csuszamlásos lejtők jellemzik. Ez eróziós és deráziós völgyek mellett a lösz változatos megjelenési formáival találkozhatunk: löszmélyút, szakadék, szurdok, piramis. A magasabb löszös területeken barna erdőtalaj és barnaföld található. A Szekszárdot és a Völgységi patakot övező domboldalakon csernozjom barna erdőtalajok, az alacsonyabb részeken mészlepedékes csernozjom, a patakpartokon pedig réti talajok alakultak ki.

Vízrajz

A Tolnai-Sárköz teljes egészében a Duna ártere. Fontosabb vízfolyásai még a Paks-Faddi főcsatorna, a Kis- Duna csatorna, a Szekszárd Bártai főcsatorna és a Sió. A kistájnak számos állóvíze van, ezek jelentős része természetes, vagy mesterséges holtmeder. A talajvíz mindenhol 2-4 m közötti szinten van.

A Szekszárdi- domság nyugati részeinek vizeit a Rák-patak a Völgység-patakon át a Sióba vezeti. A Dk-i részeket a Lajvér-patak vízteleníti a Bátai-főcsatornán keresztül. A kistáj egyetlen állóvíze a Mőcsényi halastó ezen kívül a Szálkai-tározó képvisel nagyobb összefüggő vízfelületet. A talajvíz 4-6 m között érhető el.

Élővilág

A Tolnai-Sárköz döntő részben ármentesített és belvízmentesített kultúrtáj. A megmaradt hullámtéren található Gemenc, Közép-Európa legnagyobb ártéri erdeje. Itt az erdőket elsősorban tölgy-kőris-szil ligeterdők, és fehérynár ligetek adják. A fehérfűz ligetek visszaszorultak. Az ártér magasabb részein akác-, és feketedió telepítés is előfordul. Bennszülött faj a fekete galagonya. Vizenyős területeken magassásrétek és nádasok alakultak ki. A kaszált és legeltetett ártéri mocsárrétek száma csökken.

A Szekszárdi- domság jellemző erdőtársulásai a gyertyános-tölgyesek, és a cseres-tölgyesek, de foltszerűen bükkösök és molyhos tölgyesek is előfordulnak. A terület erdősültsége 30%-os, de nagy kiterjedésű állományokat alkot az akác, az erdei- és feketefenyő, a feketedió, és a nemes nyár. Jellemzőek a löszgyepfoltok, Kakasd határában borókás legelő terület.

Állatvilága gazdag, közülük sok a védett, illetve fokozottan védett faj. Az erdők avarjában igen gyakori a keleti ajtós csiga, rovarkülönlegessége a havasi cincér, a Völgységi-pataokban él a fenékjáró küllő, a tavak mentén sokféle vízimadár figyelhető meg, az idősebb erdőkben az énekesmadarak mellett elsősorban a fekete gólya, a fekete harkály és a kék galamb, valamint két fokozottan védett ragadozó madár: a békászó sas és a törpe sas képviselik a legnagyobb értéket. A faodvakban fészkel a búbosbanka, a löszfalakban gyakoriak a gyurgyalagok telepei. Az emlősök közül kiemelésre érdemesnek a pelék, valamint az Óriás-hegy környékén a vadmacska.

(forrás: Magyarország kistájainak katasztere I-II. Szerző: Marosi Sándor dr., Somogyi Sándor dr.)

1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet

1.12.2.1. Táj történeti vizsgálat

Korai idők

A Duna szabályozásáig (1800-as évek) élelemforrásban gazdag mocsaras területek uralták a síkságot, a dombokat pedig (a szőlőművelés elterjedése előtt) dús erdők borították. Érthető tehát, hogy az újkőkorból megtelepedett az ember a Palánki-szigeten. Az első nép, aki maradandó nevet adott a településnek a kelták egyik törzse volt. A név Alisca jelentése Alisiumból származó törzs. A kelta városka a rómaiak uralma alá került, akik meghagyták a település nevét. A helyi szőlőművelés legkorábbi nyomai is ebből az időből valók. A római város karéjban fogta körül a dombokat a mai Felsőváros – Bartina - Béla tér - Bödő területén.

A népvándorlás korában többek között a longobárdok éltek itt, később avarok telepedtek meg a Palánki-szigeten. Az avarok virágzó falujának köszönhetően a fejedelmi Megyer törzs szálláshelye lett Szekszárd.

1015-ben, régi írásmód szerint ugyan, de már Szekszárd néven szerepelt Szent Istvánnak a pécsváradi apátságot alapító levelében, erről az időszokról azonban keveset tudunk. Története

ezért inkább az I. Béla király által 1061-ben alapított Bencés apátsághoz kötődik, mely hiteles helyként működött. Az évszázadok során több uralkodó, köztük az apátságot alapító király fia, Szent László is megfordult ezen a helyen, aki Szekszárd védőszentje. A tatárjárás nagy pusztításai után ismét virágzásnak induló apátság lassan kiemelte Szekszárdot a környező települések sorából. Megerősített várát Vitéz János szekszárdi apátnak a Mátyás király elleni összeesküvése miatt kellett lerombolni. 1485 körül mezőváros rangot nyert, öt híres vásárt tartott évente, ahova messze földről- Pozsonytól Szabadkáiig- jöttek a jószágkereskedők.

1526-ban II. Lajos Szekszárdon keresztül vonult a mohácsi csatába. Ebben az időben az apátság már köteles volt bandériumot tartani, szám szerint 100 lovast. Kászon bég felégette a várost 1532-ben, és elfoglalta a várat. Véglegesen viszont csak 1541 után telepedett meg a török Szekszárdon. Itt székelt a szandzsák élén álló bég, és körülbelül 200 katona. A lakosságot a be-betörő végvári katonák is sanyargatták. A legjelentősebb betörést 1560-ban jegyezték fel, amikor Horvát Márk szigetvári kapitány elfoglalta és felgyújtotta a várost, minden terményt és jószágot elpusztítva. 8 évvel később viszont az erre utazó Marc Antonio Pigafetta már virágzó, jól művelt településről számol be.

A város lakossága azonban fogyatkozott, a környező falvakba és a Fölsővárosba költöztek a szekszárdiak a végváriak elől. Így 1580-ban már csak 40 kapu után szedtek adót Szekszárdon. A várost 1686-ban foglalják vissza a keresztény csapatok. Az első adóösszeíráskor mindössze 12 család élt a városban, valószínűleg a fentebb említett okokból. Az elvadult állapotokon Mérey Mihály apát változtatott. A környék erdőiből, mocsaraiból, elrejtett településekről több mint 1000 embert gyűjtött össze. Visszaadta nekik régi kedvezményüket, gondoskodott védelmükről. Ő kezdte el a bencések sok vihart megért apátsági templomának helyreállítását is. Ekkor épült a pecsénymóra került torony.

A II. Rákóczi Ferenc vezette szabadságharchoz a város és környéke is csatlakozott. Maga Mérey is a fejedelemnek tesz hűségesküt. Az 1730-as években a város újra fejlődésnek indult. Itt található a legjobb minőségű bort adó szőlők. A pestis járvány idején megfogyatkozott a lakosság. Valószínűleg ennek következményeként hívtott Trautsohn apát német telepeseket szekszárdi birtokára a Fekete-erdő vidékéről, akik a mai Bezerédj utcában telepedtek le. 1779. január 20-án, Simontornyán Szekszárdot választották a megye székhelyévé.

1794-ben tűz égette porrá a város négyötödét. A nagy tűzvész után kezdett betelepülni az Újváros. A helyi címzetes apát Szluha György aktív részese volt az újjászervezésnek. Közben járt az új templom építésének érdekében, kórházat, iskolát épített, és új szőlőföldeket jelölt ki. Virágzott a bortermelés, terjedt a szekszárdi bor jóhíre.

A XIX. században Szekszárd mezőváros Tolna megye szellemi, politikai középpontja lett. Az újonnan épült vármegyeháza a megyei élet központja. Megfordult itt Bezerédj István, Csapó Dániel, Perczel Mór, Garay János, ki korának kiemelkedő költője (és még személyesen ismerte főhősét Hány Jánost). Gyakran vendégeskedik Szekszárdon Vörösmarty Mihály, és Petőfi is járt nálunk színészként még Petrovics néven.

A szántóföldi termelés elmaradottsága a nagyobb jövedelmet ígérő szőlőművelésre ösztönözte a szekszárdiakat. Egyrészt a terület adottságai, másrészt a gazdasági kényszer szerencsésen találkoztak a szőlőtermesztésben. Az 1850-es években a korábban szántónak igénybe vett Csötönyi- és Baranya-völgyi domboldalakat is betelepítették szőlővel. Igaz, a termelés hozam a kevésbé napsütötte északi oldalakon csekélyebb volt, de még mindig ez kínálta az egyetlen lehetőséget a kisiparosrétég jövedelmének kiegészítésére. A szekszárdi bor iránti kereslet ebben

az időben még a vízi, közúti és vasúti közlekedést is fellendítette. Ekkor épült a gemenci közhajóállomás és a hozzá vezető Keselyűsi út. 1883-ban megindult a vasúti közlekedés.

A szőlőbirtokosok nagyrészt nem a paraszti, hanem az iparos-, kereskedő-, és tisztviselő rétegből kerültek ki. Mivel a bor lényegében a város egyetlen mértékadó árucikke volt, a belőle fakadó fizetőképes kereslet teremtette meg az iparúzás létalapjait. Ugyanakkor ez hozzájárult ahhoz, hogy az ipari vállalkozások bővítése helyett a föld nyújtotta anyagi biztonságra törekedtek. Szekszárd tehát megtartotta régi egyéniségét, nem lett sem iparváros, sem országos jelentőségű forgalmi központ. Bortermelő kisváros - még inkább nagy falu - maradt.

Szekszárdról indult ki a védegyeleti mozgalom, és vidéken elsőként itt kaphattak a jobbágyok a nemesekkel azonos feltételek mellett hitelt. Szinte természetes, hogy az 1848-as forradalom vívmányi lelkes követőkre találtak a városban. Az 1850-es évek végére a város lakosainak száma 10000 fölé emelkedett. A borkultúra virágkorát élte, minden tősgyökeres szekszárdinak volt szőleje. A szekszárdi bor iránti kereslet föllendítette a vízi, közúti és vasúti közlekedést. Ekkor épült a gemenci gőzhajóállomás, és a hozzá vezető Keselyűsi út, mely a Monarchia leghosszabb, teljesen egyenes közútja volt. 1883 novemberében megindult a vasúti közlekedés is. 3 évvel később a filoxéra és a jégverés elpusztította a szekszárdi szőlők 85%-át.

Közelmúlt

Roboz Zoltán szinte a semmiből teremtett alapot az újrakezdeshez. Az összefogás példaértékű volt, aminek eredményeként a XX. század elejére korszerű, dinamikusan fejlődő borvidék jött létre. A fejlődés azonban nem követte a mezőgazdaságot az ipar és kereskedelem területén. Egyetlen, de világhírű ipari létesítmény volt Szekszárdon: a selyemgombolyító és -petevizsgáló központ, közismert nevén a „selyemgyár”. A villanyvilágítás felváltotta az olajlámpákat, kikövezték a mai főútvonalat, bővült a megyei kórház, megnyílt a múzeum, és itt kapott otthont a megye főgimnáziuma. Itt végezte tanulmányait Dienes Valéria, az első professzornő, Leopold Lajos, Dicity Dezső, Escher Károly fotóművész és Babits Mihály költő.

Az I. világháborúban 414 szekszárdi férfi vesztette életét. A Tanácsköztársaság rövid ideje alatt a megyeszékhely példát mutatott a szociális gondoskodás és a kultúra értékeinek megbecsülése ügyében. A barlanglakásokban nyomorgó embereket a kisajátított polgári lakásokba költöztették, a rosszul táplált gyerekek számára megszervezték a tejellátást. Az ellenforradalmi rendszer 25 éve alatt a dzsentroid réteg uralta a várost. A lakosság száma stagnált, az ipar nem gyarapodott számottevően.

A II. világháborút 1944. november 30-ig harcok nélkül vészelte át a város, ekkor foglalták el az orosz csapatok, és egyik legnagyobb egészségügyi központjukká alakították. Minden nagyobb középületben kórház működött.

Az 1960-as évek elején a mezőgazdaság szocialista átszervezése, majd az iparosítás fellendítette Szekszárd fejlődését. A 60-70-es években épült a „Műszergyár”, a gabonasiló, a sajtüzem, a Húskombinát, a BHG üzemcsarnoka, a Skála áruház, és a panelházak többsége.

A rendszerváltás után a kép ismét átalakult. Sok üzem bezárt, lebontottak, jelentősen nőtt a munkanélküliség, és megindult az elvándorlás. A szocializmus időszakában a lakosság közel 40 000-re duzzadt lélekszáma mára 30 000 főre csökkent.

A várost ma leginkább borai, rendezvényei, és csendes, vidéki környezete teszik vonzóvá az itt maradók és az idelátogatók számára.

Szekszárd és a bor

A Szekszárdi Borvidék hazánk legősibb bortermelő vidéke. A szőlőtermelés ezen a vidéken már a rómaiak idején is honos volt. A római polgárok a fehérbort kortyolgatták nagy előszeretettel, később a török megszállás idejében a menekülő rácok honosították meg itt a vöröset is. Így a híres kadarka nekik köszönhető. Az eltelt évszázadok során az itt élők tökéletesítették a szőlőművelés csínját-bínját, így fő jövedelemforrásuk is ebből adódott. Napjainkban a Szekszárdi Borvidék jellegzetes szőlőfajtái a Kadarka mellett a Kékfrankos, a Cabernet Franc, a Cabernet Sauvignon, a Chardonnay és a Merlot. Hazánkban az Egri Borvidék mellett még itt a Szekszárdi Borvidéken állítanak elő bikavért.

1987-ben Szekszárd a Nemzetközi Bíráló Bizottságtól kiérdemelte „A szőlő és bor városa” címet.

(forrás: www.szekszard.hu, <http://szekszard.varosom.hu>, www.szekszardi-hirhatar.hu)

II. Katonai felmérés a XIX. századból (forrás: <http://archivportal.arcanum.hu/>)

1.12.2.2. tájhasználat értékelése

Szekszárd tájhasználatja jellegében igen keveset változott az elmúlt századok során. A II. Katonai felmérés alapján elmondható, hogy a domborzati kettéosztottságot követő, napjainkat jellemző tájhasználati karakter már az 1800-as években is kialakult volt. A dombvidéken erdő és szőlőgazdálkodás a jellemző, a belvizes alföldi részeken szántóföldi mezőgazdálkodás, és rétek találhatóak. A duna mentén ártéri erdőket találunk, a gyakori árvizek miatt itt ez a legmegfelelőbb gazdálkodási forma. A legszembetűnőbb különbség a város beépített területeinek számottevő növekedése, a katonai térképen még csak a Városközpont, a Felsőváros, az Újváros, és az Alsóváros egyes részei látszanak.

A múlt század településfejlődése nyomán erre a magra épültek rá az új településrészek, a modern lakónegyedek, és az ipari területek. A város beépítésre szánt területe megtartotta kompakt formáját, a lakó- és ipari területek jól elkülönült területeken jelennek meg. A külterülethasználat tekintetében a táji adottságoknak megfelelő használati módok maradtak fent, ilyen értelemben Szekszárd fenntartható módon fejlődött. Ugyanakkor a belvívveszélyes területek szántóföldi művelése meglehetősen rizikós, a terület adottságai jobban kedveznének az állattartásnak, vagy energiaültetvények kialakításának.

1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

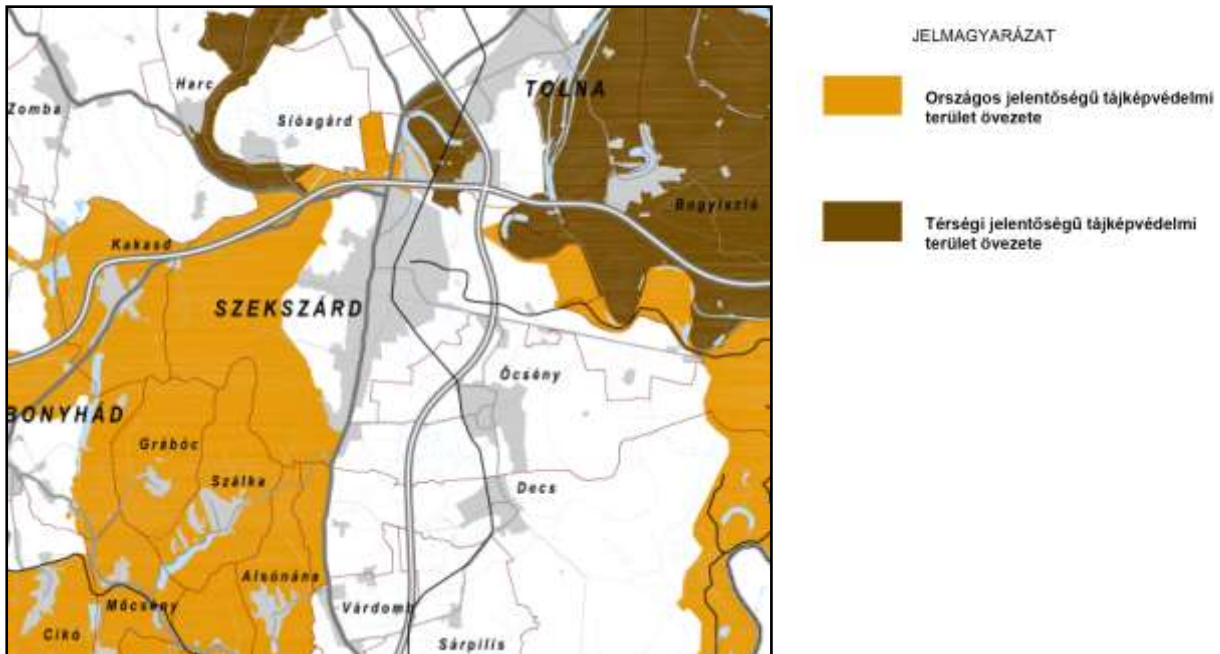
1.12.3.1. tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

A megyei területrendezési terv a település nyugati peremén lévő Szekszárdi-dombság, és a Gemenci erdőt országos jelentőségű tájképvédelmi övezetbe sorolja. Az övezetben természeti vagy kulturális örökség adottságai alapján a kilátás-rálátás szempontjából védendő tájképpel, illetve tájképi elemmel rendelkező területek, valamint a védett történeti tájja nyilvánított területek találhatóak.

A tájképvédelmi övezet mezőgazdasági területeit a településrendezési tervekben a sajátos mezőgazdasági használat a beépítettségi intenzitás és a tájvédelem, az ökológiai hálózat fejleszthetősége és a természeti értékek védelme érdekében általános-, kertes-, vagy korlátozott használatú mezőgazdasági terület területfelhasználási egységbe javasolt sorolni.

Kertes mezőgazdasági területek a pihenést és a vegyes gazdálkodást szolgáló felaprózódott, szőlőhegyi, volt zártkerti területek, ahol a pihenést és a termeléshez szükséges tárolást egyaránt biztosító épületek létesíthetők. Kivéve a borvidékek szőlőkataszter I. osztályú területeit, ahol a szabályozás és a támogatás eszközeivel a szőlőtermesztés megőrzését, megújítását kell elősegíteni.

A táj- és természetvédelmi, ökológiai, településképvédelmi, vízminőség-védelmi szempontból érzékeny és sérülékeny mezőgazdasági területeket a településrendezési tervekben erdőterületként (kivéve természetvédelmi szempontból értékes gyepterületek, fáslegelők), természetközeli, vagy korlátozott használatú mezőgazdasági területként célszerű szabályozni.

1.12.3.2. nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

Szekszárd a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság fennhatósága alá tartozik. A természetvédelmi területek elhelyezkedését az alább közölt tervkivonat ábrázolja.

Országos jelentőségű természetvédelmi területek

Gemenc:

Szekszárd közigazgatási határa kis szakaszon belemetsz a Gemenci Nemzeti Park területébe, és jelentős szakaszon határos vele. Gemenc védettségét 1977-ben nyerte el. Ez a terület az ország legnagyobb, zömében erdővel borított ártere, melynek hossza 30 km, szélessége 7 km. Az ártéren a víz az úr, ennek megfelelő a növényzet is: a mélyebb területeken fűzök, a magasabbakon nyárfák telepedtek meg, valamint itt él a cserjeszinten a galagonya és a hamvas szeder. Ezek a ligeterdők szinte megközelíthetetlenek, így remek búvóhelyet kínálnak a nagyvadaknak. A ritkán víz alá kerülő részeken található a ritka fekete galagonya, a tavaszi csillagvirág. Gemenc mélyén szürke gémekek, rétisasok, kerecsensólymok és békászó sasok találnak élőhelyet. (forrás:wikipédia)

Szekszárd - Geresdi-dombság

A dombság változatos geológiai viszonyai (erősen tagolt dombhátak, eróziós völgytalpak) biztosították a terület számára, hogy ma is jelentős területét erdők boríthatják, mert mezőgazdasági művelésre az erősen tagolt felszín nem tette alkalmassá. A dombság jellemző erdőtársulásai a cseres- és a gyertyános-tölgyesek, a mélyebb völgyekben extrazonálisan bükkösök és égerligetekkel is találkozhatunk, de ezek már részben telepített állományok. A

melegebb domboldalakon kisebb löszgyep maradványok is meghúzódnak a mezőgazdaságilag művelt és az erdős területek között.

A terület állatvilágában is sok ritkaságot találunk: ajtós csiga, amelyet hazánkban csak itt és Bátorligeten írtak le. Hasonlóan különleges és igen ritka képviselője a rovarvilágnak a havasi cincér. Májustól még szép számban láthatunk a fák törzsein és a fák között lassan repülve szarvasbogarakat és nagy hőscincéereket. Gazdag az erdő madárvilága is (50-60 faj fészkel itt, de igazi értékét a békászó sas és a fekete gólya költése jelenti. Az idős bükkösökben fészkelő fekete harkályok és az elhagyott odúkból megtelepedő kék galambok is jellemzőek.

Kabszeg-tó:

A mély fekvésű területet 180 hektáron nádasok, legelők és szántók tagolják. A patkó alakú nádas néhol kiszélesedik, néhol meg összeszűkül, de átlagszélessége így is eléri a 150- 200 métert. A nádas egyik vége Szekszárd - Palánk határában egész közel a településhez, a másik vége pedig Mőzs határában helyezkedik el. A mőzsi határban lévő részt átszeli a Tolnát Szekszárddal összekötő vasútvonal. Északi részéhez nagyobb kiterjedésű legelő kapcsolódik. A Kabszeg-tó kialakulásának kezdete több száz évvel ezelőttre tehető vissza, a védett terület teljes egészében az Ős-Duna régmúlt ártere volt, majd a tektonikus mozgások hatására a mai medrébe vonuló Dunától természetes úton fűződött le. Ezt követően megindult a holtág természetes szukcessziója, amely még napjainkban is folyamatban van.

A Kabszeg a Dunántúl legjelentősebb ökológiai folyosójának része. A zöld folyosó a Duna-völgy folytatásaként, a Ferencmajori-halastavakon, a tatai Öreg-tavon, a Csíkvarsai-réten és a Pákozdi-tározón, az északi Sárréten, a Velencei-tavon és a Dinnyési-Fertőn át, majd a Sárvíz völgyében található természetes és mesterséges tavak fűzérének keresztül a Kabszeg-tóval a végén, újra a Dunához csatlakozik. Ezért e kis terület ökológiai és természetvédelmi értéke fokozott figyelmet érdemel.

A Kabszeg-tó növényzetének legnagyobb részét a nád kisebb részét a keskenylevelű gyékény alkotja. A magasabb lefolyástalan térszíneken a rekettyés fűzláp bokorfűzése alakult ki, otthont adva a gémtelepnek. A terület állatvilága nagyon gazdag. Halfaunájából előkerült a fokozottan védett lápi póc. Elsősorban kételtű faunájának faj és egyedszám gazdagsága kiemelkedő. A vizes élőhelyet gótéék és békák különböző fajai népesítik be. Itt található Tolna megye legjelentősebb gémtelepe.

Natura 2000

Gemenc egyben a HUDD20032, és a HUDD10003 jelű Natura 2000 területek része is. A HUDD20032 esetében kiemelt fontosságú cél a következő élőhelytípusok/fajok kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása és helyreállítása: Természetes eutróf tavak, folyóvölgyek mocsárrétjei, keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal, Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők. Főbb célkitűzések:

- A vizes illetve vízi élőhelyek megfelelő, a természetes folyamatokhoz hasonló vízellátásának és vízjárásának biztosítása.

- Az értékes és egyedülálló Duna-menti élőhelyek (kemény és puhafás ligeterdők, mocsárrétek, vizes és vízi élőhelyek) megőrzése, valamint az ott élő, védett vagy ritka növény- és állatfajok életfeltételeinek biztosítása, állományuk és populációik életképességének növelése.
- Az erdei élőhelyeken a termőhelyi viszonyoknak megfelelő, természetközeli, a honos társulásoknak megfelelő fafajösszetételű, őshonos fafajokból álló, többkorú, a társulásra jellemző aljnövényzetű erdő kialakulásának elősegítése.
- Idős faegyedek kímélete. Megfelelő mennyiségű fekvő és lábon álló holt faanyag biztosítása
- A jelenlegi gyepterületek gyepeként való fenntartása.
- A fás legelők megőrzése újbóli hasznosítással, és a szukcessziós folyamatok késleltetésével, visszafordításával.

HUDD10003 jelű Natura 2000 területek esetében kiemelt fontosságú cél a következő fajok kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása: Nagy kócsag (*Egretta alba*), Rétság (Haliaeetus albicilla), Barna kánya (*Milvus migrans*), Darázsölyv (*Pernis apivorus*), Közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*), Balkáni fakopáncs (*Dendrocopos syriacus*), Fekete harkály (*Dryocopus martius*). Kiemelt fontosságú cél a következő fajok kedvező természetvédelmi helyzetének helyreállítása: Fekete gólya (*Ciconia nigra*) és Kis kócsag (*Egretta garzetta*). Fő célkitűzések:

- A vizes illetve vízi élőhelyek megfelelő, a természetes folyamatokhoz hasonló vízellátásának és vízjárásának biztosítása.
- Az értékes és egyedülálló Duna-menti élőhelyek (kemény és puhafás ligeterdők, mocsárrétek, vizes és vízi élőhelyek) megőrzése, valamint az ott élő, védett vagy ritka madárfajok életfeltételeinek biztosítása, állományuk és populációik életképességének növelése.
- Az erdei élőhelyeken a termőhelyi viszonyoknak megfelelő, természetközeli, a honos társulásoknak megfelelő fafajösszetételű, őshonos fafajokból álló, többkorú, a társulásra jellemző aljnövényzetű erdő kialakulásának elősegítése.
- Idős faegyedek, állományok kímélete. Megfelelő mennyiségű fekvő és lábon álló holt faanyag biztosítása.
- A jelenlegi gyepterületek gyepeként való fenntartása.
- A fás legelők megőrzése újbóli hasznosítással, és a szukcessziós folyamatok késleltetésével, visszafordításával.

A Szekszárdi dombvidék jelentős részét a HUDD20011 jelű Natura 2000 terület fedi le. Kiemelt cél az Illír bükkerdők fenntartása, és a gyertyános-tölgyesek, valamint a cseres-tölgyesek helyreállítása. Fő célkitűzések:

- A természetes erdőtársulások állandó erdőborítottságának fenntartása, természetkímélő erdőgazdálkodási gyakorlat meghonosítása.
- Idős faegyedek kímélete, őshonos fafajokból lábon álló és fekvő holt faanyag folyamatos jelenlétének biztosítása.
- Az inváziós fa- és cserjefajok visszaszorítása (pl. fehér akác, gyalogakác, bálványfa).

Ex lege védett területek

Ezek a területek a törvény erejénél fogva felfedezésük pillanatától kezdve az adott helyen védettek. A természetvédelmi törvény 23. paragrafusában értelmében védelem alatt áll valamennyi forrás, láp, barlang, víznyelő, szikes tó, kunhalom, földvár. Az e bekezdés alapján védett természeti területek országos jelentőségűnek minősülnek.

Helyi védelem alatt álló területek

Szekszárdi Önkormányzat 41/2007.(XII.5.) rendelete a Sötétvölgyi erdő helyi jelentőségű védett természeti terület védeltségét a Közgyűlés fenntartja. A védett természeti terület kiterjedése 502 ha 8990 m², ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számai: 0790, 0791, 0795, 0796/a, 0796/b, 0796/c, 0796/d, 0796/f, 0796/g, 0796/h, 0796/j, 0796/k, 0796/l, 0796/m, 0796/n, 0796/p, 0799/4, 0799/10, 0802/1/A, 0802/1a, 0802/1b, 0802/1c, 0802/1d, 0802/1f, 0802/1g, 0802/1h, 0802/1j, 0802/1k, 0802/1l, 0802/1m, 0802/1n, 0802/1p, 0802/1r, 0802/1s, 0802/1t, 0802/1v, 0802/2, 0803, 0804, 0805/1, 0805/2, 0805/3, 0805/4, 0805/5a, 0805/5b, 0805/5c, 0805/5d, 0806, 0807.

A védett területre lépő látogatót jobbról-balról évszázadnál idősebb tölgyekből, gyertyánokból álló erdő fogadja, amely két téglalap alakú rétet ölel körül. Ez a Sötét-völgyi-erdő parkerdei része, a látogatók fogadására kialakított terület. A védett terület talán leglátványosabb időszaka a május, amikor a völgy alja szinte fehérlik a sok virágzó medvehagymától. A Sötét-völgyi-erdőt a térség botanikusai az orchideák paradicsomának is nevezik. A legújabb felmérések szerint 12 fajuk fordul elő a védett területen.

Helyi jelentőségű természeti érték „Béri Balogh Ádám fája”.

Egyéb helyi védelemre javasolt területek

A következő - természeti, táji szempontból értékes - területek, objektumok védetté nyilvánítása indokolt volna:

- a Kabszeg-tó tervezett TT, melynek védelmét a gém és bakcsó élőhelyek indokolják
- Alsóvárosi temető fái
- Kálvária hegy
- Palánki sziget
- Bárányfok

Egyedi tájértékek

Egyedi tájértéknek minősül az adott tájra jellemző természeti érték, képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van. (Az egyedi tájértékekkel kapcsolatban az MSZ 20381:1999. szabvány, - Természetvédelem. Egyedi tájértékek kataszterezése - nyújt eligazítást.) Két tájérték típust különböztethetünk meg a kultúrtörténeti értéket, és a természeti képződményeket.

Szekszárd kül-, és belterülete bővelkedik mindkét csoportba tartozó értékekkel, de részletes felmérésük, kataszterezésük még nem készült el, noha megőrzésük és idegenforgalmi vonzerő-leltárba rendezésük szempontjából is rendkívül indokolt. Fontos lenne az 1996. Évi LIII. Törvény 6.§ alapján az egyedi tájértékek felvételezése, tervezési rendbe való megjelenítése. Az egyedi

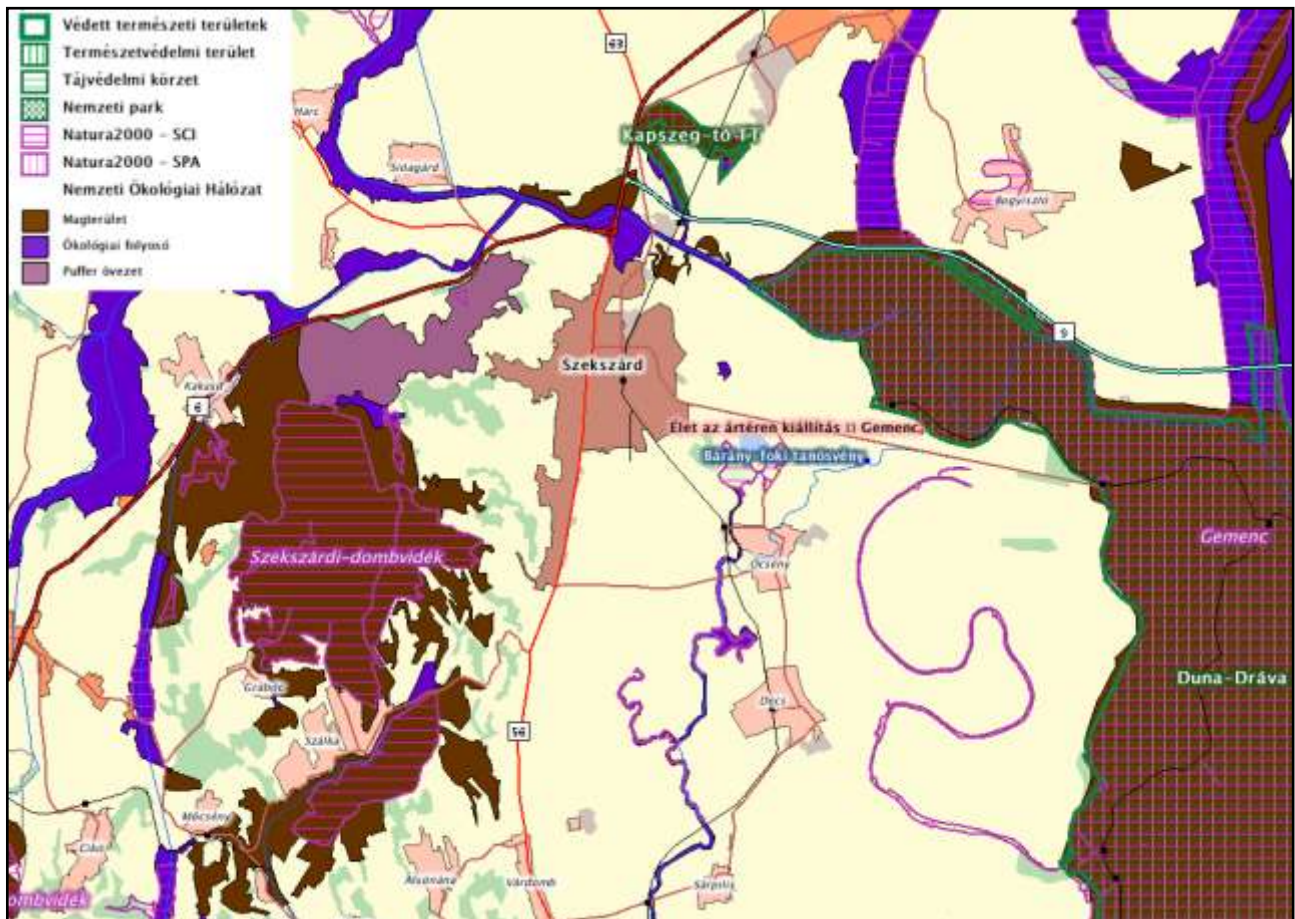
tájértékek kataszterét Szekszárd város közigazgatási területén belül a természetvédelmi törvény alapján a DDNPI köteles elkészíteni. A kataszterezés felgyorsításához az Önkormányzat és a helyi civil szervezetek közreműködése jelentős előrelépést eredményezhet.

1.12.3.3. ökológiai hálózat

Ökológiai hálózat elemeinek lehatárolása – Nemzeti Park Igazgatósága (282/2009. kormányrendelet)

A 2008-ban módosított Országos Területrendezési Terv az országos ökológiai hálózat kijelölte az országos ökológiai hálózat területét, amelyeket a kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben az illetékes minisztérium adatszolgáltatása alapján magterület, pufferterület, ökológiai folyosó övezetként kell szerepeltetni.

Magterület a Szekszárdi dombtság erdős része. Ökológiai folyosó a Sió-mentén húzódik.

Szekszárd környékének természetvédelmi területei (Forrás: <http://geo.kvvm.hu/tir/>)

1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

A területfejlesztési, területrendezési célok nem kellő összehangolása számos tájhasználati konfliktus forrása lehet. Leggyakoribb probléma az infrastruktúra fejlesztések, a beépített területek növelése és a természetvédelem, tájvédelem szempontjainak ütközése. Még a jó szándékú, jól átgondolt fejlesztési beruházások is előbb-utóbb bizonyos fokú tájhasználati konfliktushoz vezetnek, melyek az alábbi kategóriákba sorolhatók:

- Területhasználati és funkcionális konfliktus
- Tájökológiai konfliktus
- Tájképi-, vizuális konfliktus

Területhasználati és funkcionális konfliktus

Belvizek: a mély fekvésű mezőgazdasági területeket rendszeresen borító belvizek jelentős károkat okoznak a mezőgazdaságnak. Újabb vízelvezető csatornák és záportározók létesítése túl nagy befektetést igényel, inkább a művelés formáját a természeti viszonyokhoz kell igazítani.

Városközpont parkolási problémái: a városközpont megújulásával, a Béla tér rendezésével a felszíni parkolóhelyek száma csökkent. Korábban a tér egyik fő funkciója parkoló volt. Az új díszter száműzte az autókat, és bár rendelkezésre áll mélygarázs a közelben, melyben a parkolási díj megegyezik a közterületi parkolás árával, a lakosság valamiért mégsem használja azt. A piactér átépítése is magában foglalja egy mélygarázs kialakítását, így a parkolási helyzet tovább javul.

Kerékpárút hiánya: a parkolási helyzetre is jótékony kihatása volna, ha a települési kerékpárút hálózat tovább fejlődne. A biztonságos, és jó minőségű kerékpárutak gyors, olcsó, és környezetkímélő alternatíváját jelentik a személygépkocsinak, és a tömegközlekedésnek. Turisztikai jelentősége lenne a várost bekötni az országos rendszerbe, és kiépíteni a jelentősebb turisztikai desztinációkhoz vezető utakat: Gemenc, szőlőhegy, Sió.

Elavult ivóvíz, és csatorna hálózat: Szekszárd közüzemi víz- és csatornaellátottsága igen jó, ugyanakkor a rendszer állapota sok helyen kritikus. A rossz minőségű csatorna nemegyszer az utak alapozását is kimossa, ami beszakadáshoz vezet. A rendszer folyamatos átfogó karbantartása és útfelújításokkal összekötött cseréje napi szintű feladat kell legyen.

Szálloda hiánya: Szekszárd egyik megélhetési forrása a turizmus, mégis nagyobb csoportokat befogadni képes szállodája. A város már évek óta próbálja orvosolni ezt a helyzetet, de megoldás még nem született.

Tájökológiai konfliktus

Talajvíz szennyezés: az elavult csatornarendszerekből fakadó fent említett csatornaszivárgásoknak az utak rongálásán túl ökológiai kára is van. Szekszárd felszín alatti vizei szennyezettek, ezért is van szükség a város ivóvízbázisának áthelyezésére.

Elavult épületenergetikai rendszerek: a korszerűtlen rendszerek fenntartása mellett, hogy költséges, helyi többletszennyezést is generál. Ezek mértéke elsősorban a téli fűtési szezonban éri el a kritikus mértéket. Az önkormányzati fenntartású intézmények korszerűsítése napirenden van, segíteni kell a lakossági programokat is, mint a panelházak szigetelése és nyílászárócsereje.

Talajeróziós károk: a dombvidékről lezúduló csapadék komoly ökológiai és gazdasági károkat okoz. Ezek a vízelvezető rendszerek kiépítésével és fenntartásával, záportározók létrehozásával, a mélyutak burkolatának stabilizálásával mérsékelhetők.

Illegális hulladéklerakók: minden településen probléma az illegális lerakóhelyek felszámolása. Szekszárd Önkormányzata és a Zöldtárs Környezetvédelmi Alapítvány közös pályázatot nyújtott be, a szekszárdi hegyoldalt csúfító két illegális lerakó felszámolására, mely a Palánki hegyi szurdok és a Csatári dűlői szurdok megtisztítását célozta. A város a pályázaton 5 millió forintot nyert.

Tájképi-, vizuális konfliktus

Garázssorok: a város több pontján találkozhatunk a régen oly "divatos" garázssorokkal. Ez az építménytípus általában társasházi-paneles területeken volt jellemző, Szekszárdon azonban érdekes módon a kertvárosias negyedekben is fellelhető. A városképileg igen kedvezőtlen létesítmények felszámolása hosszas procedúrát jelent, de szükséges vele foglalkozni.

Közterületek állapota: Szekszárd közterületei alapvetően kellemes benyomást tesznek az emberre az utak, és terek jó téraránya, és a fásítottság magas aránya miatt. Közelebbről szemügyre véve azonban szemet szúrnak a részletek is: az elhasználdott térburkolatok és utcabútorok, illetve a 60-as, 80-as évek térrendezését jellemző koncepció. A települési közteretek funkciója sokat változott az elmúlt évtizedekben, amit Szekszárdnak követni kell, ha az itt élő fiatalok, és az ide látogató turisták számára előnyös arculatot kíván mutatni.

Belterületi légvezetékek: a belterületi lakóutakat minden városban elcsúfító légvezetékek annak idején az olcsó kivitelezhetőség és az egyszerű fenntarthatóság miatt létesültek ebben a struktúrában. A légvezetékek nem csak önmagukban rontják erősen a településképet, de a miattuk (sokszor igen barbár módon) csonkolt fák is groteszk látványt nyújtanak. A hatályos jogszabály szerint új hálózat kiépítésénél, illetve régi átépítésénél már csak földkábeles rendszer telepíthető. Így remélhetőleg a légkábelek kérdése az elkövetkező néhány évtized során magától is

megoldódik. Ugyanakkor a frekvenciátaltabb, városközpont környéki utcákon jó lenne a hálózat átépítését előrébb hozni.

1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata

1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei

Zöldfelületi rendszeren települések területén belül el tudjuk különíteni a növényzettel fedett, benőtt, betelepített területek összességét értjük. A zöldfelületeket elsődleges funkcióik szerint két nagy csoportba soroljuk.

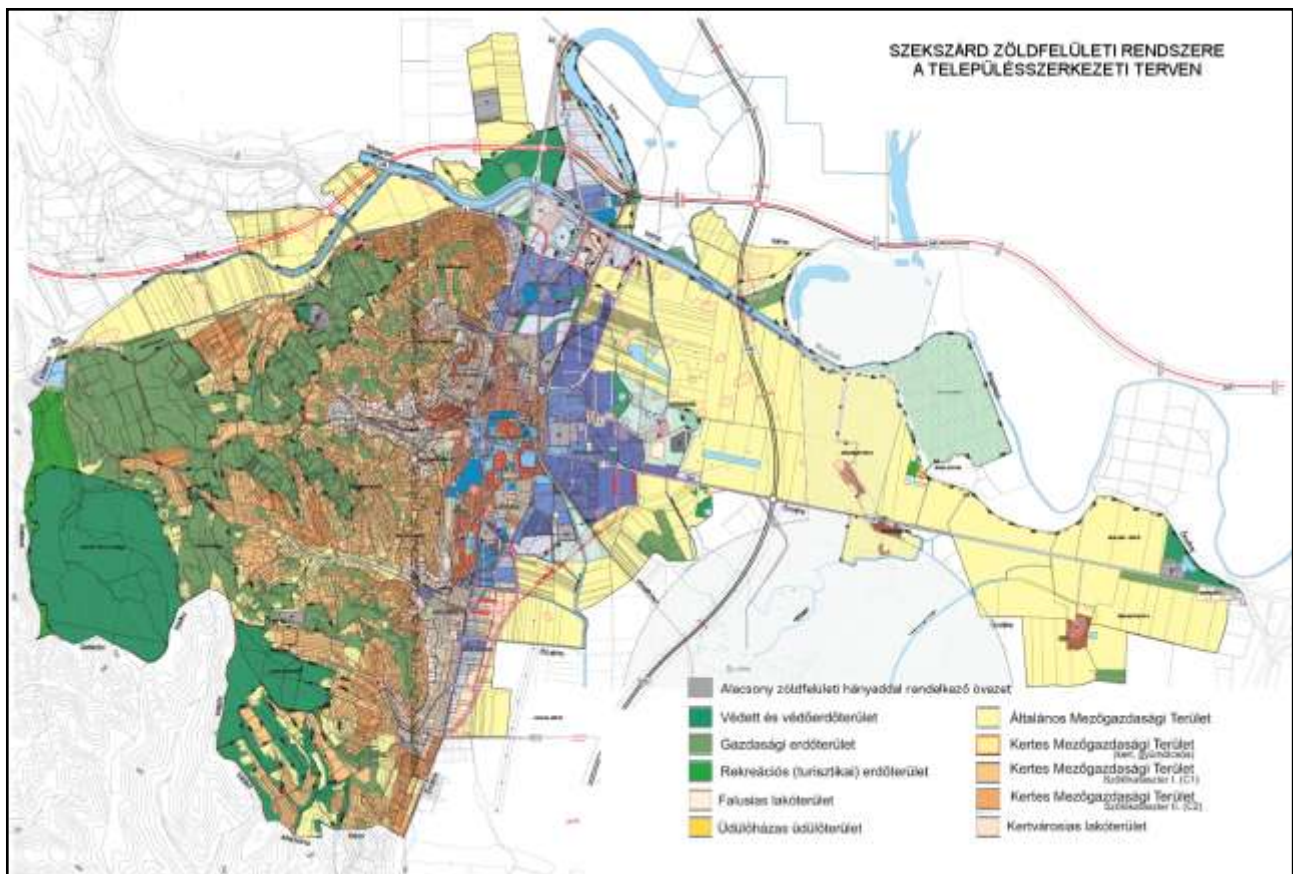
Termesztési célú zöldfelület alatt olyan dominánsan gazdasági célú ültetvényeket értünk, melyeket mező-, kert-, vagy erdőgazdasági módszerekkel művelnek. Ezeken a felszíneken a közvetlen vagy közvetett gazdasági hasznosítás az elsődleges. Ezek lehetnek:

- Tartós fedettséget adó fás szárú ültetvényekkel borított zöldfelületek: erdők, gyümölcs ültetvények, illetve szőlőterületek.
- Tartós fedettséget adó lágyszárú növényzettel borított területek: rét, legelő, nádas.
- Időszakos fedettséget adó lágyszárú növényzettel borított területek: szántók, és zöldségtermesztő területek

Kondicionáló célú zöldfelületnek definíciója szerint (Jámbor 2002) az olyan növényzettel fedett területek, ültetvények összessége, melyek az embert részint közvetlenül, részint közvetve érvényesülő közjóléti hatásokkal szolgálják”. A kondicionáló célú zöldfelületeken belül további alcsoportokat tudunk kialakítani aszerint, hogy melyik a hangsúlyos a közjóléti (ökológiai, rekreációs, esztétikai) funkcióik közül:

- A rekreációs, ökológiai és klimatikus célú kondicionáló zöldfelületek: kirándulóerdő, közpark, magánkertek
- Az esztétikai-településszerkezeti szerepkörű zöldfelületek esetében elsődlegesen a település esztétikai értékének javítása a cél: fasorok, véderdők, védőfásítások.

A települési zöldfelületi rendszer alkotó elemei kedvező esetben hálózatot alkotnak, és nem szigetszerűen helyezkednek el. A városi zöldfelületi hálózat célja kis léptékben megegyezik a nemzeti ökológiai hálózat rendeltetésével. A folyosók összeköttetést teremtenek a nagyobb kiterjedésű életterek között, így biztosított az átjárás azok között.

A zöldfelületi rendszer védelme és fejlesztése

A zöldfelületi rendszer védelme és fejlesztése érdekében a HÉSZ a következőképp rendelkezik:

- A telek területének burkolatlan és be nem épített részét zöldfelületként kell kialakítani.
- Közterületen való építkezés, közmű- és útépités nem károsíthatja a meglévő és tervezett növényssávot.
- 18 m szélességet elérő közterület esetében legalább 1 oldalon fasort kell telepíteni.
- A lakó-, vegyes-, gazdasági-, üdülő- és különleges területek, valamint a közlekedési úthálózati fejlesztések, beruházások tervezésénél, engedélyezésénél, kivitelezésénél a zöldfelületi igények kielégítésére, a jelenlegi állapot javítására fokozott hangsúlyt kell helyezni. Ennek érdekében az új lakóterületi fejlesztéseknél a kialakítandó zöldterületeket minimum az OTÉK normaértékei figyelembevételével kell megvalósítani;
- az intézmény- és iparterületi fejlesztéseket csak megfelelő telekméret, beépíthetőség és a zöldterületi arány betartásával szabad engedélyezni.
- a kialakítandó zöldfelületeket, a beruházások szerves részeként kell megvalósítani (pl. ipari létesítmények védőzöldjei, tervezett utak útmenti védőzöldsávjai).

A tervezett zöldterületi fejlesztések megvalósításával hosszútávon elérendő, hogy

- a jelenlegi zöldterületi ellátottság növekedjék;
- a meglévő és új utcai fasortelepítésekkel, a városközpontban lévő közpark (Szent István tér) - mint zöldterületi központ - a kialakítandó alközpontok/ közparkok (Csatári völgy, Kápolna tér, Palánki sziget, Sió-part, Csörgető) összekapcsolódjanak.

1.13.1.1. szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

Tartós fedettséget adó fás szárú ültetvénnel borított zöldfelületek

Szekszárd közigazgatási területének nyugati felét a Szekszárdi dombság erdei és gyümölcsösei, szőlőbirtokai takarják. A település szerkezetét meghatározzák a sédek, melyek a hegyről folynak le, gyűlnek össze a völgyekben, és tartanak a Sárvíz felé. Keleten a Sárvíz-Duna ártere, északon a Sió található. Szekszárd közigazgatási területére esik a Kakasddal közös mesterséges Sötétvölgyi-tó is.

A földhivatali nyilvántartás szerint az erdők összes területe: 2100,9 ha

Szőlők és gyümölcsösök: 491,9 ha

Tartós fedettséget adó lágyszárú növényzettel borított területek

Szekszárd közigazgatási területének több, mint a felét teszik ki a síkvidéki, mély fekvésű területek szántóföldjei és rétjei. A földhivatali nyilvántartás szerint ebből a rétek, legelők, és nádasok összes területe: 510,2 ha

Időszakos fedettséget adó lágyszárú növényzettel borított területek

A szántók területe a földhivatali alaptérképen: 3262,55 ha

A rekreációs, ökológiai és klimatikus célú kondicionáló zöldfelületek:

Ebbe a kategóriába tartoznak a közpark (KP), zöldfelület jellegű különleges területek (strand Kz-st, temető Kz-tem, sporttelep Kz-sp, rendezvényterület Kz-rend, rekreációs terület Kz-r), a különleges területek közé tartozó kórházak, iskolák, sportpályák, temetők, és szekszárdi jellegzetességként a pincesorok (Kpi) területei.

A temetők, sportpályák, parkok, terek, fásítások, közintézmények kertjeinek kedvező helyzete lehetőséget ad arra, hogy összefüggő zöldfelületi-rendszert alkossanak. A közösségi zöldterületek mennyisége megfelelő, a központi településrész parkjai, terei, fásított utcái kellemes kisvárosi életteret adnak.

A város zöldterületeiről részletes, pontos nyilvántartás áll rendelkezésre. Ez alapján a város területén belterületi park: 614.167 m², gyepfelület: 585.458 m², cserje: 17.173 m², parkerdő: 7.150 m², virágos kert: 4.386 m². A városban korábban 97 db játszótér volt. A 78/2003. GKM. rendelet szabályozása szerint 38 db játszótér felelt meg az előírásoknak, illetve jelenleg még átalakításra vár 8 db. Tehátígy is csupán fele annyi játszótér áll a város gyerekei rendelkezésére, mint korábban. Bár a minőségi előrelépés értékelendő, ugyanakkor a gyerekek mozgási, levegőzési lehetőségének biztosítására mennyiségi fejlődés is szükségszerű.

A város legfontosabb zöldterületei:

- Kálvária - Kápolna tér
- Kálvária hegy
- Béla tér-Garay tér-Szent István tér
- Prometheus park
- Kálvin téri templomkert
- Izraelita temető

- Alsóvárosi temető
- Újvárosi temető
- Megyei kórház kertje

Nagy zöldfelületi hányaddal rendelkező lakóövezetek:

Ide soroljuk azokat a döntően családi házas kertvárosias (Lke) és falusias (Lf) övezeteket, ahol a kialakítandó zöldfelület minimális hányada 40%.

A beállt, idős növényzettel rendelkező lakótelepek a települési zöldfelületek ugyancsak jelentős tényezői. Ilyenek a Kölcsey-, a Wosinsky-, a Pollack-, Ybl-, Tambov-, és Tarsay lakótelepek parkjai.

Az üdülőterületek (Üü) minimális zöldfelületi hányada ugyancsak 40%, de ennek a kategóriának a jelenléte elenyésző a szerkezeti terven.

Az esztétikai-településszerkezeti szerepkörű zöldfelületek:

Rákóczi – Hunyadi – Bezerédj utcák fasorai

Kálvin téri templomkert

Béla Király tér

Prometheus park

Szent István tér

forrás: google streetview

1.14. Az épített környezet vizsgálata

1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata

1.14.1.1. a település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

A város NY-i fele a Szekszárdi-dombság területén É-i és K-i része pedig a Sió, illetve a Duna folyó völgyi sí, egykori árterületén helyezkedik el. A két tájegység találkozási mentén a dombság K-i szélén alakult ki a város beépített része, mely először lakóterületeivel a magasabban fekvő domboldalakot, a Duna szabályozását követően pedig a mélyebben fekvő területeket lakta be. A domb lábánál kialakult főútvonal az ókor óta létező közlekedési útvonal, melynek É-D-i irányultsága meghatározza a város elhelyezkedését. A történelmi városszerkezet, a városközpont, a korábban beépített lakóterületek ettől az úttól Ny-ra a magasabban fekvő területeken jöttek létre, mely területek kedvező táji adottsága későbbiekben is megtartotta vonzerejét. Az urbanizáció során kialakult új, elsősorban telepszerű lakóterületek jelentős része e domboldalakon, illetve magasabban fekvő területeken helyezkedik el. A nagyobb területigénnyel bíró gazdasági területek a 20. század 2. felétől alakulnak ki, melyek a lakóterülettől elkülönülten a Duna szabályozása révén árvizektől már védett mélyebb fekvésű területeken, a város K-i felén helyezkednek el.

A város belső szerkezetének sajátossága, hogy központja a már említett É-D irányú és a várostól Ny-ra lévő völgy (Felsőváros) és a kelet felé Ócsény irányába vezető országút által meghatározott K-NY irányú tengelyre fűződik fel. Az É-D irányú tengelytől Ny-ra, a magasabban lévő területeken helyezkedik el az óváros, melynek területe a rómaiak óta lakott. Alatta az egykori polgári város alakult ki, mely jelentős részben átépült. A K-Ny irányú tengely (Szent István tér, történelmi központot a vasútállomással összekötő út) környezetében jött létre az új városközpont a 20. század 1. felében épült eklektikus középületeivel és a század 2. felében épült modern városközpontjával. Az urbanizáció jelentős növekedést és léptékváltást eredményezett Szekszárd esetében. A közvetlen belváros környezetét az É-i rész kivételével telepszerű, nagyvárosias modern lakóterületként átépítették, sajátos együttélése van a modern többszintes és a kisvárosias egy-, kétszintes beépítésnek, mely utóbbiból elsősorban a város É-i felében – Rákóczi út és Kadarka utca közötti terület és az Újváros – maradt meg nagyobb összefüggő rész. Sajátossága még a településnek, hogy a nagy lakosságát befogadó telepszerű, új beépítések a városközpont közelében és kedvező táji adottsággal kerültek elhelyezésre a domboldalakon.

1.14.1.2. az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok

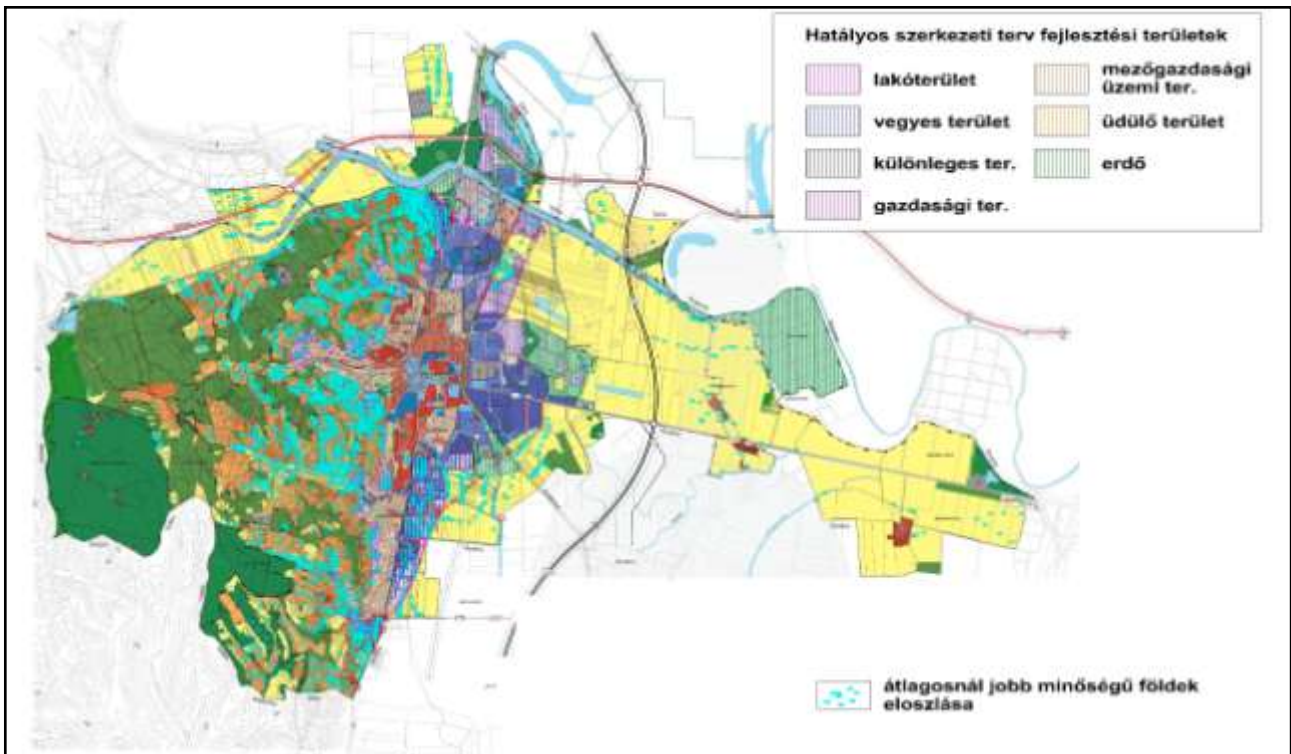
Egyedi beruházások tervezésénél figyelembe kell venni a termőföld védelméről szóló 2007. Évi CXXIX törvényt. Új beruházások lehetőség szerint átlagosnál rosszabb minőségű termőföldek igénybevételével járjanak. A Földhivatal által megküldött Törzskönyv alapján a szekszárdi termőföldek eloszlása a következőképp alakul:

Művelési ág	Teljes kiterjedés (ha)	Települési minőségi átlag (K/ha)	Átlagosnál jobb termőföldek jelzése
Gyümölcsös (Gy)	23,0202	31,3	Gy 1, 2, 3

Művelési ág	Teljes kiterjedés (ha)	Települési minőségi átlag (K/ha)	Átlagosnál jobb termőföldek jelzése
Kert (K)	29,9022	29,17	K 1, 2, 3
Szántó (Sz)	3262,5543	28,04	Sz 1, 2
Szőlő (\$)	416,0779	97,38	\$ 1, 2, 3
Legelő (L)	377,2194	9,35	L 1, 2, 3
Rét (R)	66,2964	28,24	R 1, 2, 3
Erdő (E)	2100,9471	5,53	E 1, 2
Nádas (N)	66,7016	20,09	N 3
Fásított terület (F)	36,9179	4,51	F 1, 2
Művelésből kivett terület	759,5275		

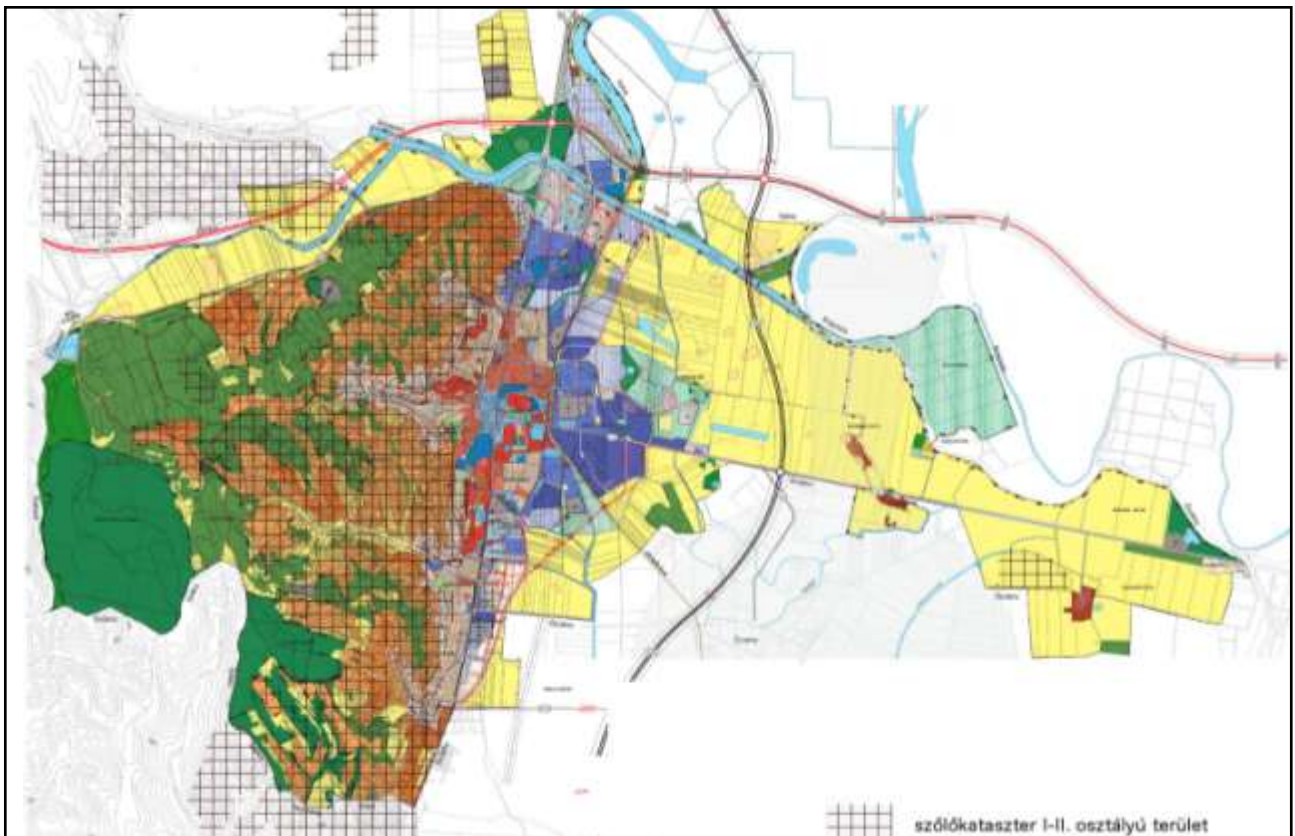
Az alábbi térképszelvény a település átlagosnál jobb termőföldjeinek eloszlását mutatja a hatályos szerkezeti terv fedvényével. Ezen jól látszik, hogy a település déli részén tervezett beépítésre szánt terület bővítései átlagosnál jobb minőségű termőföldeket vesz igénybe. Azokon a területeken, ahol a fejlesztés még nem történt meg, ott mérlegelni kell, hogy a fejlesztési igény továbbra is fennáll e, illetve, hogy a fejlesztés átlagosnál rosszabb minőségű termőföldek igénybevételével megvalósítható e?

Szekszárd egyik legnagyobb értéke, jövőjének egyik záloga a jó minőségű szőlőterületek jelenléte. A lakóterület bővítések legkedveltebb területe is a dombvidéki rész, és az ellentétes fejlesztési érdekek gyakori konfliktusok forrása. A termőföld védelméről szóló törvény értelmében azonban ezek a területek csak akkor vonhatók ki a művelésből, ha a bővítés átlagosnál rosszabb termőföldön nem megvalósítható.

Átlagosnál jobb minőségű termőföldek eloszlása

Szekszárd I. és II. osztályú szőlőkataszteri területeit az alábbi térképlap szemlélteti (forrás: www.vingis.hu). A szerkezeti terv a jelölt területek túlnyomó részén kertes mezőgazdasági övezeteket jelöl, így összhangban van a megyei terv előírásaival. A Siótól északra fekvő területek esetében a kiváló szőlőterületek általános mezőgazdasági és ipari terület besorolásúak. Itt azonban a szőlőkataszter által jelölt kiváló szőlő-, és megyei terv által jelölt kiváló szántóterületek részben átfedésben vannak.

Országos szőlőkataszter és a HÉSZ összehasonlítása

1.14.1.3. Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

1.14.1.4. funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatos)

Közoktatás

Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata által önállóan ill. társulásban ellátott közoktatási feladatok:

- óvodai nevelés
- általános iskolai nevelés-oktatás
- nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozók óvodai, általános iskolai nevelése (nemzeti és etnikai kisebbség által lakott körzetben)
- a többi gyermekekkel együtt nevelhető, sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai, általános iskolai ellátása – napközi otthonos és tanulószobai ellátás
- középiskolai oktatás (gimnázium, szakközépiskola)
- sajátos nevelési igényű tanulók középiskolai ellátása
- alapfokú művészeti oktatás
- két tanítási nyelvű általános iskolai oktatás
- kollégiumi ellátás
- Felnőttoktatás
- szakszolgáltatás (nevelési tanácsadás, logopédiai ellátás, gyógytestnevelés)
- szakmai szolgáltatás

Óvodák

Szekszárd az óvodai ellátásról egy önálló óvoda saját, illetve két óvoda intézményfenntartó társulásban történő fenntartásával gondoskodik összesen 8 épületben. Emellett nem önkormányzati, illetve megyei önkormányzati fenntartású óvodák is működnek a városban:

- Wunderland Óvoda a Német Kisebbségi Önkormányzat Óvodája
- Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Főiskolai Kar Gyakorlóiskola, Alapfokú
- Művészeti Iskola és Gyakorlóóvoda
- Szent József Katolikus Általános Iskola Katholische Grundschule és Szent Rita
- Katolikus Óvoda
- „Az én ovim” Óvoda és Bölcsőde
- Tolna Megyei Önkormányzat Speciális Óvodája
- Szekszárdi Waldorf Óvoda, Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény.

Általános iskolák

Szekszárd négy darab nyolc évfolyammal működő általános iskolát tart fenn, köztük hármat társulás keretében:

- Baka István Általános Iskola
- Babits Mihály Általános Iskola
- Dienes Valéria Általános Iskola Grundschule
- Garay János Általános Iskola, Alapfokú Művészetoktatási Intézmény

A Szálkával közös fenntartásban működő 5. számú Általános Iskola gyógypedagógiai tagozattal is rendelkezik.

Az elmúlt években több közoktatási intézményfenntartó társulás alakult. Ezek keretében a Garay János Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény ellátja a sióagárdi gyermekek óvodáztatását és iskoláztatását, a Dienes Valéria Általános Iskola Grundschule pedig a medinai tanulók iskoláztatását, az 5. Számú Általános Iskola pedig az általános iskolás szálkai gyermekeket fogadja. Az I. Béla Gimnázium társulásban óvodai és általános iskolai feladatokat is ellát.

Az általános iskolák ének-zene, rajz, informatika, sport és német nemzetiségi specialitásokat kínálnak. Adott a lehetőség a városban a sajátos nevelési igényű tanulók oktatására is. Két óvoda és valamennyi általános iskola alapító okirata a cigány gyermekek kulturális nevelését és oktatását is tartalmazza.

Más fenntartású általános iskolák az alábbiak:

- Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Főiskolai Kar Gyakorlóiskola, Alapfokú Művészeti Iskola és Gyakorló óvoda
- Comenius Általános Iskola
- Szent József Katolikus Általános Iskola Katholische Grundschule és Szent Rita katolikus Óvoda
- Szekszárdi Waldorf Óvoda, Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény

Alapfokú művészeti oktatás

Az alapfokú művészeti oktatás kínálataként a táncművészeti, a képző- és iparművészeti, a színművészet- bábjáték tanszakoknak a Garay János Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény ad otthont. Tagintézményében a Liszt Ferenc Zeneiskolában zenei tagozat működik.

Középfokú oktatás

A város két középfokú intézményt tart fenn:

- Garay János Gimnáziumot önállóan,
- I. Béla Gimnázium, Informatikai Szakközépiskola, Kollégium, Általános Iskola és Óvoda

A Garay János Gimnázium 8 és 4 évfolyamos gimnáziumi osztályokat indít nappali tagozatos formában. Egy öt évfolyamos gimnáziumi osztálya is működik, mely egy alkalommal, a 2004/2005-ös tanévben indult.

Az I. Béla Gimnázium és Informatikai Szakközépiskola, Kollégium, Általános Iskola és Óvoda nappali tagozaton négy és öt évfolyamos gimnáziumi osztályokat indít, levelező tagozaton pedig négy évfolyamos gimnáziumi osztályokat. Az érettségi utáni szakképzésben a Pécsi Tudományegyetem Műszaki Karával együttműködve tanulói jogviszonyt eredményező formában felsőfokú műszaki informatikai mérnökasszisztens képzést folytat. A város az I. Béla Gimnázium feladatait kollégiumi feladatellátással bővítette. A kollégium a város által fenntartott iskolákon kívüli tanulókat is fogad,

Más fenntartásban még öt középfokú intézmény működik a városban:

- Tolna Megyei Önkormányzat Szent László Szakképző Iskolája és Kollégiuma (Térségi Integrált Szakképző Központ) három tagintézménnyel: Egészségügyi, Szociális Szakképző Intézmény, Vendéglátó Szakképző Intézmény, Bezerédj István Szakképző Iskolai Tagintézmény
- Földművelési és Vidékfejlesztési Minisztérium Dunántúli Agrárszakképző Központja, Csapó Dániel Középiskola, Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium
- Kolping Katolikus Szakképző Iskola
- Esély Szolgáltató és Szakképző Iskola
- Kodolányi János Középiskola és Kollégium Szekszárdi Szakközépiskolai Tagintézménye, amelyben érettségizettek képzése folyik

Szakszolgálati ellátások

A pedagógiai szakszolgálati feladatokat a Városi Nevelési Tanácsadó és Egységes Pedagógiai Szakszolgálat szakmailag önálló intézmény keretében látja el. Szolgáltatásai: a gyermekek és serdülők beilleszkedési, teljesítménybeli és neurotikus tünetekben jelentkező zavarainak feltárása, komplex vizsgálata (diagnosztikai szolgáltatások, fejlesztő foglalkozások, pszichoterápia, logopédiai ellátás), terápiás és információs tanácsadás-konzultáció, szakvélemény-készítés, gyermekvédelmi feladatok, korai fejlesztés, utazó gyógypedagógus hálózat működtetése a városi intézmények ellátására.

Gyógytestnevelés a 2. Számú Óvoda és Bölcsődében, a Gyermeklánc Óvodában és a Wunderland Kindergarten óvodában. A város a gyógytestnevelés általános iskolai feladatellátását a Garay János Általános Iskola, Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Közoktatási Típusú Sportiskola és Pedagógiai- Szakmai Szolgáltató Intézmény tevékenységei közé delegálta.

A két gimnázium a gyógytestnevelést mint pedagógiai szakszolgálati tevékenységet önállóan oldja meg saját gyógytestnevelővel. A város felvállalta a második és ötödik évfolyamos gyermekek féléves úszásoktatását is, amelynek működtetője a Garay János Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény.

Közművelődés, szórakozás, közösségi funkciók

Városi fenntartású közművelődési intézmény:

AGÓRA-Babits Mihály Kulturális Központ és Művészetek Háza és Mozi, Szent István tér 10.

Egyéb fenntartású közművelődési intézmények:

- Illyés Gyula Megyei Könyvtár, Széchenyi u. 51.
- Wosinsky Mór Megyei Múzeum, Szent István tér 26.
- Tolna Megyei Levéltár, Béla tér 1.
- Deutsche Bühne Német Színház, Garay tér 6.

Sport

Strand: Szekszárdi Családbarát Strand-, és Élmenyfürdő, cím: Szekszárd, Sport u. 2.

Sportközpont: Szekszárdi Sport- és Szabadidőközpont, cím: Szekszárd, Keselyűsi u. 3.

Fedett műjégpálya telente a Sportközpontban

Egészségügy

Kórház

Tolna Megyei Önkormányzat Balassa János Kórháza, Béri Balogh Ádám u. 5-7.

Betegellátó osztályok:

- Belgyógyászat
- Aneszteziológia - ITO
- Bőr és Nemibeteg gondozó
- Bőrgyógyászat
- Fogászat
- Foglalkozás egészségügy
- Fül-Orr-Gégészet
- Gyermekgyógyászat
- Gyermek- és Ifjúságpszichiátriai Gondozó és Lélektani Tanácsadó
- Hematológia
- Ideggyógyászat
- Infektológia
- Izotópdiaosztika

- Központi betegvezető szolgálat
- Központi gyógytornász szolgálat
- Laboratórium
- Lelki gondozó
- Mozgásszervi rehabilitációs o.
- Műtő, Diagnosztikai Blokk
- Onkológia
- Onkológiai gondozó
- Orthopédia
- Palánk - Krónikus Belgyógyászat
- Palánk - Szocioterápiás és Rehabilitációs o.
- Pathológia
- Pszichiátria
- Rendelőintézet
- Reumatológia
- Röntgen- és Ultrahang diagnosztika
- SBO
- Sebészet
- Szemészet
- Szülészeti-Nőgyógyászat
- Traumatológia
- Tüdőgondozó
- Tüdőgyógyászat
- Újszülött
- Urológia

Háziorvosi ellátás

Felnőtt háziorvosi rendelők:

- 1. számú körzet, Szekszárd, Mikes u. 24
- 2. számú körzet, Szekszárd, Kölcsey ltp. 25.
- 3. számú körzet, Szekszárd, Vörösmarty u. 5.
- 4. számú körzet, Szekszárd, Kölcsey ltp. 25.:
- 5. számú körzet, Szekszárd, Mikes u. 24.
- 6. számú körzet, Szekszárd, Kadarka u. 29.
- 7. számú körzet, Szekszárd, Hunyadi u. 2.
- 8. számú körzet, Szekszárd, Kandó Kálmán u. 12.
- 9. számú körzet, Szekszárd, Wigand János tér 1.
- 10. számú körzet, Szekszárd, Hunyadi u. 2.
- 11. számú körzet, Szekszárd, Csatári u. 1.
- 12. számú körzet, Szekszárd, Kandó Kálmán u. 12.
- 13. számú körzet, Szekszárd, dr. Hirling Ádám u. 9.
- 14. számú körzet, Szekszárd, Vörösmarty u. 5.

Felnőtt háziorvosi ügyelet, 7100 Szekszárd, Vörösmarty u. 5.

Ellátási terület: Szekszárd, Harc, Szálka, Ócsény, Kölesd, Kistormás, Zomba, Decs, Sárpilis községek felnőtt lakossága, Medina, Sióagárd, Szedres, és Tengelic felnőtt és gyermek lakossága.

Házi gyermekorvosi rendelők:

- 1. számú körzet, Szekszárd, Mikes u. 9.
- 2. számú körzet, Szekszárd, Kandó K. u. 12.
- 3. számú körzet, Szekszárd, Béri Balogh Ádám u. 33.
- 4. számú körzet, Szekszárd, Vörösmarty u. 5.
- 5. számú körzet, Szekszárd, Kandó Kálmán u. 12.
- 6. számú körzet, Szekszárd, Csatári u. 1.
- 7. számú körzet, Szekszárd, Munkácsy u.33/b.
- 8. számú körzet, Szekszárd, Csatári u. 1.

Gyermek házi orvosi ügyelet, 7100 Szekszárd, Szent István tér 18

Ellátási terület: Szekszárd, Harc, Szálka, Ócsény, Kölesd, Kistormás, Zomba, Decs, Sárpilis községek gyermeklakossága, valamint azok a Felnőtt orvosi ügyelethen megjelölt községek gyermeklakosai, akik gyermekorvosnak adták le kártyájukat.

Felnőtt vegyes fogorvosi rendelők:

1. számú körzet, Szekszárd, Szent István tér 18.
2. számú körzet, Szekszárd, Szent István tér 18.
3. számú körzet, Szekszárd, Garay tér 14-16.
4. számú körzet, Szekszárd, Mátyás Király u. 6. fsz. 2.
5. számú körzet, Szekszárd, Szent István tér 18.
6. számú körzet, Szekszárd, Szent István tér 18.
7. számú körzet, Szekszárd, Wigand János tér 1.

Gyermek és ifjúsági fogászati rendelők:

1. számú körzet, Szekszárd, Szent István tér 18.
2. számú körzet, ERGONOM Kft., Szekszárd, Tartsay u. 10.

3. számú körzet, Garay János Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Szekszárd, Zrínyi u. 78.

4. számú körzet, Baka István Általános Iskola, Szekszárd, Béri Balogh Ádám u. 89.

Mentőállomás

Szekszárd Mentőállomás, 7102 Szekszárd, Mikes K. u. 28.

Területi védőnői szolgálat

Szekszárd területe 13 védőnői kerületre van osztva.

Gyógyszertárak

AESCULAP- Széchenyi u. 64.

Alma- Arany J. utca 31.

Aurélia- Csatári u. 3.

Hársfa- Széchenyi u. 30.

Hunyadi- Hunyadi u. 6.

Remedia- Béri Balogh Ádám u. 68.

Szent László- Tartsay V. u.40.

Szociális és Gyámhivatal

A gyámhivatal a Polgármesteri Hivatal szervezeti egységén belül, de helyileg teljesen különálló egységként, önálló hivatalként működik. A gyámhivatali feladatok ellátását a gyermekvédelmi törvény városonként körzetesítette, a szekszárdi gyámhivatal által ellátott 14 körzet (Decs, Felsőnána, Harc, Kéty, Kistormás, Kölesd, Medina, Murga, Ícsény, Sióagárd, Szálka, Szedres, Tengelic és Zomba) lakosság száma 60. 000 fő.

Cím:7100 Szekszárd, Szent István tér 11-13.

Családsegítő Központ

A Családsegítő Központ négy kis intézményből áll:

- Családsegítő Szolgálat,
- Hajléktalanok Átmeneti Szállása és - Éjjeli Menedékhelye, Nappali Melegedő és- Népkonyha,
- Gyermekjóléti Központ,
- Családok Átmeneti Otthona

A Családsegítő Szolgálat a klasszikus családgondozás mellett adósságkezelési tanácsadással, közösségi pszichiátriai gondozással, önszorgító csoportok szervezésével, működtetésével, szociális és mentálhigiénés tanácsadással foglalkoznak.

Az Átmeneti Szállás 26 férőhelyes, csak férfiak számára vehető igénybe. A Nappali Melegedő nem csak a téli időszakban üzemel, de fő funkciója minthogy a nevéből is látszik a hajléktalan emberek téli védelme. A szolgáltatás nemcsak fűtött helyiséget jelent, hanem lehetőség van helyben ruhamosásra, és személyi tisztálkodásra is. A Népkonyhán minden hajléktalan személy jogosult napi egyszeri meleg étel fogyasztására. A Nappali Melegedő és -Népkonyha 50 személy ellátására alkalmas.

A Gyermekjóléti Központ elsősorban a hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekek segítségét, támogatását végzi. Segítséget nyújt a gyakorlatban a gyermeki jogok érvényesítéséhez, minden gyermek számára.

Családok Átmeneti Otthona jelenleg 20 férőhellyel működik. Az olyan családok számára kíván segítséget nyújtani, melyek átmenetileg otthontalanná váltak, és a maximum egy éves benttartózkodás ideje alatt segítségünkkel képessé válnak új otthon fenntartására.

Időskorúak otthona

Idősek Otthona üzemeltetője Szekszárd MJV és Tolna Város Időseket ellátó Szociális Intézményfenntartó Társulása. Ellátási területe: a Szekszárd és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás települései. Cím: Kadarka u. 74/c.

Tűzoltóság

A Tűzoltóság közigazgatási tevékenysége 22 településre terjed ki Bátától Faddig, 54 településre vonulnak ki elsőként riasztás esetén, 5 településre egyes riasztási fokozatnál. Működési területük 1.264 km², ahol az összlakosság száma 130.000 fő.

Polgárőrség

Szekszárdi Polgárőr Egyesület, cím: Szekszárd, Tinódi u. 9.

Igazságszolgáltatás és rendészet

Szekszárdi Járásbíróság, cím: Szekszárd, Augusz I. u. 1-3.

Szekszárdi Törvényszék, cím: Szekszárd, Dózsa György u. 2.

A Bíróság illetékességi területe 25 településre terjed ki.

Tolna Megyei Főügyészség, cím: Szekszárd, Béla tér 3.

Szekszárd Városi Ügyészség, cím: Szekszárd, Béla tér 3.

Tolna Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet, cím: Szekszárd, Béla tér 4.

Tolna Megyei Rendőrfőkapitányság, cím: Szekszárd, Mészáros L. utca 19-21.

Szekszárd Rendőrkapitányság, cím: Szekszárd, Várköz u. 4.

Illetékességi területe 22 településre terjed ki.

Területi hatósági intézmények

NAV Tolna Megyei Adóigazgatósága, cím: Szekszárd, Arany J. u. 5-11.

Magyar Államkincstár Tolna Megyei Területi Igazgatóság, cím: Szekszárd, Augusz Imre utca 7.

Dél-dunántúli Regionális Egészségbiztosítási Pénztár Tolna megyei kirendeltség, cím: Szekszárd Szent István tér 19-21.

Dél-dunántúli Regionális Közigazgatási Hivatal- Tolna Megyei Kirendeltség, cím: Szekszárd, Szent István tér 11-13.

Közigazgatás

Szekszárd Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala, cím: Szekszárd, Béla király tér 8.

Szekszárd MJV Polgármesteri Hivatal Okmányiroda, cím:Szekszárd, Bezerédi utca 1.

Illetékességi területe: Decs, Felsőnána, Harc, Kéty, Kistormás, Kölesd, Medina, Murga, Ócsény, Sióagárd, Szálka, Szedres, Szekszárd, Tengelic, Zomba

Közlekedés

Busz

Volán távolsági autóbusz pályaudvar, cím: Szekszárd, Tartsay Vilmos u. 4.

Helyi autóbusz járat- Gemenc Volán, cím: Szekszárd, Tartsay Vilmos u. 4.

Vasút

MÁV állomás, cím: Szekszárd, Pollack Mihály u. 1-49.

Taxi

Taxivállalatok: Hatszor öt taxi, Gábriel Taxi, Volán Taxi

Taxiállomások: Szekszárd, Széchenyi utca 40, Pollack Mihály utca, Alisca utca

Benzinkút

OMV, Szekszárd, Tartsay Vilmos utca 8 .

Shell, Szekszárd, Palánki út 2 .

MOL, Szekszárd, Csatári utca és Pásztor u. 6.

Frontautó, Szekszárd, Árnyas utca 1 .

Távközlés

Posta

Posta 1. fiók: Szekszárd, Széchenyi utca 11-13,

Posta 2. fiók: Wesselényi utca 16.,

Posta 3. fiók: Rákóczi utca 85-87.,

Posta Csatári kirendeltség: Csatári utca 1-3.

Telefon és internet

Magyar Telekom , cím: Szekszárd, Széchenyi utca 11/13.

Invitel, UPC: Szekszárd, Szent I. tér 11-13.

T-Mobile: Szekszárd, Arany János utca 31

Vodafone: Szekszárd, Tinódi u. 12.

Telenor: Szekszárd, Széchenyi utca 48.

Közüzemi hálózatok

Ivóvíz szolgáltatás és szennyvíz kezelés

Szekszárdi Víz-és Csatornamű Kft., cím: Szekszárd, Epreskert u. 9.

Szekszárdon a víztermelés, az ivóvíz tisztítása, elosztása, a csatornalétesítmények működtetése, szennyvízelvezetés, szennyvíztisztító üzemeltetése, a víziközmű fenntartása és rekonstrukciója, valamint a szekszárdi fürdő üzemeltetése. A társaság vállalkozó szerződés keretében biztosítja Ócsény település ivóvízellátását és 2002. január 1-től üzemelteti a Decs-Ócsény települések önkormányzatainak tulajdonában levő csatornarendszert és szennyvíztisztító telepet.

Hulladékszállítás

Alisca Terra Regionális Hulladékgazdálkodási Kft., cím: Szekszárd, Epreskert u.9.

Hulladékgyűjtés, -kezelés; gépi, kézi közterület-tisztítás; gépi, kézi síkosságmentesítés; ingatlan bérbeadás; teherszállítás; hulladékgyűjtő edények értékesítése; hulladékgyűjtő edények bérbeadása.

Tevékenységi terület: Alsónána, Alsónyék, Báta, Bátaszék-Lajvér-Kövesd, Bogyiszló, Decs, Diósberény, Dunaszekcső, Dunaszentgyörgy, Dúzs, Fácánkert, Fadd, Dombori, Felsónána, Fürged, Gyöng, Harc, Kajdacs, Kalaznó, Keszőhidegkút, Kéty, Kistormás, Kölesd, Borjád, Medina, Miszla, Mucsi, Murga, Ozora, Ócsény, Pincehely, Pörboly, Regöly, Majsapuszta, Sárpilis, Sárszentlőrinc, Úzd, Alsópél, Sióagárd, Szakadát, Szakály, Szálka, Szárazd, Szedres, Szekszárd, Tengelic, Tolna, Mőzs, Udvari, Varsád, Várdomb, Zomba-Szengál-Nagytormás

Elektromos energia és Gáz

E.ON Dél-dunántúli Régió Ügyfélszolgálati Iroda, cím: Szekszárd, Széchenyi utca 41 .

Távhő

Alfa Nova Kft., cím: 7100. Szekszárd, Sárvíz u 4.sz.

1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter

Az önkormányzati tulajdonú ingatlanok – ingatlanfejlesztési szempontból - további csoportokban határozhatóak meg:

1. Ingatlanok, amelyeket az önkormányzat jelenlegi állapotában értékesít olyan kikötéssel, hogy azon befektetői tőke meghatározott céllal ingatlanfejlesztést hajtson végre.
2. Ingatlanok, amelyeket közműfejlesztést, környezetrendezést követően értékesít az önkormányzat, hogy az így realizált bevételtöbbletet is városfejlesztési akciókra fordítsa.
3. Ingatlanok önkormányzati tulajdonba tartásával és ennek fejlesztésével számos önkormányzati cél teljesíthető.

Szekszárd pontos ingatlanvagyon katasztere táblázatos formában rendelkezésre áll, ennek listázása azonban nem fér bele ezen dokumentum kereteibe.

Az Önkormányzat jellemzően eltérő ingatlangazdálkodást valósít meg az önkormányzat egy lakóövezet kialakításnál, funkcióbővítő városrehabilitációnál, egy szociális városrehabilitációnál, illetve egy ipari park fejlesztésnél.

Az önkormányzati ingatlangazdálkodási terv felöleli mindazon ingatlanok körét amelyekkel az önkormányzat fejlesztései kapcsán tervez. Az ingatlangazdálkodási terv alapvetően két típusát különbözteti meg az ingatlanoknak:

1. Az önkormányzat (rész) tulajdonában lévő ingatlanok, amelyek kapcsán ingatlanfejlesztést kíván az önkormányzat végrehajtani.

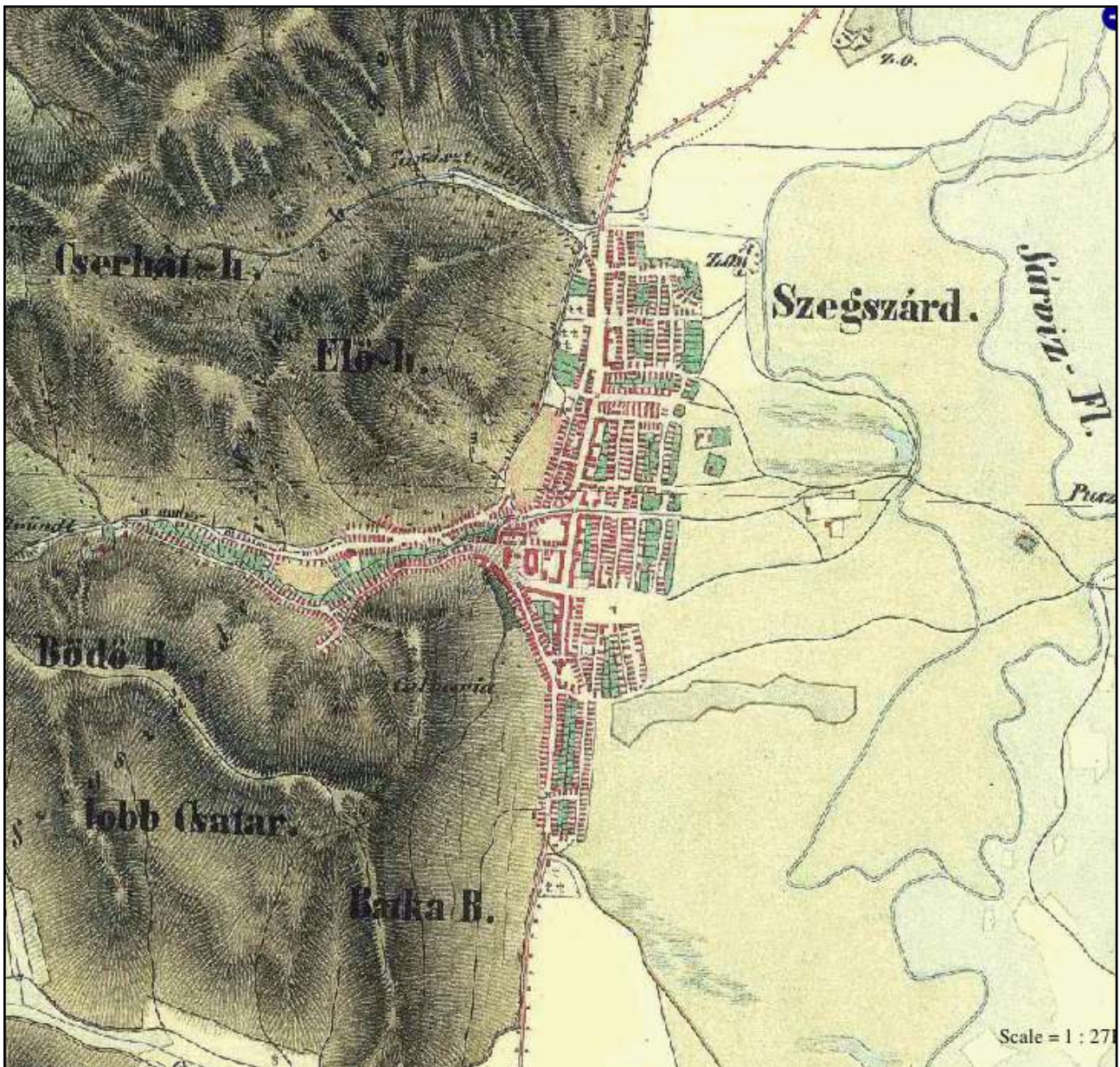

2. Nem önkormányzati tulajdonú ingatlanok amely bevonása szükséges az ingatlanfejlesztések végrehajtásához.

Tekintettel az elmúlt évek gazdálkodására Szekszárd MJV ingatlanvagyonja jelentősen csökkent. A város az elkövetkező években rehabilitációs célból nem kíván ingatlanokat értékesíteni. A fejlesztések célja, hogy a gazdasági gyarapodásra építve a meglévő ingatlan tartósan városi tulajdonban maradjon, indokolt esetben ingatlancserével biztosítsa a város fejlesztési terveit.

Mivel a városrehabilitációs fejlesztések forrásigénye jelentős, Szekszárd MJV vagyongazdálkodási alap létrehozása mellett döntött. A vagyongazdálkodási alapba helyezett eszközök hozama, illetve az alapba helyezett ingatlanok értékesítéséből folyó bevétel teremti meg a városrehabilitációs forrásokat.

1.14.5.4. településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok

II. katonai felmérés (1872-1884)

A 19. század 2. felében a város a jelenleginél lényegesen kisebb kiterjedéssel létezik. Központja a történelmi központ, a Rákóczi és Széchenyi utcák fölött elhelyezkedő közintézményeket tartalmazó tömb, valamint az említett utcákra és a Szekszárdi-séd völgyére felfűződő polgári város. A település a központi rész irányába tehetősebb, jobb minőségű, intenzívebb beépítésű területet tartalmaz, kifelé haladva akár észak, akár dél, akár a Felsőváros irányába a központtól való távolság arányában az épületek minőségének, méretének csökkenése észlelhető, mely szinkronban van a népesség vagyoni szerinti rétegződésével. Harmonikus egységet mutat a városszerkezet minőségének, sűrűségének, beépítés magasságának strukturáltsága, az egyházi és állami közintézmények elhelyezkedésével, valamint a lakosság társadalmi rétegződésével. E városterület É-i határa a Felsővárosi, déli határa pedig az Alsóvárosi temető területe. Keletről a mai Holub József, Mészáros Lázár és Zrínyi Miklós utca vonaláig terjed, nyugati irányba pedig a mai területhasználatnak megfelelően beépítette Felsőváros területét a Szekszárdi-séd völgyét. A város területét ekkor már eléri a vasút építése, melynek nyomvonala, a vasútállomás területe, a város beépített területétől távolabb, tőle délre helyezkedik el.

A város építészeti arculatát meghatározza a történelmi központ, az egykori apátság helyén, illetve környezetében létrejött épületegyüttes, melynek napjainkra megmaradt fő elemei a templom, a plébánia és a megyeháza épülete. Ugyancsak e korából származik a központtól K-re a Széchenyi út mentén található régi kórház klasszicista épülete.

Belvárosi templom, késő barokk 1802-Plébánia épület 1775
1805

19. század 2. felében dinamikus fejlődésnek indul a város, megépül a vasút és a vasútállomás, a vasútállomást a városközponttal összekötő út (Szent István tér, Hunyadi út) mentén, továbbá az óváros központjában kiépülnek a megyei központokra jellemző intézményi infrastruktúra. A korábban É-D irányú tengelyre felfűzött városközpont kiegészül K-Ny irányú tengellyel, melynek eleme a Béla király tértől kiindulva a Garay tér, Szent István tér és a vasútállomásig vezető Hunyadi utca. Az új intézményrendszer a 19. század végén, 20. század elején épült eklektikus és szecessziós középületekben kap helyet, mely a késő barokk és klasszicista épületekkel együttesen alkotja a történelmi mag építészeti arculatát. E kor kiemelkedő középületei a Béla király téren a Városháza, a Takarékpénztár épülete és a Törvényszéki Palota. A Garay téren a polgári iskola és a szálló épülete, valamint velük szemben a német színház. A Szent István tér D-i fele, a 19. század közepén beépítetlen, mely területen felépül a város gimnáziuma, valamint a két világháború között a megyei önkormányzat hivatali épülete. Ugyancsak a Szent István téren, de annak az É-i felén a polgárváros egykori tömbjében elkészül a Zsinagóga, valamint a múzeum épülete. E fejlődési kornak ezen kívül még kiemelkedő középülete a kórház Széchenyi utca Ny-i oldalán kialakított új központi épülete, mely intézmény a későbbiekben nagy területet foglal el a város központjában. Középületek sorába tarozik e korból az Újváros városrészben felépített Kapisztrán téri templom.

Városháza szecessziós épülete 1904

Egykori Takarékpénztár eklektikus épülete, 1895

Törvényszéki épület eklektikus palotája 1892

Polgári Iskola

Szálló épülete

Német színház, 1913 szecesszió

Garay Gimnázium, 1897

Megyei Önkormányzat Hivatala,

Zsinagóga, 1897

Neoreneszánsz múzeum épülete, 1901

Kórház épülete,

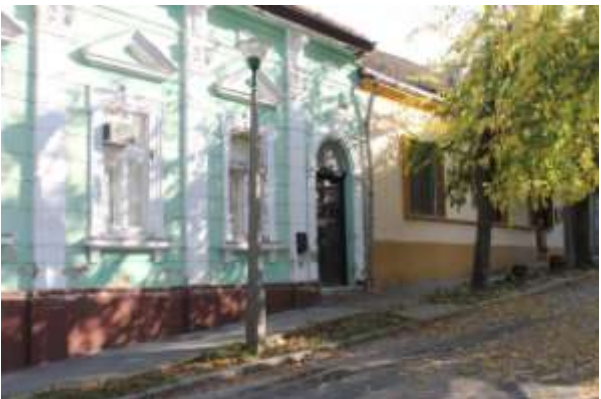

Újvárosi templom, neogótikus 1868

Ezek a középületek határozzák meg Szekszárd intézményi központjának arculatát. Az épületek külső megjelenése és környezetük rendezett.

Az intézményi központhoz polgári városrész kapcsolódik, melynek épületei a központi rész környezetében zártan, többnyire egy emelettel jöttek létre, kifelé haladva a központból az épületek fölszintessé válnak és zárt sorú összeépítésük fellazul, az összeépítés csak a kerítések elhelyezésével jön létre. A polgári kisváros hangulata, jellege a későbbi korok agresszív beavatkozása ellenére nagy területegységeken, különösen a város É-i részén, a Bottyánhegy városrészben, Újvárosban, valamint Felsővárosban, a történelmi központ környezetében lelhető fel. A kisvárosi arculat több épülettípust, karaktert foglal magába. A központ közvetlen környezetében gazdagon díszített eklektikus épületek ugyancsak díszes, villa jellegű épületek, kijebb pedig egyszerűbb díszítésű emeletes, vagy földszintes, kapualjakkal tagolt épületsor található.

A 20. század közepét megelőző építési korokból a jellemzően városias beépítés mellett Újváros, Felsőváros és Bottyánhegy területén a város külső részein megjelenik a falusias jellegű beépítés és utcakép, valamint a Kadarka, Táncsics utcákban a Bottyánhegy lábánál Szekszárdra egyedileg jellemző pincesorok építészeti emlékei. A falusias lakóház alföldi jellegű egytraktusos épített tornácos hosszépületet jelent, az épületek gazdagságuktól függően díszítés nélküliek, vagy eklektikus vakolatdíszekkel ellátottak.

A 2. világháborút követő időszak jelentős változásokat hozott a város életében, ezzel összefüggésben a város fejlődésében. A világháborúban megsemmisül a tehető városi polgárság jelentős része. Megüresednek, vagy új lakókkal népesülnek be a tehetősebb polgári lakóházak, a korábban többnyire zsidóság által lakott tömbök. A legjelentősebb változás az 1960-as évektől megindult radikális urbanizáció, melynek során a város a következő két évtized alatt léptéket váltott, lakossága megduplázódott. A korábbi évtizedekben kialakult intézményi központ és a Béla király tér környéki történelmi mag változatlan marad, de az azt körülvevő polgári város jelentős szakaszai átépülnek. Az átépítések során többszintes telepszerű beépítés jön létre, új városi struktúrát létrehozva a korábbiakhoz képest. A telepszerű lakóterületek nemcsak a korábban is beépített kisvárosias tömbök területén jönnek létre, a város jelentős mértékben terjeszkedik a szőlőhegyek irányába is. A lakóterületek jelentős bővülése, átépítése mellett kiegészül a város intézményi központja is. A Szent István tér É-i oldalán nagyszabású modern városközpont épül fel, melynek építészeti kiemelkedő és egységes szakasza a Liszt Ferenc tér Jurcsik Károly által tervezett épületegyüttese.

A modern városrészek telepszerű beépítései, különösen a domboldalra felhúzódtott lakóterületek kiváló táji és zöldterületi környezetbe helyezkednek el, ezen előnye mellett ezek a beépítések számtalan városépítészeti problémát vetnek fel, melyek főbb elemei a következők:

- a telepszerű beépítések a korábbi hagyományos utca- és tömbszerkezetes beépítésekhez nem kapcsolódnak, a korábbi utca- és térszerkezetet szétrombolják,
- a telepszerű beépítések építési korából adódóan az épületek rossz minőségűek, napjainkra leromlottak és a bennük található lakásszerkezet szűk spektruma miatt e területeken a lakosság szegregációja megkezdődött,
- a telepszerű lakóterületek népességének megkezdődött szegregációja révén az itt maradó kevésbé tehető lakosság az épületek minőségi megújítására csak korlátozottan képes,
- a hagyományos telekstruktúrájú városszerkezet helyett létrejött telepszerű beépítés a terület megújítását, átépítését és ezáltal a terület fejlődésének folytonosságát szinte lehetetlenné teszi,
- a telepszerű beépítés létrejöttkor a gazdasági körülményekből kifolyólag elmarad a gépkocsik elhelyezésének megoldása, melynek következtében az intenzív többszintes beépítés mellett megjelennek a területileg pazarló, városképet romboló garázssorok és azok közlekedési területei,
- a gépkocsi elhelyezés kevésbé jó megoldása az épületek földszintjének garázssorokká történő degradálódása, melyek a városközpont számos helyén városépítészeti elfogadhatatlan minőségű üzletsorokká alakultak át,
- a gazdasági válság, a városszéli nagy bevásárlóközpontok kialakulása a belváros kereskedelmi szerepét és erejét jelentős mértékben lecsökkentette, melynek következtében a lakótelepeken különösen a modern városközpontban létrejött kereskedelmi és szolgáltató épületek vagy épületrészek funkciójukban degradálódtak, alulhasznosítottak, fizikai állapotuk leromlott, mellyel együtt leromlott a városközpont érintett része.

Az előző problémákból következően a teleszerű modern beépítés során létrejött területek általában leromló, értéktelenedő városrészekké alakulnak át. A Szent István tér Ny-i oldalán létrejött modern városközpont kereskedelmi és szolgáltató épületeire e megüresedés, lepusztulás jellemző. E területen csak az intézményi épületek, az Agóra művelődési ház, a középmagas közigazgatási épület, valamint a közterületek, parkok tudtak megújulni.

A belvárosi teleszerű beépítésű lakóépületek földszintjén kialakult kereskedelmi és szolgáltató funkciók rossz minőségben, építészeti, városképileg alacsony színvonalon jöttek létre. Ezek megújítása - különösen abban az esetben ha ez egy nagy léptékű épület esetében egységenként eltérő módon jön létre - lehetetlen, alacsony minőségű utcaképet eredményez.

Az elmúlt időszak megújításai során jellemző volt, hogy az átalakítások nem tisztelik az épület építészeti stílusát, attól idegen, eklektikus, az eredeti épület építészeti ellenpontozó rátéteket hoznak létre, szétszakítva ezzel az épület egységességét, arculatát. Kiemelt problémát jelent e történetek között a garázsokként épült földszintek átalakítása, a garázsok helyén nyomorúságos üzletsorok kialakítása.

Az elmúlt időszak energetikai pályázatokkal összefüggő homlokzatmegújításai, az épületek hőszigetelése, nyílászáróinak cseréi némi változást, pozitív eredményeket mutatnak fel, ugyanakkor az épületek és környezetük számos hibái közül mindent nem képesek orvosolni. Nem újulnak meg ezen épületek körül a közterületek, nem oldódik meg a gépkocsi elhelyezés, az épület földszintjének egységes és minőségi kialakítása, a rátett, idegen építészeti elemek eltávolítása.

A teletszerű beépítés tényét, építészeti stílusát, modernitását elfogadva a közelmúltban történt olyan új beépítés, illetve felújítás, mely megmutatja, hogy e városrészek fejlesztésének útja az épületek modernizálása, élhetővé tétele és az egységes építészeti arculat megtartása szemben a közelmúlt nem illeszkedő posztmodern torzításaival. Ilyen épület együttes a belvárosban kis-Tescoként ismert bevásárlóközpont, a kórház sürgősségi épülete és az Agóra művelődési ház.

A teletszerű lakásépítés sajnálatos velejárójává vált, hogy a lakóházak építése során nem alakították ki a gépkocsi elhelyezéséhez szükséges garázsokat. A jogos szükségletek kielégítése a teletszerű beépítéseket követően később, garázssorok létrehozásával valósult meg, mely magántulajdonú épületek szinte kimozdíthatatlan helyzetben lévő sebeket ejtettek utcákon, területeken.

A garázssorok társasházakként működnek sok tulajdonossal, így azok megújítására, korszerűsítésére csak nagyon nehezen kerül sor, ugyanakkor ezek az építmények a környezetükben lévő városrészeket, utcákat degradálják, értéktelenné teszik és a fejlődésüket megakadályozzák.

A 60-as évektől megindult dinamikus városfejlődés telepszerű nagyvárosias beépítés mellett jelentős területeken hozott létre új családi házas beépítéseket. 1960-tól számolva az elmúlt 50 év során az új beépítések más-más "akcióterületeken" jöttek létre. E területeken a város tehetősebb népsége alakította ki az életterét és koronként alakított ki más-más arculatú városrészeket, melynek jellemzőit meghatározta az adott építési időszak műszaki és gazdasági színvonala, valamint az éppen divatos építészeti irányzat. Ezeknek a területeknek a beépítése, e korban épített családi házak többsége többnyire nem a meglévő városszerkezetbe épül be, létrejöttük új, az építési korra jellemző egységes területeket, utcatorokat hoz létre.

E folyamat első és talán a legnagyobb hatású korszaka a 60-as évektől kb. a 70-es évek közepéig terjedő időszak, melynek tipikus épülete a „sátortetős kockaház”. Ilyen nagyobb összefüggő terület jött létre az Újvárostól K-re, az úgynevezett Északi Kertváros kiépülésével, a Bottyánhegy K-i domboldalának beépítésével, Szőlőhegy É-i részén és Csatár városrészekben, Alsóváros K-i részén.

A későbbi építési korok az említetteknek megfelelően más-más területeken hagytak nyomot, hoztak létre egységes arculatot, városképet. A utolsó évtizedek családiházias építései többségükben Szőlőhegy városrészeire koncentráltak, mely időszak során Szőlőhegy D-i részén a tehetősebb népség által lakott elit családiházias városrész jött létre.

A családi házak építési korszakainak épülettípusaira alapvetően az adott kor divatirányzatai voltak hatással. Az épületek az ország bármely területén előfordulhatnak, nem hordoznak egyedi, a városra vagy a tájegységre jellemző építészeti elemeket. Nem jött létre egységesség,

sajátos építészeti arculat vagy utcakép, ellentétben a század 1. feléről ránk maradt építészettel, akár a falusias, akár a polgári, vagy városias utcaképekkel összehasonlítva.

A családi házas és teletszerű beépítések léptéke között Szekszárdon nagy mennyiségben és különböző korokban jöttek létre sorház jellegű társasházak. A legrégebbi ilyen beépítés Alsóváros DK-i szélén kialakult egykor talán munkáslakásoknak épített telep, mely napjainkra devalválódott és szlömösödött. E rossz példa ellenére számos sorházzal beépült terület található, főleg a domboldalakra felkúszott városrészekben.

Ennek az építési módnak velejárója a beépített terület egységessége, ugyanakkor miután ezek az épületek magántulajdonban vannak, a legtöbb esetben önálló telken lévő épületrészekben a változások ezt az egységet megbontják.

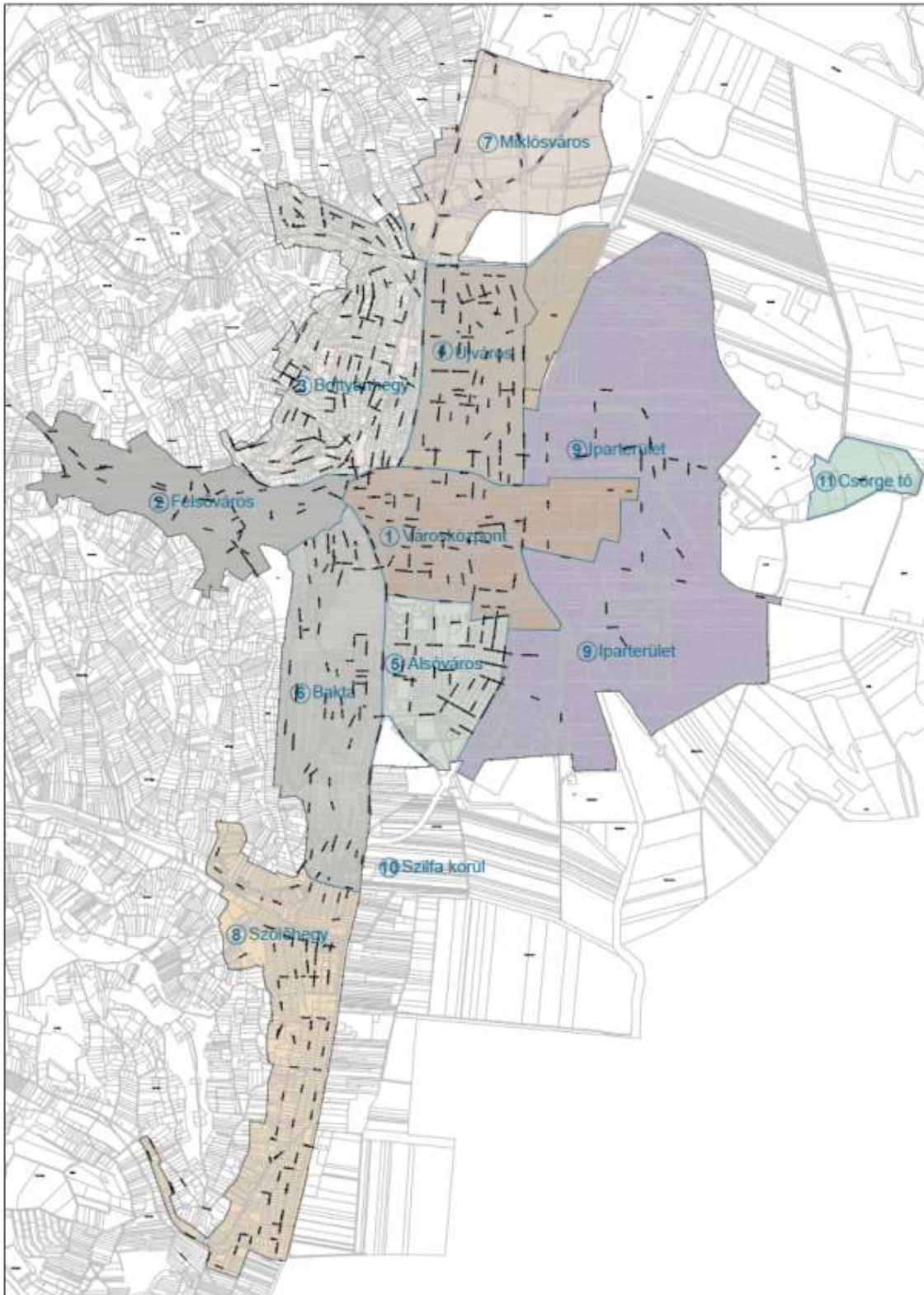
Az előzőekben említett, egy-egy korra jellemző egységesen beépülő lakóterületek kialakulása mellett szerencsére létezik a korábban már beépített területek megújulása, a korábban épült épületek átépítése, felújítása, vagy új épületek régiók közé illesztése. E folyamat szórványában, de megtalálható a 20. század 1. felében már kialakult lakóterületeken és a későbbi, elsősorban a „sátortetős kockaházakkal” beépített lakóterületeken is. Ez a folyamat kívánatos, hiszen a korábban beépített területek közel azonos korcsoportú népessége előregszik, fontos, hogy e területek élők maradjanak és következő generációk lakják be a már beépített területeket. Ennek a folyamatnak a rossz iránya, ha a generációváltás, tulajdonosváltás nem jár a terület, az épületek megújításával, szegény lakosság lakja be a korábbi épületeket és ennek következtében szlömösödés jön létre a területen. A folyamatnak jó iránya, ha az épületek megújulnak, cserélődnek. E folyamatnak városképi konfliktusa, hogy az új építés képes-e, akar-e illeszkedni a városrész meglévő arculatához. Jó és rossz példák egyaránt fellelhetők a város területén, cél, hogy a már beépített területek megújulásának folyamata felerősödjön. Kívánatos, hogy a település csökkenő számú lakónépessége mellett ne új területek épüljenek be, mellyel párhuzamosan a korábban beépített területek megüresednek, hanem a meglévők hasznosuljanak. Cél, hogy a lakóterületeken a fejlődés folytonos legyen.

1.14.6. Az épített környezet értékei

1.14.6.1. településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

1. ábra Szekszárd MJV városrészei

A város központja az időszámítás kezdetétől a mai Béla tér és környéke. E központi mag a mai Szekszárd észak-déli, és kelet-nyugati tengelyének metszéspontja, a városfejlődés e két tengely mentén alakult ki.

A központi hely ma is a város legjelentősebb intézményeit foglalja magában, a tér- és utcarendszer, a beépítés zártos, két-háromszintes karaktere, a védett épületek sokasága, funkciógazdagság jellemzi a Béla tér – Garay tér környékét. A központi mag funkciógazdag megújítása a város fejlődésének alappillére.

Szekszárd várostörténeti szempontból kialakult városrészei a következők:

1. Városközpont
2. Felsőváros
3. Bottyánhegy
4. Újváros
5. Alsóváros
6. Bakta
7. Miklós város
8. Szőlőhegy
9. Iparváros
10. Szilfa körül
11. Csörge tó
12. Palánk

Az 1980-as években új intézményi sűrűsödés alakult ki a Széchenyi utca – Szent István tér környezetében, erősítve a kelet-nyugati tengely szerepét.

1.14.6.2. régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

A város történelmi örökségei bizonyítják, hogy a település már a kelta és római időkben is létezett. Az M9-es gyorsforgalmi út Szent László hídhöz vezető szekszárd-tolna-mözsi szakaszán végzett feltárások során egy népvándorlás kori temetőre és településre, egy középkori falura, késő vaskori és őskori temetőkre és településrészletekre bukkantak a régészek. A feltárás akkor négy évig tartott.

Kiemelt régészeti lelőhely az alsóvárosi temető, melynek bővítését megelőzően az új kőkortól a római korig tartó időszakból került elő jelentős mennyiségű leletanyag.

Több mint ötven Árpád-kori sír került elő a Béla király téren a történelmi városközpontban. A sétáló utca felújításánál. A Vármegyháza előtti részen megnyitott kutatóárkokban újabb maradványai kerültek elő az építését tekintve a XV. század elejére keltezhető várfalnak. Mint arról a krónikák beszámolnak, Mátyás király (1458-1490) az ellene irányuló Vitéz János féle összeesküvés után elrendelte, hogy bontsák le az összesküvés vezetőjének szekszárdi várát.

1.14.6.3. védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

Szekszárd városának építészetére a barokk stílus a legjellemzőbb.

A barokk épületek többnyire könnyen felismerhetők sajátos stílusjegyeikről. A magyar barokk templomokat egy-két hagyma- vagy gúlasisakos torony díszíti. A barokk épületek gyakran megtört vonalú homlokzatát vakolatsávozás, erőteljes párkányok, óriáspilaszterek és oszlopok tagolják. Gyakran feltűnő elem a különleges formájú, kör, ovális vagy lant alakú ablak. A kapukat gazdagon faragott kődíszek és oszlopok vagy szoboralakok (például atlaszok veszik közre, amelyek általában kő- vagy vasrácsos erkélyt tartanak. Az épületek homlokzatát határozott főpárkány zárja le, felette tört vonalú, címerrel, órával vagy szobrokkal díszített oromzat emelkedik. A tető jellemzően manzárdtető, gyakori elem a kupola vagy az óratorony. A barokkra jellemzőek a színes homlokzatok: a skála a mélyvöröstől a sárgán át a szürkéig és a kékig terjed. A belső tereket freskók, szekkkók, stukkók és fából készült burkolatok kialakításával díszítették.

A város ebben a stílusban épült épületei közül kiemelkedők:

- Római Katolikus Plébániatemplom (Krisztus Mennybemenetele)
- Szentháromság-oszlop
- Római Katolikus Plébánia
- Kórházi Kápolna
- Kamarás-ház
- Római Katolikus kálvária, kápolna
- Tisztartói ház
- Augusz-ház (Széchenyi utca 41.)
- Kőcímer

Több épületre jellemzők a klasszicista, neoklasszicista stílusjegyek, az épületek általában kevés, egyszerű mértani elemből állnak, ilyen a hasáb, a kocka, a henger, a félhenger és a félgömb. A homlokzatokra az egységes, nyugodt, horizontális tagolás a jellemző, ablaksorokkal, ismétlődő motívumokkal. A reprezentativitást a kiemelt középrizalit fejezi ki, amely a legtöbbször előcsarnokszerű, oszlopos, háromszögű oromzattal vagy erkéllyel van koronázva.

- Megyeháza
- Ferenc kórház
- Krehmüller-ház
- Nedelkovics tanya
- Fogadó (Órffy-ház)
- Táncos Nagyvendéglő
- Augusz-ház (Széchenyi utca 38.)

A városban még népi műemlék épületek találhatók, ilyenek a présházak és a tanyák.

A helyileg védett épületek, építmények és értékek körét és az ezzel kapcsolatos rendelkezéseket az épített értékek helyi védelméről szóló 8/2004.évi (III.1.) számú önkormányzati rendelet határozza meg. Ebben 105 helyileg védett érték szerepel.

1.14.6.4. világörökségi és világörökségi várományos terület

Alisca a limes mentén

Az Ócsénytől kissé északra, a volt Szigethpuszta területén, a Bába-patak déli partján fekvő római erődítményről Wosinszky Mór számolt be először. Az ide vezető római út Szekszárd északi részén lévő temetőnél ágazik ki a limesútból. Az akkor még mocsaras területre vezető út alá töltést építettek, ami még ma is megfigyelhető és a köznyelv Ördögvetetésnek nevezi. Régészeti kutatás mindmáig nem volt az erőd területén vagy környékén, egyedül az újabb terepbejárási adatok, valamint légifelvételek értékelése hozott újat. Az erőd nagysága az aránylag jól kirajzolódó körvonalak ellenére sem határozható meg pontosan, mivel mind keleten, mind pedig délen nem tekinthetők biztosnak a felvételeken látható jelek. Hossza mintegy 200-250 m, szélessége 160 m.

Az erődöt körülvevő árok szélessége a rá utaló sötét sáv szélessége alapján kb. 30 m, ami vagy kettős árokra, vagy pedig a IV. századi átépítés során a faltól távolabb vont árokra vall. Az erőd körvonala a nyugati és az északi oldalon még ma is markánsan kirajzolódik a terepen. Mindkét oldalon többméteres szintkülönbséggel emelkedik ki az erőd tömbje a környezetből, míg a másik két oldalon észrevétlenül belesimul környezetébe.

1976 nyarán a helyi termelőszövetkezet a múzeum tudta és beleegyezése nélkül egy emésztőaknákat mélyített a római erőd keleti részén a vallum vonalába. A kiásott akna falában 2-3 m vastagságban mutatkoznak római rétegek. Az erőd területéről és környékéről rendszeresen kerülnek elő római régiségek.

1972-ben jött létre az UNESCO Világörökség Egyezménye, melyhez hazánk 1985-ben csatlakozott. A tagországok javasolhatják egyetemes értékű javaik világörökségi felvételét. Belépésünk óta nyolc magyarországi helyszín került fel a világörökségi listára. A világon jelenleg összesen 830 helyszín élvezi a világörökségi védelmet. Ezekből 33 a veszélyeztetett kategóriába került az évek során, ami azzal járhat, hogy a helyszínt törlik a listáról. Ez minden állam számára presztízskérdés.

A védettséggel járó kedvező jogi helyzet és a megnyíló fejlesztési források jelentősen segítették a helyszínek védelmét és idegenforgalmi hasznosítását. Hazánkban a Világörökség Magyar Nemzeti Bizottsága dönt arról, hogy a hozzá beérkezett javaslatok alapján mely helyszíneket tartja esélyesnek és érdemesnek a Világörökségi Listára történő valamikori felvételre. A megfelelőnek talált helyszínek a Magyar Várományosi Listán szerepelnek. Itt található 2003 óta (kulturális kategóriában) egy nemzetközi sorozatjelölés részeként „A római limes magyarországi szakasza”.

1.14.6.5. műemlék, műemlék együttes

Szekszárd régebbi épületei közül néhány, a barokk, a többi inkább a XIX szd. építészeti irányzataihoz jellemzően tartozik. Klasszicizáló épületek mellett néhány eklektikus, romantikus, és szecessziós jegyekkel díszített épület található. Az utóbbi 50 évben a 'modern' városrendezési törekvésnek megfelelően eltűntek házak a városközpontba, és frekvenciált helyeken kerültek bontásra ma már értékesnek tartott épületek (iskola a Béla téren, selyemgyár a mai Művelődési Ház helyén.) A városban copf, barokk, klasszicista és szecessziós stílusú műemlékek mellett jelentős népi műemlék is található. A védett épületek nagy része a fent említett korokból való és a városközpontban fekszik. Kivételt képeznek a népi emlékek, melyek inkább a domboldalak lábainál húzódó présházak.

1. Augusz-ház : Széchenyi u. 36, 38, 40.
2. Babits Mihály Emlékház : Babits Mihály u. 13.
3. Balassa János Megyei Közkórház : Ferenc Kórház, Béri Balogh Ádám u. 4.
4. Bárányfok – Gemenci kirándulóközpont : Külterület
5. Belremete : R. k. kálvária-kápolna és stációk, Kápolna tér
6. Bogár-tanya : Szőlőhegy u. 52–54.
7. Előhegy : Nedekovics-tanya, Cserfa u.
8. Ferenc Kórház : Béri Balogh Ádám u. 4.
9. Fogadó : Dózsa György u. 9.
10. Garay János Ének-zenei Általános Iskola : Garay tér 9.
11. Garay Szálló : Szegzárd Szálló, Széchenyi u. 29–31.
12. Gemenci kirándulóközpont : Külterület
13. Iskola : Garay tér 9.
14. Kálvária-kápolna és stációk : R. k. kálvária-kápolna, Kápolna tér
15. Kápolna : R. k. kálvária-kápolna és stációk, Kápolna tér
16. Kamarás-ház : Kadarka u. 16.
17. Kiállítási Pavilon : Milleniumi Pavilon, Bárányfok – Gemenci kirándulóközpont, külterület
18. Kórházi kápolna : Szent János és Pál kápolna, Béri Balogh Ádám u. 2.
19. Kőcímer : Szent István tér 26.
20. Krehmüller-ház : Bezerédj István u. 1.
21. Liszt Ferenc Zeneiskola : Augusz-ház, Széchenyi u. 36, 38, 40.
22. Megyeháza : Béla király tér 1.;
23. Kőcímer, Szent István tér 26.

24. Megyei Múzeum : Szent István tér 26.
25. Milleniumi Pavilon : Bárányfok – Gemenci kirándulóközpont, külterület
26. Múzeum : Szent István tér 26.
27. Művészetek Háza : Zsinagóga, Szent István tér 28.
28. Nagyvendéglő : Táncos Nagyvendéglő, Széchenyi u. 25.
29. Nedelkovics-tanya : Cserfa u.
30. Órffy-ház : Dózsa György u. 9.
31. R. k. plébániaház, Béla király tér 9.
32. Plébániatemplom : R. k. plébániatemplom, Béla király tér
33. Présházak : Béri Balogh Ádám u. 91/a; Béri Balogh Ádám u. 91/b; Béri Balogh Ádám u. 91/c; Béri Balogh Ádám u. 92.; Béri Balogh Ádám u. 92/a; Béri Balogh Ádám u. 93.; Cserfa u.
34. Rk. kálvária-kápolna és stációk : Kápolna tér
35. Rk. plébániaház : Béla király tér 9.
36. Rk. plébániatemplom : Béla király tér
37. Szegszárd (Garay) Szálló : Széchenyi u. 29–31.
38. Szentháromság-oszlop : Béla király tér
39. Szent János és Pál kápolna : Béri Balogh Ádám u. 2.
40. Táncos Nagyvendéglő : Széchenyi u. 25.
41. Tanya : Csatári u.;
42. Nedelkovics-tanya, Cserfa u.;
43. Bogár-tanya, Szőlőhegy u. 52–54.
44. Templom : R. k. plébániatemplom, Béla király tér
45. Templomrom : Megyeháza, Béla király tér 1.
46. Tisztartói ház : Széchenyi u. 23.
47. Városháza : Béla király tér 8.
48. Wosinsky Mór Megyei Múzeum : Szent István tér 26.
49. Zsinagóga : Szent István tér 28.

Forrás:KÖH (www.koh.hu)

1.14.6.6. műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely

A Szekszárdi Önkormányzat 8/2004.(III.1) rendelete értelmében a jogszabály alapján védetté nyilvánított területen területet felhasználni, építési munkát engedélyezni és végezni a védett érték figyelembevételével és a védetté nyilvánító rendelkezés szerint szabad.

Városképi jelentőségű és természeti értékeket képviselő, fokozottan védendő közparkok, intézmény kertek, fasorok:

1. Kálvária – Kápolna tér
2. Kálvária hegy
3. Béla tér – Garay tér – Szent István tér
4. Prometheus park
5. Kálvintéri templomkert
6. Izraelita temető
7. Megyei kórház kertje
8. Rákóczi – Hunyadi – Bezerédj utcák fasorai

Szekszárd térségében a helyi védelemre érdemes természetvédelmi területek és egyedi helyi értékek felmérése sajnos az elmúlt években nem történt meg. Az egyetlen helyi védett terület, a Sötét-völgyi-erdő Természetvédelmi Terület védeltségének fenntartásáról az önkormányzat (41/2007.(XII.5.) Önkormányzati rendelet) helyi rendeletben rendelkezett, ezzel biztosítva a terület további védelmét.

1.14.6.7. műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet

Alisca táborának pontos azonosítása egészen az utóbbi időkig bizonytalan volt. Korábban a kutatók az erődöt Szekszárd területén, a Kálvária-hegy oldalában valószínűsítették. Ez a későbbiekben nem állta meg a helyét, de az ide vezető római út Szekszárd északi részén lévő temetőnél ágazik ki a limesútból. Az akkor még mocsaras területre vezető út alá töltést építettek, ami még ma is megfigyelhető és a köznyelv Ördögvetetésnek nevezi. Régészeti kutatás mindmáig nem volt az erőd területén vagy környékén, egyedül újabb terepbejárás adatok, valamint légifelvételek értékelése hozott újat. Az erőd nagysága az aránylag jól kirajzolódó körvonalak ellenére sem határozható meg pontosan, mivel mind keleten, mind pedig délen nem tekinthetők biztosnak a felvételeken látható jelek. Hossza mintegy 200-250 m, szélessége 160 m.

Az erődöt körülvevő árok szélessége a rá utaló sötét sáv szélessége alapján kb. 30 m, ami vagy kettős árokra, vagy pedig a IV. századi átépítés során a faltól távolabb vont árokra vall. Az erőd körvonala a nyugati és az északi oldalon még ma is markánsan kirajzolódik a terepen. Mindkét oldalon többméteres szintkülönbséggel emelkedik ki az erőd tömbje a környezetből, míg a másik két oldalon észrevétlenül belesimul környezetébe.

1976 nyarán a helyi termelőszövetkezet a múzeum tudta és beleegyezése nélkül egy emésztőaknát mélyített a római erőd keleti részén a vallum vonalába. A kiásott akna falában 2-3 m vastagságban mutatkoznak római rétegek. Az erőd területéről és környékéről rendszeresen kerülnek elő római régiségek.

1.14.6.8. nemzeti emlékhely

A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény meghatározása szerint nemzeti emlékhely a nemzet történelmében meghatározó jelentőséggel bíró helyszín, amely a magyar, illetve a magyar és az ország területén élő nemzetiségek összetartozását erősítő és identitásképző jellegénél fogva a nemzet önképében kiemelkedő fontossággal bír, továbbá amely országos jelentőségű állami megemlékezés színhelye lehet, és amelyet az Országgyűlés törvénnyel nemzeti emlékhellyé nyilvánít. Szekszárd területén jelenleg nincs a törvény által nemzeti emlékhelynek nyilvánított terület, vagy emlékmű.

1.14.6.9. helyi védelem

Szekszárd helyi védelem alatt álló épületei:

1. Volt török fürdő, Fürdőház utca 16., hrsz, 739
2. lakóház, Kálvin tér 10., hrsz, 1451
3. lakóház, Babits M u. 15., hrsz, 1498
4. lakóház, volt iskola, Babits M u. 17., hrsz, 1496
5. lakóház, Kálvin tér 7., hrsz, 1469

6. lakóház, Kálvin tér 10., hrsz, 1451
7. lelkészi hivatal, Kálvin tér 12-14., hrsz, 1452
8. lakóház, Kálvin tér 18., hrsz, 1452
9. iskola, Kálvin tér 19., hrsz, 1461
10. lakóház, Kálvin tér 23., hrsz, 1460
11. lakóház, Bethlen G u. 1., hrsz, 1236
12. lakóház, Bocskai u. 16., hrsz, 451
13. lakóház, Bocskai u. 35., hrsz, 481
14. lakóház, Remete u. 2., hrsz, 1320
15. lakóház, Remete u. 7., hrsz, 1285
16. lakóház, Remete u. 11., hrsz, 1283
17. lakóház, Remete u. 12., hrsz, 1335
18. lakóház, Remete u. 14., hrsz, 1336
19. lakóház, Remete u. 44., hrsz, 1109
20. bolt, lakás, volt Fischhof ház, Béla tér 7., hrsz, 1635
21. lakóház, Bartina u. 2., hrsz, 1633
22. emeletes lakóház, Bartina u. 3., hrsz, 1737
23. lakóház, Bartina u. 4., hrsz, 1632
24. lakóház, Bartina u. 5., hrsz, 1732
25. lakóház, Bartina u. 21., hrsz, 1543
26. lakóház, Bartina u. 30., hrsz, 1613
27. lakóház, Bartina u. 50., hrsz, 1591
28. lakóház, Bartina u. 59/b., hrsz, 1427
29. tanya, Rákóczi u., hrsz, 3711 1/2
30. tanya (Mészöly), Külterület, hrsz, 5074 1/2

Helyi védettségre kijelölt épületek:

1. Újvárosi templom
2. Kálvin téri református templom
3. Garay gimnázium
4. OTP sarokház
5. Jurcsik Károly által tervezett együttes (5 épület)

Helyi védettség alatt álló területek:

1. Kápolna tér és környéke
2. Bartina u. – Babits u.
3. Fürdőház térsége
4. Bocskai u. –Bethlen u pincesor
5. Református templom és környéke
6. Pázmány tér É-i és D-i térfala Rákóczi u. 2-42. és 11-77.
7. Pince téri présház együttes
8. Istifán gödre tanya együttes
9. Csatár utcai pince együttes

Forrás:HÉSZ

1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái

Szekszárd É-D irányban elhúzódnó, lakóterületeivel a domboldalon, gazdasági területeivel a völgyben elhelyezkedő városszerkezettel rendelkezik, melynek sajátossága, hogy az a domboldal aljában elhelyezkedő É-D irányú főút, a Széchenyi és Rákóczi utcákra szerveződik. A K-i elkerülő út megépítése ellenére a város alapstruktúrája nem változott és nem változtatható meg, É-D irányú közlekedése az egyes utakon megosztva működtethető. A Rákóczi és Széchenyi utcák forgalma csak kismértékben csökkenthető.

A városszerkezet harmonikus fejlődése a 20. század 2. felében megszakad, a város robbanásszerű növekedése a korábbi klasszikusnak tekinthető városstruktúrát felborította és a hirtelen növekedés során a kisvárosias szerkezetbe, a domboldalak falusias beépítései és a pincesorok közé nagyvárosi telepszerű beépítések ékelődtek be. Konfliktust jelent az intenzív beépítésű modern városrészek közterületi struktúrájának, a korábbról megmaradt telekstruktúrájának és eltérő telekhasználatnak a kapcsolata. Helyrehozhatatlan konfliktust jelent a városias, zárt térfalakat létrehozó beépítés és a telepszerű beépítés közvetlen kapcsolata a megbontott térfalak vonatkozásában.

Az intenzív nagyvárosias beépítés nem számolt a motorizáció erősödésével, melynek következtében a telepszerű beépítések környezetében a falszerűen megjelenő, sok esetben rossz műszaki állapotú garázssorok számtalan utcát, közterületet degradáltak le. Megújításuk problémát jelent a telek- és tulajdonosi struktúrából következően. Hosszútávon e garázssorok további szlömösödése prognosztizálható, tovább rontva a városias környezetet.

A telepszerű beépítések többszintes épületeinek földszintje – leszámítva néhány, a központban ilyen céllal létrehozott épületet – építészetileg alulértékelt. Jól működő kereskedelmi és szolgáltatási funkciók esetén sem képes minőségi közterületi kapcsolatot, utcaképet kialakítani, az épületek e célra alkalmatlan struktúrája miatt. Degradálják e területet a földszinti garázssorok, a garázsok között az azokból kialakuló üzletek.

Konfliktust jelent a városban az egyes városrészek, a különböző korban beépült, építés korában egységes területek megújulásában a folytonosság hiánya. A területeken nincs folytonos megújulás, melynek következtében a közel azonos korcsoportú népesség előregszik, majd a terület szlömösödik. E folyamat következtében elhelyezkedésében és épített örökségében értékes területek mennek tönkre, lesznek alulhasználtak.

Az előző konfliktus részeként, de kiemelt problémát jelent a 20. század 2. felében 30-50 éve létrejött intenzív telepszerű beépítések megújítása. E területek és épületek hathatós megújulásának akadályai az épületek lakásszerkezete és rossz műszaki állapota, valamint ezek következtében és a megújulás hiányában létrejövő népességi szegregáció. E területek és épületek további szlömösödése a bennük élő népesség további szegregációja nemcsak ezekben az épületekben és közvetlen környezetében, hanem a városközpontban is problémát fog jelenteni, hiszen ezek a beépítések jelentős részben a központban helyezkednek el.

Konfliktust jelent a városrészek közterületeinek, ezen belül kiemelten a modern városrészek közterületeinek lepusztulása, mely állapot az egyébként is veszélyeztetett folytonos megújulással nem rendelkező területek degradálódását erősíti.

Korábban kialakult városrészek megújulása esetében városképi konfliktust jelent az építészeti illeszkedés szándékának hiánya, megvalósulásának minősége. E problémától talán a műemléki városközpont mentes. A modern városrészek, lakótelepek épületeinél a szórványban előforduló rátét hozzáépítések, portál kialakítások az épületek eredeti szellemiségét ellenpontoszó rossz minőségű építészeti megoldások, melyek e területek egységességét, rendjét bontották meg. A városképi illeszkedés konfliktusa fellelhető a 20. század 1. feléből ránk maradt kisvárosias és falusi beépítések, átalakítások esetében és fellelhető a 20. század 2. felében a különböző korok és stílusok szerint létrejött kertvárosias lakóterületeken.

A városban, mint általában a legtöbb településen megvalósul a lakosság egzisztenciális szintjének megfelelő szegregáció. E folyamat településfejlődési konfliktusa, hogy városszerkezeti nagy értékes belső területek, történelmi vagy modern városrészek egyaránt e szegregáció áldozatává válnak és a megújulás folytonossága helyett további szlömösödés lesz rájuk jellemző.

Az említett szegregációnak kiemelten konfliktusos módozata, hogy a város szegény és többségében cigány nemzetiségű lakossága jellemzően egy területre koncentrálnak és itt a szlömösödés folyamatához a gettósodás társul.

A szegregáció folyamatának másik konfliktusos területe, hogy a város belterületéhez közvetlenül kapcsolódó szőlőterületeken, zártkerteken az egzisztenciális okokból kifolyólag a város területéről kiszorult szegény népesség a zártkerti gazdasági épületeket lakja be, átalakítva e területek táji építészeti kultúráját, valamint megnehezítve az irányukba történő közellátást.

Gazdasági folyamatokból adódó városépítészeti konfliktus, hogy az új és nagyléptékű bevásárló központok létrejöttével a belvárosi kiskereskedelem és szolgáltatás leértékelődött, az általuk korábban létrehozott és belakott kereskedelmi és szolgáltató városközpont kiüresedett. Ennek a konfliktusnak kiemelten károsult területe a Széchenyi utcától K-re kialakított modern városközpont.

Területfelhasználás problémájaként kell említeni azt a problémát, mely a város történelmi központjában, a Béla király tér központjában kialakult. A város épületeiben és térburkolataiban egyaránt megújult méltán dicsérhető területe, mely tér környezetében szinte kizárólag közigazgatási és egyházi intézmények – templom, plébánia, városháza, törvényszéki épületek, volt takarékpénztár épülete és az alulhasznosított klasszicista megyeháza épülete – helyezkednek el. A terület kizárólagos intézményi hasznosítása miatt, ellentétben a tőle D-re elhelyezkedő városrészekkel kiüresedett, élettelen. Hiányzik e területen a vendéglátás nagyobb arányú megjelenése, mely a forgalom vonzásával a város legszebb területét élettelibbé tenné. E probléma megoldásában segítséget fog jelenteni a közvetlen környezetében megújuló, építés alatt álló új piac forgalmi vonzása.

1.15. Közlekedés

1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok

2011-ben Szekszárdon a kiépített út és köztér hossza 134,7 km, területe 727.700 m², ehhez kapcsolódik 6,7 km állami közúthálózat, melynek területe 64.700 m². A kiépítetlen önkormányzati utak hossza 96,8 km.

A város főúthálózatba való kapcsolódását az M6-os autópálya valamint a 6.számú főút biztosítja. Az M6-os autópálya Budapestet köti össze az ország déli felével. Jelenleg az ország határától kb. 20 km-re Bólynál ér véget. Végcélja a horvát-magyar határ.

Az autópályának a városnál négy lehajtója van: a Tolnai, az M9-es, Szekszárd keleti és Szekszárd déli lehajtó. A tervezett M9-es autópálya egy rövid szakasza -20,6 km- egyik oldala készült el, mely összeköti a 6-os utat az 51-es főúttal és magában foglalja a Szent László hidat, mely kapcsolatot létesít Szekszárd és a Duna-Tisza köze között.

Az alsóbbrendű úthálózatban Szekszárd csomóponti szerepet tölt be. Közeléből indul Székesfehérvár felé a 63-as főút, Tamási felé a 65-ös főút, Mohács felé az 56-os főút.

A város közúti úthálózatát a környező települések felé irányuló sugaras utak alkotják. Ezeket egészítik ki a városi hálózat forgalmi- és gyűjtőutjai.

1.15.2. Közúti közlekedés

2011-ben Szekszárdon 2,88 állandó lakosra jut egy személygépkocsi. A személygépkocsik száma 10 év alatt majdnem 10%-al nőtt. A motorkerékpárok száma folyamatosan nő, ennek ellenére csak kb. 54 lakosra jut egy. Az autóbuszok és a teherszállító gépjárművek száma is csökkenő tendenciát mutat.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Személygépkocsik száma	12 293	12 262	12 320	12 454	12 252	12 083	11 913
Motorkerékpárok száma	593	617	615	648	628	620	639
Autóbuszok száma	283	280	291	281	283	275	270
Tehergépkocsik száma	1 894	1 924	1 953	1 930	1 961	1 952	1 920
Vontatók száma	118	138	140	148	150	131	136

Forrás: KSH Területi adatbázis

A személygépkocsik közel $\frac{3}{4}$ -e benzinüzemű a többi diesel. Az alternatív energiát felhasználó gépjárművek száma a többihez képest elenyésző, bár számuk az utóbbi évben 229%-al azaz 22 db.-al nőtt.

1.15.3. Közösségi közlekedés

Szekszárdon egy személygépjárműre 2,88 lakos jut, ez a szám alacsonyabb az országos átlagnál, ami 3,35 fő. A városban nagy a személygépjármű forgalom. Ennek egyik oka a tömegközlekedés alacsony színvonala, másik a közúti közlekedés infrastruktúrájának folyamatos javulása.

Egy város életének és megfelelő működésének fontos mutatója a tömegközlekedés és az egyéni közlekedés aránya. A tömegközlekedés arányának növeléséhez hosszú távú közlekedésfejlesztési koncepció kidolgozására lenne szükség. Aktualizálni kell a helyi közlekedést annak érdekében, hogy minél többen vegyék igénybe, és igazodjon a megváltozott feltételekhez. Kiemelten fontos szempont, hogy a rendszer átalakítása, átszervezése a munkahelyek megközelíthetőségét (különösen az ipari területen és az Ipari Park területén) maximálisan figyelembe vegye.

1.15.3.1. Közúti közösségi közlekedés

A városi tömegközlekedést a Gemenc Volán Zrt. bonyolítja 25 vonalon. Ezt a feladatot a cég 18 db autóbusszal hajtja végre. 2008-ban indult meg a helyi közösségi közlekedés átszervezése, ennek célja az utasszám csökkenés megállítása volt. A várakozás nem teljesült, az utasszám évről-évre csökken.

Utazási igazolvány fajta	Eladott igazolványok száma		
	2 011	2 012	változás %-ban
Menetjegy	389 104	377 494	97
Összvonalas bérlet	10 250	10 658	104
Tanuló-nyugdíjas bérlet	26 064	24 234	93

Forrás: Gemenc Volán Zrt.

Ennek alapvetően demográfiai oka van. Az iskolai tanulmányaikat megkezdő 6-7 éves korosztály létszáma évről-évre egyre kisebb, a nyugdíjba vonulók száma sem nő ugrásszerűen a szigorodó feltételek miatt. Kedvező jelenség, hogy az összvonalas bérletek 4%-os forgalomnövekedése 408 db-bal több bérletvásárlást jelent.

A számított utasszám 2012-ben 4.058 ezer fő, ami a 2011. évi 4.204 ezer főnél 3,5%-al, 146 ezer fővel alacsonyabb.

A 2012. március 1-jétől végrehajtott viteldíjemelés hatására a bevétel emelkedett az előző évhez képest magasabb a normatív támogatás összege is, de a tevékenység ennek ellenére veszteséget termelt. A 2012. évi veszteség összege 25.415.000 Ft volt.

1.15.3.2. Kötőtpályás közlekedés

A város közúti elérhetőség szempontjából jó elhelyezkedésű, de hátránya, hogy ezen a fontos térszerkezeti vonalon nem épült ki nagykapacitású vasútvonal.

Ezért a vasút Szekszárd életében elenyésző szerepet játszik, részben a csomóponti szerep hiánya, részben az eljutás feltételeinek nem megfelelő versenyképessége miatt. A vasút város életébe való jobb bekapcsolása érdekében az Önkormányzat az alábbi terveket vette fel a 2012-2020 közlekedési koncepciójába:

1. Szekszárd – Budapest gyorsvasút hálózat kiépítése.
2. Baja – Sárbogárdi szakasz villamosítása.
3. Gemenci kisvasút behozatala a vasútállomásra.
4. Utas tájékoztató rendszer fejlesztése a vasútállomáson.
5. Vasútállomás fejlesztése, átépítése.

1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés

A város különböző tereinek könnyű gyalogos és kerékpáros elérhetősége érdekében igyekezni kell a gépjármű közlekedést csökkenteni. A fejlesztések legfontosabb feladata a belváros forgalmi terhelésének, zsúfoltságának mérséklése, a város elérhetőségének valamint a parkolási helyzetének javítása, a település közlekedési úthálózatának korszerűsítése, a településen átmenő forgalom csökkentése, a helyi tömegközlekedés fejlesztése.

Prioritás, hogy növekedjen a környezetbarát kerékpáros közlekedés aránya Szekszárdon, ezért fontos a kerékpárút-hálózat fejlesztése, bővítése. Ennek eredményeként rövid időn belül két keréken, biztonságosan lehet majd eljutni a város déli kapujától az északiig, illetve a szabadidős kerékpározás feltételeit megteremtve egészen a palánki hídig

Jelenleg Szekszárdon 7,2 km kerékpárút (helyenként közös gyalog- és kerékpárút) hossza.

A fejlesztési tervek szerint a Kórház és a Tejipar közötti kerékpárút a Szekszárdon már meglévő szakaszok folytatásaként, azokat összekötve épül meg. A most épülő szakasz hossza 2,658 km, melyből az elválasztás nélküli gyalog- és kerékpárút 1,593 km, az elválasztott kerékpárút 899 m, míg a kétoldali elválasztott kerékpárút 166 m. Az átlagos szélessége 2,00 és 3,10 m között változik.

1.15.5. Parkolás

Szekszárd évről évre egyre nehezebben birkózik meg a növekvő számú gépjárműpark befogadásával. A parkolás – különösen a belvárosi övezetben – mostanára mindennapos gondot jelent. Ezen enyhíthet a Prométheusz-park alá tervezett mélyparkoló megépítése. A tervezési fázisba lépett projekt megvalósulásával több, mint kétszáz gépjármű elhelyezésére nyílik lehetőség, ráadásul a 160 lakásos és a Babits Mihály Művelődési Ház közötti területet is megújulva, megszépülve „kaphatják vissza” a szekszárdiak. Bővíteni kell a meglévő parkolóhelyek számát is a Bezerédj tömbbelsőben. A Kiskorzón meglévő mélygarázs kihasználtságát növelni kell.

1.16. Közművesítés

1.16.1. Víziközművek

1.16.1.1. vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz, termálvíz hasznosítás)

A településen a közműves vízellátás megoldott. Szekszárd város közüzemi vízellátásának biztosítását, a közegészségügyi előírásoknak és szabványoknak megfelelő, a lakossági és közüzemek igényét kielégítő ivóvíz szolgáltatását a Sió-parti vízbázisról 10 db sekélymélységű kút biztosítja. A kutakból kitermelt víz vas-, mangántalanítás tisztítási technológia után kerül a fogyasztókhoz. A kutak veszélyeztetettek, mivel közelében a Lőtéri vízbázis területén klórozott szénhidrogénnel szennyezett talajvíz kármentesítése folyik, továbbá a város a 27/2004. (XII.) KvVM rendelet szerint sérülékeny vízbázison fekszik.

A 27/2004. (XII.25.) KvVM rendelet szerint a város közigazgatási területe felszín alatti víz szempontjából fokozottan érzékeny, valamint a 27/2006. Korm.rendelet szerint nitrátérzékeny, az ivóvíz bázis pedig kimutatottan szennyezett.

Szekszárd Megyei Jogú Önkormányzata a KEOP-1.3.0/B.1F-2008-0001 azonosító jelű „Szekszárd MJV hosszú távon egészséges ivóvízzel való ellátása” címmel támogatást nyert, mely során a bogyiszlói vízbázistól 20,8 kilométeres vezetéken érkezik majd a víz Szekszárdra, és 6-8 kutat építenek ki, amelyek egyenként képesek naponta 1500 köbméter ivóvizet termelni, a víz 62-64 százaléka származik majd a Dunából.

Időszak	Az ivóvízvezeték-hálózat (főnyomó + elosztóvezeték) bekötővezetékek nélkül, hossza, XII. 31-én (km)	Az ivóvízvezeték-hálózathoz bekapcsolt lakások száma, összesen, XII. 31-én (db)	Szolgáltatott víz összesen (1000 m ³)	Háztartásoknak szolgáltatott ivóvíz mennyisége (1000 m ³)
2007. év	196,2	14387	1737	1200,5
2008. év	197,2	14468	1653,5	1091,5
2009. év	197,2	14496	1763	1177,2
2010. év	197,2	14436	1521,6	1083,4
2011. év	199,3	14495	1545,2	1107,4

A Szekszárd város szennyvízkezelésének üzemeltetését a Szekszárdi Víz- és Csatornamű Kft. végzi. A Kft-t Szekszárd Megyei Jogú Önkormányzata – mint az üzemeltetett létesítmények tulajdonosa – üzemeltetési szerződésben bízta meg az üzemeltetéssel.

Időszak	A közüemi szennyvízgyűjtő-hálózat (közcsatornahálózat) hossza (km)	Az év folyamán újonnan fektetett közüemi szennyvízgyűjtő-hálózat (közcsatornahálózat) hossza (km)	Felszín alatti zárt csapadék csatorna hossza (km)	A közüemi szennyvízgyűjtő-hálózatba (közcsatornahálózatba) bekapcsolt lakások száma (db)	Az év folyamán a közüemi szennyvízgyűjtő-hálózatba (közcsatornahálózatba) bekapcsolt lakások száma (db)	Háztartásokból a közüemi szennyvízgyűjtő-hálózatban (közcsatornahálózatban) elvezetett szennyvíz mennyisége (1000 m ³)
2000. év	104,5	0,2	83	12668	121	1112,5
2001. év	105,2	0,7		12720	56	1081
2002. év	106,2	1		12824	104	1061,2
2003. év	107,1	0,9		12913	89	1080,2
2004. év	108,1	1		12995	82	1081,2
2005. év	103			13056	61	1095
2006. év	103,5			13100	89	918
2007. év	136,6	33,1		13148	91	1084,1
2008. év	137,7	1,1		13225	83	1089
2009. év	137,7			13264	39	1060,8
2010. év	137,7			13180	3	1006,6
2011. év	137,7			13189	9	1006,1

Forrás: KSH adatbázis

Szekszárd Megyei Jogú Önkormányzata a A KEOP-1.2.0/2F/09-2010-0062 azonosító jelű, „Szekszárd Megyei Jogú Város csatornahálózatának bővítése, valamint a települési szennyvíztisztítóban keletkező szennyvíziszap hasznosítását célzó komposztáló kiépítése” című pályázat kapcsán mintegy 476 millió forint összegben nyert el támogatást. A beruházás eredményeként közel 8 kilométer gerinccsatorna kiépítése valósult meg. Ez

540 szennyvízrakóti lehetőséget biztosít a szekszárdi lakosság részére, a város 4 öblözetében.

1.16.1.3. csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

Szekszárd város vízrajzát lényegi változások nem érintették az elmúlt 10 évben. Az időszakos vízfolyások néhány csekély hozamú forrásból táplálkoznak. A víz mennyiségét az időjárási körülmények, a csapadék viszonyok, a vizek okozta károkat a csapadékvíz elvezető árkok állapota határozza meg. A Szekszárdi-dombság keleti oldaláról a a Sárköz irányába és azt követően a Dunába fut le. A város közigazgatási területét érintő fő vízfolyások: Szekszárdi Séd főcsatorna, Kis-Duna csatorna, Völgységi patak, Sió csatorna. A fő vízfolyások a Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság kezelésében vannak. A város területére az észak-déli lejtési irány a jellemző. A város közcélú vízvezető árkai: Tótvölgyi árok, Csatári árok, Magura-patak, Szekszárdi Séd, Keselyűsi árok, Csendes utcai árok, Parásztai-patak, Baksatói árok, Hidaspetrei árok, Török árok, Gulyávölgyi árok.

1.16.2. Energia

1.16.2.1. energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás, távhőellátás és más ellátórendszerek)

Szekszárd több mint 600 millió forint összegű európai uniós támogatást nyert, melynek segítségével 4500 fénycsövet cserélnek ki ledes fényforrásra. A közvilágítás korszerűsítése összesen 900 millió forintba kerül, ennek 85%-át finanszírozzák az Új Széchenyi Terv keretében nyert pályázati összegből.

Az új fényforrások használata minden tekintetben megtérülő beruházás lesz a város és a térség számára. A korszerűsített világítás ugyanis jóval alacsonyabb fogyasztást fog eredményezni és a fényforrások élettartama miatt kevesebb karbantartást is igényelnek majd. A közvilágítás cseréje várhatóan 2014 nyarára készül el.

Időszak	Háztartási villamosenergia-fogyasztók száma (db)	A háztartások részére szolgáltatott villamosenergia-mennyisége (1000 kWh)	Villamosenergia-fogyasztók száma (db)	Szolgáltatott összes villamosenergia-mennyisége (1000 kWh)
2000. év	18696	37419		
2001. év	18754	36733		
2002. év	18754	38017		
2003. év	19106	39902		
2004. év	19417	33011		
2005. év	19734	40957		
2006. év	19907	39880		
2007. év	19703	40154	21517	116762
2008. év	20089	40183	21811	127673
2009. év	20063	36249	21942	114889
2010. év	20051	34765	21810	118535
2011. év	19830	35268	21724	117129

Időszak	Háztartási gázfogyasztók száma (db)	Az összes szolgáltatott vezetékes gáz mennyisége (átszámítás nélkül) (1000 m ³)	Az összes gázcsőhálózat hossza (km)	Összes gázfogyasztók száma (db)	Az összes szolgáltatott gáz mennyiségéből a háztartások részére szolgáltatott gáz mennyisége (átszámítás nélkül) (1000 m ³)
2000. év	7310	41796	128,1	7912	10085
2001. év	7430	42326	129,3	8060	11618
2002. év	7559	39001	138,4	8206	11373
2003. év	7702	50069	140,4	8399	13366
2004. év	7848	48895	142,1	8585	12429
2005. év	8045	46379	143,9	8868	13021
2006. év	8171	46513	143,3	9049	12196
2007. év	8265	38863	145	9160	9529
2008. év	8267	38689,2	145,7	9106	9373
2009. év	8320	33151,2	145,9	9157	9997,5
2010. év	8349	32767,2	145,1	9129	9786,4
2011. év	8171	29565,5	145,3	9080	9797,3

Időszak	Távfűtésbe bekapcsolt lakások száma (db)	Távhőellátásra felhasznált hőmennyiség a lakosság részére (Gigajoule)	Melegvízhálózatba bekapcsolt lakások száma (db)	Szolgáltatott melegvíz mennyisége a lakosság részére (1000 m ³)
2004. év	5614		5582	
2005. év	5656		5632	
2006. év	5666		5644	
2007. év	5666		5622	
2008. év	5666		5622	
2009. év	5666	189864	5615	156
2010. év	5666	200409	5615	153
2011. év	5666	121016	5615	144

1.16.2.2. megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

A város minden olyan természeti adottsággal rendelkezik, hogy saját maga lássa el elektromos árammal a települést. Ilyen elektromos áram termelő források származhatnak a biomasszából, a hulladékfeldolgozásból, a szél-, a nap és a geotermikus energia felhasználásából. Magyarország területén, és így Szekszárdon is a napfénytartam éves összege átlagosan 1750-2050 óra között alakul, ami jelentős részben elegendő a fűtés és a használati melegvíz előállításához.

A szélenergia hasznosítása sem zárható ki a térségben, illetve a föld geotermikus energiája is mindenhol rendelkezésre áll.

1.16.2.3. az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

1.16.3. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)

1.16.3. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)

Szekszárd távközlési szolgáltatója a Magyar Telekom Nyrt. A hálózatot a 90-es években építették ki. A hálózat jellemzően légkábellel épült, csak rövid szakasz fektetése történt földkábelbe, illetve alépítménybe. A szükséges hálózatfejlesztést a szolgáltató saját forrásból valósítja meg.

A televíziós sugárzást a lakások közel 80%-ban a kábel TV hálózat biztosítja.

Szekszárdon valamennyi táv- és műsorelosztó szolgáltató megfelelő vételi lehetőséget tud biztosítani.

Időszak	Egyéni analóg távbeszélő fővonalak száma (lakás fővonal) (db)	Üzleti analóg távbeszélő fővonalak száma (közületi fővonal) (db)	Kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások száma (db)	Távbeszélő fővonalak száma (ISDN vonalakkal együtt) (db)	ISDN vonalak száma (db)
2000. év	11500	2258	11099		
2001. év	10688	2181	11197		
2002. év	10137	2790	11273		
2003. év	9954	2789	11330	16699	3736
2004. év	10017	2652	11414	16907	4020
2005. év	9723	2510	11601	16199	3800
2006. év	9327	2421	11904	15579	3672
2007. év	8414	2331	11512	14564	3682
2008. év	7363	2294	11422	13294	3510
2009. év	9223	2318	11407	14977	3324
2010. év	8994	2173	11564	14425	3146
2011. év	9391	2131	11521	14599	2964

1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)

A város Környezetvédelmi Programja 2001-ben készült, 2010-ben megtörtént a felülvizsgálata. Az azóta eltelt időben a rendkívül jelentős pozitív változások mellett több területen alig-alig történt előrelépés, miközben újabb és újabb feladatok is szép számmal keletkeztek.

Szekszárd város környezeti adottságai jók, a környezet állapota több mutató tekintetében kedvező, a város lakhatósága általában jónak minősíthető, de mindezek mellett már jelenleg is fennállnak a lakosság kisebb-nagyobb részét zavaró, kezelendő környezeti problémák, és a jelenleg valószínűsíthető fejlődési trendek újabb környezeti problémákat generálnak.

1.17.1. Talaj

Szekszárd legjelentősebb bevételi forrása a mezőgazdaság, a borászat. Ebből kifolyólag város legfontosabb természeti erőforrása a talaj, amely a mező- és erdőgazdálkodás termelőeszköze és alapvető közege. A minőségének, termékenységének megőrzése alapvető érdek.

A termőtalajokat egyik leginkább veszélyeztető folyamat a „talajvesztés”, mely a termőföldön történő beruházásoknál azzal jár, hogy a talajt beépítik. Az elmúlt tíz év folyamán Szekszárd közigazgatási területe jelentősen nem változott, azonban a kivett területek 8,6%-kal növekedtek, így az arányuk 20,2%-ra emelkedett. Mezőgazdasági termelésből véglegesen kivonásra engedélyezett földek jellemző megoszlása felhasználási célok szerint a belterületbe vonás és az

iparterületek létesítése voltak. A kivett területek nagy aránya komoly figyelmeztetés arra, hogy a város jövőbeni fejlesztési terveiben az újabb mezőgazdasági területek művelésből való kivonását kritikusan kell kezelni.

Degradáció

Művelésben maradó földjeinket két fő veszély fenyegeti. Az egyik a különböző talajdegradációs folyamatok, míg a másik a talaj szennyeződése. Az országos és megyei trendeknek megfelelően kijelenthető, hogy jelenleg a talajok degradációjának egyik legfőbb oka a tápanyagkészletük elszegényedése. Az állatállomány drasztikus csökkenésével a mezőgazdaság elvesztette a talajok legfontosabb tápanyag-utánpótlását a szervesstrágyát.

Erózió

Szekszárd földrajzi adottságából származik a város egyik jelentős talajvédelmi és egyben környezetvédelmi problémája, a dombvidéki erózió, melybe beletartozik mind a szél és mind a víz által okozott erózió. A csapadékvizek visszatartására, a vizek rendezett elvezetésére számos területen eredményes beruházás (teraszosítás, övások rendszer, lassító, hordalékfogó és bukó műtárgyak) valósult meg. Azonban ezek a megoldások nem bizonyultak elegendőnek az elmúlt évek extrém időjárási helyzeteiben, amikor rövid idő alatt nagy mennyiségű csapadék hullott a város területére. A domboldalon a csapadékvíz minél nagyobb visszatartására és a talaj víztározó képességének fokozására lenne szükség.

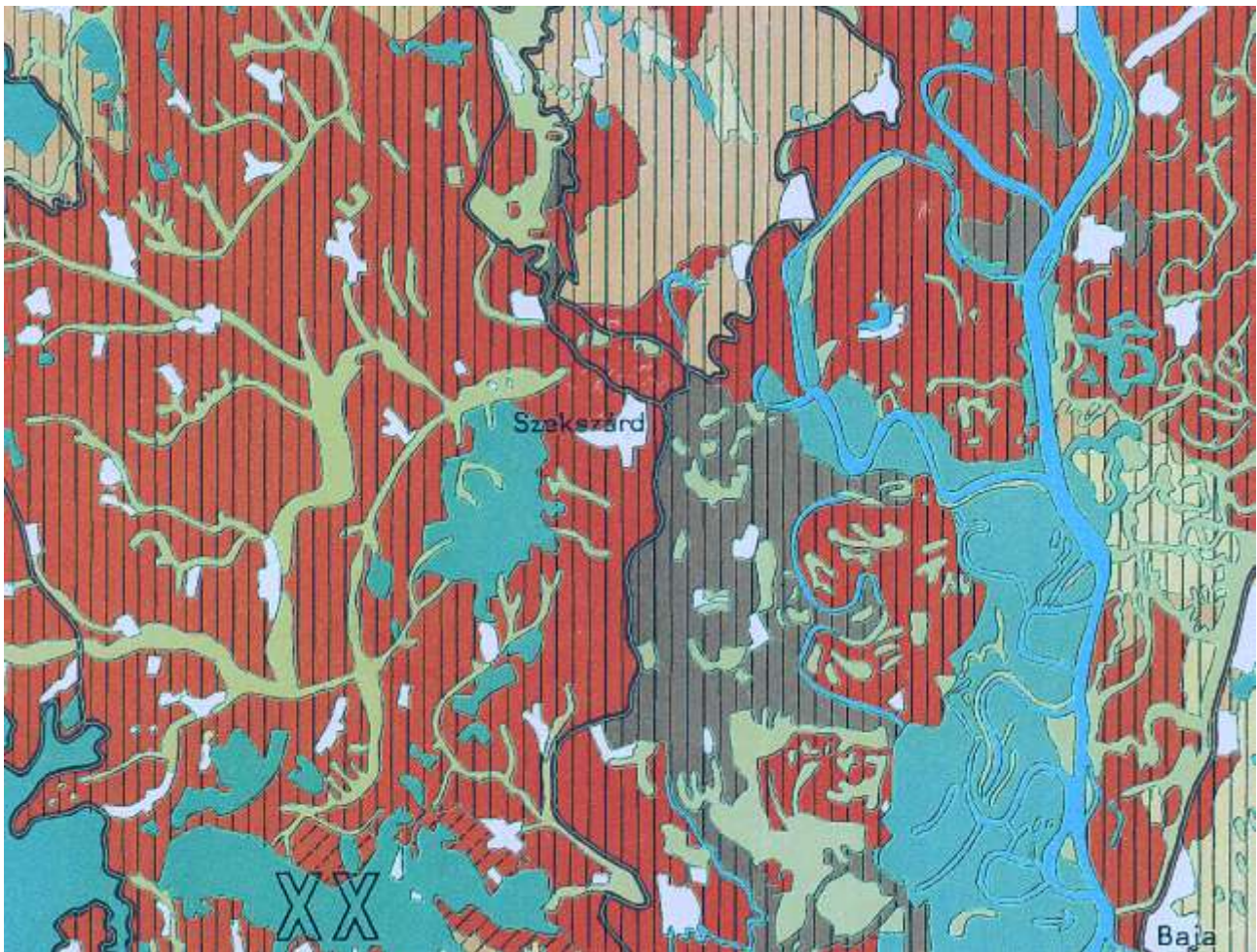
Ipari szennyezések

Szekszárd város területén az elmúlt időszakban több, nagyobb kiterjedésű környezetszennyezés történt, amelyek kármentesítése meghaladta a város teherbíró képességét. A Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium által 1996-ban indított Országos Kármentesítési Programba három - Szekszárdot érintő - környezetszennyezés felszámolása került bele.

A Technomat Kft. telephelyén 1995-96-ban 726 tonna veszélyes hulladék keletkezett, amelynek kármentesítése az Országos Program keretében 75 millió forintba került. A Szekszárd csatári téglagyár területén (1995-96-ban) nehézfémek téglába ágyazására vállalkozó tevékenység csődje következtében 1570 tonna zománc- és galvániszap keletkezett, amelynek kármentesítése az Országos Program keretében 95 millió forintba került. A Szekszárd Lőtéri vízbázis Nyugati-déli nyugati irányú utánpótlódási területét öt gócpontban jelentős kiterjedésű és koncentrációjú szennyeződés érte, a szennyezett terület nagysága 250-300 ha közötti. A talajvízben levő szennyezőanyag számított mennyisége 7500 kg körüli. A több éve folyó tényfeltárási és aktualizálási munka után a beavatkozás jelenleg is folyik.

Kommunális eredetű szennyezések

A kommunális eredetű talaj szennyezések jellemzően vagy a lakóövezetekben keletkeznek (kommunális szilárd hulladékok elhelyezése, folyékony hulladékok elengedése, szikkasztása, veszélyes hulladékok lerakása, stb.), vagy a lakosság (illegális) tevékenysége nyomán külterületen keletkeznek, pl. szurdokokban, hegyre vezető, városból kivezető utak menti illegális hulladéklerakók.

Szekszárd és környékének talajtérképe (forrás:<http://vektor.georgikon.hu/agrosmap>)

1.17.2. Felszíni és a felszín alatti vizek

A vizek védelme a felszíni és felszín alatti vizekre, azok készleteire, és jó minőségben való megőrzésére terjed ki. A környezet igénybevétele – így különösen a vízviszonyokba történő beavatkozások – esetén biztosítani kell, hogy a víz, mint az élet alapvető forrása fennmaradjon.

A szekszárdi ivóvizet 2001-ben a megkérdezettek 90 %-a közepesnek, illetve rossznak érezte. Ezen a vélekedésen a 2010-es felmérés sem sokat változtatott, ugyanis a többség szerint a helyzet nem változott, továbbá nagyjából ugyanannyi megkérdezett szerint javult (25%) a szolgáltatott víz minősége, mint ahány válaszoló szerint romlott (27%).

Felszíni vizek

A város közigazgatási területét érintő fő vízfolyások: Szekszárd- Szekszárdi Séd főcsatorna, Kis-Duna csatorna, Völgységi patak, Sió csatorna. A fő vízfolyások a KDT. VÍZIG kezelésében vannak. A város területére az észak – déli lejtésirány a jellemző. Ezáltal a Szekszárdot érintő vízfolyások a Szekszárd – Bátai öblözethez csatlakoznak.

Az időszakosnak tekinthető vízfolyások továbbra is néhány csekély hozamú forrásból táplálkoznak. A szállított víz mennyiségét alapvetően a csapadékviszonyok, időjárási körülmények, a vizek okozta károkat ezen túl a csapadékvíz elvezető árkok állapota határozza meg. A Szekszárdi-dombság keleti oldalairól az összes csapadékvíz a Sárköz irányába, és azon keresztül a Dunába fut le.

A város közcélú vízlevezető árcai az alábbiak: Tótvölgyi árkok, Csatári árkok, Magura - patak, Szekszárdi Séd, Keselyúsi árkok, Csendes utcai árkok, Parásztai - patak, Baksatói árkok, Hidaspetrei árkok, Török árkok, Gulyásvölgyi árkok.

Felszíni vizek minősége

A Víz Keretirányelv azt a célt tűzte ki, hogy 2015 végéig jó állapotba kerüljön minden olyan felszíni és felszín alatti víz, melynek jó állapotba hozásához, illetve jó állapotának megőrzéséhez szükséges intézkedések szakmai szempontból megvalósíthatók, nem sértik súlyosan a közérdeket és nem elviselhetetlenül költségesek a társadalom számára.

A Sió esetében a Séd-Nádor-Malom csatorna ipari és halastavi szennyvizekkel terhelt vize és a Balaton leeresztésből származó tápanyagterhelés, valamint egyéb diffúz terhelések generálják a torkolat közeli vízminőségi jellemzőket. A Vízügyi Minisztérium adatbázisból származó, 1994-2003 időszakra vonatkozó idősorok MSZ 12749 szabvány alapján történő minősítése alapján elmondható, hogy a Sió vízminősége tűrhető, szennyezett és erősen szennyezett a legfontosabb oxigén- és tápanyagháztartási mutatók tekintetében. Szekszárd szennyvíztisztító telepének vizeit a Sió csatornába vezetik. Így a Sió tápanyagterhelésének csökkentésében a város közvetlenül is érintett.

A Vízügyi Minisztérium 1994-2003-i adatbázisából az MSZ 12749 szabvány alapján a Sió vízminősége tűrhető, szennyezett és erősen szennyezett a legfontosabb oxigén- és tápanyag háztartási mutatók tekintetében. Az utóbbi időben a Sió Szekszárd – Palánk szelvényében ammónium és nitrát tekintetében javuló tendencia figyelhető meg (7 és 4%), foszfor formák és a klorofil-a trend romlást mutat (1 és 10%).

A Sió vízminőségét befolyásoló problémák:

- szerves anyag bevitel, amit a nem megfelelően tisztított szennyvíz okoz.

- A Sióban kicsi a víz mennyiség, a „higító víz” mennyisége nem éri el a kívánt mennyiséget.
- A halastavak, duzzasztások is kedvezőtlenül hatnak a minőségre,
- a mezőgazdasági területekről diffúz szennyezés keletkezik az agrokémiai anyagok felhasználásából,
- erózió
- könnyűipari üzemek veszélyes anyagokat juttathatnak a vízfolyásokba (pl. régebben a Veszprém megyei vegyipari üzemek),
- néhány veszélyes hulladékot is tartalmazó hulladéklerakó is veszélyezteti a vízfolyások vízminőségét.

Csapadékvíz elvezetés

A nagy intenzitású záporok és zivatarok után a vízmosságokon és szurdokokon lezúduló víz és sártömeg rendszeresen kisebb-nagyobb károkat okoz. A csapadékvizek visszatartására, a vizek rendezett elvezetésére számos területen eredményes beruházás (teraszosítás, övások rendszer, lassító, hordalékfogó és bukó műtárgyak) valósult meg. Azonban ezek a megoldások nem bizonyultak elegendőnek az elmúlt évek extrém időjárási helyzeteiben, amikor rövid idő alatt nagy mennyiségű csapadék hullott a város területére. A város területén összegyülekező vizek befogadója a Szekszárdi – Séd és a Baksatói árok. A település az 56. számú főközlekedési úttól nyugatra fekvő része a heves záporok, míg a keletre eső része a belvíz miatt veszélyeztetett.

A befogadó vízfolyásokról egységesen elmondható, hogy jelenlegi állapotukban nem képesek az elvárásoknak megfelelni. Az 56-os számú közúttól nyugatra eső területen általában zárt csatornás vízvezetés létesült. A keletre eső területén a nyílt árkos elvezetés a jellemző. Az árok zömmel burkolatlanok, ezáltal a lefolyás lassú, a beszivárgás jelentős.

A város belterületeinek csapadékvíz elvezetése zárt vízvezetőkön keresztül változatlanul csak részlegesen tekinthető megoldottnak. A dombok egyre növekvő beépítettsége, a zöldfelületek csökkenése, a szilárd burkolatú felületek növekedése azt eredményezi, hogy a meglévő csatorna keresztmetszetek nem képesek a csapadékvizek elvezetésére. A biztonságos elvezetéshez a folyamatos karbantartás mellett a rendszer felülvizsgálata, helyenként a keresztmetszet bővítése lenne szükséges. Környezetvédelmi szempontból fontos még kiemelni, hogy a vízvezető rendszerek védelmét az illegális szennyvízbevezetésekkel és kommunális hulladékok lerakásával szemben is biztosítani kell.

Az önkormányzat programot dolgozott ki a csapadékvíz és felszín alatti vizek elvezetésére, melynek része volt a Magura záportározó megépítése Szekszárd déli városrészén a nagyáruházak mögötti területen. A közel 30 ezer köbméteres tározón kívül az átemelő kapacitását is bővítették 60 százalékkal, így nagy esőzések idején másodpercenként akár 1600 liter vizet is képes továbbítani. A 2010. évi májusi, júniusi extrém csapadékos időjárás következtében lefolyó és összegyűlő vizeket az új záportározó sem volt képes befogadni.

Felszín alatti vizek

Szekszárd város vízbázisa az ország egyik legszennyezettebbike. Az ivóvíz megfelelő minőségű határértéket meghaladó szennyezők: a kémiai oxigénigény, a keménység, a vas, a mangán, a szulfát, a klorid, az ammónium-ion és gáz. Ezekon kívül az ipari szennyezések hatására lokálisan kimutatható a talajvizekben az úszó, illetve vízben lévő olaj és klórozott szénhidrogén szennyezések is. Összefoglalva kijelenthető, hogy Szekszárd térségében csak a 11-38 m mélységben elhelyezkedő talajvíztartó rétegek bővizűek, belőlük tartósan nagyobb mennyiségű víz

nyerhető, azonban a víz a szennyeződések ellen sérülékeny és minősége ivóvízellátásra kedvezőtlen, tisztítása szükséges.

Szekszárd a felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004 (VII.21) kormányrendelet alapján kiadott „a felszín alatti vizek állapota szempontjából érzékeny területeken lévő települések besorolásáról” szóló 27/2004 (XII.25) KvVM rendelet értelmében fokozottan érzékeny minősítéssel jelzett területen helyezkedik el, továbbá a felszín alatti terület kiemelten érzékeny a külső eredetű szennyeződésekkel szemben. A földtani és a talajadottságok miatt a talajvíz igen könnyen szennyeződik, és különösen káros hatású ebben a térségben a szennyezett vizek szikkasztása.

A város közműves vízellátását a város K-i peremén húzódó dunai kavicsos teraszösszlet vízkészletének mind fokozottabb mértékű igénybevételével oldották meg. Az 1950-es évek kutatásainak eredményeként épültek meg a Lőtéri vízműkutak, majd a növekvő vízigények és a vízminőség romlása miatt az 1970-es években a Sió menti víztermelés, majd a '80-as években a Cs-jelű kutak. Ekkor a Lőtéri vízmű 14.000-18.000 m³/nap-os termelése volt jellemző.

Jelenleg Szekszárd város vízellátása egyetlen vízbázisról oldják meg. A napi városi igényektől függő 7.000-10.500 m³/nap mennyiségű (2,5-3,0 millió m³/év) víztermelés az ún. Lőtéri-kúttelepen sekély, 23-32 m talpmélységű kutjaiból történik. Az egyes kútcsoportok mértékadó kapacitásait a következő táblázat tartalmazza.

Lőtéri-vízbázis kútcsoportjainak kapacitása (kutak száma, kapacitás m³):

I.	Déli kútcsoport	7	5.300
II.	Nagy-védterületi kutak	9	5.400
III.	Csörge-tói kútcsoport	9	6.050
IV.	Sió-bögei kútcsoport	7	7.200
	Összesen	32	23.950

A Lőtéri vízmű kútjai - a földtani fejezetben részletezett - pleisztocén-holocén korú talajvíztartó rétegre lettek kiképezve. A vízműkutak térségében a talajvíztartó összlet uralkodóan kavicsos homokból épül fel. A fedőréteg vastagsága 7-12 m. A sekély kutak a felszíni eredetű szennyezéssel szemben nem rendelkeznek megfelelő vízzáró réteggel, így azok sérülékenyek.

A vízbázis klórozott szénhidrogénnel szennyeződött, melyet először 1993-ban mutattak ki a Szekszárd-Lőtéri vízbázis déli kútjaiban. A klórozott szénhidrogén származékok (tetraklór-etilén-TeCE, triklór-etilén-TCE, vinil-klorid-VC), a Keselyűsi út irányából jutottak a vízkészletbe. Az esetet a legnagyobb mennyiségben jelenlévő szennyezőanyagról diklór-etilén szennyezésnek nevezték el.

A szennyezés elleni védekezést a város egészséges ivóvízellátásáért felelős Szekszárdi Vízmű Kft. kezdte meg illetve koordinálja és végzi folyamatosan. A szennyezésfeltárási munkákba az

illetékes hatóságok mellett bevonásra került a VITUKI Rt. Hidrológiai Intézete is. A termelő kutakat közvetlen veszélyeztető szennyező anyagok helyének azonosítása illetve mennyiségének becslése 1995. év végére történt meg. Ezután a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium által elindított Országos Kármentesítési Program keretében az ENVICOM Kft. készítette el az előzetes és a részletes tényfeltárást, valamint 1998. év szeptemberére a kármentesítés megvalósíthatósági tanulmánytervét.

A Környezetvédelmi Fejlesztési Intézet munkatársai, mint állami felelősség vállalásba tartozó környezetszennyezési esetre elkészítették a kármentesítési tendert és közbeszerzési eljárás keretében 1999. évben megpályáztatták. A négy évre tervezett beruházás nyertese a VIDRA Környezetgazdálkodási Kft. A kiviteli terv elkészítésével a beruházó a GEOHIDROTERV Mérnökgeológiai, Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Kft-t bízta meg.

A Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság összefoglaló értékelést készített Szekszárd város vízbeszerzési lehetőségeiről. A tanulmány értékelte a dunai felszíni víz illetve dunai parti szűrésű lehetőségek műszaki megvalósíthatóságát és gazdasági számításokkal hasonlította össze az új vízbeszerzési lehetőségeket a jelenlegi vízbázis üzemben tartásához szükséges költségekkel. Végső és az összes érintett hatóság által is megerősített megállapítás az volt, hogy "Szekszárd számára közép-, de még hosszabb távon is a jelenlegi vízbázisról történő vízbeszerzéssel szükséges a vizet biztosítani". Rögzítették továbbá, hogy a Lőtéri vízbázist biztonságba kell helyezni. A védelembe helyezéshez először a Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság beruházásában a megalapozó diagnosztikai fázis munkái készültek el, majd 1999. évben a védelembehelyezési terv munkarész zárult le.

Szekszárd ivóvízellátását biztosító új kutak építése jelenleg közbeszerzési eljárás szintjén áll. A kutak tervei elkészültek, és a kivitelező kiválasztása után megkezdődnek az építési munkák, aminek végeztével a szekszárdi lakosság új, szennyeződésmentes, biztonságos víznyerőhelyről kapja majd az ivóvizet.

1.17.3. Levegőtisztaság és védelme

A környezetvédelmi és vízügyi miniszter 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelete alapján, amely a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről rendelkezik, Szekszárd légszennyezettsége az alsó vizsgálati küszöböt kén-dioxid, nitrogén-dioxid, szén-monoxid és benzol mennyiségét tekintve nem haladja meg (F kategória). A szilárd légszennyezőanyagokat (PM10) nézve a szennyezés mértéke a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van (E kategória), míg a talaj-közeli ózon koncentrációja – ahogy az ország minden településén – meghaladja a cél értéket (O-I csoport). A rendelet értelmében, azokban a zónákban, ahol a légszennyezettség a határértéknél kisebb, a fenntartható fejlődéssel összhangban meg kell őrizni a meglévő jó állapotot. Szekszárdon ez a rendeletben is megfogalmazott irányelv kell, hogy legyen az alapvető célkitűzés a levegő állapotát is érintő területrendezések, fejlesztések, változtatások tervezésekor és végrehajtásakor is.

Szekszárd Város Helyi Építési Szabályzatáról szóló 8/2004.(III.1.) önkormányzati rendelet többek között a zöldfelületek megóvásával biztosíthatja a város levegőminőségének jó állapotban való megőrzését, esetleges javítását. A levegő helyi védelmét tovább szolgálja az állatok tartásáról szóló 23/2003.(XII.3.) önk. rendelet.

A természetes légszennyezőkön túl (időjárás, talajadottságok stb.) a város levegőminőségét elsősorban a közúti közlekedés, a lakossági, az ipari és mezőgazdasági kibocsátások, a mezőgazdasági tevékenységekből eredő esetleges bűzhatás, valamint a gyomos területekről

származó allergén pollenek mennyisége határozza meg. A szilárd légszennyező anyagok elsődlegesen a domboldalokról a csapadékkal lemosott, és a város szilárd burkolatú útjain elterülő lösz porzásából, valamint az év nagy részében növényzettel nem fedett nagy kiterjedésű sz.nt.területekről kerül a levegőbe. Fűtési időszakban ehhez adódik a hagyományos tüzel.sből (szén, olaj, vegyes) adódó szilárd szennyeződés (elsősorban korom). A kiüledett légszennyező anyagok felferődéséből – főként a főközlekedési út mentén, ill. a burkolatlan utakon - alakul ki a levegő ún. szekunder porszennyezése.

Szennyezőanyagok	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Kéndioxid SO2	188	189	356	137	87	66
Nitrogéndioxid NO2	41 572	39 881	43 446	34 186	24 975	19 236
Szendioxid CO2	51 369 287	35 738 283	38 781 607	37 718 329	41 874 930	32 221 011
Szilárdanyag (kg)	3 740	4 326	4 327	3 514	5 040	6 869

Forrás: Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium Településre vonatkozó összesítés

Ipari szennyezés

Szekszárdon jelentős levegőszennyezést okozó ipari tevékenység nincs. Kén-dioxid vonatkozásában a technológiai váltásoknak köszönhetően a kibocsátás fokozatosan csökken, és arányaiban már nem a Déli Fűtőmű, és a TOLNATEJ Rt, hanem a Tolna Megyei Önkormányzat Kórháza Balassa János Kórház Központi kazánháza a legtöbb kén-dioxidot kibocsátó az elmúlt két évben. A Kórház kazánháza a város kertvárosias részéhez közel, lakó területhez és zöldövezethez is közel fekszik.

Nitrogén-oxid vonatkozásában legnagyobb kibocsátók változatlanul az Alfa-Nova fűtőművei (Déli és Kadarka fűtőmű) ezen belül a Déli Fűtőműben a Pannon-Kogen Kft. Gázmotoros erőműve. Továbbá változatlanul a TOLNATEJ Rt, valamint a Megyei Kórház kazánháza.

A szén-monoxid kibocsátásban változatlanul több üzem is kiveszi a részét, és elsősorban fűtésből, hőenergia termelésből kerül a levegőbe. A kibocsátás mértéke 2002-től ugrásszerűen csökkent. Ennek valószínűsíthető oka a Déli Fűtőműben a gázmotoros erőmű üzembe állítása, melynek fajlagos szén-monoxid emissziója alacsonyabb a normál g.ztüzel.sű kazánokénál. A termelési eredetű szilárd (nem toxikus) por kibocsátás volumenében nem számottevő, 2004 után határozott csökkenést mutat. A üzemi por kibocsátás nagy része lakott területtől távol történik.

Lakossági szennyezés

A lakossági eredetű légszennyezést alapvetően a fűtés okozza. Szekszárd fűtési struktúrája sokat nem változott az elmúlt évtizedben. Folyamatosan egyre több lakás és közület kapcsolódik a vezetékes gázellátásba. Az egyébként környezetbarátnak titulált gázfűtés előnyei akkor érvényesülnek, ha az égéstermékeket kéményen vezetik el. A gázfűtés széleskörűelterjedésében az elmúlt tíz-tizenöt évben nagy szerepet játszó parapet gázkonvektorokéazonban az égéstermékeket általában az ablakok alatt vezetik ki a szabadba. Az ilyené készülékekkel ellátott többszintes lakóépületeket főként nitrogén-oxidból és szén-monoxidból álló " szennyezőanyag burok " veszi körül. A gázzal ellátott lakások növekedésével szemben ugyanakkor csökken az éves lakossági fajlagos gázfelhasználás, amely azt mutatja, hogy egyrészt az emberek takarékoskodnak (ami környezetvédelmi szempontból előnyös), másrészt a vegyes tüzelésű kazánokban más tüzelő anyagot is felhasználnak. Alapvetően fát, de sokszor olyan egyéb, a kazánban elégethető anyagokat égetnek el, amelyek égésterméke kifejezetten irritáló,

A távfűtéses lakások száma gyakorlatilag nem változott, és a távfűtés emissziója csökkent a gázmotoros erőmű üzembe helyezésével.

Közlekedés légszennyező hatása

A tehermentesítő út végleges kialakításával, majd 2010. elejétől az M6 autópálya átadásával jelentős változások álltak be a közlekedési viszonyok tekintetében, bár a belvárosi tengely továbbra is vonzó maradt az átmenő forgalom számára. 2002 óta forgalomszámlálási adatok nem állnak rendelkezésre, bból kifolyólag a beruházások belvárosi forgalomcsökkentéssel járó céljainak teljesülése nem ismert.

Fontos tényező továbbá a belső főútvonal (Béri Balogh Ádám utca) mentén megépült kerékpárút. Bár a kerékpárút elválasztása a gyalog járdától fizikailag nem valósult meg – csupán felfestés mutatja – ennek ellenére növelte a kerékpárral közlekedők számát – azon felül, hogy így a kerékpárral való közlekedés biztonságosabbá is vált. Létesítése egyértelműen bebizonyította, hogy megfelelő kerékpárutak kiképzésével a lakosok nagy száma választaná a városon belüli közlekedésre ezt az eszközt.

A mezőgazdasági tevékenységekből eredő szennyezés

Szekszárd külterülete közel 80%-a mezőgazdasági terület. A síkvidéki részen jó adottságú termőföldek találhatóak, és ezeken túlnyomórészt nagyüzemi, intenzív mezőgazdasági termelés folyik. A mentesített ártéren lévő, nagyméretű, egybefüggő szántók kialakulása ökológiai szempontból kedvezőtlen. A gyorsan száradó talajon lévő ültetvényekben a szél eróziója okoz károkat. A dombvidéken szőlőültetvények találhatóak. Ezekről a víz intenzív csapadék esetén közvetlenül szállítja a finom löszös port a város burkolt felületeire.

A mezőgazdasági tevékenységekből eredő légszennyezések belterületen a kerti hulladékok égetése, valamint közvetlenül és közvetett módon is legnagyobb mértékben a por (szállópor/PM10 és üledő por is). A porszennyezés a talajadottságok, a szántóföldi művelés, az ősztől tavaszig zöldnövényzettel nem fedett kiterjedt területek huzamos ideig tartó porzása, és a burkolatlan utak következménye. A porszennyezéshez járul még hozzá a mezőgazdasági üzemek terményszárítóinak működése is. A nagy kiterjedésű zöldfelületek, zöld növények – elsősorban a fák –, védőerdősávok pormegkötő képessége jelentős mértékben csökkentheti az időszakos porterhelés mértékét és a kapcsolódó környezeti és környezet-egészségügyi kockázatot.

A levegő biológiai szennyezettsége

A városban élők életminőségét, eg.szs.gügyi állapotát befolyásolhatja a levegő pollenszennyezettsége – ami szorosan összefügg a zöldfelület gazdálkodással és a zöldterületek állapotával is. A Dél-Dunántúli régióban, így Tolna megyében jelennek meg először (általában februárban) a pollenek és októberig tart a kritikus időszak. Az első pollen februárban az égerfa pollenje. Ezt követi a virágos kőris, ciprusok, a nyárfa és a fűzfa pollenjei március-április hónapokban. A nyárfa pollenje sokáig lebeg a légkörben, és a szöszös termése is allergizáló. Áprilisban jelennek meg a nyírfa, juhar és a platán pollenjei, májusban pedig a eperfa pollenje, ami kicsi és mélyre hat. A csalán pollenjei májusban fedezhetők fel először, koncentrációjuk augusztusban a legnagyobb és még októberben is megtalálhatók a mintákban. Az üröm pollenje júniusban jelenik meg, szintén augusztusban éri el a maximumot, de jelen van még októberben is. A parlagfű pollenje júliusban jelenik meg és augusztus-szeptember folyamán éri el a maximális koncentrációt, októberben is előfordul még időjárástól függően.

A parlagfű elterjedésének alapvető és fő oka a bel- és külterületi zöldfelületek, útszélekelhanyagolása, ápolatlansága, illetve a mezőgazdasági művelésre szánt földek parlagon hagyása, a nem megfelelő mértékű gyommentesítés. Ezért az ingatlan tulajdonosoknak a parlagfű elleni védekezést június 30-ig végre kell hajtani azt követően pedig a parlagfű virágzását, az allergén pollen levegőbe kerülését folyamatosan megakadályozni.

A lebegő por kiszűrésére a kiedős esőn kívül a növényzet a legalkalmasabb, ezért mind levegőtisztaság-védelmi, mind egészség megőrzési szempontból, valamint esztétikai okokból is igen fontos a tervszerű városi zöldfelület-gazdálkodás.

1.17.4. zaj- és rezgésterhelés

A település zaj- és rezgésterhelését nagymértékben a közlekedés okozza. A 2001. évi Környezetvédelmi Programban célként volt megfogalmazva a közlekedési eredetű zajterhelés csökkentése. Azonban az elkerülő út megépülése óta a városon átmenő (régii 56-os főút) szakasról forgalmi adatok nincsenek. Éppen ezért az elkerülő út forgalomcsökkentő, és ezáltal zajcsökkentő hatása számszerűleg nem támasztható alá.

2001 óta a jogszabályokban is változások történtek. Az alábbi rendeletek léptek életbe:

- A környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet
- A zajkibocsátási határérték megállapításának, valamint a zaj- és rezgés-kibocsátás elleni őrzésének módjáról szóló 93/2007. (XII. 18.) KvVM rendelet
- A zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII.3.) KvVM EüM együttes rendelet

Zajellenőrző mérésekre 2012-ben az önkormányzat 100 000 Ft-ot költött.

A legjelentősebb környezeti zajforrásoknak a közlekedési és az üzemi tevékenységeket tekintjük, de a szórakoztató tevékenységek, az épületgépészeti berendezések, a háztartásokban használt gépek és berendezések, valamint az egyéb emberi tevékenységek részaránya is számottevő tényezők.

Üzemi zaj

Az iparterületek elhelyezkedését vizsgálva megállapítható, hogy azok a lakóterületi városrészekről elkülönülten, a város északi részén az 56. sz. főút városi bevezető szakasza mentén a Palánki út két oldalán alakultak ki. Továbbá a Tartsay, a Keselyűsi, a Damjanich utcák mentén a város keleti területén található nagykiterjedésű ipari területek. Az elmúlt években Szekszárdon zajterheléssel kapcsolatos bírság kiszabása nem történt. Bár a lakott területeken megszorodtak (vagy a tevékenységében bővültek) a kisvállalkozások és ipari telephelyek. Lakossági panaszokról, bejelentésekről nincs adat. Összességében elmondható, hogy Szekszárdon az üzemi zajterhelés továbbra sem jelentős, a lakosságot nem terheli. Az jelenlegi szabályozás ezen állapot megtartására megfelelő.

Közlekedési zaj

Az országos helyzettel megegyezően, Tolna megyében és Szekszárdon továbbra is a fő zajforrás a közlekedés. Forgalmi adatok nem állnak rendelkezésre, de a csökkenő üzemanyageladás és gépkocsi futás adatok alapján, illetve az elkerülő út, és az M6-os átadása alapján feltételezhető, hogy mind az átmenő forgalom, mind a helyi gépkocsihasználat csökkent az elmúlt években. Értelemszerűen zaj által leginkább az a populáció terhelt, amelyik a tehermentesítő út vonala mentén (Pollack M u. - Tartsay u.), illetve a városon áthaladó volt 56-os út mentén (Rákóczi u. - Széchenyi u. - Béri Balogh Á. u.) él, tanul vagy dolgozik.

Jellemző terhelési adat nem áll a rendelkezésre. Szekszárdon a vasútvonal vezetése és elhelyezkedése kedvezőnek mondható, általában a lak.területektől távol halad. Az elmúlt években bár a vasúti pályák felújítása megtörtént, a vonatközlekedés mégis (az M6-os autópálya meg.pült.vel jelentősen) a háttérbe szorul. A kevesebb járatszámmal a vasúti forgalom zajterhelése is csökken, bár Szekszárdon ez korábban sem volt jelentős.

Szekszárdot a légiforgalomból adódó zaj nem terheli számottevő módon. A kisrepülőgépes tevékenységek, mint légifotózás, vagy szúnyogirtás, csak alkalomszerűen jelentenek terhelést.

Kereskedelmi, vendéglátó, szabadidős tevékenységek zaja

Ide tartoznak a kulturális, szórakoztató, vendéglátó, sport tevékenységek, berendezések, létesítmények által keltett zajok. A zajterhelési problémáik tipikusan helyi jellegűek és önkormányzati hatáskörbe tartoznak. Az ilyen panaszok kezelése nem megoldott. Bár a 22/1994.(VI.17.) a zajvédelem helyi szabályozásáról rendeletet 2004-ben több ehhez kapcsolódó kérdésben módosították, így például meghatározásra kerültek „a hangosító berendezéstől származó műsorjaj környezeti zajterhelés alapértékei”.

Különös figyelmet érdemelnek a városi éjszakába nyúló rendezvények (Szekszárdi Szüreti Napok, Szent László Napok, stb.). Ezen események alatt évente átlagban 3-5 alkalommal érkeznek zajpanaszok, különös jelentőséggel a belváros területéről.

Évente 8-10 bejelentés érkezik gépek zavaró zajából eredően, jellemzően légkondicionáló, motoros permezőgép, vagy kereplő használata miatt. Évente 5-6 bejelentés érkezik működési engedéllyel összefüggő, döntően vendéglátóipari eredetű zaj miatt. Ezek főleg a nyári időszakra esnek, mikor a környező lakók nyitott ablaknál alszanak. Évente 10-20 bejelentés érkezik jellemzően házibulik zaja miatt, ami szabálysértési kategóriába tartozik.

1.17.5. sugárzás védelem

Életünk során szervezetünket sokféle sugárzás éri. Ezek nagy részét érzékszerveinkkel érzékeljük: látjuk a fénysugarakat, bőrünkön érezzük a hősugarakat. Van azonban a sugárzásoknak olyan csoportja, amelyek jelenlétét, erősségét egyetlen szervünk sem érzékeli, de amelyeknek a szervezetünkre gyakorolt hatása olykor mégis megjelenik. A dózisteljesítmény mértékegysége a nanosievert/óra. A természetes háttérsugárzás mértéke Magyarországon 50-180 nSv/óra körül ingadozik. Ez az érték függ a magasságtól, és a talaj típusától. Az ingadozást természeti hatások, időjárási körülmények (légnyomás, csapadék mennyiség) változásai befolyásolják.

Szekszárdon a sugárzás mértéke 2013 november 1-én 140,6 nSv/h volt, mely országosan is átlagosnak mondható.

A Magyar Köztársaság területén alapvetően négy féle módon jöhet létre radioaktív szennyeződés: Úrbaleset; Külföldi atomreaktor balesete; Szállítással kapcsolatos baleset; Hazai atomreaktor balesete

Az úrbaleset és a szállításból származó baleset következtében fellépő sugárszennyezés valószínűsége elhanyagolható. A Magyarország számára potenciális veszélyforrást jelentő külföldi reaktorok, teljesítményük, és Szekszárdtól való távolságuk:

- Mochovce, Szlovákia, (VVER 4*400), 240 km
- Bohunice, Szlovákia (VVER 4*430), 360 km

- Krskó, Szlovénia, (PWR 664), 320 km
- Dukovani, Csehország, (VVER 4*440), 400 km
- Temelin, Csehország, (VVER 2x1000), 500 km

Nukleáris veszélyhelyzetet előidézni képes hazai létesítmények:

- Paksi Atomerőmű Rt;
- Központi Fizikai Kutató Intézet Atomenergia Kutató Intézetének (KFKI-AEKI) kutatóreaktora;
- Budapest Műszaki Egyetem oktatóreaktora;
- Izotópgyártó A-típusú laboratóriumok;
- 60 Co-os technológiai besugárzó létesítmények, továbbá;
- 137 Cs-os töltetű és laboratóriumi berendezések.

Szekszárd szempontjából ezek közül a potenciálisan veszélyes nukleáris létesítmény egyedül a Paksi Atomerőmű. A létesítmény körüli szennyezési zónák, és azok határának távolsága az erőműtől:

A zóna: 2 km, B zóna: 18 km, C zóna: 120 km, D zóna: 250 km

Az erőmű és Szekszárd belvárosa között 30 km a távolság légvonalban. Ennek alapján a város a B és C zóna határán van, ami erősen veszélyeztetett státuszt jelent. Ezt erősíti továbbá az a tény, hogy az uralkodó szélirány észak-északnyugati, tehát éppen az erőmű felől jön.

Baleset esetén a következő cselekvési tervet kell végrehajtani az egyes zónákban:

"B" zóna

Külső határán, nyílt elhelyezésben és védőeszközök alkalmazása nélkül tartózkodók sugárdózisa (egy heti benntartózkodást figyelembe véve, egész testre) 50 mSv lehet. A "B" zónában az elzárkóztatást egyértelműen célszerű elrendelni. Továbbá - amennyiben ennek feltételei teljesíthetőek a kitelepítést is mérlegelni kell. A fentiekén kívül a "C" és "D" zónákra meghatározott rendszabályokat is figyelembe kell venni.

"C" zóna.

Külső határán, nyílt elhelyezésben és védőeszközök alkalmazása nélkül tartózkodók sugárdózisa (egy heti benntartózkodást figyelembe véve, egész testre) 5 mSv lehet. A "C" zónában az elzárkóztatást mérlegelni kell. Továbbá a "D" zónára meghatározott rendszabályokat is figyelembe kell venni.

(forrás: Borsos József mk. őrnagy: A Magyar Köztársaság nukleáris veszélyeztetettségéről)

A Paksi Atomerőművet érintően eddig két üzemzavarról van tudomásunk. 2003-ban súlyos üzemzavar lépett fel, melynek hatásaként a telephelyen kívül igen kismértékű kicsobátás volt mérhető, de a sugárterhelés az előírt korlát törtrésze volt. 2009-ben újabb, de kisebb mértékű üzemzavar volt, aminek a telephelyen kívül nem volt biztonsági jelentősége.

1.17.6. Hulladékkezelés

A város hulladékgazdálkodásában az elmúlt 10 évben rendkívül jelentős változások történtek. A korábban 100%-ban önkormányzati tulajdonban levő hulladékos cég (Alisca Terra Kft.) 49%-a 2001-ben tőkeemeléssel került egy befektetőcsoport tulajdonába. Ezt a 49%-os üzletrészt vásárolta vissza a város 2007-ben, a Szekszárdi Víz- és Csatornamű Kft. üzletrészeivel együtt 850 millió forintért. 2002-ben Szekszárd csatlakozott az Unió ISPA finanszírozású Dél-Balaton és Sióvíölgye Nagytérségi Regionális Hulladékgazdálkodási projektjéhez. A projekt 204 település részvételével indult, Szekszárdot érintő fontosabb létesítményei: szelektív gyűjtőrendszer (52 sziget), 2 db hulladékudvar, átrakó, komposztáló, cikói és bonyhádi külterületi lerakók. A Szekszárdon keletkezett hulladékot a Keselyűsi úti lerakón helyezték el egészen annak 2009. július 15-i bezárásáig. A kb. 11 ha-os lerakó átmeneti rekultiválására a Dél-Balaton regionális program keretében került sor.

Az Alisca Terra Kft., mint a város köztisztasági szolgáltatója, az alábbi tevékenységeket végzi a lakosság és vállalkozások részére:

- Lakossági kommunális hulladék gyűjtése,
- Vállalkozói, intézményi hulladékok gyűjtése,
- Szelektív hulladék gyűjtése,
- Lomtalanítás (évente kétszer)
- Zöldjárat (kéthetente),
- Építési, bontási hulladék gyűjtése,
- Síkosság mentesítés,
- Közutak hűtő locsolása
- Illegális szemétlarakók megszüntetése,
- Hulladékgyűjtő edények (zsákok) értékesítése, bérbeadása,
- Utak tisztítása.

Időszak	Összes elszállított települési szilárd hulladék (tonna)	A lakosságtól elszállított települési szilárd hulladék (tonna)	Rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások száma (db)	Szelektív hulladékgyűjtésbe bevont lakások száma (db)	A lakosságtól szelektív hulladékgyűjtésben elszállított települési szilárd hulladék (tonna)	Rendszeresen tisztított közterület (1000 m ²)
2002. év	16240					
2003. év	10140		14292			267
2004. év			14292			267
2005. év			14487			267
2006. év	15766	9699,5	14669			297,6
2007. év	17792,9	6382,6	14669			297,6
2008. év	17831,3	7441	14411			297,6
2009. év	13390	8200	14411			290,6
2010. év	12883,4	12110,6	14951			290,6
2011. év	11315,4	10716,3	14951	5000	524,1	210

Szelektív hulladékgyűjtés

A hulladékkeletkezés csökkentése érdekében végzett tudatformálás (nyilvánosság, tájékoztatás, meggyőzés, példamutatás, oktatás, stb.) eredménye tetten érhető a helyi szelektív hulladékgyűjtő rendszer folyamatosan javuló működésében, 2003-2009. között a szelektíven gyűjtött másodnyersanyagok (papír, üveg, műanyag) mennyisége a 2003. évi 91.160 kg-ról 2009-re 186.662 kg-ra nőtt. Ennél jóval szerényebb, mondhatni teljesen eredménytelenek voltak a lakosságnál és az intézményeknél keletkező „egyéb települési hulladékok” mennyiségi növekedésének megállítását, csökkentését célzó erőfeszítések: 2004 és 2008 között a növekmény 22% volt.

Noha a szelektív gyűjtés alakulása számszakilag kedvező képet mutat, a Szekszárdon az 1 fő által éves szinten termelt lakossági hulladékhoz (kb. 350 kg/fő/év) képest az 1 főre jutó szelektíven gyűjtött mennyiség kritikusan alacsony, mindösszesen 5,5 kg/fő/év. Ez a két szám jelzi, hogy még rendkívül komoly lehetőségek és feladatok vannak a helyi szelektív gyűjtés növelésében. Ennek jegyében a helyi hulladékos rendszer átalakítása 2010. tavaszán elindult. Az új rendszer részét képezi a társasházi zsákos szelektív gyűjtés is.

Az iskolai papírgyűjtési akciók rendszeresen megszervezésre kerülnek. A gyűjtőszigetes rendszer fejlődése messze meghaladta a 2001-es programban megfogalmazott célt, hogy a két nagy bevásárlóközpontnál legyen gyűjtősziget. A bevásárlóközpontoknál jelenleg dupla edényzet (anyagféleségenként 2-2 db) van kihelyezve. Az elhasznált szárazelemek leadására jelenleg 33 gyűjtőponton van lehetőség.

Szerves hulladék kezelése

A lerakott szerves hulladékok mennyiségének csökkentésére két lehetőség van: a lakossági-, és a közösségi komposztálás. Szekszárdon az elmúlt 10 évben több lakossági komposztálási program is indult, korábban a Polgármesteri Hivatal szervezésében 100 db komposztláda, az utóbbi 3 évben a Zöldtárs Környezetvédelmi Alapítvány szervezésében közel 300 db 1000 literes komposztláda (és komposztálási útmutató) került kihelyezésre. Az elindított lakossági komposztálás jelenleg még kismértékű hatást gyakorol a szerves hulladékok csökkenésére, ugyanis a kihelyezett komposztládák (kb. 400 db) a családi házas lakások (kb. 8.000 db) mindösszesen 5 %-át fedik le. Ahhoz, hogy a lakossági komposztálásnak átütő hatása legyen, Szekszárdon kb. további 500-1.000 db kedvezményes komposztláda kihelyezése indokolt.

A közösségi komposztálás jelenleg a közterületeken keletkező zöldhulladékok és a lakossági zöldjratok keretében összegyűjtött szerves hulladékok lerakótól való eltérítését célozza. A településen gyűjtött, és Sióagárdon a Profikom Kft. telepén komposztált szerves hulladékok mennyisége a 2004. évi 55 tonnáról 2009-re 217 tonnára nőtt. A közösségi komposztáláson belül komoly előrelépés a 2010-ben a Dél-balatoni regionális program keretében (a Szekszárdi Vízmű szennyvíztelepén) megvalósult, 4.000 tonna /év kapacitású korszerű komposzt telep. A telepen kerül sor a korábban Sióagárdra szállított szerves hulladékok mellett, a lakosság, a vállalkozások által beszállított és a szennyvíztelepen keletkező szennyvíziszap komposztálására.

Lakossági veszélyes hulladék

A Polgármesteri Hivatal ezen kívül évente két alkalommal lakossági veszélyes hulladékgyűjtési akciót szervez. A lakossági veszélyes hulladékok gyűjtését Szekszárdon a Polgármesteri Hivatal megbízásából a Tóth Épületgépészeti és Környezetvédelmi Kft. végzi. A regionális hulladékgazdálkodási program keretében megvalósult 2 db hulladékudvar (Epreskert u.9. és Damjanich u.) átadásával az alábbi lakossági hulladékok átadására van lehetőség: elektronikai

hulladékok, hűtőszekrény, bútor, lom (nagy darabos hulladékok), akkumulátor, szárazelem, használt étolaj, zöldhulladék, gumiabroncs, növényvédő szerek göngyöleg, festékes göngyöleg.

1.17.7. vizuális környezetterhelés

Vizuális környezetterhelésről olyan esetben beszélhetünk, amikor bizonyos épített, vagy emberi beavatkozás hatására létrejött tájelemek látványa zavarólag hat közvetlen, vagy tágabb környezetükre. Gyárkémények, hírközlési tornyok, magasházak, víztornyok, bányák hatása távolabbról is érzékelhető, míg a közművezetékek, és nagyméretű földművek döntően közvetlen környezetükben zavaróak.

Szekszárd esetében nagy jelentőségű, távolról érzékelhető zavaró vizuális elemről szerencsére nem beszélhetünk. Kisebb jelentőségű, rendezésre váró területek:

- 56-os út menti ipari területek- út menti fásítással takarni, illetve egységes formába lehetne önteni az igen vegyes és sivár iparterületi összképet Szekszárd északi kapujában.
- A korábbi fejezetekben említett garázsok erősen degradálják közvetlen környezetük megjelenését

1.17.8. Árvízvédelem

Szekszárdot keletről a Duna, északról a Sió, észak-nyugatról a Völgységi-patak határolja. Szekszárd területét az alábbi árvízvédelmi szakaszokhoz tartozó védvonalak védik:

04.01. Báta-Siótorok-Szekszárdi árvízvédelmi szakasz,

04.05. Siótorok-Kölesdi árvízvédelmi szakasz,

04.06. Sióagárd-Kölesdi árvízvédelmi szakasz.

A 04.01. Báta-Siótorok-Szekszárdi árvízvédelmi szakasz

2010-ben közel 600 millió forintos beruházással építette át a Közép-Dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság (KDKVI) a Szekszárd-bátai főcsatornát, amely ezáltal képes lett elvezetni a kistérség csapadék- és belvizét.

A 04.01. Báta-Siótorok-Szekszárdi árvízvédelmi szakasz az 1.31 szárnú Sárközi öblözetet védi. Szekszárd az 1.31 .számú Sárközi öblözet észak-nyugati peremén helyezkedik el. Az öblözetet kelet felől 26+915 tkm szelvényig a Duna jobb parti töltése védi az elöntésektől. A Duna-jobb part 26+915-2'8+692 tkm szelvények közötti szakasza -, mint a Sió keresztöltése árvízkapuval - öblözetén kívüli védtöltés. Az 1777 m-es töltés és az árvízkapu védelmi célú rendeltetése, hogy a Sió alsó szakaszát mentesítse a dunai jeges árvizek visszaduzzasztó hatásától.

Az öblözetet észak-északkeleti irányból a Sió jobb parti töltése védi a Duna jobb part 26+915 tkm-ben levő kiágazásától a védtöltés 14+419 tkm szelvényében lévő öblözet határig.

Az árvízmentesített öblözetet védő töltések adatai:

Az öblözet		A védtöltés		
Száma	Neve	Neve	Szelvénye	Hossza (m)
1.31.	Sárközi	Siójp.	0+000-26+915	26915
	Öblözetten kívül	Dunajp.	26+915-28+692	1777
1.31.	Sárközi	Siójp.	0+000-14+419	14419
04.01. sz. Bába-Siótorok-Szekszárdi szakasz összesen				43111

A 04.05. Siótorok-Kölesdi árvízvédelmi szakasz

A 04.05. 'Siótorok-Kölesdi árvízvédelmi szakasz egy része az 1.25.számú Duna - Sióközi öblözet egy részét védi.

Szekszárd Sió bal partján található külterülete a Sió bp-i töltés mögött megközelítőleg 9 tkm-től 17 tkm-ig tart. Így az 1.25. számú Duna-Sióközi öblözetet védő töltések nyújtanak védelmet e területnek.

Az öblözet		A védtöltés		
Száma	Neve	Neve	Szelvénye	Hossza (m)
1.25.	Duna-Sióközi	Sió bp.	0+000-17+635	17635

A 04.06. Sióagárd-kölesdi árvízvédelmi szakasz

A 04.06. Sióagárd-kölesdi árvízvédelmi szakasz egy része az 1.30. Völgységi árvízvédelmi öblözetet védi. Szekszárd külterülete található a Völgységi-patak mindkét oldalán, így a Völgységi patak jobb és bal partjának összesen 4678 m hosszú töltése, valamint a Sió jobb part 14+419-18+153 tkm közötti árvízvédelmi védvonal a területet védi.

Az öblözet		A védtöltés		
Száma	Neve	Neve	Szelvénye	Hossza (m)
1.30	Völgységi	Sió jp.	14+419-18+ 153	3734
1.30	Völgységi	Völgységi jp.	0+000-2+448	2448
1.30	Völgységi	Völgységi bp.	0+000-2+230	2230

04.06. sz. Sióagárd-Kölesdi árvízvédelmi szakasz Völgységi öblözetét	8412
védő szakasza összesen	

A Duna jobb parti sávjában, a nagy vízi mederben, hétvégi házas üdülők és horgásztanyák találhatóak a dunai vasúti híd fölötti szakaszon az 1480-1481 fkm szelvények között, valamint a Siótórok kömyékén - Bóni-foknál-, a Duna 1497-1498 fkm szelvények között. A hétvégi horgásztanyák általában építési engedély nélkül épültek, az épületek tulajdonosai horgászegyesületi tagok, és bérleti díjat fizetnek a terület használatáért.

Mértékadó vízmércék adatai

Az árvízvédelmi szakaszra vonatkozó mértékadó vízmérce adatai, a készütségi fokozatok elrendelésére, illetve megszüntetésére vonatkozó vízállás adatok

Mértékadó vízmérce				Vízállás (cm)			
Neve	helye	tkm/fkm	"0 "pont (m.B.f.)	I. (fok)	II. (fok)	III. (fok)	LNV időpont
Sió torkolati mű, alvíz	Duna jp.	28+513 tkm (2,6 fkm)	79,32	1050	1150	1250	1259 2013.VI.12
Szekszárd - Palánk	Sió bp.	13+265 tkm (18,8 fkm)	85,09	500	600	650	680 1945.II.14

A Sió torkolati múnél 2013-ban mérték a legmagasabb dunai vízállás (LNV) értéket, amely a 2006-ban mért 1227 cm-nél 32 cm-rel magasabb.

I. rendű árvízvédelmi vonalat keresztező létesítmények listája :
II.

Keresztezés helye	EOV kordináta (m)		Magnevezés	Kezelő
	Y	X		
Sió bp. 11+764	626147,89	114440,16	Feketeéri zsilip	KŐDUVIZIG
Sió bp. 12+850	625 171,50	114908,65	Nyomott szennyvízvezeték	Csapó Dániel Mezőgazdasági Szakközépiskola
Sió jp. 1 +687	634101,51	109865,44	Keselyúsi nyomócső	KŐDUVIZIG
Sió jp. 3+866	632459,96	110541,71	Szekszárdi szennyvíz nyomócső	Tolna megyei Vízmű Rt.
Sió jp. 3+895	632441,9	101519,31	Borrévi öntöző nyomócső	KŐDUVIZIG

Sió jp. 12+957	625370,65	114·697,140	Szekszárd-Tolnai gázvezeték	DDGÁZ
Sió jp. 13+361	625023,44	114901,34	Mérőműszergyári szennyvíz nyomócső	MMG Autómatika Művek Rt.
Sió jp. -13+662,	624760,18	115047,39	Palánki zsilip	KÖDUVIZIG
Völgységi jp. 0+440	621681,98	115402,83	Kisréti zsilip	KÖDUVIZIG
Völgységi jp. 0+942	621348,49	115028,08	Szekszárd-Zomba gázvezeték	
Völgységi jp. 0+951	621342,28	115021,18	Mogyorósi zsilip	KÖDUVIZIG
Völgységi jp.1+106	621226,19	114912,03	Szekszárd-Zomba fényvezető kábel	
Völgységi jp. 1+114	621230,84	114920,47	Szekszárd-Zomba fényvezető kábel	
Völgységijp.1+12 7	621220,87	114902,23	Völgységi I. zsilip	KÖDUVIZIG
Völgységi bp. 0+163	621 766,270	115612,25	Kistagi zsilip	KÖDUVIZIG
Völgységi bp. 0+876	621292,49	115 080,400	Szekszárd-Zomba gázvezeték	
Völgységi bp. 1+049	621182,57	114952,07	Szekszárd-Zomba fényvezető kábel	
Völgységi bp. 1+055.	621176,26	114944,71	Szekszárd-Zomba fényvezető kábel	
Völgységi bp. 1+068	621170,69	114938,15	Völgységi II. zsilip	KÖDUVIZIG

Lokalizációs töltések a Sárközi öblötben

1. sz. Szekszárd-Keselyűsi út

- Hossza: 11.993 m.
- Korona magassága: 90,70 m.Bf.
- Védett terület: 16,5 km².

2. sz. Szekszárd-Bátaszéki vasútvonal

- Hossza: 12.850 m.
- Korona magassága: 90,60 m.B.f.
- Védett terület: 48,2 km².

Árvízzel veszélyeztetett területek

Szekszárd keleti pereme veszélyeztetett árvíz esetén. Az 1 %-os valószínűséggel előforduló elöntést a 90,66 m B.f., az 1 %-os valószínűséggel előforduló elöntést a 91,32 m B.f. .. árvízszint jellemzi.

Szekszárd külterülete érinti a Sió nagyvízi medrét, a Sió 10-22 fkm között. Az adott területen a nagyvízi medrek, a parti sávok, a vízjárta, valamint a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról és hasznosításáról, valamint a nyári gátak által védett területek értékének csökkenésével kapcsolatos eljárásról szóló 2112006 (1.31.) Korm. rendeletben meghatározottakon kívülsemmi sem helyezhető el, amit az utóbbi mintegy másfél évtized (1998-2013) tetőző árvízszintjeinek tendenciális emelkedése is indokol.

1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

A fentiek alapján elmondható, hogy Szekszárd környezeti állapota jónak mondható. A város legégetőbb problémája a szennyeződött ivóvízbázis, ami a közeljövőben rendeződni látszik, hiszen már az új kutak kivitelezésének a közbeszerzése folyik.

Szekszárd földrajzi adottságából származik a város egyik jelentős talajvédelmi és egyben környezetvédelmi problémája, a dombvidéki erózió, melybe beletartozik mind a szél és mind a víz által okozott erózió.

A város területén az elmúlt időszakban több, nagyobb kiterjedésű környezetszennyezés történt, amelyek kármentesítése meghaladta a város teherbíró képességét. A Szekszárd Lőtéri vízbázis Nyugati-délnyugati irányú utánpótlódási területét öt gócpontban jelentős kiterjedésű és koncentrációjú szennyeződés érte, a szennyezett terület nagysága 250-300 ha közötti.

1.18. Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők)

1.18.1. építésföldtani korlátok

1.18.1.1. alábányászott területek, barlangok és pincék területei

A Szekszárd környéki dombok százával rejtik magukban a lösz- falba vájt borospincéket, közöttük az egykori barlanglakásokat is. Utóbbiak a legszegényebbek nyomorúságos, löszbe vájt lakásai- odúi, a város dombvidéki, nyugati részén jöttek létre. Szekszárdon a legtöbb ilyen lakhely a Benedek- szurdikban, a Szűcsény-szurdikban és a Kerékhegyen volt.

1.18.1.2. csúszás-, süllyedésveszélyes területek

A meredek löszfállal rendelkező területek parterciális felszínmozgásos területek, és ilyen szempontból a Szekszárdi dombság potenciálisan veszélyeztetett. A megye nagy részén kialakult építési gyakorlat, hogy a löszös domboldalt függőlegesen levágták. Időnként a telekbővítés vagy egyéb célból tovább faragták a löszfalat, amely részint a felső térszín használatától, terhelésétől, vízelvezetésétől függően részint a lösz belső szerkezetétől, illetve az időjárástól, valamint esetleges közúti forgalomból adódó rezgések következtében egyszer csak leszakad. Az 1.3.1 fejezetben részletesen taglaljuk az országos kataszterben szereplő földtani csúszásveszélyes területeket.

A megye jelentős részén 3-30 m-es vastagságban megtalálható lösz jelenlétéhez kapcsolódnak a pince fel- és leszakadások, tám- és partfal omlások. A megyei területrendezési terv Szekszárd egész területét a csúszásveszélyes terület övezetébe sorolja.

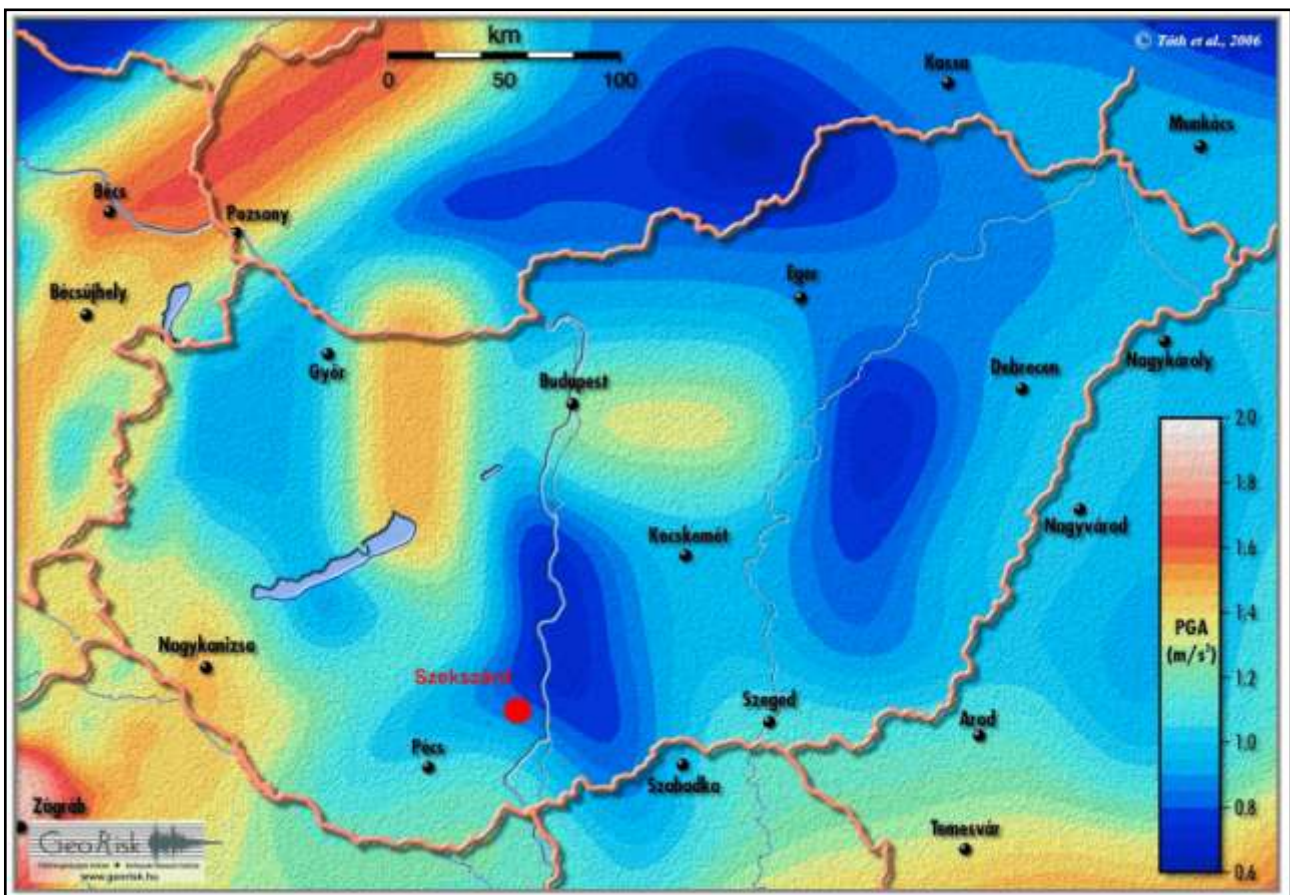
A város keleti, alacsony térszínen fekvő területe felszínközeli rétegeinek felépítését kisebb részben áthalmozott lösz, lösziszapos képződmények, nagyobb részben a Szekszárd-Bátaszék vonaltól K-re holocén ártéri üledékek határozzák meg. Erre a területre jellemző a helyenkénti magas talajvízállás, jelentős vízszintingadozással, mely a laza szerkezetű rétegek teherbíró képességének további csökkenését okozhatja. Az ártéri területrészek Duna öntésképződményei között nagy szervesanyag tartalmú tőzeges rétegek is megjelennek, mely rétegek helyzete egy terület építésföldtani alkalmasságát nagymértékben meghatározhatja. Az öntésterület egyes részein agresszív, szulfátos talajvízzel kell számolni, ezért a magas talajvízállású területrészek az építési hely kijelölésénél, az alapozási mód megválasztásánál a talajvíz szulfáttartalmát is javasolt figyelembe venni.

1.18.1.3. földrengés veszélyeztetett területei

Bár a földrengések előrejelzése megoldatlan probléma, lehetőség van a földrengésveszély valószínűségi alapú meghatározására. Ez annak kiszámítását jelenti, hogy valamely területen megadott méretű földrengés hatás (általában gyorsulás, vagy intenzitás) adott időszak alatt milyen valószínűséggel várható. Ilyen módon - bár a földrengést elhárítani nem lehet - a földrengésveszély mértékének ismeretében, előzetes felkészüléssel a földrengés által okozott károk és veszteségek jelentősen csökkenthetők.

A földrengések megfigyeléséhez, a földrengés-paraméterek pontos meghatározásához a földrengéshullámok műszeres regisztrálása szükséges. A földrengéshullámok regisztrálására használatos műszer a szeizmográf. A mai modern szeizmográfok nagyon érzékenyek, képesek a talajnak akár 0.00001 mm-es elmozdulását is regisztrálni.

Magyarországon jelenleg 20 szeizmológiai mérőállomás működik, Szekszárd közelében a PKSM kódjelű rövidperiódusú, és a MORH jelű szélessávú állomás dolgozik gránit alapkőzetre telepítve. Átlagos zaj- (talajnyugtalan) viszonyokat feltételezve a hálózat észlelési küszöbe $ML=1.5-2.0$ magnitúdó körül van. Az ország középső részén valamivel alacsonyabb, a határok környékén kissé magasabb. Ez azt jelenti, hogy a lakosság által érzékelt valamennyi rengést a hálózat nagy valószínűséggel detektálja. A földrengések hipocentrumának számítása során a magyarországi szeizmográf állomások mellett nagyon fontos a szomszédos országok állomásaival, illetve a nemzetközi adatközpontokkal történő folyamatos adatcsere is.

Magyarország földrengésveszély térképe (forrás:www.georisk.hu)

A térképről jól látszik, hogy Szekszárd meglehetősen földrengésbiztos helyen fekszik Magyarországon belül. Feltehetően ez volt az egyik oka, hogy a közeli Paksot választották az atomerőmű telepítésének helyszínéül. A Kárpát-medencében katasztrófális méretű földrengések nagyon ritkán, vagy egyáltalán nem fordulnak elő. Az epicentrum környékén komoly károkat okozó földrengések azonban a történelem során többször előfordultak és a jövőben sem zárhatók

ki. A legismertebb földrengés forrásterületek: Komárom (1763, 1783, 1806, 1851), Mór (1810), Jászberény (1868), Kecskemét (1908,1911), Eger (1925), Dunaharaszti (1956) és Berhida (1985).

1.18.2. vízrajzi veszélyeztetettség

1.18.2.1. árvízveszélyes területek

Szekszárd árvízveszélyes területei, mint ahogy az 1.3.1 fejezetben közölt rajzon is jól látszik, a Sió és a Duna közvetlen partvidékét érinti. Ez a sáv döntően beépítésre nem szánt területeket tartalmaz, így különösebb veszélyforrást nem jelent. „A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról” szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet szerint nyilvántartott települések között Szekszárd közepesen veszélyeztetett „B” kategóriába tartozik.

1.18.2.2. Mély fekvésű és belvívveszélyes területek

Szekszárd 3.418 ha szántóterületéből kb. 400-500 ha a belvives, vagy vízzel telített szántóterület, vagyis arányuk magasabb a megyei átlagnál. Területi megoszlása az alábbi:

- A Kakasdi határtól és a Rák és a Völgység-pataktól K-re Sió deltáig (a 6-os út mellett) kb. 100 ha
- A Sárközben, a Magura árok melletti, a Tóth -völgyi árok melletti, és az 56-os út melletti területen kb. 300-400 ha

Az 1.3.1 fejezetben közöltük a belvívveszélyes területek térképét.

A síkvidéki mélyfekvésű területek állandó problémája, hogy a vízelvezető csatornák alacsony lejtési szöge miatt a felesleges vizek elvezetése csak lassan történik meg. A belvívprobléma nagyrészt mezőgazdasági területeket érint, de a déli kertvárosban, a Béke telepen és az ipari terület Epreskert utcai részén előfordul, hogy víz áll az utakon. Ennek kezelésére a Szennyvíztelep közelében egy záportározó létesült a közelmúltban, mely a déli kertváros belvives gondjait megoldani látszik.

Kiemelkedően belvívveszélyes mezőgazdasági terület a 6-os út menti Hidas-szigeti rész, aminek többször művelésváltással sem sikerült még megtalálni az ideális funkcióját.

1.18.2.4. árvíz és belvívvédelem

Árvízvédelem

„A települések ár- és belvív veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról” szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet szerint nyilvántartott települések között Szekszárd közepesen veszélyeztetett „B” kategóriába tartozik. Ez azt jelenti, hogy nyílt vagy mentesített ártéren fekszik, és nem az előírt biztonságban kiépített védmű védi. Szekszárd a Bába – Siótorok – Sióagárdi 04.01. számú, állami tulajdonú árvízvédelmi szakasz területén fekszik. A töltések a Duna jobb partján Bába és Ercsi között, a Sió csatorna jobb- és bal partján Siótorok – Szekszárd és Siótorok – Simontornya között húzódnak. A Sió-csatorna I. rendű árvízvédelmi fővonalai a Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság Szekszárdi Szakaszmérnöksége kezelésben vannak. A szekszárdi öblözetet érintő árvízvédelmi fővonalak állapota megfelelő.

Szekszárd közigazgatási területét a Sió-csatorna és a Szekszárd-Bátai főcsatorna is érinti. A Sió-csatorna a Közép-Dunántúl vízfolyásainak, továbbá a Balatonnak és a Velencei-tónak a vizeit szállítja a Dunába. A szekszárdi Sió szakasz vízjárását a balatoni vízeresztés, továbbá a Kapos, a Nádor-csatorna és a kisebb patakok vízhozama alakítja. Nagyvizes időszakokban jelentős problémát okoz a Kapos, Duna magas vízállás egybeesése a balatoni vízeresztéssel. A Sió vízszállító képessége és a betorkolló vízfolyások állapota, kiépítettsége nem elégíti ki a vízeresztés által támasztott követelményeket.

A Szekszárd-Bátai csatorna rendszer 39404,5 ha területű vízgyűjtője a Sió vízgyűjtőjétől délre, a Gemencsel határosan fekszik. A csatornahálózat gyűjti a területen keletkező belvizeket és a dombvidéki jellegű területről érkező felszíni lefolyásokat. A csatorna – 4,75 m³/s kapacitású torkolati szivattyúteleppel – jelenlegi befogadója a Duna. A Szekszárd-Bátai csatorna esetében nem állnak rendelkezésre vízminőségi és vízmennyiségi adatok. Komplex vízrendezése folyamatban van.

Belvívvédelem

A földtulajdonosok megfigyelései szerint az elkészült M6 autópálya a gátja a felszínről beszivárgó, ill. felszín közeli vizek Duna felé áramlásának. Ez is hozzájárulhatott a belvizek nagymértékű kiterjedéséhez, ill. túlságosan lassú apadásához. Ezért szükséges az autópálya és a város közötti területeken lévő csapadékvizek, ill. kialakult belvizek elvezetéséről gondoskodni, aminek fő megoldása a Szekszárd-Bátai főcsatorna komplex vízrendezése lehet. A KDT VIZIG által benyújtott, „A Szekszárd-Bátai főcsatorna komplex vízrendezése” c. programjavaslatot a Dél-dunántúli Fejlesztési Ügynökség elfogadta, a támogatási szerződés aláírására 2010. január 8-án került sor.

A környező területek kis belvíztározójaként szerepet kaphat a jövőben a Csörge tó. A tó korábban megfelelő vízpótlással rendelkezett, de a vízbázis a tó irányába való kiterjesztése az ún. Csörge kutakkal jelentősen megnövelte a térségi depressziót. Ennek következtében a tónak talajvíz beszivárgásával történő természetes vízpótlása teljesen megszűnt. Ehhez járult még hozzá, hogy a nagyüzemi mezőgazdasági gazdálkodással együtt járó vízrendezések a tó amúgy is csekély mértékű felszíni eredetű vízpótlását megszüntették.

1.18.3. egyéb

1.18.3.2. mélységi, magassági korlátozások

Szekszárd város településrendezési tervének és helyi építési szabályzatának összeállításakor alkalmazkodni kell a sajátos földtani felépítéshez és a morfológiai viszonyokhoz annak érdekében, hogy az épített környezet hosszú távú fennmaradása biztosított legyen.

Az egyes építményekkel, építési munkákkal és építési tevékenységekkel kapcsolatos engedélyezési eljárások közül

- a négy beépített szintnél magasabb, vagy 7 méternél nagyobb fesztávú tartószerkezeteket tartalmazó, előre gyártott vagy vázas tartószerkezetű épületeknél,
- a meredek, csúszásveszélyesnek ismert területek beépítései,
- az 5 m-nél nagyobb szabad magasságú földet megtámasztó építményeknél,
- a 3 m-nél nagyobb földvastagságot érintő tereprendezéssel járó építkezések esetén (feltöltés, bevágás)
- és a felsoroltakon túlmenően azon esetekben, amikor a lakosság, a tervező vagy az önkormányzat kedvezőtlen, az általajjal összefüggő jelenségeket észlel,

a geológiai szolgálat szakhatósági közreműködését kell igényelni.

1.18.3.3. tevékenységből adódó korlátozások

Ásványvagyon védelem

Az egyes tevékenységek engedélyezésekor figyelembe kell venni az ásványvagyon-gazdálkodási követelményeket:

a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény (Bt.) 44.§ (1) bekezdés b) alpont negyedik bekezdése szerint a bányahatóság műszaki biztonsági és munkavédelmi hatáskörébe tartozik az egyes nem bányászati célt szolgáló, bányászati módszerekkel végzett földalatti tevékenységek (aknamélyítés, alagúthajtás...), a mélyépítés kivételével, továbbá

a Bt. 46.§ (1) bekezdése szerint a bányafelügyelet szakhatóságként működik közre a 300 m²-nél nagyobb alapterületű, bányászati módszerekkel kialakított földalatti térségek létesítésére, használatbavételére és megszüntetésére irányuló építéshatósági engedélyezési eljárásban, amely felett természetes kőzetréteg (homok, agyag, homokkő, mészkő...) található, ha az nem szerves része a földfelszín feletti építménynek (földalatti tároló térség), valamint

a Bt. végrehajtásáról szóló 203/1998. (XII.19.) Korm. rendelet 32.§ (3) bekezdés szerint a földalatti tárolótérség állagmegóvása keretében végzett felújítási munkákat bányászati szakértők közreműködésével szabad végezni, valamint

a Bt. 1.§ (1) bekezdés b) alpontja szerint a tereprendezéssel összefüggésben végzett ásványi nyersanyag kitermelése után, ha az ásványi nyersanyag üzletszerű felhasználásával, vagy értékesítésével jár együtt, az államot a Bt. 20.§-a szerinti bányajáradék illet meg, továbbá

a Bt. 44/A §-a alapján a tereprendezés engedélyezésére irányuló eljárásokban a Bányakapitányság szakhatóságként működik közre.

Termőföld védelem

A termőföldön történő beruházásokat úgy kell megtervezni, hogy a létesítmények elhelyezése a környező területeken a talajvédő gazdálkodás feltételeit ne akadályozza.

Az 1994. évi LV. törvény 70.§ (1) bekezdésében szereplő mezőgazdasági művelés alá tartozó területeken (a tv. szerint a termőföldön) történő beruházások és bármilyen építmény elhelyezése esetén ugyanezen tv. 70.§ (2) bekezdése értelmében a talajvédelmi hatóság szakhatósági hozzájárulását a beruházónak be kell szereznie az engedélyhez.

A térség domborzati és egyéb viszonyai alapján meghatározott munkák és kötelezettségek egy részéhez a Tolna Megyei Növényegészségügyi és Talajvédelmi Szolgálat, mint talajvédelmi hatóság engedélye szükséges a következő esetekben:

- erózió elleni talajvédelmi beavatkozások, ha a talajművelési eljárásokkal, termesztett növények szakszerű területi elhelyezésével, a gyep-, cserje- és erdősávok létesítésével kellőképpen nem lehetséges az erózió ellen megóvni a termőföldet,
- a növények által kivont, a kilúgozás által eltávozott kalcium mennyiségének pótlására, a talaj savanyúsági viszonyainak megszüntetésére, továbbá a savanyító hatású légköri ülepedés semlegesítése céljából történő meszezés,
- szikesedés elleni talajjavítás,
- homoktalajok javítása,
- tereprendezés a felszín hullámosságának és az egyenetlen terepalakulatok megszüntetésének érdekében,
- mélyforgatás, ha azt a talajviszonyok indokolják,
- szennyvíz, szennyvíziszap és egyéb nem veszélyes hulladékok termőföldön történő elhelyezése,
- hígtrágya kijuttatása termőföldre.

Vízbázis védelem

A település a felszín alatti vizek és a földtani közeg védeltsége szempontjából a szennyeződéserzékenység alapján az „A” fokozottan érzékeny területen helyezkedik el, a 33/2000. (III.17.) Kormányrendelet besorolási elve szerint. Erre tekintettel fokozott műszaki védelmet kell biztosítani az építmények létesítésekor és a tevékenységek végzésekor. A vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízi létesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII.18.) Korm. rendelet a védőterületen belül a meglévő létesítmények és az újonnan megvalósításra kerülő projektek esetére is korlátozó intézkedéseket fogantatosít. A tervezett beruházások engedélyezése csak a szabályozási előírásokban rögzített, és minden esetben kötelezően bevonandó szakhatóságok (Vízügyi és környezetvédelmi hatóság, ÁNTSZ), valamint a szakterületük szerint érintett szakhatóságok és eljáró hatóságok megkeresésével, a szakértő szervezetek pozitív állásfoglalása alapján történhet. A jogszabály 5. számú melléklete tartalmazza a külső-, belső- és hidrogeológiai védőterületre vonatkozó korlátozásokat. A fentieket figyelembe véve a szabályozási tervlapon rögzített övezetek szerint a 123/1997. (VII.18.) Korm. rendelet 5. számú melléklete szerint lehet építési tevékenységet folytatni.

A vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezésének megelőzése, csökkentése érdekében a 49/2001. (IV.3.) Korm. rendelet szerint be kell tartani a jó mezőgazdasági gyakorlat szabályait. Állattartó létesítményhez trágyatároló nem létesíthető felszíni víztől, ivóvíznyerőhelytől számított 100 méteren belül. Hígtrágyatároló nem létesíthető a 46/1999. (III.18.) Kormányrendelet szerinti vízjárta területen. Hígtrágya csak talajtani szakvéleményre alapozott talajvédelmi hatósági engedély birtokában juttatható ki mezőgazdasági területre.

A szennyezések elkerülése és a környezeti kockázat csökkentése érdekében a szerkezeti terv elfogadásával egyidőben szükségszerű a település teljes közigazgatási területére az állattartás helyi szabályainak pontosítása, korszerűsítése. Az állattartási rendeletben kell megállapítani az egyes építmények közötti legkisebb távolságokat.

A településen állattartó létesítmények is találhatóak. A környezetterhelés (a felszíni és felszín alatti vizek és a földtani közeg, a levegő, a hulladékok káros hatásai) csökkentése érdekében valamennyi telephelyen felül kell vizsgálni a tartási technológiát és a hozzájuk tartozó létesítmények (trágyatárolók, állategészségügyi feltételeket biztosító egységek, stb.) igény szerinti üzemelését (feltételek biztosíthatóságát, meglétét) és műszaki színvonalát. Feltétlen gondoskodni kell a trágyatárolók jelenlegi állapotának javításáról és megfelelő színvonalú kialakításáról.

Az egyes tevékenységek környezetet terhelő kibocsátásainak megelőzése érdekében a környezeti elemeket terhelő kibocsátások, valamint a környezetre ható tényezők csökkentésére, illetőleg megszüntetésére irányuló, az elérhető legjobb technológián alapuló intézkedéseket az egységes környezethasználati engedélyezési eljárás során állapítja meg a környezetvédelmi hatóság, mely a jelenleg is üzemelő tevékenységek további üzemelését befolyásolhatja. Az egységes környezethasználati engedélyezési eljárások részletes szabályait a 193/2001. (X.19.) Kormányrendelet tartalmazza. A jogszabály alapján kiadott teljeskörű környezetvédelmi felülvizsgálatra való kötelezések kiadása már megtörtént illetve jelenleg van folyamatban.

Az egységes környezethasználati engedélyhez kötött tevékenységek listáját a hivatkozott rendelet 1. sz. melléklete tartalmazza. Nagy létszámú állattartásra vonatkozóan a következő állatférőhelytől szükséges az engedélyezési eljárás lefolytatása, új illetve meglévő állattartó telepeknél a terv- illetve a környezetvédelmi felülvizsgálati dokumentáció alapján:

- 2.000 férőhely (30 kg-on felüli) sertések számára,
- 750 férőhely kocák számára,
- 40.000 férőhely baromfi számára.

A felülvizsgálat eredményeként foganatosított, területfelhasználást érintő kérdéseket a szabályozási tervben is rögzíteni kell.

Szekszárd M. J. Város Önkormányzata helyi rendelete előírásainak következetes betartása és apró pontosítása után hosszú távon rendeződhet a város állattartási gyakorlata.

Javasoljuk, hogy az üzemszerű állattartással foglalkozó állattartó telep Szekszárd város közigazgatási területén csak akkor létesülhessen és 2004. január 01-jétől csak akkor legyen üzemeltethető, ha az állattartásból származó trágya elhelyezéséhez szükséges nagyságú – javasolt összes nitrogén kihelyezés maximum 170 kg/ha/év – szántóterülettel rendelkeznek, vagy minimum 5 éves szerződéssel biztosítják a keletkező trágya mezőgazdasági területen történő elhelyezését.

Erdők védelme

Az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. törvény 69.§-a rögzíti, hogy „erdőterületet termelésből kivonni csak kivételes esetben és csak akkor lehet, ha az erdőterületre tervezett létesítmény elhelyezésére vagy tevékenység gyakorlására az adott térségben nem található arra alkalmas földterület”. Tehát lakó- és egyéb kivett terület kialakítása céljából belterületbe vonni és művelésből kivonni erdőterületet csak kivételes esetben, más lehetőség hiányában szabad.

Belterületbe vonással együtt járó igénybevétel esetén be kell szerezni az erdészeti hatóság előzetes elvi engedélyét, amennyiben az igénybevételre várhatóan 5 éven belül kerül sor.

Ugyancsak rögzíti a törvény a 21.§-ban, hogy az erdő elsődleges rendeltetésének megváltoztatásához az erdészeti hatóság engedélye szükséges (a települési önkormányzat jegyzője jogosult kezdeményezni a változtatást), illetve a rendeltetés-változásból fakadó többletköltséget és kárt a kezdeményezőnek kell megtérítenie. Az erdőterületekkel kapcsolatos egyéb, általános előírásokat is az 1996. évi LIV. törvény és a 29/1997. (IV.30.) FM rendelet rögzíti.

A vizek védelme a felszíni és felszín alatti vizekre és azok készleteire terjed ki. A környezet igénybevétele – így különösen a vízviszonyokba történő beavatkozások – esetén biztosítani kell, hogy a víz, mint tájalkotó tényező fennmaradjon, a vízi és vízközei élővilág fennmaradásához szükséges feltételek, valamint a vizek hasznosíthatóságát elősegítő körülmények ne romoljanak.

1.19. Ásványi nyersanyag lelőhely

Szekszárd területén jelenleg inkább a laza üledékes kőzetek bányászata történik, elsősorban az építő-anyagipar napi szükségleteinek kielégítésre. A bányahelyeknek azonban csak egy részén végeznek folyamatos termelést, hiszen vannak időszakos művelésűek, vagy szünetelők. Néhányuknál már az előkészületek is megtörténtek bezárásukra. Jelenleg a város térségében két külszíni művelésű bánya található. Az egyik a Csatári téglagyár, ahol tömör téglanyag kitermelésére van lehetőség, valamint a virágtanyai homokbánya. Előbbi jelenleg szünetelteti működését, utóbbi művelés alatt áll.

Nagy számban található ismeretlen állagú és hasznosítású bányaterületek, melyek termelés és földtani kutatások hiányában az Országos Ásványvagyon nyilvántartásban sem szerepelnek. A közelmúltban felhagyott, vagy évtizedek óta nem művelt bányák többnyire olyan területegységet jelentenek napjainkban, melyeknek nem találnak megfelelő területhasználatot. Korábbi időszakban többnyire hulladéklerakókká váltak, de az ilyen irányú felhasználás műszaki védelem nélkül már nem engedélyezhető tevékenység napjainkban.

Fentiekén túl területfejlesztési és környezetvédelmi szempontok alapján egyaránt indokolt ismernünk, hogy a város területén melyek azok a helyek, ahol kitermelésre érdemes mennyiségben található ásványi nyersanyag. Jelenleg a város területén egy ilyen lehetséges kitermelő hely ismert, ahol vázkerámiai agyag kitermelésére lenne lehetőség. Az ásványvagyonnal rendelkező felmért területek szerepelnek az Országos Ásványvagyon Nyilvántartásban.

A földtani viszonyok alapján - a Magyar Geológiai Szolgálat Dél-dunántúli Területi Hivatala és a Pécsi Bányakapitányság adatszolgáltatásai szerint - a település közigazgatási területén jelentős ásványi nyersanyag vagyon található.

„Szekszárd II. - Agyag” :Faluhelyi Agyagbánya

0728/5, 0728/6, 0728/7, 0728/8, 0728/9, 0728/10, 0728/11, 0728/12 és a 0717/3, 0717/4, 0717/5, 0717/6, 0717/7, 0717/9 hrsz.

„Szekszárd III. - Agyag” Bence-völgyi Agyagbánya

01324/1, 01324/3, 01324/4, 01324/5, 01324/8, 01324/9, 01324/10, 01324/11, 01324/12, 01324/13, 01324/14 hrsz.

„Szekszárd IV. - Homok” Észak

01598/14, 01598/15, 01598/16, 01598/17, 01598/18 hrsz.

A volt Csatári Téglagyár bezárt agyagbányája (Szekszárd 5320/5 5320/28, 5319, 11049/2 és 11050 hrsz) csak olyan kis mennyiségű megkutatott és nyilvántartott ásványvagyont tartalmaz, hogy arra ásványvagyon-védelmi okokból korlátozás előírását nem tartja indokoltnak a Pécsi Bányakapitányság.

1.20. Városi klíma

Szekszárd Megyei Jogú Város 2009-ben belépett a magyarországi Klímabarát Települések Szövetségébe. A belépéssel az Önkormányzat kinyilvánította azt az álláspontját, hogy a globális klímaváltozással / felmelegedéssel helyi, települési szinten is foglalkozni kell. A szekszárdi klímaügy fő felelőse Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata, amely részben önállóan, részben Klímakörön keresztül (széleskörű lakossági, vállalkozói, civil összefogással) fejt ki tevékenységét.

A Szekszárdi Klímakör tevékenységének központi gondolata: „Gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan!”, azaz cselekedjünk itt helyben!

A helyben cselekvésnek három fő iránya lehet:

- Elsődleges feladat a klímatudatosság, a hiteles tájékozottság növelése. Ennek elérése érdekében a Stratégiában arra teszünk javaslatot, hogy az önkormányzat és az egyes intézmények vezetői, a helyi közösségek és Szekszárd minden lakója minél pontosabban és részletesebben kapjon tájékoztatást a kialakult helyzetről, annak várható következményeiről és a helyi szintű cselekvés lehetőségeiről.
- Másrészt az üvegházhatású gázok (elsősorban a széndioxid) kibocsátásának csökkentése, a további, még súlyosabb problémák megelőzése érdekében.
- Végül a már érzékelhető időjárási hatásokhoz (kánikula, esőzések, aszályok, szélvihar, stb.) való alkalmazkodás, azok káros következményeinek csökkentése.

Szekszárdon klímaügyben érdemi előrelépés csak a lakosság-vállalkozások-önkormányzat-civilszervezetek közös összefogásával jöhet létre. Ebben az összefogásban az önkormányzatnak kezdeményező, szervező, integráló és példamutató szerepet kell vállalnia.

Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzatának álláspontja, hogy a globális klímaváltozáshoz az emberiség, és annak részeként Szekszárd Város Lakossága, Vállalkozásai és Intézményei is hozzájárulnak. Ebből fakadóan közös települési célunk a további üvegházgáz kibocsátások csökkentése, közös települési érdekünk pedig a változásokhoz való alkalmazkodás.

2010. január 25-én a Polgármesteri Hivatal Nagytermében megalakultak az energiagazdálkodási-, közlekedési-, környezeti nevelési-, vízgazdálkodási-, valamint hulladékgazdálkodási munkacsoportok. 2010. 1. felében a munkacsoporti megbeszéléseken elkezdődött a klímastratégia és cselekvési terv elemeinek összegyűjtése, amelynek eredménye a 2010-ben kiadott Klímastratégia és 2011. évi Cselekvési Terv tervezet is.

Az Önkormányzat a klímaváltozás elleni tevékenységét Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiával (NÉS) összhangban, a Klímabarát Települések Szövetségével együttműködve szervezi. Az Önkormányzat a klímaváltozás hatásainak csökkentésére irányuló küldetését az alábbiak szerint fogalmazza meg:

1, Az Önkormányzatnak, mint intézményfenntartónak példamutató intézkedéseket kell elindítani és bevezetni az általa üzemeltetett intézmények működésének anyag- és energiatakarékossága terén. A megvalósított intézkedések mintául szolgálnak a hasonló intézményi, vállalkozói és lakossági programokhoz.

2, Az Önkormányzat a Szekszárdi Klímakörrel együttműködve fórumot biztosít a lakosság, a vállalkozások és intézmények számára, a klímaváltozással kapcsolatos információk, a megelőzési és alkalmazkodási lehetőségek minél szélesebb körének elérése érdekében.

3, Az Önkormányzat a Szekszárdi Klímakörrel együttműködve támogatja a lakosság, a vállalkozások és intézmények közös akcióit, programjait, amelyek a klímaváltozással kapcsolatos megelőzési és alkalmazkodási lehetőségek feltárására, bemutatására és gyakorlati megvalósítására irányulnak.

A klímaprogramok elsődleges feladata, hogy elősegítse az üvegházgázok légkörbe bocsátásának csökkentését. Az üvegházhatás ember okozta növekedésének mintegy 55%-áért egyetlen üvegházgáz, a szén-dioxid (CO₂) felelős. Emiatt az üvegházgáz-kibocsátás visszafogása elsősorban a széndioxid-kibocsátás visszafogását kell, hogy jelentse. Ez leegyszerűsítve a fosszilis energiahordozókból származó energiahasználat csökkentését jelenti (fűtés, hűtés, motorizált közlekedés, stb.). A települési klímaprogramoknak nem szabad azonban megfeledezniük a fennmaradó 45%-ért felelős üvegházgázokról sem! Különösen fontos ezek közül a metán (CH₄), de nem teljesen elhanyagolhatók a dinitrogén-oxid (N₂O), valamint a különböző gázhalmazállapotú halogénezett szénhidrogének, illetve egyes további légnemű halogénvegyületek sem.

1.20.1 Települési energiagazdálkodás

Az épületekben, illetve infrastrukturális létesítményekben fölhasznált energia jelentős része közvetlenül vagy közvetve (a villamos áramon keresztül) szénből vagy földgázból származik. Ezeknek az energiahordozóknak a használata üvegházgázok, például szén-dioxid vagy metán légkörbe kerülésével jár. Így tehát a felhasznált energia mennyiségének a csökkentése az üvegházgázok csökkentését is jelenti.

Szekszárd MJ Város - Települési Klímastratégia 14A lakosság döntő többsége energiagazdálkodási kérdésekben nem túl tájékozott. Éppen ezért elsődleges feladat a szekszárdi lakosság és a vállalkozások energiatudatosságának, tájékozottságának javítása. Ennek érdekében évente energiatakarékosági programokat, illetve például a megújuló energiaforrások népszerűsítése érdekében szakmai napokat javasolt szervezni.

Szekszárd természeti adottságait, földrajzi elhelyezkedését figyelembe véve elsősorban a biomassa, a napenergia és a geotermikus energiák hasznosítását kellene elősegíteni a megújuló, illetve részben megújuló energiaforrások közül.

1.20.2 Lakossági energiagazdálkodás

Magyarországon, így Szekszárdon is nagyjából a következő lakossági háztartási energiafelhasználási tendencia érvényesül. A háztartásokban felhasznált összes energiának átlagosan ~ 75%-át fűtésre, ~ 11%-át melegvíz előállításra, ~ 7%-át főzésre, ~ 2%-át hűtés, fagyasztásra, ~ 1%-át mosó- és mosogatógépek használatára, ~ 1%-át világításra, ~ 1%-át PC, video, audio, ~ 2%-át egyéb elektromos berendezések üzemeltetésére fordítjuk.

A kimutatásból látszik, hogy a fűtési költségek a háztartások energiafogyasztásának 75 %-át teszik ki, így a lakosság részéről ez jelenti a legnagyobb üvegházhatású gáz kibocsátást. A folyamatosan emelkedő energiaárak mellett, könnyen belátható, hogy ez az a terület, ahol a leglátványosabb megtakarítások érhetőek el. Szükséges minél hatékonyabb hőszigetelés kialakítása a város minden épületénél (a panelházak esetében a panelprogram folytatása révén), illetve szükséges minél hatékonyabb fűtési és hűtési rendszerek alkalmazása. Minden esetben fontos betartatni, és szükség esetén szigorítani is kell az építészeti energiahatékonysági normákat.

Kiemelkedő feladat a fosszilis tüzelőanyagok részesedésének csökkentése – helyettük a lehetőleg minél inkább helyben előállított megújuló energiák előnyben részesítése. A lakosság tájékoztatása, segítése a megfelelő megújuló erőforrásokra való áttéréshez.

1.20.3 Önkormányzati energiagazdálkodás

Szekszárdon az önkormányzat energiaköltségei az alábbi költségelemekből tevődnek össze: önkormányzati fenntartású intézmények fűtési, használati melegvíz, elektromos energia költségei, közvilágítás költségei, egyéb létesítmények, berendezések üzemeltetése (pl. forgalomirányító berendezések, Magura, Pollack utcai záportárolók átemelői üzemeltetésének elektromos energiaköltségei). Ezek éves szinten több mint 300 millió forintot emésztenek fel. Így az energiafelhasználás racionalizálásának járulékos haszna az energiaköltségek csökkenése.

A lakossági szektorhoz hasonlóan az energiafelhasználás döntő része az épületfűtésre jut. Az Önkormányzatnak példaként kell előjárnia, így az önkormányzati fenntartási intézmények fűtéskorszerűsítése, szigetelése, és nyílászáró cseréje az elsődleges feladatok között foglal helyet.

Az idősek otthona, illetve a Mérey utcai óvoda komplett energetikai korszerűsítése megtörtént: homlokzatszigetelés, nyílászáró csere, gépészeti korszerűsítés, napkollektorendszer. Az összes

óvoda , valamint a polgármesteri hivatal korszerűsítésére pályázat van benyújtva, melyek elbírálása még folyik.

A városban a közvilágítás, ami közel 4-5 ezer lámpahely üzemeltetését jelenti, jelenleg éves szinten kb. 100 millió forint nagyságú kiadást jelent. A közvilágítás üzemeltetésére az elmúlt 20 évben fordított költségek alakulása jól mutatja a korszerűsítésben rejlő előnyöket. A helyi közvilágítás energiatakarékossági programja keretében 2000. után a higanylámpákat kisnyomású nátrium lámpákra cserélték, ami a higanylámpák 100%-nak vett energiaigényét 37 %-ra csökkentette. Jelenleg folyamatban van a teljes közvilágítási rendszer LED-es fényforrásokra való kicserélésének közbeszeresztetése.

1.20.4 Vállalkozási energiagazdálkodás

Szekszárd MJ Város alapvetően mezőgazdasági jellegű település. Nagy energiafogyasztású ipari létesítményei nincsenek. Azonban a sok kicsi sokra megy elv alapján a kis- és közepes vállalkozások energiafelhasználásának racionalizálása is jelentős kibocsátás csökkentést eredményezhet a település életében.

Elsődleges feladat a vállalkozások felmérése, és megkeresése. Továbbá a jelenlegi kiindulási helyzet tisztázása (milyen és mennyi energiahordozót használnak, stb.), melyek alapján startégiái célokat lehet megfogalmazni, és melyet 2-3 évenként felül kell vizsgálni, így nyomon követhetővé válnak az ipari üvegházhatású gáz kibocsátásokban bekövetkező változások.

Fontos, hogy a vállalkozások az új beruházásoknál a klímavédelmi szempontokat előnyben részesítsék. Az energiafelhasználás minimalizálása nemcsak a település klímavédelméhez való hozzájárulást, de jelentős költségmegtakarítást is jelenthetnek egy-egy vállalkozás számára. Ennek elősegítése érdekében tájékoztatni kell a vállalkozásokat lehetőségeikről. Elő kell segíteni a megújuló erőforrások térnyerését.

1.20.5 Közlekedés és szállítás

A motorizált járművek az olajerőforrások egyharmadát használják fel, és ezáltal jelentősen hozzájárulnak az üvegházhatás kialakulásához, valamint az emberek egészségügyi problémáinak fokozásához. A személygépkocsik továbbá az életteret veszik el a városközpontokból. A '70-es évek Európájában folyamatosan parkolókat építettek addig, amíg az életteret teljesen el nem vették az emberektől. Azóta Európa váltott, ám Szekszárdon a mai napon is parkolókat építenek, parkolóházakat terveznek.

Szekszárd motorizáltsága az elmúlt 10 évben (1998-2008 között) folyamatosan, összesen 21%-os növekedést hozott. Szekszárdon az országos átlagnál magasabb az 1000 lakosra jutó személygépkocsik száma, a városlakók hagyományosan nagy számban közlekednek személygépjárművel.

Míg az autók száma növekedést mutatott, a helyi közösségi közlekedést használók száma folyamatosan csökkent. A rendszerváltáskor még közel 18 ezer felszállás történt a helyi buszokra, de 2005-ben már csak 10 ezren használták a járatokat. Az utasok száma – a fejlesztéseknek köszönhetően - jelenleg stagnál, a 2009. decemberi utasszámlálás a 2005- öshöz hasonló eredményt mutatott.

Egy klímabarát település esetében fontos egy olyan városmag kialakítása, ahol elsősorban nem a motorizált, hanem gyalogos és kerékpáros közlekedés jelenléte, illetve a környezetbarát városi közösségi közlekedés a meghatározó elem. Ehhez létfontosságú egy megfelelő parkolási rend kialakítása, mely a gépkocsiforgalmat távol tartja a városközponttól.

A városi mobilitás alakítása során a fejlesztéseknek arra kell irányulniuk, hogy a közösségi, kerékpáros, és gyalogos közlekedés az egyéni motorizált közlekedéssel szemben ne szenvedjenek versenyhátrányt. A parkolóházak helyett közparkokat kellene kialakítani és a mélygarázsok árából a közösségi és kerékpáros közlekedést lenne szükséges fejleszteni. A gyalogos közlekedés feltételeinek erősítése, a kerékpáros lehetőségek fizikai oldali (biztonságos kerékpáros útinfrastuktúra) és szolgáltatás oldali (tárolók, módváltó pontokon kölcsönző rendszer) kielégítése a következő évek feladatai között kell szerepeljenek. A városi buszmenetrend és a megállóhelyi infrastruktúra - fedett várók, intelligens táblák - fejlesztése fontos lépés ahhoz, hogy ismét egyre több utas használja a szekszárdi buszokat.

Továbbá a városban elő kell segíteni a nanotech Green Plus környezetbarát folyékony égéskatalizátor széleskörű használatát. Javasolt, hogy minimum a városhoz tartozó járművek alkalmazzák kötelező komponensként, továbbá érdemes elérhetővé tenni az üzemanyag-töltő-állomásoknál, illetve alkalmazni lehet a Gemenc Volán Zrt. járatainál.

1.20.6 Hulladékgazdálkodás

A fokozott üvegházhatásért felelős második legfontosabb üvegházhatású gáz a metán (CH₄). A lakossági hulladék 30-40 %-a szerves hulladék, mely a hulladéklerakókon anaerob (oxigén hiányos) körülmények között metánt termelése közben bomlik (rothad). Ezen hulladékok lerakóról való eltérítése, elsősorban a házi komposztálás népszerűsítése révén két okból is jelentős kibocsátás csökkentést eredményez. Egyszer a házi komposztálás folyamatában aerob (oxigén jelenlétében) körülmények között korhadással bomlik le a szerves anyag, így nem keletkezik metán. Továbbá ezen hulladékokat nem kell a hulladéklerakókra elszállítani, ami 30-40%-kal kevesebb szállított kilométert is jelenthet.

1.20.7 A széndioxid üvegházgáz megkötésének lehetőségei

A légkör növekvő széndioxid koncentrációját csökkentik a szárazföldi zöld növények, a tengeri fitoplanktonok által megkötött mennyiség, valamint az óceáni és a szárazföldi üledékekben főleg kalcium karbonátban (CaCO₃) betárolt széndioxid. Szekszárdon széndioxid megkötésének növelésére a zöldfelületek növelésén keresztül van lehetőség. A zöldfelületek („a zöld környezet”) fogalmába beletartoznak: a települések külterületének mezőgazdaság, erdőgazdaság által hasznosított területei, a belterületen a település közterületeinek növényzete, a parkok, fasorok, cserjék, pázsitok, virágok, az utakat kísérő zöldsávok, temetők, templomkertek növényzete, a családi házak, vagy akár a telephelyek pázsitja, virágoskertje, gyümölcs- és erdei fái, örökzöldjei. Továbbá ide tartoznak a zöldkerítések, a zöldházfalak, a zöldtetők is. A település bel- és külterületének „zöldítése” a klímastratégia kiemelkedő jelentőségű kérdése.

1.20.8 Önkormányzati zöldfelület gazdálkodás

Szekszárdon egy közelmúltban elvégzett lakossági kérdőíves felmérés szerint a város zöldterületeinek állapotát, azok minőségét a lakosok többsége megfelelőnek ítéli. A vélemények szerint a városban a zöldterületek, közparkok vonatkozásában kifejezett fejlődés érzékelhető az elmúlt években. A Virágos Magyarországért programban Szekszárd évek óta részt vesz, 2004-ben kapta első oklevelét, 2009-ben pedig különdíjjal jutalmazták a települést.

2009 áprilisban indult a „Szépítsük együtt Szekszárdot!” program, amelynek részben célja a város zöldítése. Jelenleg van elfogadás előtti fázisban Szekszárd Megyei Jogú Város Közgyűlésének önkormányzati rendelete a zöldfelület-gazdálkodásról.

Azonban – minden elégedettség ellenére – a további javítási, fejlesztési lehetőségeket kell szem előtt tartani. A zöldfelületi rendszer megfelelő kialakítása klímavédelmi, településökológiai és településképi szempontból is igen fontos, mely utóbbi jelentős tényező a turizmus tekintetében.

Ehhez szükséges a zöldfelületi rendszer továbbfejlesztése; a hiányzó zöldfelületi elemek kialakítása, a meglévők használati értékének megőrzése, lehetőség esetén javítása. Fontos, hogy a zöldfelületi rendszer legfontosabb elemének a fáknek települési szintű katasztere aktualizálásra kerüljön, és ennek alapján a közterületi tervezett fatelepítések újra felerősödjenek.

További fejlesztési irány kell hogy legyen ezen felül még a dombvidéken a fatelepítés, ill. a növényzettel való fedettség arányának növelése. Ugyanis a dombvidéki melioráció nem megfelelően megoldott, amit bizonyít a 2010. júniusi esőzések következménye, a hirtelen lezúduló nagy víztömeg, a lemosott talajréteg, és a városba bemosódott lösz lerakódás, porszennyezés. Még több fa és cserje telepítésével mérsékelhetőek lennének a hasonló típusú problémák, ill. azok következményei.

1.20.9 A klímaprogram szervezeti feltételei

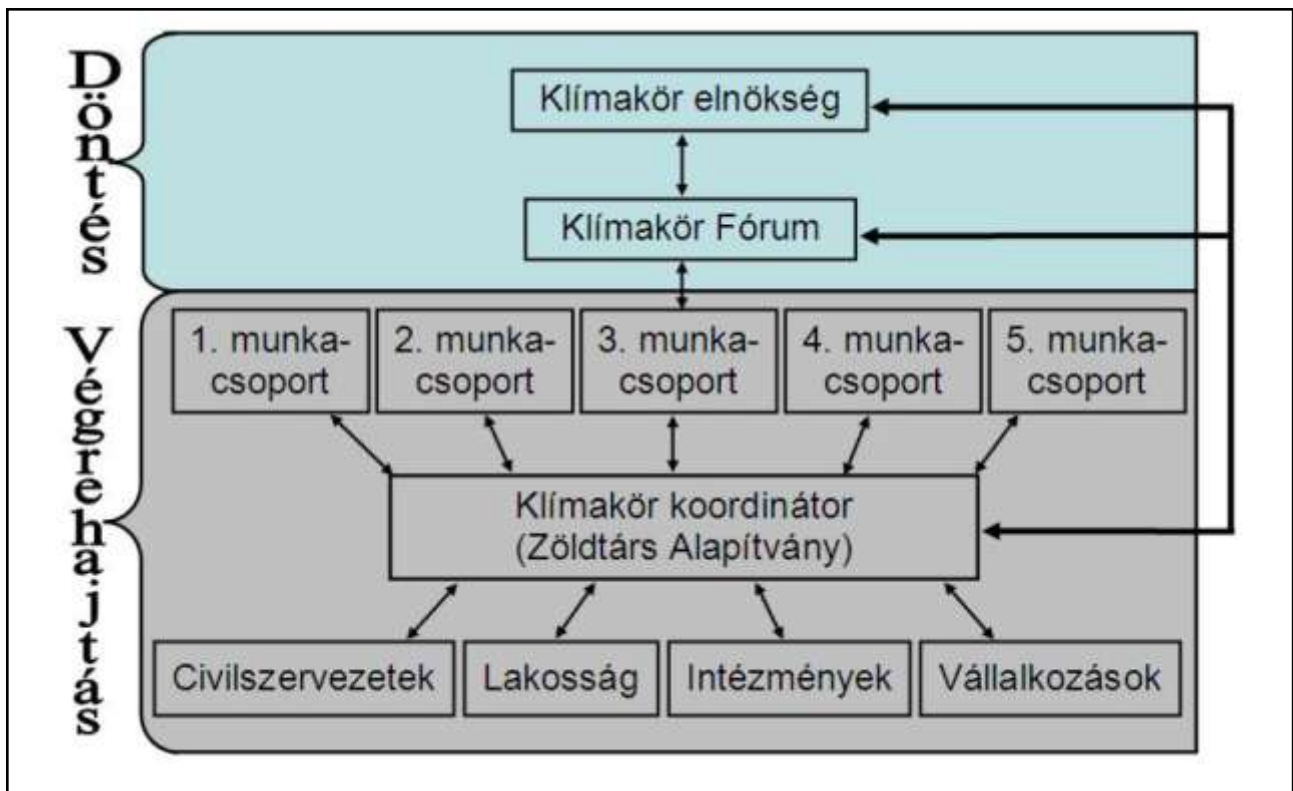
Szekszárd Megyei Jogú Város Közgyűlése a 195/2009. (IX. 24.) számú határozatával kinyilvánította, hogy - egyetértve az egyesület céljaival - csatlakozik a Klímabarát Települések Szövetsége Egyesülethez.

Ebből fakadóan:

- kezdeményezi a Szekszárdi Klímakör létrehozását, amely az önkormányzat, a helyi civilszervezetek, a lakosság és a vállalkozások együttműködése, a szekszárdi klímaügyek fóruma,
- tagdíjat fizet,
- települési klímastratégiát alkot és fogad el,
- klímakoordinátort foglalkoztat,
- klímaalapot hoz létre.

A Szekszárdi Klímakör - az Önkormányzat támogatásával - kezdeményezi és hajtja végre a programokat, a klímakoordinátor aktív közreműködésével.

A Szekszárdi Klímakör szervezeti felépítése

Az egyes szervezeti egységek munkarendje:

- Szekszárdi Klímakör Fórum: évente 2-3 ülés -
- Szekszárdi Klímakör Elnökség: évente 4-5 ülés
- Munkacsoportok: évente 4-5 ülés
- Koordinátor: Folyamatos elérhetőség

A Klímakör munkacsoportjai:

- Hulladékgazdálkodási
- Energiagazdálkodási
- Közlekedési
- Vízgazdálkodási
- Környezeti nevelési, oktatási

Szekszárd Város Klímastratégiáját, annak módosítását az Önkormányzati Képviselőtestület hagyja jóvá. A klímastratégia által megszabott kereteken belül a Szekszárdi Klímakör Fórum határozza meg a stratégia végrehajtását szolgáló éves cselekvési tervet.

2. HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ

2.1. A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése

Szekszárd kapcsán az OTTrT a középtávú célok közül a fejlesztési pólusok és a városhálózati kapcsolatrendszer fejlesztése során cél a jelenleginél intenzívebben kooperáló, kiegyensúlyozott városhálózat megteremtése, melyben a pólusok és a nagyobb - megyei jogú - városok, mint regionális alközpontok hálózatosan együttműködnek, mely együttműködés különösen a pólusoktól távol eső térségek dinamizálására képes nagyvárosok szerepének megerősítése szempontjából fontos. A Dél-Dunántúlon Pécs, mint fejlesztési pólus Kaposvárral és Szekszárddal, mint fejlesztési alközpontokkal működik együtt. Szekszárd a Budapest és Szarajevó által meghatározott nemzetközi fejlesztési tengely vonalában fekszik.

A Szekszárdi kistérség nem közvetlen határos Horvátországgal, de az Európai Unió külső határához közel fekszik. Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozásával felértékelődtek a határmenti kapcsolatok. Az Országos Területfejlesztési Konceptióban megfogalmazott alapvető cél, hogy a felértékelődő határmentiségből, a határ szerepének megváltozásából adódó előnyöket - úgy, mint hídszerep, fejlesztési többletforrások, nemzetköziségből adódó lokális szinergiák, gazdasági-kereskedelmi lehetőségek - a térségek a megújulás erőforrásaként kamatoztatva tudják fejlődésük motorjává formálni.

A város rajta fekszik azon a vonalon, amely a Duna jobb partján (évezredes római nyomvonalon haladva) fontos interregionális összeköttetést biztosít Budapest és a Kárpát-medence déli része között. Helyzetének fontos eleme, hogy itt ágazik el a nagyra nőtt Pécs-útbaejtő, majd Horvátország felé tovább folytatódó nemzetközi útvonal, és nyugat felé számos intraregionális erővonal indul ki innen. Helyzetének hátrányos vonása ugyanakkor, hogy ezen a fontos térszerkezeti vonalon nem épült ki nagykapacitású vasútvonal, és az is, hogy a Dunának, mint vízi útnak még nincs meg a lehetséges jelentősége.

Tolna megye és Szekszárd viszonya a legtöbb struktúra tekintetében egyfajta kiegyensúlyozottságot mutat, Szekszárd a megye lakónépességének kevesebb mint 15%-a számára jelent lakóhelyet. Ez azt jelenti, hogy Tolna megye demográfiai szempontból nem egyközpontú, a többi város (mindenek előtt Dombóvár) nagyságrendjét tekintve nem szakad el teljesen Szekszárdtól. Megyei jogú városként Szekszárd – Budapestet leszámítva – az ország első önkormányzati kategóriájába került. A megyei jogú városok között Szekszárd fejlettségét tekintve az alsó harmadban foglal helyet.

Szekszárd MJV lakosainak száma 2011. december 31.-én 34 296 fő volt. Jelentős népességfogyás, élveszületések száma csökken, elvándorlás nő. A munkaképes korú lakosok száma az országos átlagnál (1,7%) lényegesen nagyobb mértékben (4,86%) csökkent. A 2011 évi népszámlálás szerint száz gyermekkorúra 182 időskorú jut.

A foglalkoztatási ráta 64,17%, mely az országos átlagot 6,3%-al meghaladja. A regisztrált munkanélküliek gazdaságilag aktív népességhez viszonyított aránya 7%.

A munkavállalói korú népesség a teljes népesség 60,38%-a, a gazdaságilag aktívak a munkaképes korú népességben belüli aránya 64,18%.

A regisztrált munkanélküliek gazdaságilag aktív népességhez viszonyított aránya Szekszárdon 7%, ami mind az országos adathoz –mely 8,71%- –, mind a megyei adathoz –mely 9,24%- képest jobb.

- Munkahelyteremtés feltételeinek elősegítése

- Szakember letelepedést segítő program
- Közmunkaprogram
- Innovatív tevékenység támogatása

A német nemzetiség aránya 3,5%, a cigány nemzetiségé 1,9%, a többi nemzetiség száma elenyésző. A nemzetiségek az idő múlásával lassan asszimilálódnak. Többségében katolikus és református vallásúak mellett egyéb kisebbségek is működnek a városban kis lélekszámmal.

14 óvodában 1182 óvodás, férőhelyek száma kevés, több a jelentkező. 8 általános iskolában 2686 tanulót oktatnak, közülük 583 jár be más településről. A nemzetiségi oktatásban résztvevő tanulók száma 986, számuk az utóbbi három évben emelkedést mutat. A középfokú oktatási intézmények száma 12. 2011-ben 1250 tanuló tett sikeres vizsgát. Két felsőfokú intézmény kihelyezett tagozata működik a városban, A PTE Illyés Gyula Kar, és a Gábor Dénes Műszaki és Informatikai Főiskola tagozata.

A járóbeteg ellátást 20 háziorvosi és 8 gyermekorvosi körzetben látják el, fekvőbeteg ellátást az állami tulajdonban lévő Balassa János Kórház látja el.

Szekszárd MJV Önkormányzata köznevelési, közművelődési és sport intézményeket tart fenn.

Szekszárdon gyakorlatilag stagnált 2011-ben az ingatlanpiac: a lakóingatlanokkal kapcsolatos tranzakciók száma 1 százalékkal nőtt, míg az árak ugyanilyen arányban estek vissza az év során 2010-hez képest. Az átlagos négyzetméterár 142 ezer forint volt a megyeszékhelyen 2011-ben. A kínálat a kereskedelmi célú ingatlanok és az ipari célú (telephelyek) ingatlanok tekintetében is hasonló az előző évihez. A város rendelkezik városfejlesztési célra igénybe vehető ingatlanokkal, az üzleti, szociális céllal hasznosítható ingatlanok jelentős része jelenleg is önkormányzati intézményként működik (szociális, oktatási, közművelődési, stb. funkciókkal). Ezen ingatlanok kapcsán a funkcióváltás igénye nem merült fel.

Szekszárd MJV jelentős mennyiségű beépíthető telekállománnyal rendelkezik, ezeket területi okok miatt nem soroljuk fel, a fejlesztési tervek kapcsán természetesen számolunk a bevonható ingatlanok hasznosításával.

A Szekszárdi Önkormányzat saját folyóbevétele 2.735.449.000 Ft 2011-ben, ebből az átengedett SZJA bevétel 587.223.000Ft volt.

Szekszárd Megyei Jogú Város 2011-2014. évi gazdasági programjának alapját a „Szekszárd a fejlődő város” választási programban megfogalmazott célkitűzések alkotják. Alapvető stratégiai célok, a folyamatban lévő beruházások - Agóra program, belváros rehabilitáció, Vármegyeháza felújítása, élményfürdő és atlétika-pálya, csatornahálózat fejlesztés – befejezése, valamint munkahelyteremtő, turisztikai, és a városlakók komfortérzetét növelő fejlesztések indukálása és megvalósítása.

Szekszárd MJV Önkormányzata az alábbi pályázatokra pályázott eredményesen a település fejlesztése érdekében:

- Városi Bölcsőde bővítése
- Családi Napközi bővítése a 2.sz. Óvoda és bölcsőde Kadarka utcai épületében
- Családok Átmeneti Otthona korszerűsítése, bővítése
- Hajléktalanszálló bővítése, korszerűsítése és új szárny létrehozása
- Mérey utcai Szociális Otthon és Óvoda épületenergetikai fejlesztése
- AGÓRA project Babits Művelődési Ház és Művészetek háza
- Vármegyeháza és környékének felújítása
- Városközpont funkcióbővítés

- Kadarka utcai Idősek Otthona korszerűsítése
- Szekszárd MJV csatornahálózatának bővítése, valamint a települési szennyvíztisztítóban keletkező szennyvíziszap hasznosítását célzó komposztáló kiépítése
- Szekszárd MJV hosszú távon egészséges ivóvízzel való ellátása
- Central Europe Operational Programme 2007-2013 program "VIS NOVA" projekt(3CE359P3)

Szekszárd MJV gazdasági társaságain keresztül közüzemi szolgáltatásokat is biztosít:

A város energiaellátására a vezetékes energiahordozók közül a villamosenergia és a földgáz áll rendelkezésre. Az Önkormányzat célja, a felhasznált energia mennyiségének csökkentése többek között a környezet megóvása érdekében. A város intézményeiben teljes körű fűtés- és világításkorszerűsítés szükséges, lehetőség szerint alternatív, megújuló energiák felhasználásával.

A földgáz árának emelkedése miatt mind a gázfogyasztók száma, mind a használt gáz mennyisége csökkent. A felhasználók más, alternatív megoldásokat részesítenek előnyben.

A város távhőrendszere 22 km hosszú. A távhőszolgáltatásba jelenleg 5666 db lakás és 255 db közület van bekapcsolva.

A felhasznált energia csökkentéséhez a panelprogram szigeteléssel és az épületek gépészetének felújításával járulhat hozzá a tervek szerint.

Településüzemeltetési szolgáltatások:

- Helyi utak, hidak üzemeltetése
- Vízkárelhárítás
- Települési vízellátás
- Köztisztaság
- Közvilágítás
- Temetőfenntartás
- Egyéb város- és községgazdálkodás
- Kisegítő mg.-i szolgáltatás, park
- Állategészségügyi tevékenység
- Környezetvédelmi alap

A kiírt pályázatok (DDOP, ROP, GOP stb.) által nyújtott támogatásoknak köszönhetően javult az infrastruktúra az Ipari Parkban, inkubátor és kísérleti műhelyt hoztak létre Szekszárdon, műhely- és szerelőcsarnokokat építettek valamint telephelyeket bővítettek többek között.

Szekszárd gazdasági versenyképessége jelentősen javult az M6-os autópálya és a Szent László híd elkészültével. A helyi gazdaság fejlesztése és a foglalkoztatás növelése érdekében kiemelten fontos, hogy a helyi vállalkozások felkészüljenek a várható fejlesztések megvalósítására. Ennek érdekében valamennyi ágazatot tekintve erősíteni szükséges iparáganként, illetve termékpályánként a vállalkozói, termelői együttműködések. Az infrastrukturális ellátottság megfelelő, rendelkezésre áll megfelelően képzett munkaerő és erős a kkv szektor, tehát a további ipartelepítés feltételei adottak.

A városban jelentős a tudományos, műszaki tevékenység, a gépjárműjavítás, a feldolgozóipar, valamint jelentős mértékben a borászat és az idegenforgalom. A kereskedelmi üzletek száma csökkent. szállásférőhelyek száma kevés.

Az összes vállalkozás 72%-át az 1-9 főt foglalkoztatók adják, míg 500 fő felett 2 vállalkozás foglalkoztat munkavállalókat, 250 fő felett pedig összesen egy.

Szekszárd erős agrárgazdasággal rendelkezik, amelynek alapja a jó minőségű, azonban belvízzel veszélyeztetett termőföld. A jövőben meg kell akadályozni a termőföldek felaprózódását, a jó minőségű termőföldek művelésből való kivonását, a mezőgazdasági birtokközpontok, majorok mezőgazdaságtól eltérő, más célú hasznosítását. A szántóföldi növénytermesztésre kevésbé alkalmas területeken ösztönözni kell a gyümölcstermesztést, gyepgazdálkodást és ezzel összefüggő állattenyésztést. Ösztönözni kell továbbá a környezetkímélő biogazdálkodást is, amely számára a megye kiváló adottságokkal rendelkezik.

A megye városainak, kirándulóközpontjainak, üdülőhelyeinek térségében az erdők turisztikai célú feltárását ösztönözni kell. Támogatni kell ezen erdőállományok esetében a természetes, illetve természetszerű erdők kialakítását. Ösztönözni kell a települések – kiemelten a városok – közvetlen környezetében az erdőterületek növelését. A Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatói Központ tájékoztatása szerint lehatároltuk azt a területet, amely a világörökségi mag-, és pufferterületet jelöli. A hatályos szerkezeti terv nem jelöl beépítésre, vagy erdőtelepítésre szánt területet a világörökség várományos részeken.

A megye folyóvizei és holtágai egyben az országos ökológiai hálózat meghatározó folyosói, ennél fogva települési szinten olyantevékenység, terület-felhasználás elhelyezése támogatható a vízgazdálkodási térségekben és azokkal határosan, mely összhangban van a védelem funkciójával. Kisebb természetes vízfolyások, patakok esetén kerülni javasolt a mesterséges medrek kialakítását, és célszerű törekedni a meglévő mesterséges medrek és közvetlen környezetük természetközeli átalakítására (településen belül is). A meglévő kisvízfolyások vonalának revitalizációja lehetőséget ad az élővilág terjeszkedésére, újabb, kisebb léptékű (helyi jelentőségű) ökológiai folyosók kialakulására, a települési környezet javítására.

A kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi területen mezőgazdasági és ipari területeket találunk. Az ipari területek teljes közművesítettsége megoldott. A HÉSZ ezen túlmenően nem tudja a környezetvédelmi érdekeket képviselni.

Szekszárd csatornázottsága gyakorlatilag 100%. A keletkező szennyvizek 20%-a előtisztított ipari- a többi lakossági eredetű. 2003-ban fejeződött be a szennyvíztisztító telep rekonstrukciója, így most megfelel az uniós előírásoknak. A 2009-ben végzett ellenőrző mérések során igazolódott, hogy a rendszer az előírásoknak megfelelően működik.

A megye területén új ipari park létesítése nem indokolt, a meglévők minőségi fejlesztését és betelepülését javasolt támogatni. Elsősorban a már meglévő gazdasági területek továbbfejlesztésével, korszerűsítésével célszerű az új fejlesztési igényeket kielégíteni. Zöldmezős fejlesztéseket csak ezek telítődése után javasolt támogatni. A városvezetés Szekszárd gazdasági szerepének erősítése érdekében a befogadó infrastruktúra kiépítésével felélesztette tetszhalott állapotából az Ipari Parkot, megkezdte vállalkozások betelepítését, amelyet, a válságot követően a jövőben tovább kíván folytatni, munkahelyteremtő és életminőség javító beruházásokat támogat.

A város versenyképességének, jövőbeni prosperitásának fontos eleme a gazdaság, ezen belül különösen a turizmus alpinfrastruktúrájának fejlesztése és a befektetés ösztönzés.

- A gazdasági infrastruktúra fejlesztése
- Ipari övezetek fejlesztése
- Turizmusfejlesztés
- Befektetés-ösztönzés
- Befektetés-marketing működtetése

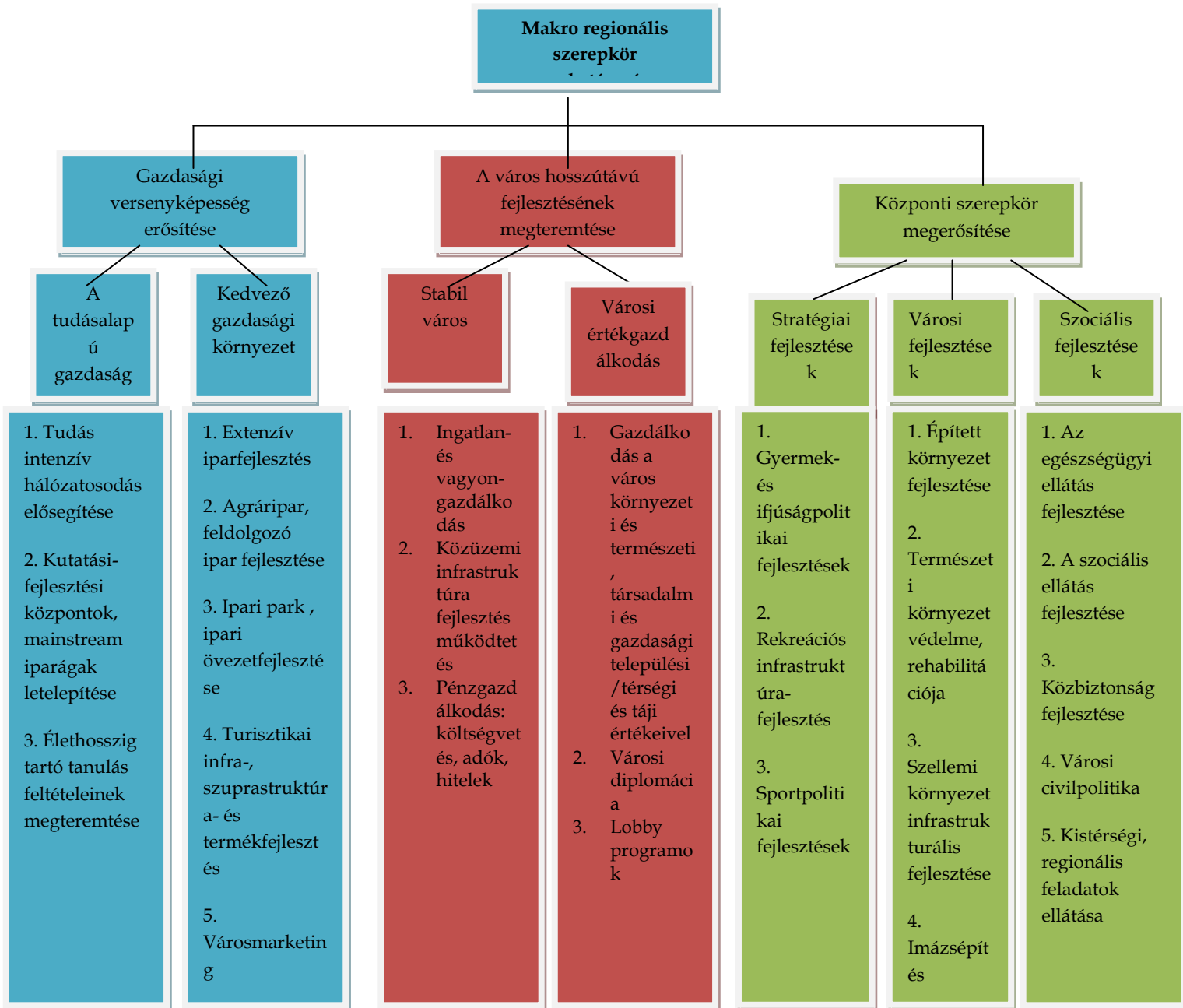

3. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

3.1. A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis

3.1.1. A folyamatok értékelése

Áttekintve az előző fejezetekben feltárt folyamatokat a település további fejlesztésének érdekében az alábbi célhierarchia mentén kívánjuk megvalósítani:

I. Gazdasági versenyképesség erősítése egyetemes cél

Szekszárd legyen olyan város, ahol az emberek és a gazdálkodó szervezetek megtalálják a számításukat! Viruljon a gazdaság, és erősödjön a polgárság.

A gazdasági versenyképesség erősítése Szekszárd hosszútávú gazdasági prosperitását szolgálja. A település állandó versenyben van a kistérség, a megye, az ország, sőt bizonyos értelemben az

Európai Unió összes városával. Egy jó gazdaságú városban a lakossághoz igazodó mennyiségű minőségi munkahely áll rendelkezésre, ahol a gazdaság összhangban van a város erőforrásaival.

I/1 A tudásalapú gazdaság megteremtése specifikus cél

Napjaink gazdaságának húzóágazata a technológiai ipar. A tudásalapú gazdaság olyan gazdaság, amely közvetlenül a tudás és az információ teremtésén, elosztásán és felhasználásán alapszik. Tehát összhangban a tudásalapú társadalommal, a tudásalapú gazdaságban is a tudás válik a gazdaság, és a gazdasági növekedés alapjává, amely a gyakorlatban a tudás-intenzív termékek és szolgáltatások termelésének előretörését, a gazdaság szerkezetében mind jelentősebb térnyerését jelenti. A tudásintenzív ágazatok fogalmi körébe beletartozik a mai gazdaság minden olyan szegmense – a csúcstechnológiájú gyártástól és az információs, kommunikációs technológiáktól a tudásra épülő szolgáltatásokon keresztül az olyan kreatív iparágakig, mint a média – amelyben a legfontosabb hozzáadott érték a tudás. A témával kapcsolatos elemzések, kutatások igazolták, hogy a gazdaságnak a tudás-intenzív, illetve a csúcstechnológiát képviselő részei fejlődnek a legjobban, olyannyira, hogy az ezeket a területeken működő vállalatok, még gazdasági visszaesés, illetőleg stagnálás idején is képesek a növekedésre.

Specifikus célhoz tartozó programok:

1. Tudás intenzív hálózatosodás elősegítése
2. Kutatási-fejlesztési központok, mainstream iparágak letelepítése
3. Az élethosszig tartó tanulás feltételeinek megteremtése

I/2 Kedvező gazdasági környezet kialakítása specifikus cél

A településnek törekednie kell az erőforrásain alapuló gazdasági formák erősítésére, erősségeinek fenntartható kiaknázására. A mezőgazdasági feldolgozóiparban Szekszárdnak hagyományai vannak, húsüzeme üresen áll. A kész infrastruktúrával rendelkező ipari park nagy része kihasználatlan, holott igen kedvező logisztikai potenciállal rendelkezik. A település táji adottságai (Szekszárdi bor, Gemenc), valamint a város épületállománya, történelmi hagyományai erős turisztikai vonzerővel bírnak. A településmarketing feladata a település versenyképességének, komparatív előnyeinek, vonzerejének feltárása, realizálásának segítése, kommunikálása a sokoldalú fejlesztési, gazdasági, életmódbeli célok elérésének érdekében (Piskóti-Dankó-Schupler-Búdy, 1997.)

Specifikus célhoz tartozó programok:

1. Extenzív iparfejlesztés
2. Agráripár, feldolgozó ipar fejlesztése
3. Ipari park, ipari övezet fejlesztése
4. Turisztikai infra-, szupra-struktúra- és termékfejlesztés
5. Város-marketing
6. Meglévő munkahelyek védelme, atipikus foglalkozási formák emelése

II. Stabil város egyetemes cél

Szekszárd legyen olyan város, ahol a település gazdálkodása stabil és fenntartható pénzügyi alapokon nyugszik! A település vezetése és a lakosság legyen tisztában a város értékeivel és érdekeivel, és egy csapatként kezeljék azokat.

A település gazdasági stabilitása nélkül lehetetlen a lakosok komfortérzetét szolgáló eszközök tartós és fenntartható fejlesztése. Stabilitás hiányában az elvándorlás, a degradálódás és a szlömösödés a meghatározó folyamat.

II/1 Fenntartható pénzügyi és vagyongazdálkodás specifikus cél

A vagyongazdálkodás az önkormányzati gazdálkodást átfogó tevékenység, amely „vertikális” értelemben magában foglalja a pénzgazdálkodást, a pénzügyi eszközökkel kapcsolatos műveleteket, a fizikai vagyonelemekkel kapcsolatos tevékenységeket és az immateriális javakkal történő gazdálkodást egyaránt (Vígvári A. 2007). A településnek stabil pénzügyi mérleggel kell rendelkeznie melyhez megfelelő mértékű bevételekre van szüksége. A város rendelkezésre álló ingatlanvagyonán kívül rendszeres jövedelemhez a közüzemi infrastruktúra működtetéséből, illetve az adókból juthat.

Specifikus célhoz tartozó programok:

1. Ingatlan- és vagyongazdálkodás
2. Közüemi infrastruktúra fejlesztés működtetés
3. Pénz-gazdálkodás: költségvetés, adók, hitelek

II/2 Városi értékgazdálkodás, diplomácia specifikus cél

A városnak fel kell tárnia mindazokat a környezeti, természeti, társadalmi és gazdasági települési/térségi és táji értékeit, melyek számára értéket képviselnek. Az ezekkel történő gazdálkodás az alapja a város hosszútávú boldogulásának. Az értékek elherdálása a település leépüléséhez vezetnek. Az értékek védelmére, az azokban rejlő potenciál kinyerésére városi diplomáciára és lobbitevékenységre van szükség.

Specifikus célhoz tartozó programok:

1. Gazdálkodás a város környezeti és természeti, társadalmi és gazdasági települési/térségi és táji értékeivel
2. Városi diplomácia
3. Lobby programok

III. Központi szerepkör megerősítése egyetemes cél

Szekszárd legyen olyan város, ahol az emberek boldogan élnek, és amire más települések lakói vágyakozva tekintenek. Itt az emberek otthonra lelnek, mert megtalálják mindazt, amire szükségük van a mindennapi élethez, és a kikapcsolódáshoz egyaránt.

A városi élıhetőség és életminőség a lakosság komfortérzetének az alapja. Fő cél, hogy növeljük Szekszárd vonzerejét, továbbá hogy az Önkormányzat megoldást találjon a legégetőbb problémákra. A városok élıhetővé válása elősegíti a lakók életkörülményeinek javulását, emellett a városhoz való kötődést, a városi identitást is erősíti. „Az élıhető városban a gazdaság innovatív és versenyképes, a társadalom kreatív és jelentős társadalmi tőkével rendelkezik, a város kormányzása erőteljes társadalmi felhatalmazáson és részvételen alapszik, a közlekedést a hatékony, mobil megoldások jellemzik, az erőforrásokat a fenntarthatóság szempontjainak figyelembevételével használják fel, élénk a kulturális élet, magas az életszínvonal” (Smart Cities, 2011. p. 59).

III/1 Élıhetőségi fejlesztések specifikus cél

Ide soroltuk azokat a fejlesztéseket, melyek a település élıhetősége szempontjából meghatározó jelentőségűek.

Specifikus célhoz tartozó programok:

1. Gyermekek- és ifjúságpolitikai fejlesztések
2. Rekreációs infrastruktúra-fejlesztés
3. Sportpolitikai fejlesztések

III/2 Városi fejlesztések specifikus cél

A települési terület fizikai és szellemi síkon történő kialakítása és fejlesztése. A városi közterületek rendezése, a természeti környezet fenntartása és rehabilitálása, kirándulóhelyek kialakítása.

Települési rendezvények szervezése, közösségépítés és imázsépítés. „Szekszárd a mi városunk”

Specifikus célhoz tartozó programok:

1. Épített környezet fejlesztése
2. Természeti környezet védelme, rehabilitációja
3. Szellemi környezet infrastrukturális fejlesztése
4. Imázsépítés

III/3 Szociális fejlesztések:

A településen élők szociális szolgáltatásainak a megszervezése.

Specifikus célhoz tartozó programok:

1. Az egészségügyi ellátás fejlesztése
2. A szociális ellátás fejlesztése
3. Közbiztonság fejlesztése
4. Városi civilpolitika

5. Kistérségi, regionális feladatok ellátása

3.1.2. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

Gazdasági külső és belső tényezők

A **megye gazdaságát** a három legnagyobb lélekszámú város: Dombóvár, Paks és Szekszárd határozza meg, melyek a megye három különböző sarkában fekszenek. Paks és Szekszárd a megye sűrűn lakott Duna-menti térségében játszanak fontos szerepet, s ez a szerep a szekszárdi Duna-híd 2003. évi átadásával megnő és átnyúlik az Alföldre is. Paks, ahol az ország egyetlen atomerőműve működik, s a villamos energia szükséglet 40%-át termeli, stratégiai szerepet játszik a gazdasági életben. Dombóvár a megye dél-nyugati sarkában, Baranya és Somogy megye határától is 5-6 km-re, kapcsolódik Kaposvárhoz és sok területen Pécshez is. Ez a város a legfőbb kapocs a 3 megye között, amelyek egy régiót alkotnak. Mindhárom város kistérségi központ is, s így szűkebb környezetükre döntő befolyással bírnak. A másik két kistérségi központ Bonyhád, amely a Völgység fejlődésnek indult székhelye, a cipő és textiliparban játszik szerepet, és Tamási, amely a megye legrosszabb helyzetű, legtöbb települést magába foglaló (a megye településeinek 30%-a), kistelepüléssel terület központja.

Tolna megye gazdasági helyzetét tükrözi az a tény, hogy a bruttó nemzeti terméknek 2,1 %-át állítja elő, így az egy főre jutó GDP az országos átlag 83,7%-a. A gazdasági hatékonyság 15%-kal marad el az országos szinttől, ugyanakkor e régió átlagánál magasabb a termelékenység és az átlagkereset. A GDP növekedése - egy-egy év kivételével - az utóbbi öt évben gyorsabban nőtt, mint az országos átlag. Az iparon belül meghatározó szerepe van a Paksi Atomerőműnek, amely az ország villamosenergia-szükségletének 40%-át adja. E cég termelése pozitív irányban torzítja e megye gazdasági mutatóit, ugyanakkor ennek hozadékából a cégen és az országon kívül csak Paks városa húz hasznot. Az átlag emelésével a megye többi gazdasági szereplőjéről összesítve nem a valóságos kép alakul ki. Az erőműnek hasonló szerepe van az átlagkeresetek alakításában is.

Bár a megye alapvetően mezőgazdasági beállítottságú, a mezőgazdasági termékeket feldolgozó ipar – a malomipar kivételével – szinte teljesen hiányzik, így a késztermékké alakítás hasznát más területeken fölőzik le. Egyedül a tejipar termelése jelentős, amely a változások hatására sem esett vissza, és Szekszárdon, Dombóváron és Tamásiban jelenleg is fontos szerepet játszik. Az élelmiszeripar a megye ipari termelésének csupán 11%-át adja. A termelés 15%-át a textiliparban és a bőrgyártásban és -feldolgozásban találjuk, bár éppen ez utóbbi területen értékesítési és termelési problémák jelentkeztek (Bonyhád, Dombóvár). Pedig éppen a fenti iparágak azok, amelyekben az egy főre jutó termelés és export az utóbbi években meghaladta az országos átlagot. Az egész feldolgozóipart jellemzi, hogy ebben az ágazatban az egy alkalmazottra jutó ipari termelés csak fele az országosnak.

A megyében az országosnál magasabb a mezőgazdaságban, az energetikában (PA Rt.) és a textiliparban foglalkoztatottak aránya. A mezőgazdasági feldolgozóipar alacsony aránya miatt alacsony létszám jellemzi az élelmiszeripart is. Tolna megye modernizációjának elmaradottságát mutatja, hogy a szolgáltató szektor – az egy évtizede beindult változások ellenére is – alacsonyabb a régió átlagánál (pedig ezt a megye átlaga lefelé húzza): 45 ill. 50,5 %, és sokkal alacsonyabb az országos átlagnál: 59,5%.

Az átalakult és még mindig alakuló mezőgazdaság, a sok helyen leépült és hiányzó ipar, a tercier szektor alacsony aránya miatt a régió belül Tolna megyében a legkevesebb a működő vállalkozások száma, alacsonyabb az országos átlagnál is. Az egyéni vállalkozások aránya a vállalkozásokon belül 67 %, s ez jóval magasabb az országos átlagnál. Az 1000 lakosra jutó vállalkozások aránya azonban alatta marad az országos átlagnak, s ezek egy része próbálkozás és kényszervállalkozás, egyes cégek csak ilyen formában hajlandók foglalkoztatni a dolgozókat.

A gazdasági egységek méretét vizsgálva a megyében, megállapíthatjuk, hogy a közepes – 50-250 főt foglalkoztató – vállalkozások gazdasági súlya erősebb, mint a régióban és az ország más területein.

A megyében a vállalkozások exportorientáltsága a hazai tulajdonú cégek esetében igen gyenge. Az export 70-80%-át külföldi, vagy többségükben külföldi tulajdonú cégek adják. Mivel az 1990-es években (ekkor alakult a ma működő vállalkozások többsége) a megyében a tőkebehozatal

elmaradt a régiós és az országos átlagtól, a piaci és beszállítói kapcsolatok is szűkek maradtak. Az exportált termékek nagyon nagy hányada bér munka eredménye, amihez sok esetben értéktöbbletet tölünk csak a betanított munkaerő ad, ez pedig százalékosan igen alacsony értékteremtő.

A vállalkozások többségének tőkeellátottsága nem kielégítő, ennek egyik fő oka a gyenge jövedelmezőség. Ennek következtében külső forrásokhoz nehezen jutnak hozzá. Sok területen a vállalkozók is úgy látják, hogy településük és azok környezetének fejlődési potenciálja gyenge. A korlátok között említik a közúti infrastruktúra gyengeségét, a helyi és tágabb politikát, a befektetők hiányát, a nem megfelelő szakképzést, az emberi erőforrások gyengeségét. Általában csak a pénzügyi háttérrel elégedettek.

A kereskedelem területén a multinacionális áruházláncok a megyében még csak három városban: (Bonyhád, Dombóvár, Szekszárd) jelentek meg egy-egy üzlettel. Ez ezért alakult így, mert a települések lakosság száma nem teszi rentábilissá a bevásárlóközpontokat. Így a Tolna megyei lakosoknak Pécs és Kaposvár kínálja legközelebb ezeket a lehetőségeket.

A **Szekszárd-tolnai kistérség** már a rendszerváltozás előtti időszakban a Paks-Dunaföldvári mellett a másik legdinamikusabban fejlődő körzete volt a megyének. Szekszárd megyeszékhely-funkciójából adódóan ide összpontosult a mezőgazdasági termékeket (hús-, tej-, gabona-, stb.) feldolgozó megyei szintű vállalatok kapacitásainak a túlnyomó többsége, és a megyébe telepített ipar telepeinek, gyáregységeinek a jelentős része is. Mindez - nemcsak Szekszárdon, hanem a környező településeken is - kiegészült még egy sor ipari szövetkezettel, illetve a - térségben viszonylag jó adottságokkal rendelkező - mezőgazdaságban a termelőszövetkezetekkel és a Szekszárdi Mezőgazdasági Kombináttal is.

Ez a jórészt feldolgozóiparon és mezőgazdaságon alapuló struktúra az 1990-es évek elején bekövetkezett társadalmi-gazdasági változások hatására - amellet, hogy tulajdonilag-szervezetileg maga is jelentősen átalakult - erőteljesen eltolódott a kereskedelmi és szolgáltató szektor felé. Mindebben jelentős szerepe volt a kedvező gazdasági klímának, amelynek betudhatóan a gazdasági mutatók többsége Paks-Dunaföldvár környéke után itt volt a megyében a legjobb. (A Paks-Dunaföldvári kistérséggel kapcsolatban hangsúlyozni kell a Paksi Atomerőmű nagy súlyát a térség gazdasági életében.) Így - bár a körzetben vannak hátrányos helyzetű települések, de - a kistérség egésze az elmúlt években nem számított leszakadó és ezért támogatásban részesített területnek. (7/2003. (I.14.) Korm. rendelet szerint elmaradt települések a kistérségben: Bába, Bogyiszló, Fácánkert, Felsőnána, Kistormás, Kölesd, Medina, Murga, Sárpilis.) Maga Szekszárd a mutatói alapján ugyan - Pakssal együtt - kiemelkedik a megyei települések közül, de a többi megyeszékhelyhez, illetve a hasonló nagyságrendű városokhoz képest már több tekintetben (pl. munkanélküliség szintje, külföldi tőkebeáramlás, infrastruktúra, átlagjövedelmek, stb.) hátrányban van.

Mindezzel együtt a Szekszárd-tolnai kistérség a Paks-Dunaföldvári mellett jelenleg is a legfejlettebb körzet a megyében. Az előző évtizedekből örökölt ipari létesítmények, az elmúlt években beáramlott jelentős mennyiségű külföldi tőke, a döntően Szekszárdon koncentrálódó megyei bankszektor, telekommunikáció és szolgáltatások mind jó háttérrel jelentenek a térség gazdasági megújulásához, és jelentősen serkentik a vállalkozó kedvet is. Bár ezek alapján a körzetet a kistérségi vizsgálatok során a vállalkozói adottságú, ipari jellegű kistérségek közé sorolták be, a körzetnek még több fontos gazdasági erőforrását lehetne megemlíteni, mint például a jó mezőgazdasági adottságokat, a szekszárdi történelmi borvidéket, vagy a korábban vadász- és turistaparadicsomként számon tartott Gemenci erdőt.

Az „1.9. A település gazdasága” fejezetben egységes szerkezetben közöljük **Szekszárd MJV gazdaságának** elemzését, és értékelését ennek megismétlésétől eltekintünk.

Társadalmi külső és belső tényezők

Az „1.t. A település társadalma” fejezetben egységes szerkezetben közöljük **Szekszárd MJV társadalmának** elemzését, és értékelését ennek megismétlésétől eltekintünk.

Épített és természetes környezeti adottságok és lehetőségek

Korábban kialakult városrészek megújulása esetében városképi konfliktust jelent az építészeti illeszkedés szándékának hiánya, megvalósulásának minősége. E problémától talán a műemléki városközpont mentes. A modern városrészek, lakótelepek épületeinél a szórványban előforduló rátét hozzáépítések, portál kialakítások az épületek eredeti szellemiségét ellenpontoszó rossz minőségű építészeti megoldások, melyek e területek egységességét, rendjét bontották meg. A városképi illeszkedés konfliktusa fellelhető a 20. század 1. feléből ránk maradt kisvárosias és falusi beépítések, átalakítások esetében és fellelhető a 20. század 2. felében a különböző korok és stílusok szerint létrejött kertvárosias lakóterületeken.

Gazdasági folyamatokból adódó városépítészeti konfliktus, hogy az új és nagyléptékű bevásárló központok létrejöttével a belvárosi kiskereskedelem és szolgáltatás leértékelődött, az általuk korábban létrehozott és belakott kereskedelmi és szolgáltató városközpont kiüresedett. Ennek a konfliktusnak kiemelten károsult területe a Széchenyi utcától K-re kialakított modern városközpont.

Területfelhasználás problémájaként kell említeni azt a problémát, mely a város történelmi központjában, a Béla király tér központjában kialakult. A város épületeiben és térburkolataiban egyaránt megújult méltán dicsérhető területe, mely tér környezetében szinte kizárólag közigazgatási és egyházi intézmények – templom, plébánia, városháza, törvényszéki épületek, volt takarékpénztár épülete és az alulhasznosított klasszicista megyeháza épülete – helyezkednek el. A terület kizárólagos intézményi hasznosítása miatt, ellentétben a tőle D-re elhelyezkedő városrészekkel kiüresedett, élettelen. Hiányzik e területen a vendéglátás nagyobb arányú megjelenése, mely a forgalom vonzásával a város legszebb területét élettelibbé tenné. E probléma megoldásában segítséget fog jelenteni a közvetlen környezetében megújuló, építés alatt álló új piac forgalmi vonzása.

Területhasználati és funkcionális konfliktus

Belvizek: a mély fekvésű mezőgazdasági területeket rendszeresen borító belvizek jelentős károkat okoznak a mezőgazdaságnak. Újabb vízelvezető csatornák és záportárolók létesítése túl nagy befektetést igényel, inkább a művelés formáját a természeti viszonyokhoz kell igazítani.

Városközpont parkolási problémái: a városközpont megújulásával, a Béla tér rendezésével a felszíni parkolóhelyek száma csökkent. Korábban a tér egyik fő funkciója parkoló volt. Az új díszter száműzte az autókat, és bár rendelkezésre áll mélygarázs a közelben, melyben a parkolási díj megegyezik a közterületi parkolás árával, a lakosság valamiért mégsem használja azt. A piactér átépítése is magában foglalja egy mélygarázs kialakítását, így a parkolási helyzet tovább javul.

Kerékpárút hiánya: a parkolási helyzetre is jótékony kihatása volna, ha a települési kerékpárút hálózat tovább fejlődne. A biztonságos, és jó minőségű kerékpárutak gyors, olcsó, és környezetkímélő alternatíváját jelentik a személygépkocsinak, és a tömegközlekedésnek. Turisztikai jelentősége lenne a várost bekötni az országos rendszerbe, és kiépíteni a jelentősebb turisztikai desztinációkhoz vezető utakat: Gemenc, szőlőhegy, Sió.

Elavult ivóvíz, és csatorna hálózat: Szekszárd közüzemi víz- és csatornaellátottsága igen jó, ugyanakkor a rendszer állapota sok helyen kritikus. A rossz minőségű csatorna nemegyszer az utak alapozását is kimossa, ami beszakadáshoz vezet. A rendszer folyamatos átfogó karbantartása és útfelújításokkal összekötött cseréje napi szintű feladat kell legyen.

Szálloda hiánya: Szekszárd egyik megélhetési forrása a turizmus, mégis nagyobb csoportokat befogadni képes szállodája. A város már évek óta próbálja orvosolni ezt a helyzetet, de megoldás még nem született.

Tájökológiai konfliktus

Talajvíz szennyezés: az elavult csatonarendszerekből fakadó fent említett csatornaszivárgásoknak az utak rongálásán túl ökológiai kára is van. Szekszárd felszín alatti vizei szennyezettek, ezért is van szükség a város ivóvízbázisának áthelyezésére.

Elavult épületenergetikai rendszerek: a korszerűtlen rendszerek fenntartása amellet, hogy költséges, helyi többletszennyezést is generál. Ezek mértéke elsősorban a téli fűtési szezonban éri el a kritikus mértéket. Az önkormányzati fenntartású intézmények korszerűsítése napirenden van, segíteni kell a lakossági programokat is, mint a panelházak szigetelése és nyílászárócsereje.

Talajeróziós károk: a dombvidékről lezúduló csapadék komoly ökológiai és gazdasági károkat okoz. Ezek a vízelvezető rendszerek kiépítésével és fenntartásával, záportározók létrehozásával, a mélyutak burkolatának stabilizálásával mérsékelhetők.

Illegális hulladéklerakók: minden településen probléma az illegális lerakóhelyek felszámolása. Szekszárd Önkormányzata és a Zöldtárs Környezetvédelmi Alapítvány közös pályázatot nyújtott be, a szekszárdi hegyoldalt csúfító két illegális lerakó felszámolására, mely a Palánki hegyi szurdok és a Csatári dűlői szurdok megtisztítását célozta. A város a pályázaton 5 millió forintot nyert.

Tájképi-, vizuális konfliktus

Garázssorok: a város több pontján találkozhatunk a régen oly "divatos" garázssorokkal. Ez az építménytípus általában társasházi-paneles területeken volt jellemző, Szekszárdon azonban érdekes módon a kertvárosias negyedekben is fellelhető. A városképileg igen kedvezőtlen létesítmények felszámolása hosszas procedúrát jelent, de szükséges vele foglalkozni.

Közterületek állapota: Szekszárd közterületei alapvetően kellemes benyomást tesznek az emberre az utak, és terek jó téraránya, és a fásítottság magas aránya miatt. Közelebbről szemügyre véve azonban szemet szűrnak a részletek is: az elhasználdott térburkolatok és utcabútorok, illetve a 60-as, 80-as évek térrendezését jellemző koncepció. A települési közterek funkciója sokat változott az elmúlt évtizedekben, amit Szekszárdnak követni kell, ha az itt élő fiatalok, és az ide látogató turisták számára előnyös arculatot kíván mutatni.

Belterületi légvezetékek: a belterületi lakóutakat minden városban elcsúfító légvezetékek annak idején az olcsó kivitelezhetőség és az egyszerű fenntarthatóság miatt létesültek ebben a struktúrában. A légvezetékek nem csak önmagukban rontják erősen a településképet, de a miattuk (sokszor igen barbár módon) csonkolt fák is groteszk látványt nyújtanak. A hatályos jogszabály szerint új hálózat kiépítésénél, illetve régi átépítésénél már csak földkábeles rendszer telepíthető. Így remélhetőleg a

légkábelek kérdése az elkövetkező néhány évtized során magától is megoldódik. Ugyanakkor a frekvenciátalabb, városközpont környéki utcákon jó lenne a hálózat átépítését előrébb hozni.

Zöldfelületi konfliktus

Szekszárd zöldfelületi aránya jónak mondható, a várost nyugati és keleti irányból erdők övezik. Bár a Gemenci erdő már nem a város területén fekszik, rekreációs hatásait a település lakosai is érezhetik. A dombvidék alsó fele szőlőkkel és gyümölcsösökkel települt be, míg a dombokat körülölelő sík vidékeken szántók és rétek húzódnak.

Szekszárd zöldterületi ellátottsága jó, ugyanakkor zöldterületei centrálisan helyezkednek el, hiányoznak a külső városrészek felé irányuló kapcsolatok. A város meghatározó dél-észak és nyugati-keleti tengelyek nincsenek összekötve a város zöldfelületi rendszerével. A terek és a parkok megfelelő minőségűek. A település sportterületei jó állapotban vannak, ezeket egészíti ki a nemrégiben átadott strandfürdő is. A városban 2001 óta az alábbi zöldfelületi fejlesztések történtek: Pázmány tér területrendezés, agyagbánya rekultiváció, Garay tér rekonstrukciója, fasor burkolat rekonstrukció, alsóvárosi temető burkolat felújítás, labdapályák korszerűsítése, lengőhinták szabványosítása, Béla tér rekonstrukció. Jelenleg a piac felújítása van folyamatban. A zöldterület gazdálkodás a város életének, a városi környezet alakításának az a területe, ahol a lakosság közvetlen részvételével, odafigyelésével is komoly eredményeket lehet elérni. 2009. április 1-én indult a „Szépítsük együtt Szekszárdot!” program, melynek célja, hogy javítsa az emberek komfortérzetét, élhetőbbé tegye a várost. A program kiterjed a közterületekre, parkokra, játszóterekre, melyek tisztításában és fenntartásában a lakosságnak kiemelkedő szerepe van

A lakóterületet nem védi erdősáv a közlekedési- és iparterület felől. A városon keresztül folyó sédek fedetlen vezetnek végig, vagy partjaik nincsenek kellőképpen kihasználva.

Gondot okoz az üzemi telepek főutakról való negatív vizuális hatása, az utak környékének rendezetlensége. Az iparterület és a mezőgazdasági terület közötti áthidalás hiányzik. Hiányoznak a védősávok, amelyek eltakarják illetve csökkentik a káros hatásokat.

Iparterület az 56-os út mentén

forrás: google streetview

Patakpart a Bezerédj utcában

A szőlőhegy és a völgyek érzékenyek tájképvédelmi szempontból. A szőlők beépülése a történelmi tájhasználat eltűnését okozza, márpedig a beépítésre szánt területek bővítésének igénye ebben az irányban a legerősebb.

Jelen állapotában a Csörge-tó fürdésre, rekreációra alkalmatlan.

A település központi részének zöldterületi ellátottsága kiváló, ugyanakkor a közterek nagy többsége megkívánna egy attraktívabb szabadterépítészeti kialakítást. A térstruktúra újragondolása, a gyalogos-, és kerékpárosbarát közlekedési rendszer kibővítése a burkolatok és az utcabútorok felújítása, modernizálása sokat számítana a turizmus fellendülése szempontjából is.

Sok a leromlott állagú kihasználatlan szabad felület, mint a városon keresztülvezető patakok partja. Jelentős méretű potenciális zöldfelülettől vesznek el a helyet a többhelyütt is megtalálható garázssorok. Ezek egyfelől meglehetősen kedvezőtlen megjelenésűek, másfelől sokszor indokolatlannak is tűnnek, például a családi házas övezetekben.

Az újívárosi temető egyes még használaton kívüli területein az előírtnál magasabb a talajvízszint. Itt átfogó koncepció szerinti tereprendezésre, feltöltésre van szükség a közeljövőben.

Tartsay-, Kölcsey-, és Wosinsky lakótelepek fás állományát átfogó vizsgálat alá kell helyezni, és a veszélyes, illetve az épületekhez túl közel telepített fákat ki kell vágni, helyettük újakat telepíteni. Sok helyen a régi játszóterek visszabontása után a betonburkolat ott maradt, ezek bontása és a felület rekultiválása szükséges.

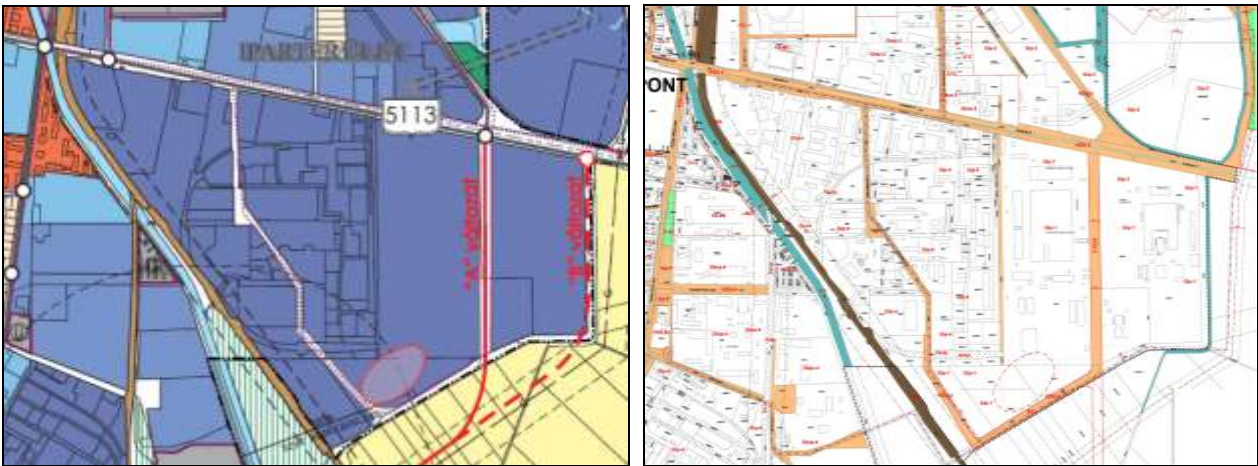
Az új EU-konform játszóterek jogszabály által előírt körülkerítése szinte minden esetben hiányzik.

Alulhasznosított barnamezős területek

A település gazdasági területei az eltelt időszak struktúra és tulajdonosváltásai ellenére túlnyomó részt folyamatosan hasznosítottak. Jelentősebb alulhasznosított barnamezős iparterületként az egykori TOTÉP telephelye említhető a Keselyúsi út D-i oldalán. A terület az egykori cég felszámolását követően a privatizáció során felosztásra került. A létrejövő telkek a telep egykori úthálózatából kialakított kiszolgáló útról érhetők el. A terület fő feltáró útja a Keselyúsi útról dél felé elhelyezkedő zsákutca.

A Keselyúsi úttól D-re a vasúttól K-re lévő iparterület, az egykori építőipari telephely a ma is működő hús- és tejipar üzemi területeinek közlekedési kapcsolata a hatályos településrendezési tervek értelmében tovább javul, ha elkészül a Keselyúsi úttól D-re tervezett iparterületi elkerülő út (A vagy B változat). A meglévő iparterületek és annak D-i irányú, árvízvédelmi töltésig terjedő kiegészítése dél felé, az 56-os út felé új közlekedési kapcsolattal bővül, kiegészítve a Keselyúsi úton keresztüli sztráda kapcsolatot, valamint a Damjanich utcán keresztüli észak irányú kapcsolatot. Az egykori építőipari telephely alulhasznosítottságának nincsenek településszerkezeti, közlekedési indokai. Jelenlegi állapotát a terület tulajdonviszonyai determinálják.

Alulhasznosított, művelés alól kivett beépítetlen gazdasági terület a Damjanich utcától É-ra az iparvágány és a vasúti fővágány közé szorult 3639/14-3639/16 hrsz.-ú telkek. Ezek a területek a hatályos szabályozási terv és a kialakult telekállapot értelmében elvileg útkapcsolattal rendelkeznek, ugyanakkor a tőle K-re lévő több telekből álló gazdasági terület egységes hasznosítása miatt e területek feltárása a valóságban megoldatlan. A településrendezési tervek módosítása során az ipari park és a vasút közötti, a Damjanich utcától É-ra lévő területek szabályozását módosítani kell úgy, hogy az említett területek feltárása, beépíthetősége biztosított legyen.

konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület

A magyarországi települések, így Szekszárd város fejlődésének sajátossága a folytonosság hiánya. A II. világháborút követő urbanizáció erőteljes növekedési folyamata révén nem a meglévő városszerkezet folyamatos fejlődése, hanem rövid időn belül lezajló nagyléptékű és államilag irányított változások jellemzik a települést. A korábbi természetes strukturáltság (városközpont, városzél) felbomlik és egy-egy terület egy időpontban lezajló nagy léptékű fejlesztése, építése jön létre. E területekre közel azonos korosztály és társadalmi szerepben lévő népesség költözik. Igaz ez nemcsak a teletszerű beépítésre, hanem a családi házas területekre is. Új és új időszakok újabb területek akciószerű beépítését alakítja ki, mely területeken a folyamat az ott letelepedő népesség által egyfajta szegregációt, míg a korábban beépült, előregedő területeken egy másik fajta szegregációt eredményez. Folytonos fejlődés esetén egymástól elkülönülő és eltérő társadalmi és

épített környezet nem alakul ki. A folyamat révén számos városi terület értékét veszti, degradálódik és szlömösödik, az ott létrejövő társadalomszerkezetek determinálók lesznek és a kialakult állapotot véglegesítik, a társadalmi konfliktusokat mélyítik. Szekszárd számos ilyen konfliktussal küzd, melyek a következők:

- Az utóbbi időszak lakóterület fejlesztései, a tehetős és fiatal népesség térfoglalásai egyrészt a déli Szőlőhegy városrész területén, másrészt pedig a szőlőhegyekben felnyúló új családi házas területeken helyezkedtek el.
- Miután az előzőekben leírt fejlesztési erő egy-két területre koncentrálódott, az hiányzik az előregedő városrészeknél - Újváros, a Rákóczi út és Kadarka utca közötti tömbök, a Felsőváros K-i része - Szekszárd történelmi, értékes polgári, kisvárosi területe nem tud megújulni, a népesség elöregszik, az épített környezet leromlik. A folyamat negatív irányú, melynek következtében leromlik a városközpont építészeti egyébként értékes, régi területe, a városközpont gazdasági és népességi potenciálja a központból kikerül. Látható ez a folyamat a Rákóczi utca egykor értékes, jó minőségű, polgári lakóházán, az ott lévő működő, vagy többnyire bezárt üzleteken.
- E területek, különösen a fő utcák melletti szakaszok nem csak lakó-, hanem kereskedelmi –s szolgáltató funkciókkal rendelkező részek, épületek. A terület degradálódását nemcsak lakosság elöregedése, az épületek megüresedése, a fejlesztések folytonosságának hiánya, hanem napjaink kereskedelmi gazdaságának átalakulása is okozza. A motorizált társadalom, a városszéleken kialakuló nagy kereskedelmi központok e területek kereskedelmi szolgáltató szerepét lecsökkentették, melynek következtében jöhet létre az, hogy a belváros egyébként értékes területén üres, lepusztuló épületek sora alakul ki.

- A város másik társadalmi és ezt követően építészeti konfliktusa a telepszerű lakóterületek megújulási képessége. A modern városrészek telepszerű beépítései általában jó városszerkezeti elrendezésben, jól élhető táji, zöldfelületi környezetben helyezkednek el, ugyanakkor a napjainkra megörökölt épületállomány többnyire korszerűtlen, tulajdonos szerkezete (az azonos korosztályú beköltöző népesség elöregedése és gazdasági helyzetének leromlása) pedig az épületek megújítását csak kevés eredménnyel tudja végrehajtani. E városrészek építési korukból és az akkori gazdasági helyzetből adódóan küzdenek a kedvezőtlen lakásszerkezet, valamint a gépkocsi elhelyezés problémájával. E városrészek esetében fenyegető a további degradálódás, melyet várospolitikai döntésekkel, támogatásokkal meg kell akadályozni.

- A telepszerű beépítés legdegradáltabb változata amikor az építési korában is alacsony színvonalon létrehozott lakóterületen koncentrálódik a népesség legszegényebb része. Ilyen telepszerű beépítés jött létre az Alsóváros családi házas területének D-i részén, az egykori sorházas munkásnegyedben („Chicago”). E terület épületállománya (miután mindig a népesség legszegényebb része lakta) napjainkra leromlott, elértéktelenedett, lakosságában folyamatos szegregáció jött létre, melynek következtében ide koncentrálódott a város legszegényebb jelentős részben cigány népessége. A szegregáció következménye abban az esetben, ha az megfelelő politikai eszközökkel nem csillapított, a gettósodás. Az itt létrejött probléma elsősorban szociális jellegű, csak a városrendezési eszközökkel nem kezelhető.

3.1.3. A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata

Szekszárd É-D irányban elhúzódó, lakóterületeivel a domboldalon, gazdasági területeivel a völgyben elhelyezkedő városszerkezettel rendelkezik, melynek sajátossága, hogy az a domboldal aljában elhelyezkedő É-D irányú főút, a Széchenyi és Rákóczi utcákra szerveződik. A K-i elkerülő út megépítése ellenére a város alapstruktúrája nem változott és nem változtatható meg, É-D irányú közlekedése az egyes utakon megosztva működtethető. A Rákóczi és Széchenyi utcák

forgalma csak kismértékben csökkenthető. A város elmúlt időszakban történt fejlesztése és a fejlesztésből adódóan a forgalom növelése, az É-D irányú közlekedési terhelés az elkerülő út megépítésével, városrendezési eszközökkel csak részben volt kezelhető.

Összegezve a város fejlődésének útját, megállapítható, hogy a különböző időszakban a városrendezéssel kapcsolatban hozott döntések eredményességük mellett az alábbi problémákkal jártak:

- A városszerkezet harmonikus fejlődése a 20. század 2. felében megszakad, a város robbanásszerű növekedése a korábbi klasszikusnak tekinthető városstruktúrát felborította és a hirtelen növekedés során a kisvárosias szerkezetbe, a domboldalakat falusias beépítései és a pincesorok közé nagyvárosi telepszerű beépítések ékelődtek be. Konfliktust jelent az intenzív beépítésű modern városrészek közterületi struktúrájának, a korábbról megmaradt telekstruktúrájának és eltérő telekhasználatnak a kapcsolata. Helyrehozhatatlan konfliktust jelent a városias, zárt térfalakat létrehozó beépítés és a telepszerű beépítés közvetlen kapcsolata a megbontott térfalak vonatkozásában.
- Az intenzív nagyvárosias beépítés nem számolt a motorizáció erősödésével, melynek következtében a telepszerű beépítések környezetében a falszerűen megjelenő, sok esetben rossz műszaki állapotú garázssorok számtalan utcát, közterületet degradáltak le. Megújításuk problémát jelent a telek- és tulajdonosi struktúrából következően. Hosszútávon e garázssorok további szlömösödése prognosztizálható, tovább rontva a városias környezetet.
- Korábban kialakult városrészek megújulása esetében városképi konfliktust jelent az építészeti illeszkedés szándékának hiánya, megvalósulásának minősége. E problémától talán a műemléki városközpont mentes. A modern városrészek, lakótelepek épületeinél a szórványban előforduló rátét hozzáépítések, portál kialakítások az épületek eredeti szellemiségét ellenpontosító rossz minőségű építészeti megoldások, melyek e területek egységességét, rendjét bontották meg. A városképi illeszkedés konfliktusa fellelhető a 20. század 1. feléből ránk maradt kisvárosias és falusi beépítések, átalakítások esetében és fellelhető a 20. század 2. felében a különböző korok és stílusok szerint létrejött kertvárosias lakóterületeken.
- Gazdasági folyamatokból adódó városépítészeti konfliktus, hogy az új és nagyléptékű bevásárló központok létrejöttével a belvárosi kiskereskedelem és szolgáltatás leértékelődött, az általuk korábban létrehozott és belakott kereskedelmi és szolgáltató városközpont kiüresedett. Ennek a konfliktusnak kiemelten károsult területe a Széchenyi utcától K-re kialakított modern városközpont.

3.2. Problématérkép/értéktérkép

A SWOT analízis egy kutatási módszer, melyet a társadalomkutatás és a gazdasági folyamatok elemzése során alkalmaznak. Az elemzés célja Szekszárd Megye Jogú Város fejlődésének elősegítése a jövőben.

Az elnevezés a vizsgálat hatókörét jelző angol szavak kezdőbetűit takarja: Strengths – Erősségek, Weaknesses – Gyengeségek, Opportunities – Lehetőségek, Threats – Fenyegetettségek. Előbbi kettőre a vizsgált szervezetnek (Önkormányzat) van ráhatása, alakítani is képes azt, míg utóbbi kettő külső, független folyamatok eredményeként alakult ki.

Ez az elemzés a leglényegesebb információk táblázatos megjelenítésével a helyzetfeltárás összefoglalását segíti elő.

A vizsgálat során számba kell venni a belső adottságokat (társadalom, gazdaság, szabályozók) és a jellemző belső környezetet (működési környezet, partnerség, együttműködések), valamint feltárni a fenyegetettségeket és a fejlesztési lehetőségeket.

Az erősségek és a gyengeségek a belső állapotot jellemzik, míg a lehetőségek és a veszélyek a külső körülményeket.

Szekszárd célja, a város történelmi múltjára támaszkodva, kihasználva a földrajzi elhelyezkedés, valamint a különböző erőforrások által nyújtott lehetőségeket egy országos és nemzetközi szinten is versenyképes város építése, amely a helyi értékek megőrzésével és fenntartható használatával hosszú távon biztosítja a vállalkozások eredményes működésének és a városlakók megélhetésének feltételeit, megerősítve ezzel a település megtartó erejét és a minőségi élet feltételeit az itt élők számára.

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Értékes történelmi múlt, építészeti értékek, a védett és műemlék jellegű épületek magas száma • „Szekszárd a fejlődő város” program • Gazdag természeti és kulturális örökség • Civil szervezetek aktivitása • Hagyományos közösségi rendezvények • Megfelelő infrastruktúrával ellátott Ipari Park • Az iparterület elkülönülése a lakóövezettől • Az iparterület közelsége az M6-os autópályához • Jelentős fejleszthető területek az ipari park közelében 	<ul style="list-style-type: none"> • Az elkerülő utak ellenére jelentős az átmenő forgalom • Alacsony fokú kerékpárút hálózat • A belváros parkolási gondjai • Alacsony színvonalú tömegközlekedés • A történelmi, értékes városrész elöregedése • Az Ipari Park kihasználatlansága • K+F központok hiánya • A munkaképes korú lakosság elvándorlása • A munkaképes korú lakosság számának csökkenése

<ul style="list-style-type: none"> • Az iparterület jó elérhetősége az új Duna hídról • Képzett munkaerő • Magas foglalkoztatottsági ráta 64,17% • A vállalkozói, termelői együttműködés segítése iparáganként, illetve termékpályánként • Jó minőségű üzleti infrastruktúra és pénzügyi szolgáltatások • A nagy múltú szekszárdi borvidék ismertsége • Kiváló termőhelyi adottságok • Megfelelő földterületek a fejlesztéshez • Kulturális örökség és tradíciók a kézműves iparban • Egyetemi kar és főiskolai tagozat helyben • Jó járó- és fekvőbeteg szakellátás • Kiepült széles körű szociális védőháló a társadalom leszakadó rétegeinek felzárkóztatására • A fogyatékossgal élő emberek aktív segítése • Szennyvízbekötési arány közel 100%-os <p style="text-align: center;">LEHETŐSÉGEK</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Álláskereső nők magas száma • A nők gyenge munkaerő-piaci kihasználtsága • Óvodai férőhelyek száma kevés • A borturizmusban rejlő lehetőségek jobb kihasználása • Hiányos turisztikai szolgáltatások • A turizmusban rejlő lehetőségek kihasználása • A megfelelő minőségű szálláshelyek hiánya • Kevés az egy látogatóra jutó költség és az átlagos tartózkodási idő • A turisztikai lehetőségek kihasználatlansága a főszezonon kívül • Mennyiségi és minőségi szempontból nem kielégítő turisztikai kínálat a kevésbé ismert területeken • A jelenlegi vízbázis veszélyeztetettsége • Elavult ivóvízhálózat • Helyi vásárlóerő csökkenése • Ingatlankereslet csökkenése <p style="text-align: center;">FENYEGETETTSÉGEK</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Külső források (EU, hazai) bevonása a gazdasági, a környezet- és természetvédelmi fejlesztésekbe • Új társadalmi szereplők megjelenése, új civil szervezetek alakulása • Védett természeti területek fejlesztése (Natura 2000) • Városrehabilitációs programok • „Szekszárd visszavár” program • M9 autópálya továbbépítésével közvetlen kapcsolat Horvátországgal 	<ul style="list-style-type: none"> • Gyermekvállalási kedv csökkenése • A népesség öregedése • Szélesedő szakadék a társadalom egyes rétegei között • Nagykapacitású vasútvonal hiánya • A Szőlőhegy hétvégi házainak funkcióváltása • Kereskedelmi és szolgáltatóegységek számának csökkenése a belvárosi területeken

<ul style="list-style-type: none"> • A további ipartelepítés feltételei adottak (ipari park, képzett munkaerő) • A világhírű német gépgyártási tapasztalatok felhasználása az autógyártás területén • Az erős német kapcsolatokra épülő gazdaságfejlesztési lehetőségek kihasználása • Fiatalok képzése a helyi, térségi igényeknek megfelelően • Kötőtpályás vasúthálózat fejlesztése • Közösségi, kerékpáros és gyalogos közlekedés preferálása, a gépjármű forgalom csillapítása • A kulturális örökség fenntartható fejlesztése • A borvidék felértékelődése • Környezettudatosság erősödése 	<ul style="list-style-type: none"> • Gazdasági vállalkozások tőkehiánya • Ipari szennyezések kockázata • A felsőfokú mezőgazdasági, borászati képzés hiánya
---	--

3.2.1 Erősségekben rejlő potenciál kibontása

Értékes történelmi múlt, építészeti értékek, a védett és műemlék jellegű épületek magas száma, és gazdag kulturális örökség

A megalapozó munkarészben bemutattuk azt a gazdag történelmi örökséget amely a jövőben meghatározhatja Szekszárd arculatát. A jelenlegi fejlesztések az épített történelmi múlt értékeinek integrálásával kerültek megvalósításra. A jövőben a történelmi múlt tudatos hangsúlyozása, értékeinek tervezett bemutatása, a témában érintett szervezetek együttműködésével jelentős értéket képes teremteni, másodlagosan a gazdaság fejlesztéséhez is hozzájárul.

Gazdag természeti

A megalapozó munkarészben bemutattuk azt a gazdag természeti, kultúrtáj környezetet amely Szekszárdot körülveszi. Az elmúlt években ezen elemek fejlesztése csak részben valósult meg, jellemzően az egyes témákban érintettek kommunikációs, és együttműködési problémái miatt. Minden szereplőnek fel kellene ismerni, hogy a tulajdonában – kezelésében – területén – igazgatási területén lévő területben lévő potenciálok csak együttműködésben aknázhatóak ki. Jelenleg a természeti környezet a legkevésbé kezelt és kiaknázott terület a kistérség, és a megye viszonylatában.

A nagy múltú szekszárdi borvidék ismertsége

A szekszárdi bor Magyarországon brand. Azonban az egyes pincészetek szigetszerű fejlesztésein túl nem alakult ki egy egységes piaci arculat, sem „szekszárdi borok háza”, sem közös brandelhető bor „ergri csillag”, „ergri bikavér”. A termelt mennyiségek borászatoként olyan alacsonyak hogy kereskedelmi mennyiségben nehezen értelmezhetők, mégha komoly exportfejlesztési erőfeszítések állnak is az egyes termelők mögött.

Kulturális örökség és tradíciók a kézműves iparban

Szekszárdon és környékén még elevenen élnek az iparművészeti hagyományok (fafaragás, népi hímzés, gyertyaöntés, mézeskalács...). Az önormányszat bemutatkozási lehetőséget biztosít (<http://www.szekszard.hu/kezmuvesek>). A közös értéképítés a napjainkban egyre nagyobb érdeklődéssel kísért hagyományos „mesterségek” bemutatása mind helyi kötődés erősítő szerepe, mind turisztikai gazdasági szempontból fontos fejlesztési pont.

Hagyományos közösségi rendezvények

A település történelmi múltja, a város fekvése és belvárosának hagyományos szerkezete, a műemléki épületek komoly turisztikai vonzerőt képviselnek. Ehhez járul hozzá a környező táj szépsége, Gemenc egyedülálló ártéri erdeje, a szekszárdi bortermő vidék jó hírneve. Szekszárd gazdasági versenyképességének egyik pillére a turizmusban rejlő lehetőségek kiaknázása lehet. A város önmenedzselése, turisztikai marketingjének erősítése a város elsősorú érdeke.

Civil szervezetek aktivitása

Az aktív civil szervezetek a településvezetés számára komoly segítséget jelent a város élhetőségének megteremtésében. A civilek támogatásával, és megfelelő együttműködéssel sok területen érhet el fejlődést segítségükkel a város kezdve a szociális jellegű ügyektől, egészen a turistacsalogató rendezvények szervezéséig.

Megfelelő infrastruktúrával ellátott Ipari Park

Az ipari park kész fogadni az új üzemeket létesíteni kívánó kutató és termelő cégeket. A rendelkezésre álló potenciált jól megszervezett marketing-, és lobbitevékenységgel lehet kihasználni. Szekszárd számára az előregedés megállítása a fiatalok számára is vonzó munkahelyek “létesítésével” érhető el.

Az iparterület elkülönülése a lakóövezettől

A lakóövezettől elkülönülő iparterület Szekszárd élhetőségének egyik kulcsa. Városképileg is igen kedvező a funkciók különválása, így a későbbi ipari fejlesztések sem mennek a turisztikai vonzerő rovására. A településvezetés feladata a zöldmezős ipari parki beruházásokon kívül a felahagyott barnamezős területek sorsának rendezése is.

Jelentős fejleszthető területek az ipari park közelében

Az iparterület közelsége az M6-os autópályához

Az iparterület jó elérhetősége az új Duna hídról

Az ipari parki fejlesztések számára további bőséges területek állnak rendelkezésre, amennyiben a jelenlegi területek elfogynak. Ez nagy volumenű cégek számára is vonzóvá teszi Szekszárdot, hogy ide helyezték központjukat. A kiváló közúti kapcsolatok, az M6 és M9 autópályák és a Duna híd közvetlen közelsége előnyt jelent a termelő cégek számára az áru elosztása szempontjából.

Képzett munkaerő

A képzett munkaerő jelenléte versenypiaci előnyt jelenthet. Meg kell találni azokat a cégeket, akiknek olyan képzettségű munkaerőre van szüksége, amelyben Szekszárd bővelkedik (pl. Húsüzem).

Egyetemi kar és főiskolai tagozat helyben

A meglévő egyetemi kar kiváló alapot jelenthet egy új struktúrájú felsőfokú képzés számára. A betelepülő cégek számára, velük együttműködve az Illyés Gyula Főiskolai Kar a szakmai utánpótlás bázisává válhat.

Jó járó- és fekvőbeteg szakellátás

Az egészségügyben megfigyelhető egyfajta tendencia, miszerint a kórházak a szükséges gyors beavatkozást követően a rehabilitációt "külsős" szakintézményeknek adják át. A megyei kórház jelenléte megfelelő bázisa lehet egy egészségügyi rehabilitációs szolgáltatói hálózat kialakulásának.

„Szekszárd a fejlődő város” program

A program
(http://www.szekszard.hu/szekszard/UserFiles/File/gazgasag/fooldal/2011/Gazdasagi_Program.pdf) keretet biztosít a ciklikus tervezhető fejlesztéshez. Konkrét fejlesztési stratégia alapján minden érintett szereplő hatékonyan képes tervezni beavatkozásait. Kiemelt fontosságú hogy a megkezdett stratégiai tervezési folyamat a jövőben is figyelembe vegye az elért eredményeket, párbeszéd alapon felülvizsgálja a felvázolt célokat.

Kiváló termőhelyi adottságok

Szekszárd a helyzetelemzésben feltárt kiváló termőhelyi adottságokkal rendelkezik. Amennyiben a jövőben csapadékvíz elvezetéssel csökkenthető a vízveszélyeztetettség a termőhelyek kihasználása megnövekedhet.

Magas foglalkoztatottsági ráta

Szekszárdon alacsony a munkanélküliség, erre építve a jövőben a munkahelye minőségi fejlesztését lehet előtérbe helyezni, így javítva a munkaképes lakosság átlagos életkorát.

A vállalkozói, termelői együttműködés segítése iparáganként, illetve termékpályánként

Szekszárd eddig is számos együttműködést gondozott, vagy ténylegesen részt vesz. A jövőben ezeket az integrációkat mind horizontálisan mind vertikálisan folytatni szükséges. A meglévő integrációk, és újak kialakítása az egyik alapja a térség gazdaságfejlesztésének.

Kiépült széles körű szociális védőháló a társadalom leszakadó rétegeinek felzárkóztatására

Szekszárdon az elmúlt évek gazdasági nehézségei mellett is sikerült biztosítani a szociális ellátás magas színvonalát. Ez lehetőséget teremt a szociális integrációra.

A fogyatékossgal élő emberek aktív segítése

Szekszárdon számos olyan kezdeményezés valósult meg amely országosan is példaértékű. A meglévő eredmények alapján

3.2.2 Gyengeségek mérséklése

Alacsony fokú kerékpárút hálózat

A kerékpárutak fejlesztése mind a lakosság, mind az idelátogatók számára emelné a város élhetőségét. A lakosok kerékpárhasználata a központot érintő időszakos forgalomcsúcsokat és a parkolási problémákat is enyhítené. Az Európaszerte elterjedőben lévő közösségi kerékpáros rendszer kiépítésének is csak jól használható kerékpárút-hálózat esetén van létjogosultsága.

A belváros parkolási gondjai

Annak ellenére, hogy a városvezetés a központot súlytó parkolási gondokat parkolók megnyitásával próbálja megoldani, a lakosság ezek használatát mellőzi. Kellő marketinggel, esetleg a parkolóközpontok díjainak időszakos mérséklésével lehetne a lakosságot áthangolni az utcai parkolásról a centralizált parkolók használatára.

A történelmi, értékes városrész előregedése

A központi idős épületekből álló városrész előregedése idővel azok elértéktelenedéséhez, elszlömösödéséhez vezethet. Ezt a folyamatot meg kell állítani programot kell kidolgozni a folyamat megfordítására. A problémának számos megoldási módja lehet, legkedvezőbb esetben néhány támogatott mintaprojekt segítségével ismét megemelhető a városrész presztízse az emberek szemében. Így a tőkeerős réteg nem feltétlenül a domboldalon keresné az ideális otthont a maga számára.

Az Ipari Park kihasználatlansága

Az Ipari Park infrastrukturálisan fejlett, jó adottságú azonban nem kellően kihasznált. A tervezett gazdaságfejlesztési programmal várhatóan biztosítani lehet a magasabb kihasználtságot.

A munkaképes korú lakosság elvándorlása

Probléma a munkavállalók átlagéletkorának növekedése. Magasan kvalifikált munkaerőt igénylő gazdasági tevékenységek betelepítésével elérhető a magasan kvalifikált munkaerő megtartása. Olyan felsőoktatási – gazdasági együttműködések elősegítése szükséges amely tudásintenzív iparágak betelepítését készítheti elő.

A munkaképes korú lakosság számának csökkenése

Marketing és lobbitevékenység segítségével a kihasználatlanul álló ipari parki területekre cégek telepíthetők be. Az üzlet a városnak azonnali és hosszútávú bevételt is jelent, a lakosság számára pedig új munkahelyek létesülnek. Munkahelyek hiányában a fiatal népesség elvándorol, az előregedő társadalom pedig fenntarthatatlanná teszi a település gazdaságát.

K+F központok hiánya

A magas képzettségű munkaerőt foglalkoztató K+F cégek betelepítése a jól képzett fiatalok számára is vonzó munkahelyek megjelenését jelenti. A város hosszútávú fenntarthatóságának a feltétele, hogy a lakosság körében a felsőfokú végzettséggel rendelkezők is megfelelő arányban jelen legyenek.

Óvodai férőhelyek száma kevés

A fiatalok megtelepedése szempontjából fontos kérdés az óvodák és iskolák színvonala. Ilyen értelemben az óvodák létszámának és minőségének emelése az előregedési folyamat megállításának egyik kulcskérdése.

A turizmusban rejlő lehetőségek kihasználása - A borturizmusban rejlő lehetőségek jobb kihasználása

A turizmus számos ága – elsősorban fejlesztések elmaradása miatt – nem kellően kiaknázott a térségben. Klaszteresedéssel, egymásra épülő marketing akciókkal jelentősen növelhető a turizmusban rejlő lehetőségek kihasználása.

A megfelelő minőségű szálláshelyek hiánya - Kevés az egy látogatóra jutó költség és az átlagos tartózkodási idő

Szekszárdon nincs hotel. Ennek hiányában komolyabb turisztikai kapacitás fejlesztés nem vihető végbe.

Mennyiségi és minőségi szempontból nem kielégítő turisztikai kínálat a kevésbé ismert területeken

Szekszárd egyik fő gazdasági pillére a turizmus. A számos turisztikai ágazatban érdekelt szereplő egyéni akciókat szervez, hiányzik az összehangolt munka. Jól szervezett programcsomagokkal, és közös marketingakciókkal mindenki nyerhet. A központi irányítás nem mindig éri el a megfelelő hatékonyságot, de a településvezetés szorgalmazhatja és támogathatja a szereplők egymásratalálását.

Elavult ivóvízhálózat

Szekszárd közműellátottsági statisztikája kiváló, de a város számos területén már előregedett a rendszer. A régi csövek cseréje előbb-utóbb elkerülhetetlenné válik, azonban a költségek sokszor csökkenthetők, ha a csere előre kidolgozott ütemterv szerint történik.

Ingatlan kereslet csökkenése

Az alulfoglalkoztatottság, a népesség előregedése a vásárlóerő csökkenését is jeletni, ami negatív spirálként végiggyűrűzik a gazdaság teljes spektrumán. A válság a nagy értékű beruházásokat, mint az ingatlanok, érinti a legjobban. A települési gazdaság fellendítése magával hozza a szolgáltatói szektor erősödését és az ingatlanpiac normalizálódását is.

Alacsony színvonalú tömegközlekedés

A tömegközlekedés elsősorban szervezési kérdésekkel lényegesen javítható. Az érintettek közti párbeszéd révén javítható a helyi, és helyközi közlekedés.

A jelenlegi vízbázis veszélyeztetettsége

Folyamatban lévő beruházást követően 4Mrd Ft-ból kiváltásra kerül a jelenlegi vízbázis.

3.2.3 A lehetőségek kihasználása

Külső források (EU, hazai) bevonása a gazdasági, a környezet- és természetvédelmi fejlesztésekbe

A város a nagyobb léptékű fejlesztéseket elsősorban pályázati támogatás igénybevételével tudja megvalósítani. A 2014-20 közötti pályázati ciklus súlyponti eleme a gazdaságélénkítés.

M9 autópálya továbbépítésével közvetlen kapcsolat Horvátországgal

A Rijeka kikötője felé kiépülő közúti kapcsolatnak komoly logisztikai jelentősége van. Ez a logisztikai cégeken túl a termelő iparágak számára is nagy előnyt jelenthet.

Védett természeti területek fejlesztése (Natura 2000)

A védett természeti területek, ezeken belül is elsősorban Gemenc turisztikai célú fejlesztése nagy jelentőséggel bír Szekszárd szempontjából. Az európai jelentőségű és híru ártéri erdő komoly érdeklődésre számíthat, amennyiben a természeti látnivalókat korszerű infrastruktúra egészíti ki.

Városrehabilitációs programok

A városrehabilitációs programok folytatása, valamint a jelenleg futó beavatkozások társadalmasítása jelentősen képes fejleszteni a várost.

„Szekszárd visszavár” program

„Szekszárd visszavár” program kidolgozásával a város célja, hogy visszatérésre ösztönözze a városból elszármazott képzett fiatalokat. A program elemei között szerepeltetni kell a visszatéréshez szükséges munkalehetőségeket, lakáshoz jutás feltételeit és egyéb szabadidős lehetőségeket.

A további ipartelepítés feltételei adottak (ipari park, képzett munkaerő)

Szekszárd kiváló adottságokkal rendelkezik, szükséges lenne egy célgott gazdaságfejlesztési cselekvési terv kidolgozása, amely révén célzottan elérhetőek lennének a potenciális befektetők.

Az erős német kapcsolatokra épülő gazdaságfejlesztési lehetőségek kihasználása

Szekszárdon számos gazdasági társaság rendelkezik meghatározó német kapcsolatokkal. Ezekben a társaságokban meglévő technológiai tudást, kapcsolati tőkét segítve fejleszthetőek a vállalkozások, amelyek hozzájárulhatnak a hazai beszállító láncok megerősítéséhez, illetve klaszteredési, vagy tudásintenzív K+F központok kialakításához.

Fiatalok képzése a helyi, térségi igényeknek megfelelően

A közép, és szakmai képzési kereteket a helyi igényekhez alakítva olyan programok valósíthatóak meg, amelyek már az iskolai időszakban biztosítják a szakmai tudás megszerzését, a gazdasági társaságok számára a munkaerő betanítási időszak csökkentését.

Közösségi, kerékpáros és gyalogos közlekedés preferálása, a gépjármű forgalom csillapítása

A kulturális örökség fenntartható fejlesztése

Környezettudatosság erősödése

3.2.4 A veszélyek elhárítása

A SWOT analízisben feltárt fenyegetettség háttérében a települési gazdaság pangása áll. A nem megfelelő számú és minőségű munkahelyek miatt a képzett fiatalok elvándorolnak. A bizonytalan állapotok nem kedveznek a gyermekvállalási kedvnek sem, és a két folyamat együtt pedig a népesség látványos öregedéséhez vezet. A szegények helyzete tovább romlik, a középosztály szűkül, a társadalom rétegei közötti szakadék egyre mélyül. Egyre többen költöznek ki a szőlőhegyi présházba, nem annyira romantikát, mint inkább az olcsó megélhetést keresve. A csökkenő fizetőképes kereslet a belvárosi üzlethelységek kiürülését is okozza. A még prosperáló cégek nagy része is tőkehiánnyal küzd, bizakodik, kivár, nem ruház be, nem fejleszt.

A teljes problémahalmaz feloldódna a települési gazdaság kellő léptékű és minőségű megújulásával. Egyik pilléreként a turisztikai potenciálban rejlő lehetőségek kihasználása kínálkozik. Az ipari park megtöltéséhez pedig akár elég lenne csak egyetlen nagy jelentőségű cég letelepítése, akihez kapcsolódóan számos más vállalat is Szekszárdot választaná székhelyéül.

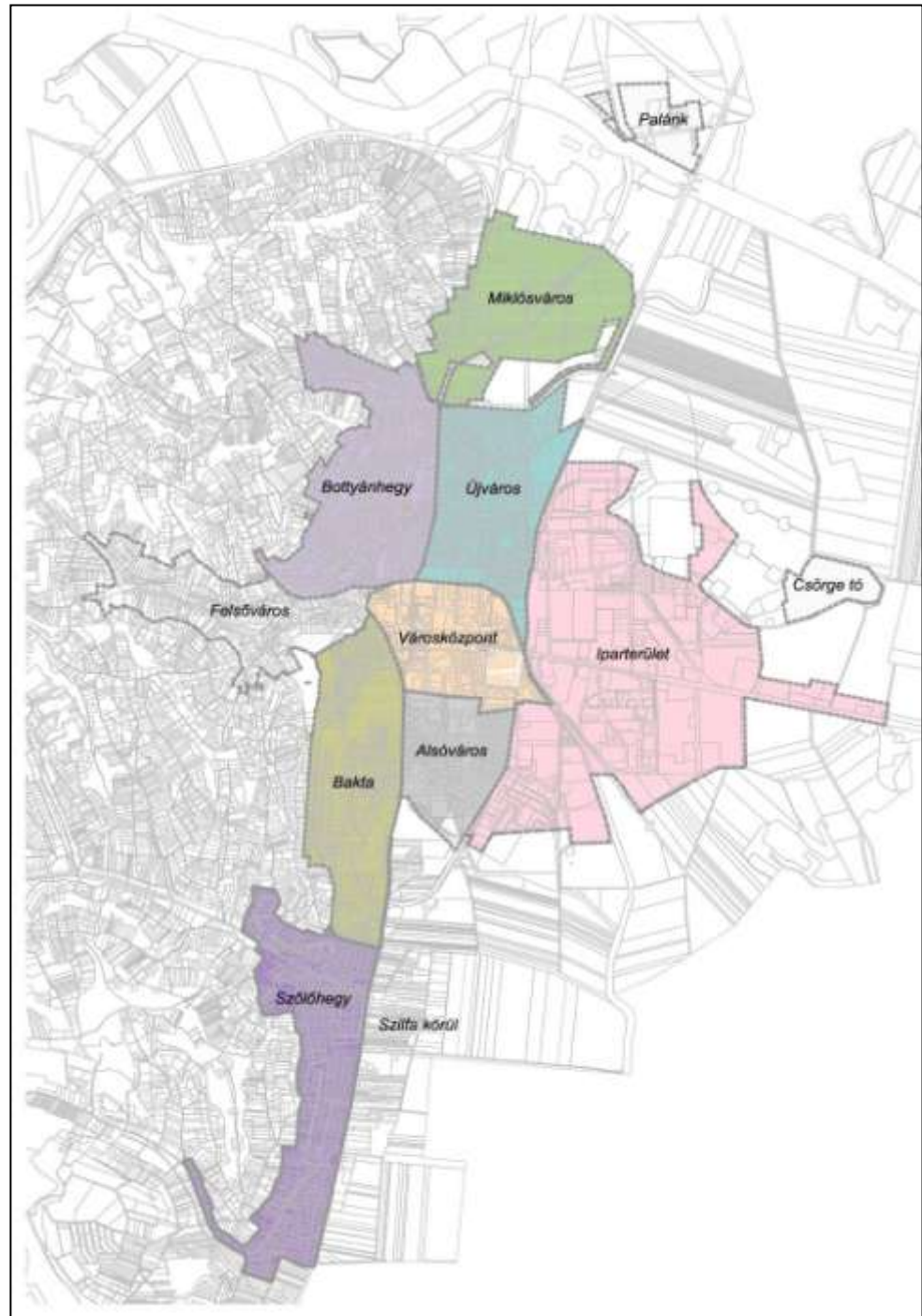
3.3. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

3.3.1. településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása

Városrészek tervezett fejlesztése, területfelhasználási változások

A hatályos településszerkezeti tervek készítését követő területfelhasználási változások az egyes városrészek területének vizsgálatával követhetők. A város a történelmileg kialakult karakterük, elhelyezkedésük és elnevezésük alapján a következő városrészekre osztható:

- Városközpont
- Felsőváros
- Bottyánhegy
- Újváros
- Alsóváros
- Bakta
- Miklósváros
- Szőlőhegy
- Iparterület
- Szilfa körül
- Csörge tó
- Palánk

Városközpont

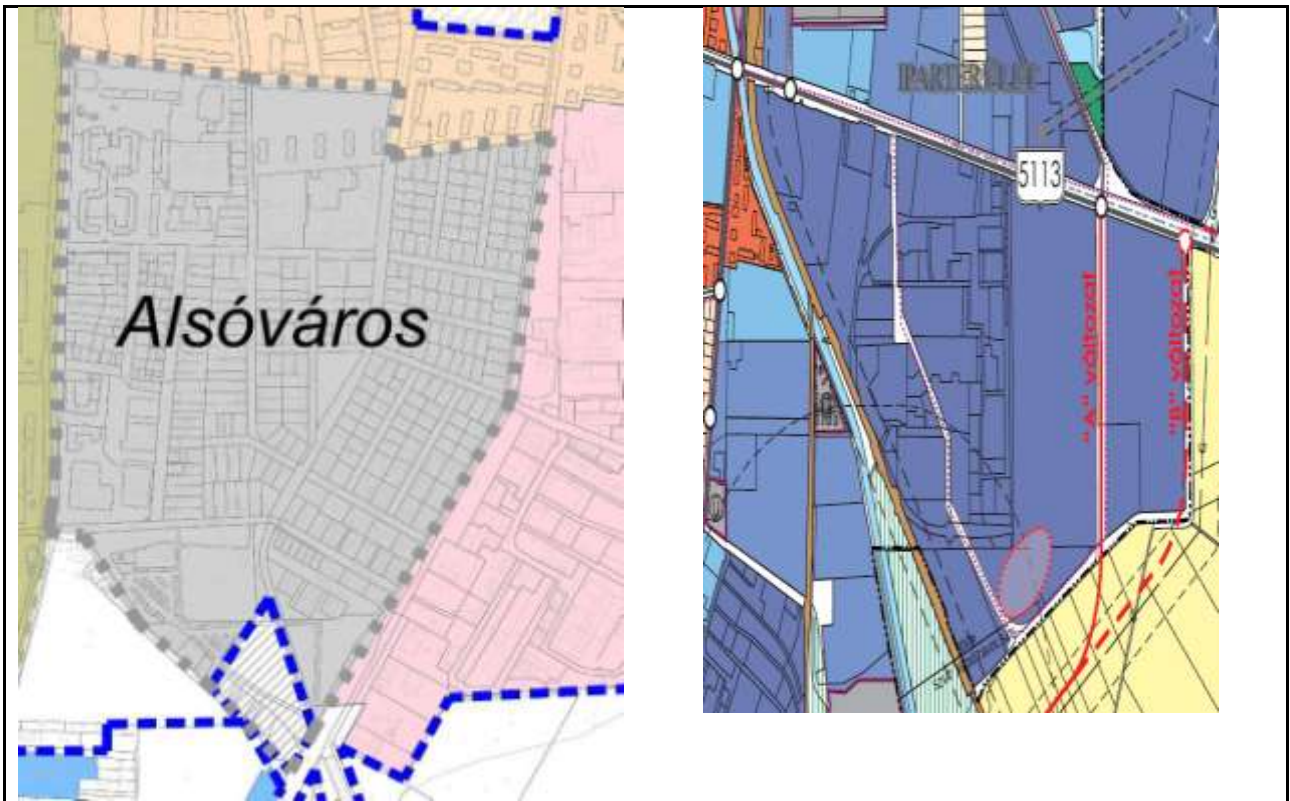
A városrész szerkezetének domináns elemeiként jelennek meg az intézmények épületei, melyek térben, építésük idejében és funkcióikban is eltérést mutatnak. A grandiózus vízrendezési munkálatok előtt emeltek az árvízmentes dombság peremét ülik meg, míg az újabbak az egykori magas- és alacsonyártéren helyezkednek el. Ennek megfelelően a magasabb térszíneken, az Széchenyi utcától Ny-ra régebbi beépítéssel, zömmel műemléki jelentőségű létesítményekkel találkozunk. A Széchenyi utcától K-re a városközpont intézményei a Szent István térre fűződnek fel, melynek épületei a D-i oldalon a 20. század első felében épített intézmények, É-i oldalon pedig a modern városépítésnek megfelelően közparkba ágyazottan 20. század második felében megvalósult épületállomány található.

A városközpontban megvalósult az az elképzelés, mely szerint fokozni kell a gyalogos felületek méretét, ezen intézmények, illetve az itt található kereskedelmi - szolgáltató funkcióval bírók összekapcsolása érdekében. A városközpont szerepe az urbanizáció folyamatával együtt változik, melynek részeként a funkcionális átrendeződés eredőjeként a gyalogosforgalom kényszeríti ki az ún. sétáló felületek létrehozását. A területfelhasználás jellege a városközpontban nagyrészt kialakult.

Jelentős fejlesztési területként a hatályos tervek az egykori laktanya területét, a Hunyadi, Tartsay Vilmos, Szövetség és Holub József utcák által határolt tömböt jelölt ki a meglévő telepszerű lakóterület kivételével. A területen a korábbi épületek elbontásra kerültek, a terület északi felét egy kereskedelmi beruházás (Interspar áruház építése) igénybe vette. A terület másik felén új fejlesztés nem történt, beruházásra előkészített területként rendelkezésre áll.

Alsóváros

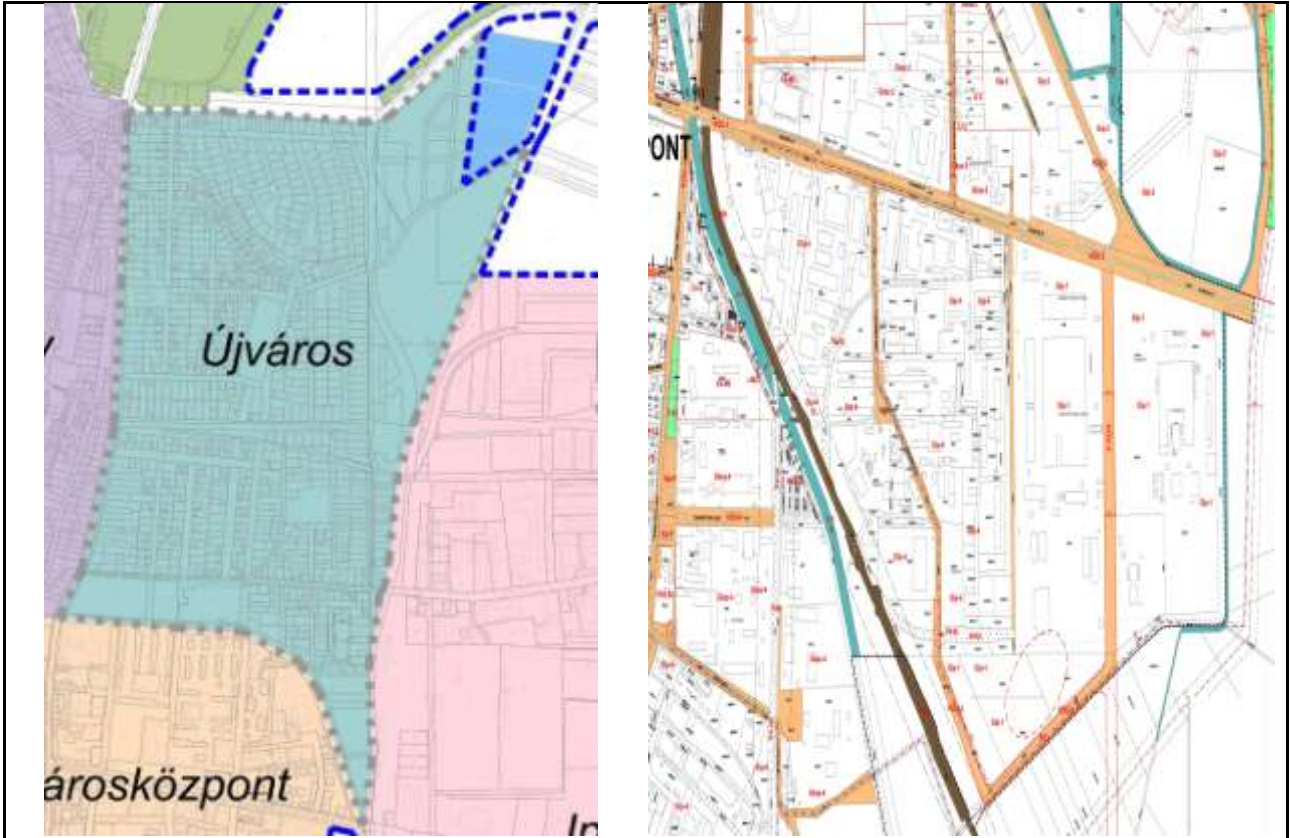

Alsóváros a belvárostól D-re elhelyezkedő városrész a Béri-Balogh Ádám utca (56.sz. út) és a Tartsay Vilmos utca (városközpontot elkerülő út) között. É-i részén a Kecskés Ferenc és Wesselényi utcák között a városközponti lakótelepek (Tambov és Tartsay) folytatásaként többszintes telepszerű beépítés található, tőle D-re jelentős kiterjedésű családi házas terület helyezkedik el. Ennek D-i harmada sorház jellegű földszintes, egykor szociális épületekkel beépült terület, mely területrészen a szegény, többnyire cigány lakosság koncentrált szegregációja jött létre, a terület degradálódott, szlömösödött. A hatályos településfejlesztési koncepció erre a városrészre vonatkozóan sürgető feladatként fogalmazta meg a „Chichago” területrész rehabilitációját.

A városrész DNy-i részén szintén telepszerű lakóterület található. A Kövendi Sándor utcától D-re lévő tömb D-i részén jelentős méretű beépítetlen terület található, melyre vonatkozóan a hatályos koncepció kereskedelmi gazdasági zóna elhelyezését irányozta elő. E területen fejlesztések nem történtek, a településszerkezeti terv készítésének időpontja szerinti állapotok változatlanok.

Újváros

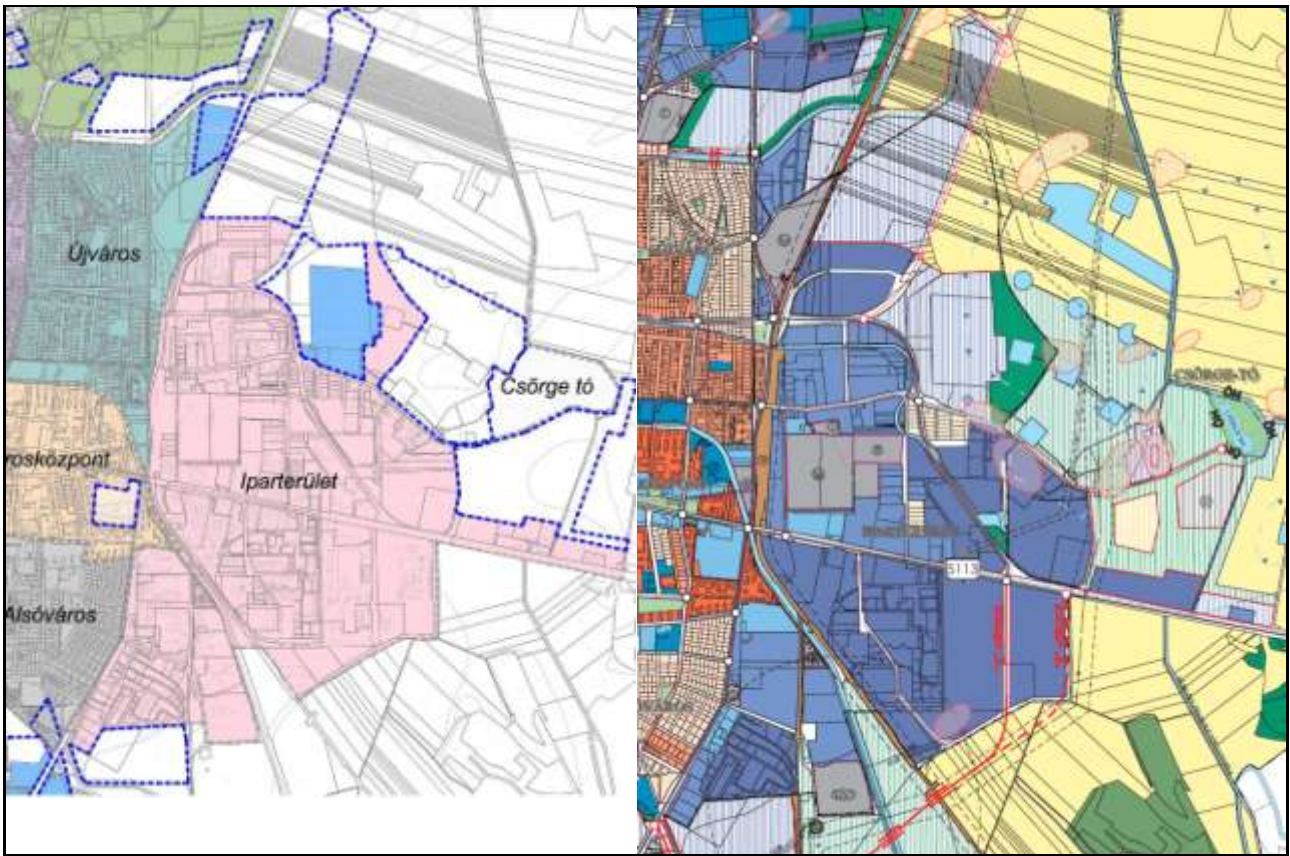

A belvárostól É-ra a Rákóczi út (56.sz. út) és vasút közötti területszakasz Újváros, melynek É-i határa a Patak utca, D-i pedig a Mátyás király utca. A városrész három elkülönülő területegységre tagozódik. ÉK-i része a Pollack Mihály út és vasút közötti terület, melynek É-i fele gazdasági, D-i része pedig különleges sport rendeltetésű területfelhasználással rendelkezik. A gazdasági terület K-i része a hatályos településszerkezeti tervben tervezett fejlesztési terület, melynek igénybevétele, beépítése az eltelt időszak során megvalósult.

A Pollack Mihály úttól K-re lakóterület helyezkedik el, a terület Ny-i és D-i része a múlt század közepét megelőzően alakult ki, viszonylag apró telkes, zárt sorú családi házas beépítéssel rendelkezik. Épületállománya és lakossága jelentősen előregedett. E területtől ÉK-re az ún. Északi Kertváros jött létre a múlt század második felében (60-as 70-es évek), a korábbihoz képest lazább, szabadon vagy oldalhatáron álló beépítéssel. Az épületállomány a városrész Ny-i széléhez képest újabb, jobb minőségű, de e városrész népessége is már előregedett.

A hatályos településfejlesztési koncepció erre a városrészre vonatkozóan a régebbi lakóépület-állomány rehabilitációját fogalmazta meg.

Iparterület és Csörge-tó

Iparterület

Szekszárd városszerkezeti adottságának előnye, hogy a gazdasági és iparterületek egyértelműen elhatárolódnak a lakóterületektől. Az „Iparterület” városrész a vasúttól, illetve a Tartsay utcától (56.sz. elkerülő út) K-re lévő területek. A településszerkezeti terv e területek a korábbi szerkezeti tervvel megegyezően jelentős fejlesztési területeket jelöl ki É-i és D-i irányban. E fejlesztési területek közül a Damjanich és Bogyiszlói út csatlakozásától ÉK-re ipari park fejlesztést hajtott végre az önkormányzat, melynek következtében a közlekedési infrastruktúra és az építési telkek kialakultak és a terület részben beépült.

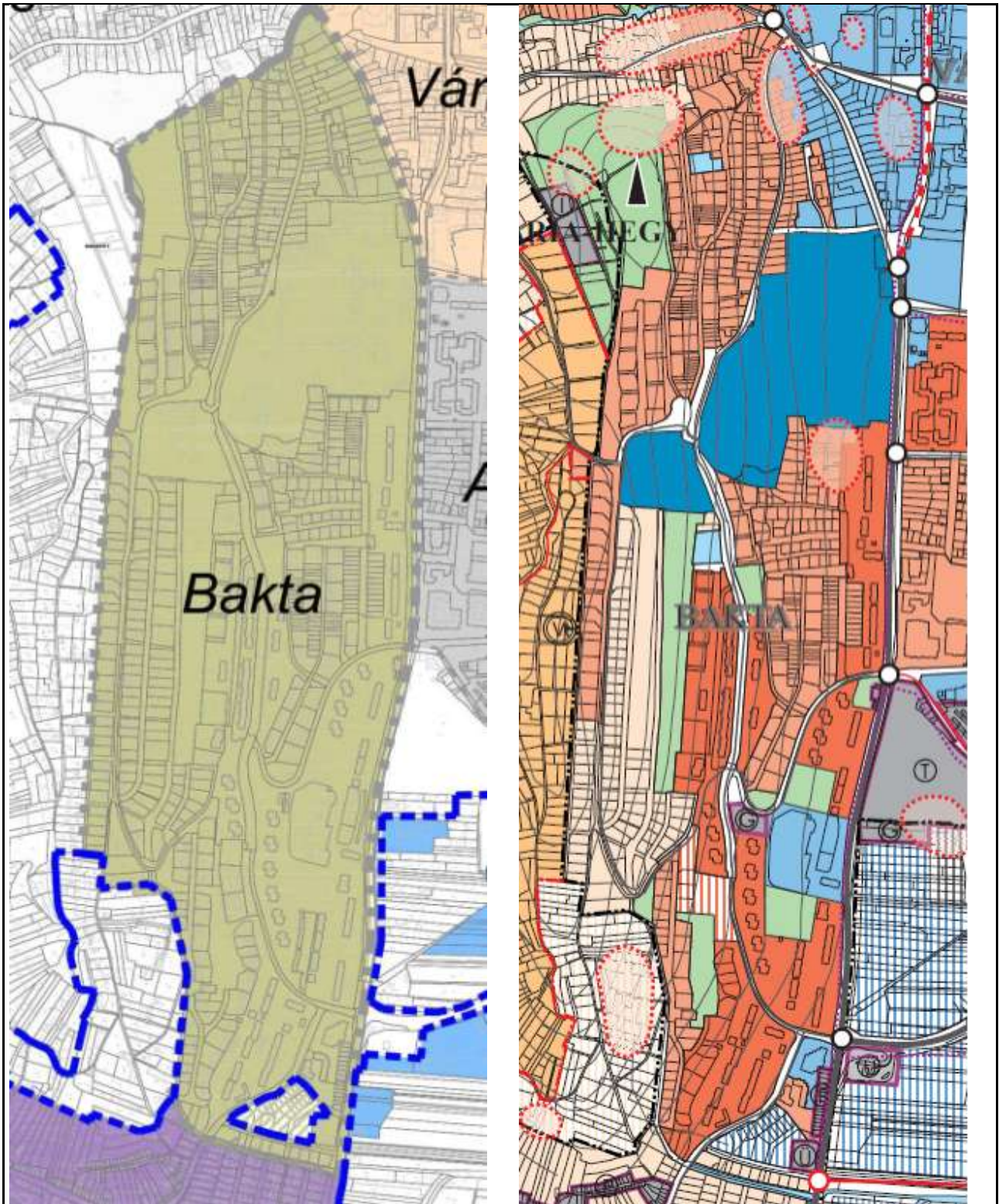
A városrész továbbra is jelentős fejlesztési területekkel bír, a hatályos szerkezeti tervnek megfelelően, továbbá a már hasznosított területek esetében is jelentős tartalékok vannak, az intenzitásnöveléssel és a barnamezős alulhasznosított területek újrahasznosításával.

Csörge-tó

A Csörge-tó a város egyik tervezett zöldterületi és rekreációs területe. A hatályos településfejlesztési koncepció szerint fejlesztése során egy cca. 4,0 ha - os strandterület és kemping létesítése javasolt, tekintettel a terület városközpont közeli, ugyanakkor az idegenforgalmi folyosót is jelentő Sió menti fekvésére. A területen a településszerkezeti tervben megfogalmazott célok szerinti fejlesztés nem történt.

Bakta

Bakta városrész a belvárostól D-re, az 56.sz főút feletti domboldalon helyezkedik el. Ragyogó természeti adottsággal, gyönyörű kilátással rendelkező lakóterület, mely a domboldalon egészen a szőlőterületekig felkúszik. Néhány kisebb családi házas területrészt leszámítva sűrű beépítésű

sorházas, társasházas területekkel, jelentős intézményterülettel és többszintes panel-lakóteleppel bír.

A városrész területének számottevő részét teszi ki a városközpont szomszédságában elhelyezkedő kórház területe, mely ugyancsak jó természeti adottságokkal, zöldterületbe ágyazottan alakult ki.

A városrész szerkezetében beállt, új fejlesztési területekkel csak minimális helyen rendelkezik. A városrész D-i részén a zártkerti területek rovására kisebb terület beépítését határozza el a szerkezeti terv a Napfény utcától Ny-ra. E területen a szerkezeti terv jóváhagyása óta fejlesztés nem történt, új területek nem kerültek belterületbe, az utcák tervezett szabályozása nem valósult meg.

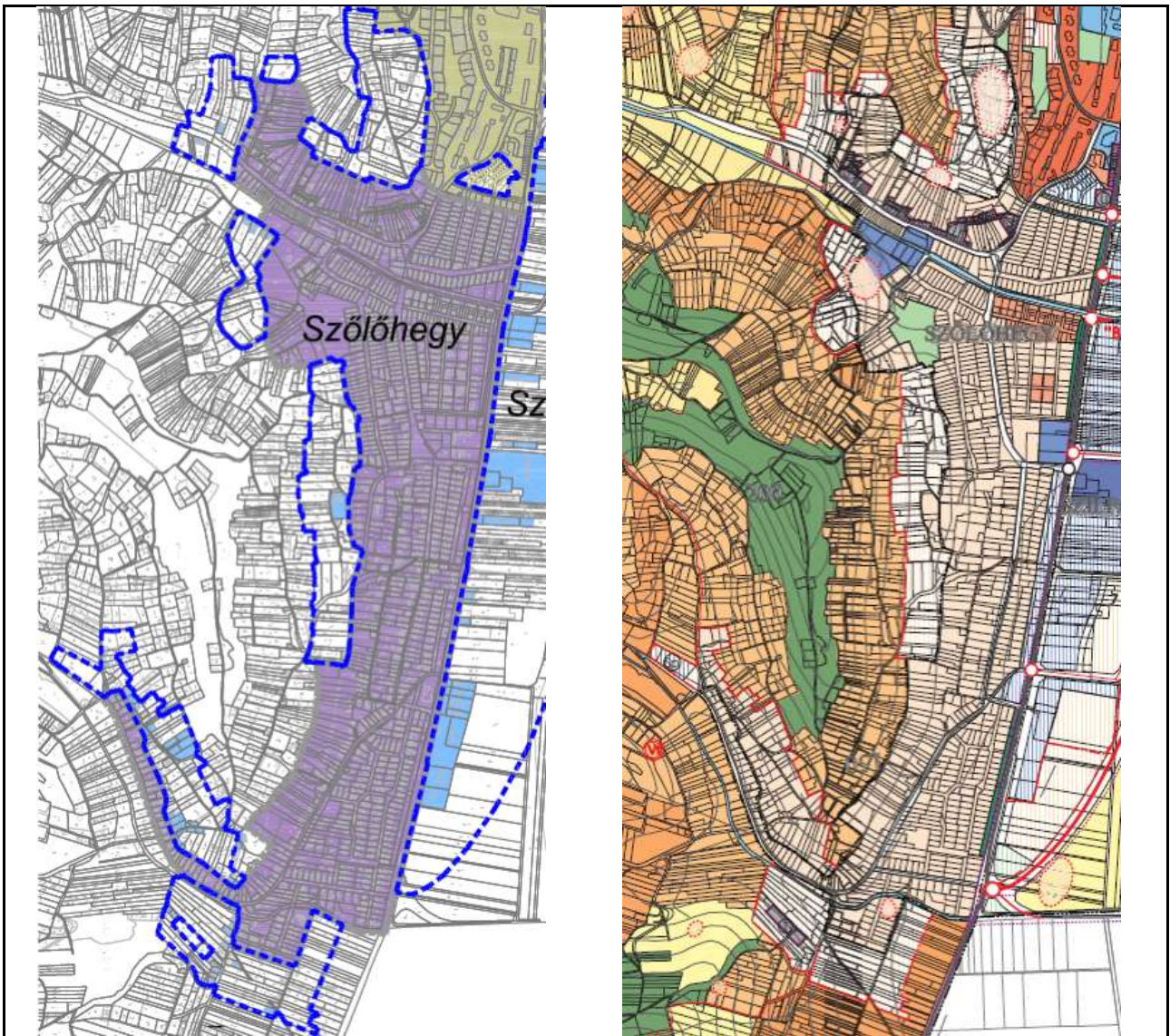
Az Alisca utca és a Napfény utca között egy kisebb fejlesztési területet jelöl a terv nagyvárosias és kertvárosias lakóterület övezetekkel. A területek az elmúlt időszakban beépültek.

A városrész alsó részén a Vitéz utcától É-ra található beépítetlen területet lakóterületi fejlesztési területként szabályozza a hatályos szabályozási terv, míg a szerkezeti terven e terület településközpont vegyes rendeltetéssel szerepel. A terület fejlesztése a szerkezeti terv készítése óta nem történt meg.

Összegezve az előzőeket a városrészben a beépítésre kijelölt zártkerti területek és az előzőekben már említett Vitéz utcától É-ra található beépítetlen terület fejlesztési területként továbbra is rendelkezésre áll, a városrész szerkezete egyéb vonatkozásban beavatkozást nem igényel.

Szőlőhegy

Szőlőhegy városrész Szekszárd D-i területén, az 56.sz úttól Ny-ra, a dombok lábánál elhelyezkedő, összefüggő kertvárosias lakóterület, mely a közelmúltban alakult ki és épült be. E városrész a legfiatalabb, lakóépület állománya a legjobb minőségű és népessége a legtehetősebb. A városrész rendezett, szerkezetében beállt. A hatályos településfejlesztési koncepció Szőlőhegy településrészre vonatkozóan lakóterületi fejlesztéseket irányozott elő, a Borvidék határának csökkentésével, lakótelkek kialakításával. A hatályos terv a belterületbe csatolással kapcsolatosan megfogalmaz előírásokat, javaslatokat. A belterületbe csatolás lehetőségét ezeken a zártkerti részeken a lakosság, a tulajdonosok kezdeményezték a zártkerti telkeik lakóterületként történő felhasználása érdekében.

A mellékelt térképen jelöltek szerint csak kisebb területegységeken történt meg a belterületbe vonás, az utak szabályozási terv szerinti kialakítása és a terület lakóépülettel történő beépítése. A kijelölt zártkerti területek továbbra is tartalék lakóterületként szolgálhatnak a városrész, illetve a város számára.

Szilfa körül

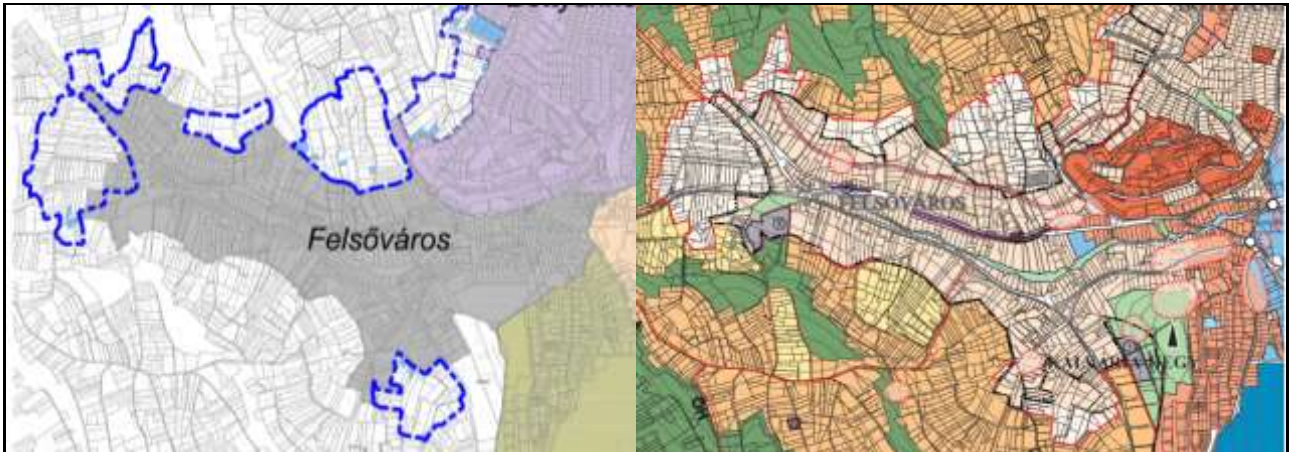
A hatályos településszerkezeti terv a Szilfa körül az 56-os út mentén kereskedelmi szolgáltató gazdasági területeket jelölt ki, e területektől K-re pedig lakóterületi fejlesztéseket tartalmaz. A 10 évvel ezelőtti döntések e területet jelölték ki a város új nagy fejlesztési területének. A városrész É-i részén elkészült az 56-os főút elkerülő útjának D-i szakasza és csatlakozása az Alisca utcai csomópontnál. Ennek az útszakasznak a környékén jelentős kereskedelmi fejlesztési területek jöttek létre, kiépült a város D-i bevásárló központja.

E területtől É-ra található a város D-i, Alsóvárosi temetője melynek bővítési területét jelöli ki a szerkezeti terv. A bővítési terület igénybevétele még nem történt meg.

A D-i bevásárló központtól D-re az 56-os út mentén kereskedelmi és gazdasági funkcióval számos telek beépült, de a beépítés szórvány jellegű. A terület rendezési terv szerinti nagyobb léptékű fejlesztése, feltárása nem kezdődött meg.

Összegezve az előzőeket, megállapítható, hogy e városrészben a szerkezeti tervben meghatározott özssterülethez képest csak kis mennyiségű területfejlesztés realizálódott. Megfontolandó a nagy léptékű fejlesztési lehetőségek fenntartása, különösen az ugyancsak jelentős méretű lakóterület kijelölése.

Felsőváros

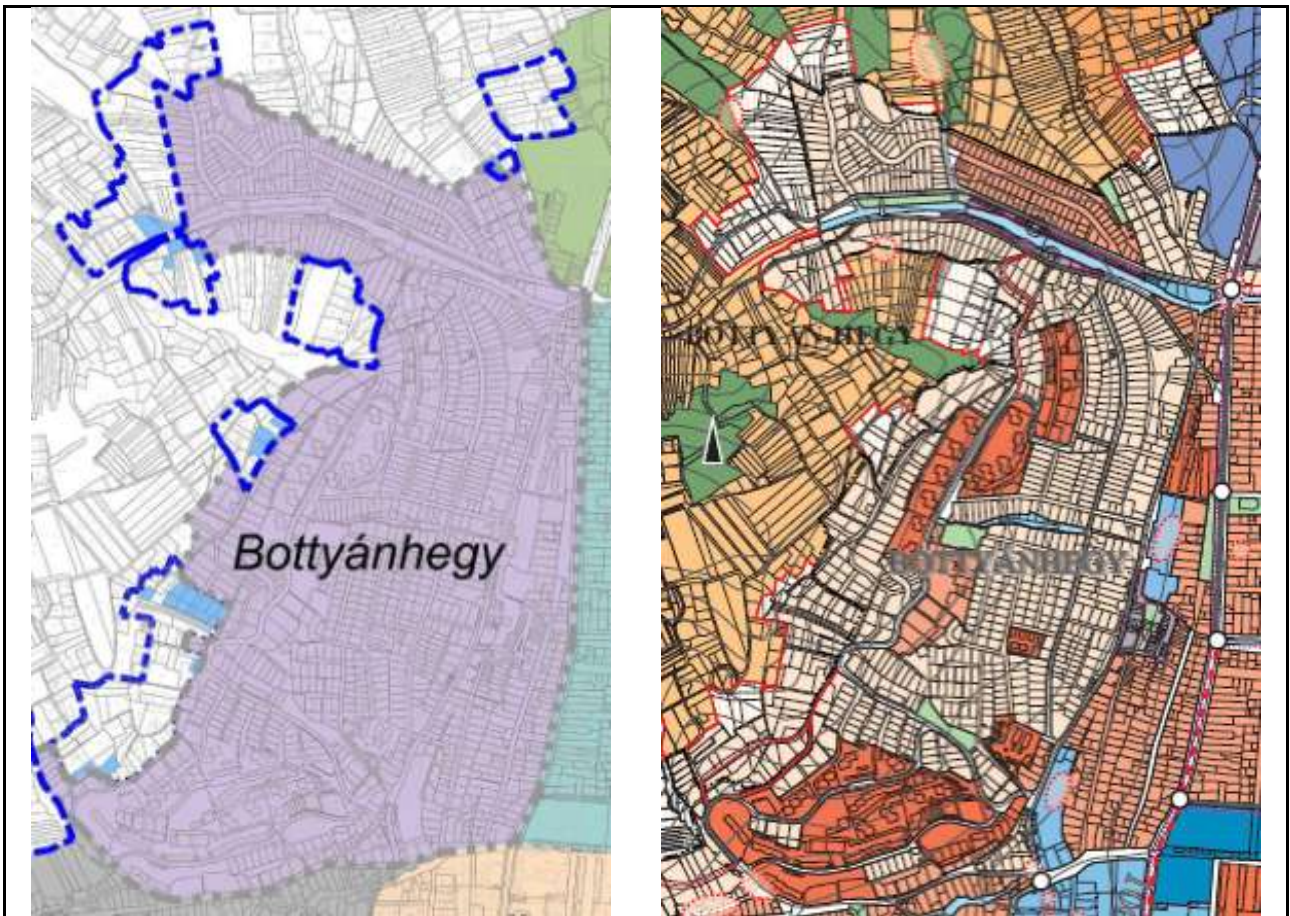

A Szekszárd-séd völgyében kialakult városrész a történelmi városközpont felett helyezkedik el, a városrész területét lehatárolja annak táji, természeti környezete, jelentősebb bővítést sem a domborzati viszonyok, sem pedig a terület közlekedési kapcsolatai nem tesznek lehetővé. A szerkezeti terv rögzíti, hogy e városrész fejlesztésének tervezésekor a terület történelmileg kialakult értékeire (beépítési mód, utcakép, építészeti részletek, épülethomlokzatok) kell koncentrálni. Az épületállomány rehabilitációjának a meglévő településszerkezet és lépték megtartása mellett kell megtörténnie. A városrész D és É felé is kb. 1,5 km hosszan határos a szőlőterületekkel, melyek területén új fejlesztési területeket jelöl ki a szerkezeti terv a völgyvel párhuzamos zártkerti utcák lakó utcákká történő átépítésével.

A szerkezeti terv jóváhagyása óta eltelt időszak során e fejlesztési területekből szórvány jelleggel csak nagyon kevés került a belterülethez, összefüggő, nagyobb léptékű új lakóterület nem alakult ki. A korábbi nagy területfejlesztési szándékokat az idő megcáfolta, a terület meglévő épület és telekállományában is megfelelő tartalékokkal rendelkezik az új lakóterületi fejlesztésekhez. A városrész azon kevés lakóterületek egyike, mely domborzati adottságából, a városhoz történő pontszerű kapcsolódásából kifolyólag elkülönülő, lehatárolódó településrészt alkot.

Bottyánhegy

A város É-i részének domboldali beépítése, mely a Rákóczi és Kadarka utca közötti területsáv az óváros része, beépítése, szerkezete több száz éves. E terület a központtól távolabb eső szegényebb lakóházakkal és számos pincesorral rendelkezik. A Bottyánhegyi városrész a 20. század 2. felében nagyon jelentős fejlesztésekkel bírt, a családi házas területek és a telepszerű beépítések is felkúsztak a domboldalra. Telepszerű, nagyvárosias, intenzív beépítés létrejött a történelmi központ É-i folytatásában a Kadarka út és Rákóczi út között, délen a Szekszárdi-séd völgye felett a Mérey lakótelep kiépítésével, valamint tőle É-ra a családi házas beépítésű területek felett a Bottyánhegyi lakótelep kialakításával.

A hatályos településfejlesztési koncepció szerint a városrész különleges értékei a pincék, melyek városképi pozitívumot és negatívumot egyaránt jelentenek. A pincék, valamint a bottyánhegyi lakótelep fejlesztését irányozza elő a hatályos koncepció, mely fejlesztés a folyamatosan végrehajtandó rekonstrukciót és rehabilitációt jelenti.

A hatályos tervek a lakóterületek szőlőhegyek irányába történő bővítését jelölik, a terület határa mentén több egységben. A zártkerti területek belterületbe sorolása, a területek, utak lakóterületté történő átépítése hasonlóan a tőle D-re lévő Felsővároshoz csak kis területeken, szórványosan valósult meg az elmúlt 10 évben. Egyetlen összefüggően és rendezetten kialakított területrész említhető, mely az Illyés Gyula, Kodály Zoltán és Bartók Béla utcák létrejöttét eredményezték. A szőlőhegyi fejlesztési területekkel kapcsolatban összességében megállapíthat, hogy az elmúlt 10 év nem eredményezett olyan léptékű beépítést, fejlesztéseket, mint amit a korabeli tervek prognosztizáltak. A hatályos tervben szereplő fejlesztési területek a következő időszak számára is elegendők. A városrészben településszerkezeti változás igénye nem jelentkezik.

Miklósváros

Miklósváros Szekszárd É-i nagy kiterjedésű része, a városrész területén az 56.sz. úttól K-re kizárólag gazdasági területek, a domboldalon a gazdasági területek mellett szórvány lakóterületek helyezkednek el. E városrész D-i szélén helyezkedik el Szekszárd másik temetője, a Felsővárosi Temető, melynek É-i irányú, Palánki út menti bővítését tartalmazza a hatályos szerkezeti terv.

Heterogén beépítettségű városrész, melyen üzemerületek, kereskedelmi szolgáltató egységek, nagyterjedésű zöldfelület (temető), intézmények és lakóépületek egyaránt megtalálhatók.

A gyorsforgalmi utak átépítésével kialakuló új úthálózat az 56-os elkerülő szakaszának kiépítése jelentősen megváltoztatta a városrész K-i felének közlekedési viszonyait, ugyanakkor a településrendezési tervekben e részen kialakított gazdasági területek az elmúlt 10 év során nem kerültek beépítésre, így nagy mennyiségű gazdasági fejlesztési területtel rendelkezik Miklósváros DK-i fele.

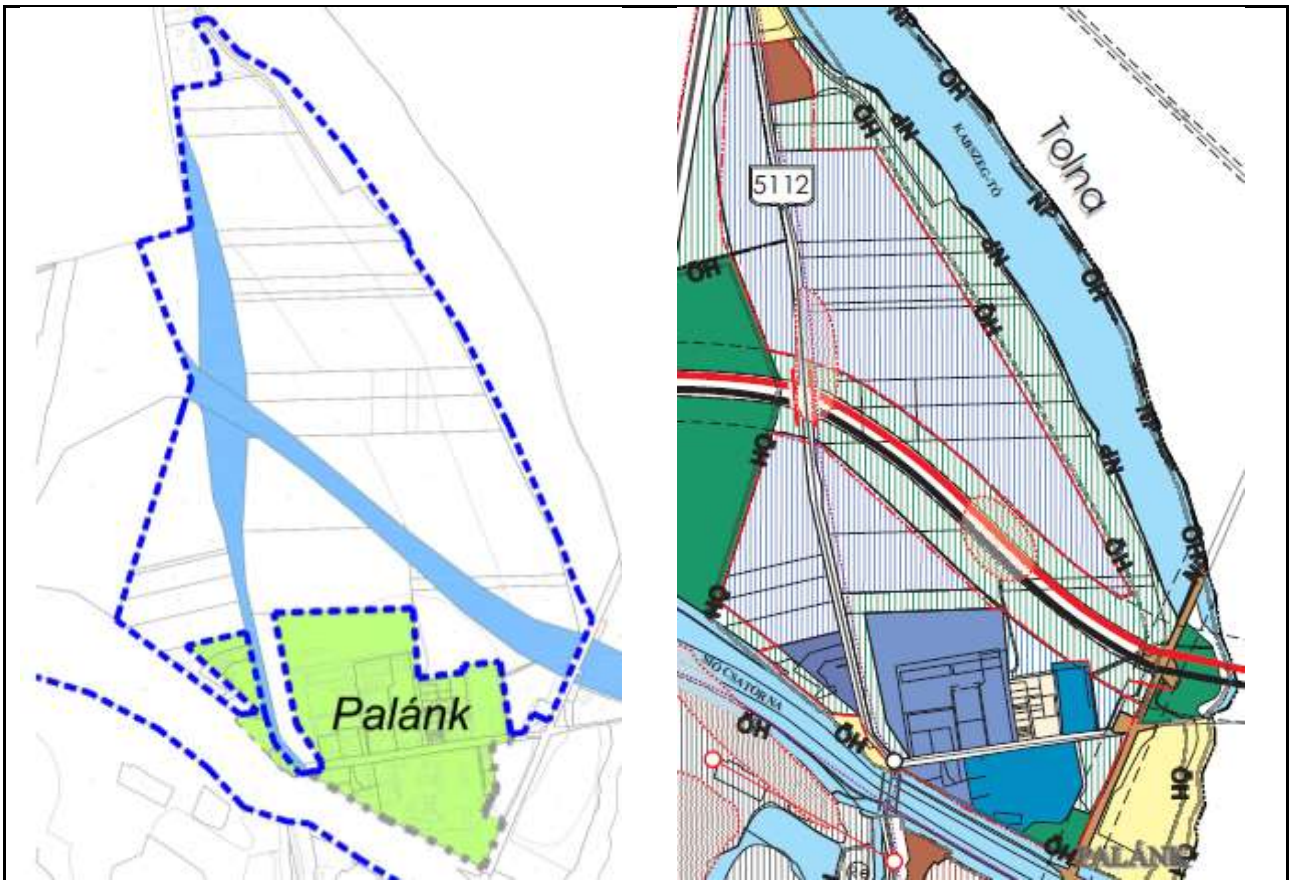
A gazdasági fejlesztési területek vonatkozásában jelentősebb változás a 6-os út és a Bor utca közötti területeken történt, feltételezhetően a közlekedési csomópont közelségének hatására. A megvalósult fejlesztések mellett e tervezett gazdasági terület övezetén további bőséges tartalékok állnak rendelkezésre.

A városrész domboldallal határos szélén a Bor utca Ny-i oldalán, valamint a Dűlő utca folytatásában a zártkerti területek felhasználásával új kertvárosias lakóterületek kialakítását tartalmazzák a tervek. E területeken a lakó funkció kialakítása, a belterületbe csatolás csak

szórvány jelleggel valósult meg. A korábbi tervekben kijelölt fejlesztési területek a közeljövőben is elegendő lakóterületet biztosítanak.

A szerkezeti terv a városrész É-i szélén a Sió mentén rekreációs célokat szolgáló parkerdő, valamint vízi sporttelep kialakításáról döntött. E területek fejlesztése nem kezdődött meg.

Palánk

Palánk városrész Szekszárd legészakibb területe, mely a Sió túlszéljén a Tolnára vezető út mentén helyezkedik el. A Sió túlszéljén jelentős gazdasági terület található, melynek É-i irányú bővítését tartalmazza a szerkezeti terv. A városrészben az elmúlt időszakban történt legnagyobb változás az M9-es gyorsforgalmi út, valamint az M9-es és a 6-os út csomópontjának megépítése, mely a terület gazdasági szerepét a közlekedési kapcsolat révén felértékeli.

A hatályos településfejlesztési koncepció Palánk városrészen a közlekedés fejlesztés várható hatásaira alapozva jelentős kereskedelmi-szolgáltató, valamint logisztikai funkciót jelölt ki. A kijelölt fejlesztési területek igénybevitelére a terv készítése óta eltelt időszakban nem került sor.

Célszerűnek tartjuk felülvizsgálni a gazdasági fejlesztési területek nagyságát, figyelembe véve a mezőgazdasági területek minőségét és a kialakult természeti, táji adottságokat a Duna holtág és a Sió csatorna környezetében.

A gazdasági területek, új fejlesztési területek nagyságának meghatározásakor célszerű együttműködni Tolna és Bogyszló településekkel, mely települések a M9-es gyorsforgalmi út

csomópontjainál ugyancsak jelentős nagyságú fejlesztési területek kialakítását szerepeltetnek terveikben. Célszerű összehangolni a gazdasági területek nagyságát és kialakításuk ütemezését a beruházási igények figyelembevételével annak érdekében, hogy a létrejövő fejlesztések, ipari parkok és infrastruktúrák ne egymással vetélkedjenek, kihasználtságuk optimális legyen és a létrehozott fejlesztések fenntarthatóak legyenek.

A település szerkezetének, meglévő és tervezett állapotának összegző értékelése

Szekszárd településszerkezetének sajátossága a domborzat, a Duna árterületének szabályozása által determinált szerkezetváltozás, valamint az É-D irányú fő közlekedési hálózat által meghatározott strukturáltság. A lakóterületek a magasabban fekvő jobb benapozottságú, gyönyörű kilátással rendelkező domboldalakon helyezkednek el, míg a gazdasági területek a lakóterületektől elkülönülten a település K-i oldalán, a mélyebben fekvő területeket foglalják el. A gazdasági és lakóterületek ilyen szintű szerkezeti különválása, a lakóterületektől történő elkülönülése kevés településnek sajátja, példaértékű jól működő szerkezetet eredményez. Ugyancsak a domborzati adottságokból következően sajátja a településnek az alapvetően É-D irányú közlekedés struktúra, a várost Ny-ról határoló domboldalak általi kötöttség, mely körgyűrűs közlekedési hálózatot nem tesz lehetővé. A település közlekedési szerkezete jelentős mértékben javult a gyorsforgalmi utak megépítésével, a tranzitforgalom városon kívüli lebonyolításával. Javult a belső úthálózat, az 56-os elkerülő szakaszának kiépítésével és további eredményeket lehet elérni a szerkezeti tervben megfogalmazott, az ipari területeket feltáró külső gyűrű és a Szilfa városrész mellett tervezett D-i elkerülő szakasz megépítésével. A településszerkezeti tervben meghatározott közlekedési szerkezet hosszútávon megfelelő.

A település közlekedési hálózatának hiányossága a kerékpárút hálózat vonatkozásában tapasztalható, melynek kiépítése a következő időszak közlekedésfejlesztési programja kell, hogy legyen. A településszerkezeti tervben található hálózat bizonyos elemeit újra kell gondolni, korrigálni kell. A jelenlegi tervben szereplő rendszer nem tartalmaz megfelelő kapcsolatokat a környező településekkel és a Duna menti regionális kerékpárút hálózattal.

A város szerkezete területfelhasználás szempontjából lényegében beálltnak tekinthető, az intézményterületek, a különböző korban és intenzitással megépült lakóterületek strukturáltsága kialakult, abban nagyobb változás nem prognosztizálható. A lakóterületek szőlőhegyek irányába történő bővülését a hatályos tervek lehetővé teszik, ugyanakkor látható, hogy ezek beépítése a zártkertek, szőlőterületek lakóterületként történő igénybevétele csak lassan és korlátozott mennyiségben fog megvalósulni. A település demográfiai folyamataiból következően látható, hogy hosszú távon új nagy kiterjedésű viszonylag rövid időszakban beépülő városrész, lakóterület kialakítására nincs szükség. Az a folyamat, amely a 60-as, 70-es években beépítette az Északi Kertvárost, a Bottyán-hegy domboldalát, a Bakta városrészt és a legutolsó időszakban a Szőlőhegyet, illetve átépítette és kibővítette a belváros egy részét, nem fog megisméltódni. Felül kell vizsgálni a Szilfa városrész területén tervezett nagy kiterjedésű új lakóterületek szükségességét és előtérbe kell helyezni a már korábban beépült területek – Újváros, Felsőváros, Bottyánhegy városrész alsó része és a 20. század 2. felében kialakult modern városrészek – revitalizációját, korszerűsítését. El kell érni, hogy a korábban, jellemzően egy időszakban közel egy generációval belakott területek fejlődése, megújulása folytonos legyen.

A település hatályos tervei számos új gazdasági terület kialakítását teszik lehetővé kapcsolódva a meglévő gazdasági területekhez és északon a megépült M9-es és 6-os főútvonalak csomópontjához. A 10 évvel ezelőtt kijelölt gazdasági területek hasznosítottóságának mértékét nézve a kijelölt gazdasági területek az elkövetkező évtizedre is elegendőek. Célszerű a gazdasági fejlesztési területek felhasználásának ütemezését megfogalmazni annak érdekében, hogy sok megkezdett fejlesztési terület használata ne maradjon félbe, az alulhasznosított barnamezős területek újrahásznosítása pedig megtörténjen. Az ütemezést célszerű megfogalmazni azért is, mert a város fejlődése a fenntarthatóság elve alapján valósítandó meg.

A zöldterületi fejlesztések vonatkozásában célszerű felülvizsgálni a település É-i részén Miklósváros és a Sió csatorna közötti területen, valamint a Csörge-tó környezetében tervezett nagyméretű rekreációs területek kialakításának szükségességét. A Sió menti fejlesztést a csatorna komplex rendezésével érdemes összehangolni. A korábban igen népszerű Csörge-tó, az elmúlt évtizedek során jelentősen megváltozott életmód, a leromlott környezeti állapot, illetve a jogszabályok (fürdésre alkalmatlan vízminőség) következtében sokat veszített népszerűségéből.

3.3.2. szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése

A KSH adatszolgáltatása alapján a városi lakónépesség 1%-nál kevesebb lakosságra jelöl 3 különböző helyen szegregációval érintett területet. Ilyen alacsony lakosságszám mellett valódi szegregáció nem valósulhat meg. Fentieket az IVS készítése kapcsán a kijelölt anti-szegregációs szakértők is megerősítették.